

การศึกษาบทบาทหน้าที่ของเพลงอีแซวที่มีต่อเยาวชนในโรงเรียนวัดพังม่วง
อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

สารนิพนธ์
ของ
นางสาวจิราภรณ์ วรรณะบุรณ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
มีนาคม 2547
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาบทบาทหน้าที่ของเพลงอีแซวที่มีต่อเยาวชนในโรงเรียนวัดพังม่วง
อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

บทคัดย่อ
ของ
นางสาวจิราภรณ์ วรรณะบุรณ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
มีนาคม 2547

จิราภรณ์ วรรณะบุรณ์.(2547). การศึกษาบทบาทหน้าที่ของเพลงอีแซวที่มีต่อเยาวชนในโรงเรียน
วัดพังม่วง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี. สารนิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
: รองศาสตราจารย์สุนันทา โสรจิจ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของเพลงอีแซวที่มีต่อเยาวชนใน
โรงเรียนวัดพังม่วง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

ผลการวิจัยบทบาทหน้าที่ของเพลงอีแซวที่มีต่อเยาวชนในโรงเรียนวัดพังม่วงอำเภอ
ศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี สามารถแบ่งได้เป็น 4 ประการ คือ

บทบาทหน้าที่ในด้านการให้ความบันเทิงพบว่าเพลงอีแซวได้ให้ความบันเทิงแก่เยาวชน
ในโรงเรียนวัดพังม่วง 3 ด้านคือ ด้านการใช้ภาษา เยาวชนเข้าใจและรู้สึกสนุกสนาน การใช้คำที่
ปรากฏในบทเพลงอีแซว ซึ่งมี การใช้คำง่าย คำภาษาต่างประเทศ คำอุทาน และคำสรวล
รวมถึงการที่เยาวชนสามารถนำคำไปใช้แต่งเพลงอีแซวได้อย่างเหมาะสม ด้านมุขตลก ด้านการใช้
น้ำเสียง ในการถ่ายทอดเพลงอีแซวของศิลปินพื้นบ้านให้แก่เยาวชน ศิลปินพื้นบ้านจะสาธิตการใช้
น้ำเสียงในลักษณะต่างๆ เพื่อเป็นแบบอย่างในการแสดง เช่น น้ำเสียงล้อเลียน เสียงดสี ประชด
ประชัน เยาวชนจะรู้สึกสนุกสนานในฐานะเป็นผู้ชม และในเวลาที่เยาวชนแสดงเพลงอีแซว
เยาวชนสามารถใช้น้ำเสียงในการร้องเพลงได้ตอบอย่างสมจริงสมจัง เพื่อผู้ชมจะได้มีอารมณ์ร่วมใน
การชมการแสดงเพลงอีแซว และด้านการให้ผู้ชมมีส่วนร่วม ในการแสดงเพลงอีแซวของเยาวชนจะมี
บทร้องที่ท้าทายขอความร่วมมือ และยกย่องผู้ชม ผู้ที่ชมก็มีปฏิกิริยาตอบสนองในทางชื่นชมต่อ
การแสดงและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ทำให้เยาวชนรู้สึกมั่นใจและเกิดความสนุกสนานในการ
แสดงเพลงอีแซวร่วมไปกับผู้ชม

บทบาทหน้าที่ในด้านการให้การศึกษาพบว่าเพลงอีแซวให้การศึกษาแก่เยาวชนใน
โรงเรียนวัดพังม่วง ทั้งการให้การศึกษาทางตรง และการให้การศึกษาทางอ้อม การให้การศึกษา
ทางตรงเกิดจากการที่เยาวชนได้รับความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และตำนานของท้องถิ่น ประวัติ
บุคคลที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสุพรรณบุรีทั้งในวงการเมืองและวงการดนตรี ความรู้เกี่ยวกับวัด
มณฑลและโบราณสถานที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสุพรรณบุรี ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตาม
หน้าที่พลเมืองดี และการได้รับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น
ส่งผลให้เยาวชนเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน ส่วนการให้การศึกษาทางอ้อมเกิดจากการที่
เยาวชนได้รับแนวคิดที่สอดแทรกมาในเพลงอีแซว ได้แก่ แง่คิดในเรื่องของความรักชาติ และแง่คิดใน
เรื่องของความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ส่งผลให้เยาวชนเกิดความสำนึกในบุญคุณของ
บรรพชนที่ได้เสียสละชีวิตปกป้องแผ่นดินไทยไว้ให้กับลูกหลานชาวไทย ตลอดจนสำนึกใน
พระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์ที่ทรงเป็นร่มโพธิ์ทองของพสกนิกรชาวไทยให้ได้อาศัยอยู่
บนผืนแผ่นดินไทยอย่างร่มเย็นเป็นสุขตลอดมา

บทบาทหน้าที่ในการรักษาแบบแผนของสังคมพบว่า เพลงอีแซวมีบทบาทสำคัญในการรักษาแบบแผนและควบคุมสังคม ส่งผลให้เยาวชนเห็นความสำคัญต่อการรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีตลอดจนค่านิยมอันดีงามของสังคมในเรื่องการกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ การรู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน และการวางตัวในที่สาธารณะ หลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่ได้รับการยอมรับในสังคม ในด้านการจรรโลงสถาบันสังคมส่งผลให้เยาวชนเกิดความรู้สึกเชื่อมั่น ศรัทธา และเกิดทุนต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันชาติ และสถาบันศาสนา ส่วนบทบาทในการจรรโลงวัฒนธรรมท้องถิ่นส่งผลให้เยาวชนเกิดความรู้สึกกระตือรือร้นในอันที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนให้คงอยู่และเกิดความภาคภูมิใจในการเป็นผู้สืบสานวัฒนธรรมที่ดำรงในท้องถิ่นให้แก่คนรุ่นหลังต่อไป

ส่วนบทบาทหน้าที่ในการสร้างความสามัคคีของชุมชนพบว่า เพลงอีแซวมีบทบาทในการปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่เยาวชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างความสามัคคีจะเห็นได้จากเยาวชนในโรงเรียนวัดพังม่วงได้ให้ความร่วมมือกันอย่างกระตือรือร้น ในการจัดกิจกรรมทุกอย่างของโรงเรียนและของจังหวัด อันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมที่กว้างขึ้นและประเทศชาติต่อไป

**ROLE AND RESPONSIBILITY OF E-SAEW SONG CASE STUDY FOR YOUTH IN
WATPUNGMUANG PRIMARY SCHOOL,SRIPRACHAN DISTRICT,
SUPHANBURI PROVINCE**

**AN ABSTRACT
BY
MISS. JIRAPORN WATTHANABOON**

**Presented in partial fulfillment of the requirement for the
Master of Education degree in Thai
at Srinakharinwirot University
March 2004**

Jiraporn Watthanaboon. (2004) *Role and Responsibility of E-Saew Song Case Study for Youth in Watpungmuang Primary School, Sriprachan District, Suphanburi Province*. Master Project, M.Ed. (Thai). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor : Assoc. Prof. Sunantha Sorach.

The purpose of this is to analyze the role and responsibility of E-Saew for youth in Watpungmuang Primary School. Sriprachan District Suphanburi Province.

The analysis can be concluded the role responsibility of E-Saew for them. There are four points.

As the role of entertainment media that E-Saew Song support 3 points of entertainment to youth in Watpungmaung Primary School.

- In the way of language that youth can understand and enjoy with the words in E-Saew Folksong which are easy words, foreign language, interjection and cohabit word. Youth can take all words to write the proper E-Saew Song.

- In the way of comic twist that the artist of E-Seaw Song, youth can learn and get positive thinking to maintain, can demonstrate the voice in various feelings to be example, such as mimic voice, derisive voice and ridicule voice. Youth will enjoy with that. When they show E-Saew Song, they can use the voice in realistic retaliation that audience will have same feeling of them.

- In the way of audience cooperating that the E-Saew Song show of youth will have greeting lyrics to ask audience for cooperate and praise them. So audience will enjoy the show and cooperate with youth that support youth to confident and enjoy showing E-Saew Song to audience.

As the role of knowledge that E-Saew Song give direct and indirect educate to youth in Watpungmuang Primary School. As direct educate, youth will have knowledge about history, local legend, history of famous people in political circle and music circle of Suphanburi Province , auspicious thing and famous historical object in Suphanburi Province, instruction about being good citizen and local culture and tradition that youth will be feel proud of their local. As indirect educate, when youth get knowledge in E-Saew Song such as patriotism and king royalty that support youth to realize help of ancestors who sacrifice life to protect Thai nation and His Majesty's kindness.

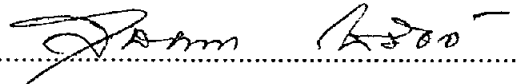
As the role of protect society customs that E-Saew Song has role in protect society customs and society control which effect to youth realize about important of protect culture and tradition including good values in society about gratefulness of benefactor, respectful

and humble, conduct oneself in public, avoid behavior that unacceptable in society, maintain society institute that youth will feel confident, believe and faithful to king institute, nation institute and religion institute. For the role of maintain local culture that support youth feel enthusiastic to preserve their local culture and confident to be descendant who can maintain good local culture in the future.

As the role of create unity of community that E-Saew Song has role in cultivate subconscious mind of youth to realize the important of create unity that can know from enthusiastic cooperating of youth in Watpungmuang Primary School in arranging every activities of school and province which bring to widely develop society and nation in future.

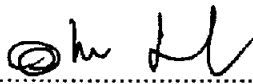
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการ
สอบได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

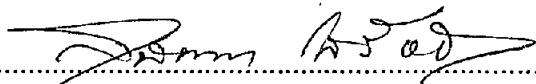
(รองศาสตราจารย์สุนันtha ไสรัจจ์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

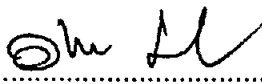
(รองศาสตราจารย์อัครา บุญทิพย์)

คณะกรรมการสอบ

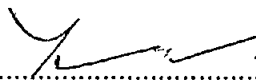
ประธาน

(รองศาสตราจารย์สุนันtha ไสรัจจ์)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

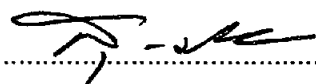
(รองศาสตราจารย์อัครา บุญทิพย์)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ไพบุลย์ ดวงจันทร์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์

(รองศาสตราจารย์สุภา ปานเจริญ)

วันที่ 19 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2547

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์สุนันทา โสรัจจ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาด้วยความเอาใจใส่ แนะนำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ และช่วยปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ มาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณและความกรุณาของอาจารย์เป็นอย่างยิ่งจึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์อัศรา บุญทิพย์ และรองศาสตราจารย์ไพบุลย์ ดวงจันทร์ ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการสอบปากเปล่าสารนิพนธ์ และอาจารย์ภาณุพงศ์ อุดมศิลป์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทยทุกท่านที่ประสิทธิประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณแม่บัวผัน จันทร์ศรี และคุณขวัญจิต ศรีประจันต์ ศิลปินพื้นบ้าน ศิลปินแห่งชาติสาขาเพลงพื้นบ้าน (เพลงอีแซว) ของจังหวัดสุพรรณบุรีที่ได้กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าด้วยดีเสมอมา

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการนายประวิทย์ บุญเรืองรอด อาจารย์สุภัทรา สุทธิเวชย์ อาจารย์อารี สุวรรณประทีป และนักเรียนโรงเรียนวัดพังม่วงตลอดจนผู้ปกครองทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณท่านเจ้าของเอกสารและงานวิจัยทุกท่าน ที่ผู้วิจัยได้นำมาอ้างอิงไว้ในการทำสารนิพนธ์ตลอดจนเพื่อน ๆ พี่ ๆ นิสิตปริญญาโทวิชาเอกภาษาไทยทุกท่านที่ให้อกำลังใจในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณปราณี วงค์กร้าย คุณศิริประภา ส่งสวัสดิ์ และคุณบุบผา ละเอียด ที่ได้เสียสละเวลาให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ด้วยดีเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ที่พึงมีของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา-มารดา ครู-อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ช่วยอบรมสั่งสอนและชี้แนะทางการศึกษาตลอดจนสนับสนุนและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

จิราภรณ์ วรรณะบุรณ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	3
จุดมุ่งหมายของการทำสารนิพนธ์.....	3
ประโยชน์ของสารนิพนธ์.....	3
ขอบเขตของการทำสารนิพนธ์.....	3
คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	3
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพื้นที่ศึกษาเพลงอีแซว และศิลป์พื้นบ้าน.....	11
ประวัติความเป็นมาของอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี.....	11
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรงเรียนวัดพังม่วง ตำบลวังน้ำซับ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี.....	17
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเพลงอีแซว.....	19
ความรู้เกี่ยวกับศิลป์พื้นบ้าน.....	33
3 บทบาทหน้าที่ของเพลงอีแซวที่มีต่อเยาวชนในโรงเรียนวัดพังม่วง.....	40
บทบาทหน้าที่ในด้านการให้ความบันเทิง.....	40
ความบันเทิงด้านภาษา.....	41
การใช้คำ.....	41
การใช้มุขตลก.....	48
การใช้บทสนทนา.....	50
ความบันเทิงด้านน้ำเสียง.....	52
ความบันเทิงด้านการให้ผู้ชมมีส่วนร่วม.....	55
บทบาทหน้าที่ในด้านการให้การศึกษา.....	58
การให้การศึกษาทางตรง.....	58
ประวัติศาสตร์ ดำเนิน.....	58
บุคคล.....	62
วัดกุฎมงคลและโบราณสถาน.....	66
การปฏิบัติตน.....	69

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
วัฒนธรรม และธรรมเนียมประเพณี.....	71
การให้การศึกษาทางอ้อม.....	73
แง่คิดในเรื่องความรักชาติ.....	73
แง่คิดในเรื่องความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์.....	74
บทบาทหน้าที่ในด้านการรักษาแบบแผนของสังคม.....	79
บทบาทในการรักษาแบบแผนพฤติกรรมและควบคุมสังคม.....	80
บทบาทในการจรรโลงสถาบันของสังคม.....	84
บทบาทในการจรรโลงวัฒนธรรมท้องถิ่น.....	86
บทบาทหน้าที่ในด้านการสร้างความสามัคคีของชุมชน.....	88
การร่วมกันจัดงานกีฬาแห่งชาติ.....	88
การร่วมกันต่อสู้เพื่อชาติตามรอยบุรพกษัตริย์.....	89
การร่วมมือกันจัดงานอนุรักษ์ดอนเจดีย์.....	89
4 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	91
บรรณานุกรม.....	96
ภาคผนวก.....	100
ภาคผนวก ก แผนที่จังหวัดสุพรรณบุรี แผนที่อำเภอศรีประจันต์	
และแผนที่โรงเรียนวัดพังม่วง.....	101
ภาคผนวก ข ภาพประกอบแนะนำโรงเรียนวัดพังม่วง.....	105
ภาคผนวก ค ตัวอย่างบทเพลงฮีโร่โรงเรียนวัดพังม่วง.....	114
ภาคผนวก ง สำเนาหนังสือแสดงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของ	
โรงเรียนวัดพังม่วง.....	180
ภาคผนวก จ สำเนาหนังสือการอนุญาตให้เผยแพร่ข้อมูล	
เกี่ยวกับชีวิตและผลงานของนางบัวผัน จันทรศรี และ	
นางขวัญจิต ศรีประจันต์.....	182
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	186

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ประดูทางเข้าโรงเรียนวัดพังม่วง.....	106
2 สัญลักษณ์ประจำโรงเรียนวัดพังม่วง.....	107
3 เป้าหมายของโรงเรียนวัดพังม่วง.....	108
4 อาคารเรียนหลังที่ 1.....	109
5 อาคารเรียนหลังที่ 2.....	109
6 นางบัวผัน จันทรศรี ถ่ายทอดการแสดงเพลงอีแซวแก่นักเรียน โรงเรียนวัดพังม่วง.....	110
7 นางขวัญจิต ศรีประจันต์ ถ่ายทอดการแสดงเพลงอีแซวแก่นักเรียน โรงเรียนวัดพังม่วง.....	110
8 นางขวัญจิต ศรีประจันต์ ถ่ายทอดเพลงอีแซวด้วยบรรยากาศที่สร้าง ความสนุกสนานให้นักเรียน.....	111
9 การแสดงเพลงอีแซวของนักเรียนโรงเรียนวัดพังม่วง.....	111
10 ผู้วิจัยสัมภาษณ์นางบัวผัน จันทรศรี.....	112
11 ผู้วิจัยสัมภาษณ์นางขวัญจิต ศรีประจันต์.....	112
12 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ อาจารย์และนักเรียนโรงเรียนวัดพังม่วง.....	113
13 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนวัดพังม่วง.....	113

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เพลงพื้นบ้านเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะ (Oral Literature) ประเภทหนึ่งซึ่งมีการสืบทอดจากปากต่อปากกันมาหลายชั่วอายุคนโดยอาศัยการจดจำ ดังนั้นจึงไม่มีการบันทึกให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาและวิธีในการเล่นการร้องของเพลงพื้นบ้าน อย่างไรก็ตาม การประดิษฐ์เนื้อหา ท่วงทำนอง และลีลาการร้องจะเป็นแบบแผนตามความนิยมในท้องถิ่นของตน เพื่อใช้ร้องเล่นในโอกาสที่มีงานเทศกาลต่างๆ เช่น ตรุษสงกรานต์ ทอดกฐิน ฯลฯ และในโอกาสที่มีการลงแขกเอาแรงกันทำงานอาชีพเช่น ดำนา เกี่ยวข้าว และนวดข้าว เป็นต้น

เนื่องจากเพลงพื้นบ้านเป็นงานสร้างสรรค์ที่เกิดจากความรู้สึกนึกคิดของชาวบ้าน ดังนั้นเนื้อหาของเพลงพื้นบ้านจึงเป็นสิ่งรวมและประมวลเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ สังคม และวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่นไว้ ในด้านเนื้อหา มักเน้นความสนุกสนานเป็นหลัก โดยการใช้ภาษาหรือถ้อยคำที่มีความหมายสองแง่สองง่าม นอกจากนี้ยังเป็นสื่อถ่ายทอดเรื่องราวอันเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชาติบ้านเมือง ซึ่งทำให้เพลงพื้นบ้านมิได้มีคุณค่าในด้านการให้ความบันเทิงแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังมีคุณค่าในด้านการสะท้อนเรื่องราวของสังคมด้วย ดังนั้นการศึกษาเพลงพื้นบ้านของกลุ่มชนต่างๆ จึงย่อมจะทำให้เกิดความเข้าใจกลุ่มชนผู้เป็นเจ้าของวรรณกรรมดังกล่าวได้อย่างดียิ่งขึ้น

ในส่วนของเพลงพื้นบ้านภาคกลางนั้น มนัส โอภากุล (ม.ป.ป. : 6) ได้กล่าวไว้ว่า "แหล่งเพลงพื้นบ้านที่สำคัญและเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายก็คือ จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์มาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์จนถึงปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้มีขนบธรรมเนียมประเพณีและศิลปวัฒนธรรมที่เป็นลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นอันเป็นมรดกสืบทอดมาถึงชนรุ่นหลัง โดยเฉพาะวัฒนธรรมทางด้านภาษาและวรรณกรรม"

กล่าวคือจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นแหล่งของภาษาถิ่นที่มีประวัติอันยาวนานและเป็นแหล่งกำเนิดของวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงคือ เรื่องขุนช้างขุนแผน นอกจากนี้จังหวัดสุพรรณบุรียังเป็นแหล่งเพลงพื้นบ้านที่สำคัญ เพราะยังคงรักษาและสืบทอดเพลงพื้นบ้านไว้ได้หลายประเภทเช่น เพลงอีแซว เพลงน้อย เพลงเรือ ลำตัด และเพลงพวงมาลัย เป็นต้น โดยเฉพาะเพลงอีแซว เอนก นาวิกมูล (2531 : 229) ได้กล่าวว่า " เพลงอีแซวนั้นถือเป็นเพลงพื้นบ้านประจำท้องถิ่นของชาวสุพรรณบุรี เพราะเพลงนี้เป็นเพลงที่เกิดในถิ่นสุพรรณบุรีก่อนแล้วจึงได้แพร่หลายไปยังท้องถิ่นใกล้เคียง"

เพลงอีแซวเป็นเพลงพื้นบ้านของจังหวัดสุพรรณบุรีที่เล่นกันมากและเล่นกันมานาน เพลงดังกล่าวจัดเป็นเพลงปฏีพากย์ยาว ลักษณะเฉพาะของเพลงอีแซวนางขวัญจิต ศรีประจันต์ (สัมภาษณ์ . 2544) อธิบายไว้ว่า " เป็นเพลงจังหวะเร็ว (จังหวะตีฉิ่งชั้นเดียว) และนิยมเล่นสัมผัสอักษรเป็นพิเศษ ร้องโต้ตอบมักจะใช้ถ้อยคำค่อนข้างเผ็ดร้อน ผู้ร้องจะต้องใช้ปฏิภาณและความสามารถอย่างสูงในการเรียบเรียงถ้อยคำ เพราะจังหวะกระชั้นมากทำให้มีเวลาในการคิดหาถ้อยคำที่จำกัดกว่าเพลงพื้นบ้านชนิดอื่น" และด้วยจังหวะที่เร็วกระชั้นมากนี้เองที่ทำให้ผู้ฟังเกิดความสนุกสนานและเป็นที่นิยมของชาวบ้านทั่วไป เพลงอีแซวนอกจากจะนิยมเล่นในจังหวัดสุพรรณบุรีแล้ว ชาวจังหวัดใกล้เคียงเช่น กาญจนบุรี นครปฐม อ่างทอง สิงห์บุรี อโยธยา ฯลฯ ยังนิยมหาคณะอีแซวจากจังหวัดสุพรรณบุรีไปเล่นในงานเทศกาลและงานนักขัตฤกษ์ต่างๆ ด้วย

ผู้วิจัยเป็นชาวอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรีได้มีโอกาสชมการเล่นเพลงพื้นบ้านประเภทต่างๆ อยู่เสมอ โดยเฉพาะเพลงอีแซว ซึ่งเป็นการแสดงพื้นบ้านที่เป็นตัวยืนในงานเทศกาลต่างๆ ของจังหวัดสุพรรณบุรี อีกทั้งอำเภอศรีประจันต์ก็มีศิลปินพื้นบ้านที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดีอยู่หลายคน แต่ที่มีบทบาทในการเผยแพร่เพลงอีแซวให้เป็นที่รู้จักของประชาชนโดยทั่วไปมากที่สุดคือ นางบัวผัน จันทรศรี ซึ่งได้รับการประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดง (เพลงพื้นบ้าน) พ.ศ. 2533 และนางขวัญจิต ศรีประจันต์ ซึ่งมีผลงานการแสดงเป็นที่ยอมรับของสังคม จนได้รับการคัดเลือกให้เป็นศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดงเพลงพื้นบ้าน (อีแซว) พ.ศ.2539 บุคคลทั้ง 2 คนนี้ได้นำชื่อเสียงและความภาคภูมิใจมาสู่ชาวจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นอย่างมาก และเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้เกิดแนวคิดในอันที่จะอนุรักษ์เพลงอีแซวของท้องถิ่นไว้ให้คงอยู่มิให้เสื่อมสูญเหมือนเพลงพื้นบ้านอื่นๆ โดยมีกลุ่มบุคคลหลายฝ่ายให้การสนับสนุนและส่งเสริมการอนุรักษ์ดังกล่าวมุ่งหวังไปที่เยาวชนในท้องถิ่นคือ นักเรียนโรงเรียนวัดพังม่วงนั่นเอง

โรงเรียนวัดพังม่วงตั้งอยู่บริเวณถนนกม. 116 ตำบลวังน้ำซับ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรีอยู่ใกล้กับบ้านของนางบัวผัน จันทรศรี ศิลปินแห่งชาติซึ่งมีความสามารถร้องเพลงพื้นบ้านต่างๆ ได้หลายชนิด ส่วนนางขวัญจิต ศรีประจันต์และนางขวัญใจ ศรีประจันต์ แม่เพลงอีแซวชั้นนำในขณะนี้ก็เป็นศิษย์เก่าของโรงเรียนวัดพังม่วงและตั้งบ้านเรือนอยู่ในละแวกนั้น กลุ่มบุคคลหลายฝ่ายและศิลปินเหล่านี้ล้วนให้ความสนใจและเล็งเห็นถึงความสำคัญของการอนุรักษ์และสืบทอดไว้เพื่อให้เพลงอีแซวเป็นมรดกแก่เยาวชนในท้องถิ่น จึงได้เกิดแนวคิดที่จะให้ศิลปินพื้นบ้านมาช่วยถ่ายทอดศิลปะเพลงพื้นบ้านโดยเฉพาะเพลงอีแซวแก่เยาวชนในท้องถิ่น โรงเรียนวัดพังม่วงจึงเป็นโรงเรียนแห่งแรกในจังหวัดสุพรรณบุรีที่ศิลปินพื้นบ้านที่มีชื่อเสียงได้เข้ามาช่วยถ่ายทอดศิลปะพื้นบ้านเพลงอีแซวให้แก่นักเรียนอย่างจริงจังมาตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2533 เป็นต้นมา จนได้พัฒนามาเป็นหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยในกิจกรรมดนตรีและนาฏศิลป์ในปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาบทบาทหน้าที่ของเพลงอีแซวที่มีต่อเยาวชนในโรงเรียนวัดพังม่วง เพื่อให้ทราบและเข้าใจตลอดจนประเมินคุณค่าบทบาทหน้าที่ของเพลงอีแซว ที่ส่งผลต่อนักเรียนในแง่ของการปลูกฝังให้นักเรียนมีทักษะและทัศนคติที่ดีต่อมรดกทางวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นในด้านต่างๆ อันจะเป็นแบบอย่างและแนวทางในการศึกษาบทบาทหน้าที่ของเพลงพื้นบ้านประเภทอื่นๆ ต่อไป

จุดมุ่งหมายของการทำสารนิพนธ์

เพื่อวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของเพลงอีแซวที่มีต่อเยาวชนในโรงเรียนวัดพังม่วง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

ประโยชน์ของสารนิพนธ์

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะทำให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ของเพลงอีแซวที่มีต่อเยาวชนในโรงเรียนวัดพังม่วง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี อันอาจจะเป็นแนวทางในการศึกษาบทบาทหน้าที่ของเพลงพื้นบ้านอื่นๆต่อไป

ขอบเขตของการทำสารนิพนธ์

การศึกษารolesหน้าที่ของเพลงอีแซวที่มีต่อเยาวชนในโรงเรียนวัดพังม่วง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ครั้งนี้จะวิเคราะห์จากบทเพลงอีแซวของศิลปินพื้นบ้าน 2 คนคือ นางบัวผัน จันทรศรี และนางขวัญจิต ศรีประจันต์ ที่ถ่ายทอดให้นักเรียนในโรงเรียนวัดพังม่วง ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 5 และปีที่ 6 รวม 44 คน ในภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

บทบาทหน้าที่ หมายถึง สิ่งที่ต้องทำโดยธรรมชาติ โดยจารีตประเพณี จริยธรรม และสิ่งที่ต้องทำตามภาระที่กำหนดไว้โดยกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ คำสั่ง ตรงกับภาษาอังกฤษว่า "Function" ซึ่งมีรากศัพท์ภาษาละติน "Funtio" หมายถึง role , duty และ obligation ซึ่งบางครั้งมีผู้แปลว่า ภารกิจ หรือ พันธกิจ

เยาวชนในโรงเรียนวัดพังม่วง หมายถึง นักเรียนซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 5 และปีที่ 6 รวม 44 คน ในภาคเรียนที่ 1 และ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การดำเนินการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์เพลงพื้นบ้าน
2. รวบรวมข้อมูลบทเพลงอีแซวของศิลปินพื้นบ้าน 2 คน คือ นางบัวผัน จันทรศรี และนางขวัญจิต ศรีประจันต์ ที่ถ่ายทอดให้แก่เยาวชนในโรงเรียนวัดพังม่วง
3. สังเกตและสัมภาษณ์ศิลปินพื้นบ้าน 2 คน ที่มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดเพลงอีแซวให้แก่เยาวชนในโรงเรียนวัดพังม่วง อาจารย์ที่เกี่ยวข้อง นักเรียนและผู้ปกครอง

4. วิเคราะห์บทบาทและหน้าที่ของเพลงอีสานในด้าน
 - 4.1 การให้ความบันเทิง
 - 4.2 การให้การศึกษา
 - 4.3 การรักษาแบบแผนของสังคม
 - 4.4 การสร้างความสามัคคีของชุมชน
5. เสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้ามี่ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเพลงพื้นบ้าน
 - 1.1 ความหมายและลักษณะของเพลงพื้นบ้าน
 - 1.2 ที่มาของเพลงพื้นบ้าน
 - 1.3 ประเภทของเพลงพื้นบ้าน
 - 1.4 ความสำคัญ บทบาท และคุณค่าของเพลงพื้นบ้าน
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพลงพื้นบ้าน

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเพลงพื้นบ้าน

1.1 ความหมายและลักษณะของเพลงพื้นบ้าน

ศัพท์ที่ใช้เรียกเพลงพื้นบ้านมีอยู่หลายคำเช่น เพลงพื้นเมือง เพลงพื้นบ้าน เพลงชาวบ้าน เพลงปฎิพากย์ เพลงนอกศตวรรษ และคีตการพื้นบ้าน ซึ่งคำต่างๆเหล่านี้ตรงกับภาษาอังกฤษว่า " Folksongs " ได้มีผู้รู้หลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่าเพลงพื้นบ้านดังนี้

มนตรี ตราโมท (2497 : 50) กล่าวถึงความหมายของเพลงพื้นบ้านสรุปได้ว่า เป็นเพลงของชาวบ้านในท้องถิ่นต่างๆโดยที่ในแต่ละท้องถิ่นนั้นๆ ต่างก็ได้สร้างแบบแผนการร้องและสำเนียงภาษาให้เป็นไปตามความนิยมเฉพาะของตน ซึ่งมักจะนิยมร้องในเทศกาลหรือในงานที่มีการชุมนุมของคนในท้องถิ่นเพื่อความรื่นเริงและผ่อนคลาย

เฉลิม จันทปฐมพงศ์ (2520 : 577) ให้ความหมายของคำว่าเพลงพื้นเมืองสรุปได้ว่าเป็นเพลงที่ชาวบ้านตามถิ่นต่างๆ ประดิษฐ์แบบแผนการร้องไปตามความนิยมและสำเนียงภาษาพูดที่แตกต่างกัน นิยมร้องกันในเวลาเทศกาลที่มีการประชุมผู้คนในหมู่บ้านมารื่นเริงกันชั่วคราวเช่น ชั่วคราวเช่น ดรุณ สงกรานต์ และในการลงแขกเอาแรงกันซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับอาชีพ เช่น เกี่ยวข้าว เป็นต้น

นิพนธ์ อินสิน (2521 : 91) ให้ความหมายของเพลงพื้นเมืองสรุปได้ว่า หมายถึงเพลงของชาวบ้านท้องถิ่นต่างๆ ซึ่งแต่ละท้องถิ่นก็ประดิษฐ์แบบแผนการร้องเพลงของตนไปตามความนิยมและสำเนียงภาษาพูด ที่เพี้ยนแปร่งแตกต่างกันไป เพลงแบบนี้มักจะนิยมร้องกันในเวลา

เทศกาลหรืองานที่มีการชุมนุมผู้คนในหมู่บ้านมาร่วมรื่นเริงกันชั่วครึ่งชั่วคราว เช่น ตรุษสงกรานต์ ปีใหม่ ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า และในการลงแขกเอาแรงกันในกิจการอันเป็นอาชีพ เช่น เกี่ยวข้าว นวดข้าว เป็นต้น

ทัศนีย์ ทานตวณิช (2523 : 77) ให้ความหมายของเพลงพื้นบ้านโดยสรุปได้ว่าเป็นบทเพลงของชาวบ้านซึ่งเกิดจากปฏิภาณ ไหวพริบ และความเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอนของคนไทย บทเพลงมีลักษณะคมคายแฝงความเรียบง่าย ส่วนใหญ่จะสะท้อนสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความคิด และความเชื่อของคนในท้องถิ่นนั้น

สุจิตต์ วงษ์เทศ (2523 : 1) กล่าวถึง เพลงพื้นเมือง สรุปได้ว่า หมายถึงบรรดาเพลงที่ประชาชนซึ่งไม่ใช่ชาวเมือง หรือชาวไร่ชาวนา สืบทอดจดจำเพื่อเล่นสนุกสนานกันต่อๆ มา

เด่นดวง พุ่มศิริ (2524 : 57) ให้ความหมายของเพลงพื้นบ้าน โดยสรุปได้ว่าเป็นการเล่นที่ผู้แสดงได้เรียบเรียงถ้อยคำอันสละสลวยในสมองออกมาด้วยการร้องเป็นทำนองต่างๆ เพื่อบรรยายเรื่องราว ความรู้สึกนึกคิด อารมณ์รัก และความรื่นเริง ที่สะสมอยู่ในสำนึกและความทรงจำ

สุมาลย์ เรืองเดช (2526 : 41) ได้ให้ความหมายของเพลงพื้นบ้านโดยสรุปได้ว่าเป็นวรรณกรรมปากเปล่าที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชาวบ้าน ซึ่งถ่ายทอดกันมาด้วยการจำสำหรับใช้ร้องเล่นในแต่ละท้องถิ่น แล้วแพร่กระจายจากถิ่นหนึ่งไปอีกถิ่นหนึ่ง

เอนก นาวิกมูล (2527 : 77) ได้ให้ความหมายของเพลงพื้นบ้านโดยสรุปได้ว่าเป็นเพลงที่ชาวบ้านร้องเล่นกันจนเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตเฉพาะถิ่น ซึ่งมีท่วงทำนองและลีลาแตกต่างกัน แต่มีแบบแผนที่คล้ายคลึงกันจนถือเป็นวิถีชีวิตเฉพาะถิ่น ซึ่งมีท่วงทำนองและลีลาแตกต่างกัน แต่มีแบบแผนที่คล้ายคลึงกันจนถือเป็นวิถีชีวิตของสังคมได้ถ่ายทอดกันด้วยปากหรือการจดจำ เวลาร้องคนเดียวหรือโต้ตอบกันหรือร้องพร้อมกันก็ได้ ใช้เครื่องประกอบจังหวะน้อยชิ้นหรืออาจไม่ใช้เลยก็ได้หรืออาจใช้การปรบมือเพื่อประกอบจังหวะ

สุกัญญา ภัทราชัย(2542 : 214) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับลักษณะของเพลงพื้นบ้านสรุปได้ว่าเป็นวรรณกรรมที่รวบรวมบทร้อยกรองและดนตรีพื้นบ้านเข้าด้วยกัน ถ่ายทอดกันด้วยปากเปล่าอย่างมีศิลปะเฉพาะกลุ่มชน มีความเรียบง่ายอิสระไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว

กล่าวโดยสรุป เพลงพื้นบ้าน หมายถึง เพลงที่ร้องเฉพาะถิ่น ถ่ายทอดกันด้วยปาก และการจำมีลักษณะเรียบง่ายไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว จะร้องคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ มักจะร้องหรือแสดงในเทศกาล การประกอบกิจกรรมหรืองานรื่นเริงต่างๆ

1.2 ที่มาของเพลงพื้นบ้าน

เพลงพื้นบ้านมีที่มานานเท่าใดไม่มีผู้ใดบอกได้ อันเนื่องมาจากธรรมชาติของเพลงพื้นบ้านเป็นเพลงที่ถ่ายทอดกันด้วยปากต่อปาก จดจำกันด้วยการท่องจำ ร้องถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่งสืบสานเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนมาเป็นเวลานานอย่างไม่หยุดยั้ง

กึ่งแก้ว อัดถากร (2519 : 224) กล่าวถึงที่มาของเพลงพื้นบ้านสรุปได้ว่า เพลงพื้นบ้านมีกระจัดกระจายกันอยู่ทั่วโลก มีพัฒนาการในด้านรูปแบบเป็นแบบฉบับเฉพาะกลุ่มชนนั้น ทำให้เพลงในแต่ละท้องถิ่นมีลักษณะต่าง ๆ มากมาย

บุปผา ทวีสุข (2520 : 11-112) กล่าวถึงที่มาของเพลงพื้นบ้านสรุปได้ว่า เพลงพื้นบ้านเกิดจากแรงบันดาลใจ 5 ประการคือ

- 1.ความรัก
- 2.ความเศร้าโศก ความพลัดพราก ความผิดหวัง
- 3.ความหยาบโลนหรือเกี่ยวกับเรื่องเพศ
- 4.ความเกี่ยวเนื่องจากสังคม สภาพแวดล้อม ความเป็นอยู่ พฤติกรรม วิถีชีวิตของบุคคลในสังคม

5.ความเกี่ยวพันกับการเมือง การปกครองของคนในสังคมนั้นๆ

เอนก นาวิกมูล (2525 : 47) แสดงทัศนะเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านที่เก่าที่สุดในภาคกลางสรุปได้ว่า เพลงที่ปรากฏชื่อเป็นหลักฐานเก่าที่สุดเท่าที่พบ คือ เพลงเทพทอง

กล่าวโดยสรุป เพลงพื้นบ้านมีอยู่กระจัดกระจายทั่วโลก มีการพัฒนารูปแบบเป็นแบบฉบับเฉพาะของแต่ละท้องถิ่น เพลงพื้นบ้านเกิดจากแรงบันดาลใจของคนที่มีความสัมพันธ์กับสังคมและการเมือง เพลงพื้นบ้านที่ปรากฏเป็นหลักฐานในภาคกลางของประเทศไทย คือ เพลงเทพทอง

1.3 ประเภทของเพลงพื้นบ้าน

กึ่งแก้ว อัดถากร (2523 : 1-4) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาเพลงพื้นบ้านสรุปได้ว่า ไม่ว่าจะเป็นเพลงพื้นบ้านภาคใดของประเทศไทยก็ตาม จะมีเนื้อหาแบ่งเป็น 5 ประเภทคือ

1. เรื่องเด็ก
2. เรื่องรัก-เรื่องเพศ
3. เรื่องอาชีพ
4. เรื่องประวัติ
5. เรื่องอรรถจริยา

สุกัญญา ภัทรราชย์ (2542 : 236) ได้จัดประเภทเพลงพื้นบ้าน โดยสรุปได้ดังนี้

1. แบ่งตามสภาพภูมิศาสตร์ เป็นเพลงพื้นบ้านภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคอีสาน
2. แบ่งตามเพศของผู้ร้อง เป็นเพลงของผู้หญิง และเพลงของผู้ชาย
3. แบ่งตามจำนวนคนร้อง เป็นเพลงร้องเดี่ยว และเพลงร้องหมู่

4. แบ่งตามจุดประสงค์ของเพลง เป็นเพลงกล่อมเด็ก เพลงเกี่ยวพาราสี เพลงประกอบพิธี เป็นต้น

5. แบ่งตามโอกาสที่ร้อง เป็นเพลงประจำเทศกาลต่างๆ

6. แบ่งตามความสั้นยาวของฉันทลักษณ์

7. แบ่งตามวัยของผู้ร้อง เป็นเพลงกล่อมเด็กและเพลงผู้ใหญ่

1.4 ความสำคัญ บทบาท และคุณค่าของเพลงพื้นบ้าน

ทัศนีย์ ทานตวณิช (2523 : 87-88) ได้กล่าวถึงความสำคัญของเพลงพื้นบ้านสรุปได้ดังนี้

1. เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ที่ถ่ายทอดโดยปากเปล่า โดยที่เนื้อหาของเพลงจะสะท้อนภาพวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่นนั้น

2. เนื้อหาของเพลงเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น

3. เป็นมรดกสืบทอดของชาวบ้าน ทำให้คนทุกเพศทุกวัยในท้องถิ่นได้รับความสุขสนุกสนานในโอกาสต่างๆ

4. เป็นเครื่องสร้างความสามัคคีของกลุ่มชน ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นพวกพ้องเดียวกัน ทำให้ผู้คนทำมาหากินและดำรงชีวิตร่วมกันได้อย่างมีความสุข

ปราณี วงษ์เทศ (2525 : 103) กล่าวถึงบทบาทเพลงพื้นบ้านที่มีต่อสังคมสรุปได้ดังนี้

1. เป็นตัวแทนของระบบสัญลักษณ์ทางสังคม ที่สะท้อนให้เห็นความเชื่อทางศาสนาและระบบชนชั้นทางสังคม

2. กระตุ้นให้เกิดการตอบสนองทางกายภาพ พบได้ในเพลงที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน

3. เป็นเครื่องควบคุมทางสังคม รักษาบรรทัดฐานทางสังคม และชี้แนะระเบียบแบบแผนที่เหมาะสม รวมทั้งกำหนดพฤติกรรมที่เหมาะสมทางสังคมด้วย

4. เพลงมีบทบาทในการรักษาสถาบันที่สำคัญทางสังคม ศาสนา ความเชื่อ และทำให้การประกอบพิธีกรรมมีเหตุผล โดยมีหน้าที่รักษาสัญลักษณ์ทางพิธีกรรมไว้

5. ทำให้เกิดความสืบเนื่องและมั่นคงทางวัฒนธรรม

เอนก นาวิกมูล (2527 : 93-104) ได้กล่าวถึงคุณค่าของเพลงพื้นบ้าน สรุปได้ดังนี้

1. เป็นมรดกทางวรรณกรรม ที่ได้รับสืบทอดจากปากต่อปาก มีความไพเราะถ้อยคำเรียบง่ายสละสลวยกินใจ เป็นศิลปะทางภาษาซึ่งสอดแทรกปรัชญาและคำสั่งสอนของคนรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิต การประกอบอาชีพ ทัศนคติ และความเชื่อต่างๆของคนในท้องถิ่น

2. คุณค่าทางสังคม เพลงชาวบ้านมักจะสอดแทรกคำสั่งสอนเพื่อกล่อมเกล่าจิตใจของคนในสังคมให้เป็นคนดี เพื่อให้ดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตั้งแต่ช่วงชีวิตที่เป็นเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่

สุกัญญา ภัทรราชย์ (2542 : 268-274) ได้กล่าวถึงบทบาทของเพลงที่มีต่อสังคมไทย สรุปได้ดังนี้

1.ให้ความบันเทิง เนื้อหาของเพลงพื้นบ้านเต็มไปด้วยถ้อยคำที่แสดงปฏิกิริยาไหวพริบของผู้เล่น ทำให้เกิดความสนุกสนานบันเทิงใจ ผ่อนคลายอารมณ์ทั้งผู้ฟังและผู้เล่นในขณะเดียวกัน

2.สร้างความสามัคคี เพลงพื้นบ้านที่ร้องในเทศกาล หรือในขณะประกอบกิจกรรมต่างๆ จะสร้างความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในสังคม

3.ให้การศึกษา เพลงพื้นบ้านประกอบไปด้วยความรู้และคำสอนซึ่งเป็นการให้ความรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในด้านการดำเนินชีวิตในสังคม ธรรมชาติ สภาพแวดล้อมต่างๆ ความรู้ในหลักธรรม เป็นสื่อในการอบรมสั่งสอนค่านิยมและกฎเกณฑ์ที่ควรปฏิบัติในสังคม

4.ควบคุมสังคม ในเพลงพื้นบ้านจะมีการชี้แนะ ระเบียบแบบแผน และพฤติกรรมที่เหมาะสมในสังคม ทั้งยังให้ความรู้ในด้านประสบการณ์ชีวิตและเรื่องทั่วไป นอกจากนี้ยังได้สอดแทรกคำสอนทางพระพุทธศาสนาให้เป็นแบบสำหรับฝึกจิตใจให้คนในสังคมเป็นผู้มีศีลธรรมอันดีด้วย

5.เป็นทางระบายความคับข้องใจ มีความอิสระในการสื่อสารทางอารมณ์ความรู้สึกนึกคิด ทำให้คนระบายความคับข้องใจที่มีต่อสภาพการณ์การเมือง เศรษฐกิจ และประเพณีค่านิยมของสังคม

6.เป็นสื่อมวลชน เพลงพื้นบ้านทำหน้าที่เป็นสื่อมวลชนกระจายข่าวสารในสังคม นอกจากนี้ยังเป็นตัวแสดงทัศนคติของชาวบ้านที่มีต่อบ้านเมือง เนื้อหาของเพลงมีการวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองของรัฐได้อีกด้วย

กล่าวโดยสรุป เพลงพื้นบ้านมีลักษณะโดยรวมคล้ายคลึงกัน แตกต่างกันอย่างเฉพาะในรายละเอียดปลีกย่อยตามสภาพชีวิตความเป็นอยู่ในแต่ละแห่ง เพลงพื้นบ้านจึงเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันยิ่งใหญ่ที่ได้รับการสั่งสมและสืบทอดกันมาจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งตลอดมาซึ่งเนื้อหาของเพลงพื้นบ้านจะสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิต ค่านิยม ทัศนคติ ตลอดจนขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของคนในถิ่นนั้น

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพลงพื้นบ้าน

สุกัญญา สุจฉายา (2523) ศึกษาเรื่อง “ เพลงปฏิพากย์ : การศึกษาในเชิงวรรณคดีวิเคราะห์ ” โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพัฒนาการของเพลงปฏิพากย์ ตั้งแต่สมัยอยุธยาถึงสมัยรัตนโกสินทร์ และศึกษาบทบาทของเพลงปฏิพากย์ในฐานะที่เป็นภาพสะท้อนของสังคมไทยในอดีตในด้านต่างๆ เช่น ให้ความบันเทิง สร้างความสามัคคีในกลุ่ม ให้การศึกษาแนวทางการดำเนินชีวิต บันทึกเหตุการณ์ วิพากษ์วิจารณ์สังคม และระบายความเก็บกดในสังคมโดยแสดงออกในรูปของการ

พูดถึงเรื่องเพศ เป็นต้น ทั้งนี้ได้มุ่งศึกษาบทบาทในการนำเสนอเรื่องเพศที่ปรากฏในเพลงชนิดนี้ โดยเฉพาะ โดยอาศัยแนวพินิจในเชิงประวัติ สังคมวิทยา และจิตวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า การที่เพลงปฏิพากย์ของไทยมีการใช้ศัพท์สัງวาสและโวหารในเรื่องเพศอยู่มากมายนั้น เป็นเพราะอิทธิพลของคติความเชื่อดั้งเดิมที่ถือว่าเพศเกี่ยวข้องกับความอุดมสมบูรณ์ของพืชและมนุษย์ ซึ่งความเชื่อดังกล่าวนี้อาจได้รับอิทธิพลมาจากลัทธิฮินดู - ดันตระ ที่ยังคงหลงเหลืออยู่ในความเชื่อของคนไทย และเมื่อพินิจความเชื่อดังกล่าวในเชิงจิตวิเคราะห์ก็จะเห็นได้ว่า เป็นวิธีการหาทางระบายออกของสัญชาตญาณทางเพศแทบทั้งสิ้น เพลงปฏิพากย์จึงเป็นรูปแบบหนึ่งของการระบายความก้าวร้าวที่เก็บกดจากการถูกจำกัด สัญชาตญาณทางเพศและเป็นปฏิกิริยาโต้ตอบกฎเกณฑ์ของสังคม

บัวผัน สุพรรณยศ (2535) ศึกษาเรื่องวิเคราะห์เพลงอีแซวของจังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความเป็นมาและลักษณะทั่วไปของเพลงอีแซว วิเคราะห์การสร้างสรรค์ด้านเนื้อหา และการสร้างสรรค์ด้านภาษาในเพลงอีแซว วิเคราะห์บทบาทของเพลงอีแซวที่มีต่อสังคมไทย วิเคราะห์สถานภาพของเพลงอีแซวในปัจจุบัน ผลการศึกษาพบว่า เพลงอีแซวเป็นเพลงพื้นบ้านประจำถิ่นของจังหวัดสุพรรณบุรี เดิมเป็นเพลงปฏิพากย์สั้น ต่อมาพัฒนาเป็นเพลงปฏิพากย์ยาว มีลักษณะเด่น คือมีจังหวะเร็ว มีคำประพันธ์เป็นกลอนหัวเดียว การสร้างสรรค์บทเพลงอีแซวในด้านเนื้อหา พบว่าศิลปินมีจำนวนจำกัดและเนื้อหาของเพลงอีแซวมีความหลากหลาย การเสนอเนื้อหาของศิลปิน ได้แก่ การเลือกสรรบทเพลงที่เหมาะสมกับปริบท และพบว่าบทบาทของเพลงอีแซวที่มีต่อสังคม 4 ประการคือ บทบาทในฐานะเป็นสิ่งบันเทิง บทบาทในการให้การศึกษาทั้งโดยตรงและโดยอ้อม บทบาทในฐานะเป็นสื่อมวลชนชาวบ้านและบทบาทในการจรรโลงวัฒนธรรมของสังคมไทย ส่วนสถานภาพของเพลงอีแซวนั้นมีลักษณะเป็นการแสดงพื้นบ้านที่ผู้แสดงรวมกลุ่มกันเป็นคณะเพลงและรับจ้างในงานต่างๆ

ธนพร พัทธทรัพย์ (2542) ศึกษาเรื่อง ศึกษาวิเคราะห์ผลงานเพลงพื้นบ้านของขวัญจิต ศรีประจันต์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ผลงานเพลงพื้นบ้านของ ขวัญจิต ศรีประจันต์ โดยศึกษาถึงชีวประวัติของขวัญจิต ศรีประจันต์ ในฐานะที่เป็นศิลปินแห่งชาติ ศึกษาถึงความเป็นมาและลักษณะทั่วไปของเพลงอีแซว เพลงฉ่อย วิเคราะห์แง่คิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมสังคมไทยและโลกทัศน์ที่ปรากฏในผลงานเพลงพื้นบ้านของขวัญจิต ศรีประจันต์ วิเคราะห์ศิลปะการใช้ภาษาในผลงานเพลงพื้นบ้านของขวัญจิต ศรีประจันต์ ผลการศึกษาพบว่า ขวัญจิต ศรีประจันต์เป็นแม่เพลงพื้นบ้านที่มีความสามารถ มีปฏิภาณไหวพริบ และมีพรสวรรค์ ทั้งในการประพันธ์และการแสดงเพลงอีแซวและเพลงฉ่อย ความเป็นมาและลักษณะทั่วไปของเพลงอีแซว มีอายุไม่เกิน 100 ปี มีลำดับขั้นตอนการเล่นเพลงเหมือนเพลงฉ่อยแต่มีจังหวะเร็วกว่าเพลงฉ่อย ส่วนเพลงฉ่อยมีอายุมากกว่า 100 ปี มีจังหวะกำลังดีไม่ช้าไม่เร็ว การสร้างสรรค์บทเพลงในด้านเนื้อหาพบว่าขวัญจิต ศรีประจันต์ มีความสามารถในการประพันธ์โดยนำเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมมา

ประยุกต์แต่งไว้ในบทเพลงได้เป็นอย่างดี สำหรับโลกทัศน์พบว่าขวัญจิต ศรีประจันต์ ให้ความสำคัญต่อโลกทัศน์ที่มีต่อมนุษย์ แต่ก็ไม่ละเลยที่จะกล่าวถึงโลกทัศน์ที่มีต่อธรรมชาติและสิ่งเหนือธรรมชาติ ส่วนด้านการสร้างสรรค์ภาษาพบว่าขวัญจิต ศรีประจันต์ มีการใช้ถ้อยคำสำนวนโวหารและกลวิธีสร้างภาพพจน์ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เพลงพื้นบ้านของ ขวัญจิต ศรีประจันต์ มีความไพเราะและเป็นที่นิยมของคนไทยมาจนถึงปัจจุบัน

เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมานี้ ผู้วิจัยจะนำไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาบทบาทหน้าที่ของเพลงอีแซวที่มีต่อเยาวชนในโรงเรียนวัดพังม่วง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรีต่อไป

บทที่ 2

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับพื้นที่ศึกษาเพลงอีแซว และศิลปินพื้นบ้าน

ในการศึกษาบทบาทและหน้าที่ของเพลงอีแซวที่มีต่อเยาวชนในโรงเรียนวัดพังม่วง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรีครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนวัดพังม่วงซึ่งถือได้ว่าเป็นแหล่งที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพลงอีแซวแก่เยาวชนที่สำคัญแห่งหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของเพลงอีแซวดังกล่าว จึงต้องศึกษาและเข้าใจถึงลักษณะพื้นที่ที่จะศึกษาอันเป็นแหล่งกำเนิดเพลงอีแซวเพื่อที่จะเข้าใจความหมายและลักษณะของเพลงอีแซวได้ดียิ่งขึ้นดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาของอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

อำเภอศรีประจันต์ เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสุพรรณบุรี และมีพื้นที่น้อยที่สุดในจำนวนอำเภอทั้งหมดของจังหวัดสุพรรณบุรี เดิมอำเภอศรีประจันต์เป็นท้องที่ของอำเภอกำแพงเหล็ก (อำเภอเมืองสุพรรณบุรี) รวมกับอำเภอนางบวช (สามชุก) เพราะอาณาเขตของสองอำเภอนี้กว้างใหญ่จึงตัดตอนแบ่งท้องที่ของอำเภอกำแพงเหล็กตอนหนึ่ง (ตำบลมดแดงปัจจุบันนี้) กับเนื้อที่ตอนใต้ของอำเภอนางบวช (สามชุก) รวมตั้งเป็นอำเภอศรีประจันต์ในราว ร.ศ. 120 (พ.ศ.2444 แบ่งการปกครองออกเป็น 22 ตำบล ปัจจุบันมี 9 ตำบล 64 หมู่บ้าน)

ชื่อของอำเภอศรีประจันต์ สันนิษฐานว่าน่าจะเอามาจากชื่อของหมู่บ้าน "ศรีจัน" ชื่อนี้ปรากฏในนิราศสุนทรภู่ เมื่อคราวเดินทางมาหาแร่ธาตุและยาอายุวัฒนะเมืองสุพรรณ พ.ศ. 2379 ซึ่งนิพนธ์ไว้ว่า

จวบจนชนบทบ้าน	ศรีจัน
ท่าลาดหาดเกยกัน	แก่งตัน
เรือนตั้งฝั่งเรียงวัน	โรงเหล็ก เจ็กเอย
คนภูคู้ครึกครื้น	ด่านช้างทางเกวียน
จวบเย็นเห็นแห้งบ้าน	ท่าขนอน
หาดใหญ่ไทยเจ็กมอญ	มีบ้าน
จอดเรือเมื่อเย็นรอน	ริมหาด สะอาดเอย
ร้องว่าอาศัยบ้าน	ร่มไม้ไถลเรือ

เมื่อตั้งอำเภอใหม่ ยังไม่มีสถานที่ทำงานต้องอาศัยแพขนานยนต์ของนายทอง สุวรรณประทีป (หลวงอนุภูลราชกิจ บิดาของพลอากาศโท พระยาเฉลิมอากาศ) อยู่ที่บ้านไร่ ครั้นถึง ร.ศ.122 (พ.ศ. 2446) ได้ย้ายที่ทำการไปตั้งที่บ้านหัววังปลูกเรือนเป็นไม้ขัดแตะไปก่อน และต่อมาได้ปลูกเป็นอาคารไม้จริงถาวรในเวลาต่อมา

พ.ศ.2450 ได้โอนท้องที่ตำบลดอนปรู ตำบลศาลาท่งแฝกของอำเภอวิเศษชัยชาญและอำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทองมาอยู่ในท้องที่อำเภอศรีประจันต์ เรียกว่า ตำบลดอนปรู ในปัจจุบันนี้

พ.ศ.2482 กระทรวงมหาดไทยได้สั่งปรับปรุงชื่อ หมู่บ้านใหม่ จากตำบลท่าคอยเป็นตำบลดอนเจดีย์ และเปลี่ยนชื่อตำบลดงขี้เหล็กเป็นตำบลหนองสาหร่าย

พ.ศ.2497 จัดตำบลทางทิศตะวันตกมีตำบลหนองสาหร่าย ตำบลไร่รถ ไปขึ้นกับกิ่งอำเภอดอนเจดีย์ ครั้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2505 กระทรวงมหาดไทยได้แบ่งท้องที่อำเภอศรีประจันต์ ตั้งเป็นกิ่งอำเภอ 1 แห่ง เรียกว่ากิ่งอำเภอดอนเจดีย์ มีเขตการปกครอง 4 ตำบลคือ ตำบลดอนเจดีย์ ตำบลหนองสาหร่าย ตำบลสระกระโจม และตำบลไร่รถ ซึ่งต่อมาได้ยกฐานะเป็นอำเภอดอนเจดีย์ เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2508 จึงทำให้ท้องที่อำเภอศรีประจันต์น้อยที่สุดกว่าบรรดาอำเภอต่างๆในจังหวัดสุพรรณบุรี

1.1 ลักษณะที่ตั้ง

อำเภอศรีประจันต์ เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสุพรรณบุรี ตั้งอยู่ทางทิศเหนือห่างจากตัวจังหวัดสุพรรณบุรี 20 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 184 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 115,000 ไร่

1.2 อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอสามชุกและอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอวิเศษชัยชาญ และอำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี

1.3 ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่านจากอำเภอสามชุก เข้าสู่อำเภอศรีประจันต์ และไหลผ่านเข้าสู่อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

1.4 พื้นที่และการใช้ประโยชน์

พื้นที่ส่วนใหญ่ของอำเภอศรีประจันต์ใช้ประโยชน์ทางการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งอำเภอศรีประจันต์มีพื้นที่การเกษตรทั้งสิ้นประมาณ 97,529 ไร่ หรือประมาณ 84.80 % ของพื้นที่ทั้งหมดของอำเภอ ส่วนที่เหลือเป็นแหล่งอุตสาหกรรมและที่อยู่อาศัย

1.5 ภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศเป็นแบบมรสุม แบ่งเป็น 3 ฤดูกาล

- ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายน
- ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม
- ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนมกราคม

1.6 การปกครอง

อำเภอศรีประจันต์แบ่งเขตการปกครอง พ.ร.บ.ลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 เป็น 9 ตำบล 64 หมู่บ้านดังนี้

- ตำบลบ้านกร่าง	ประกอบด้วย	6	หมู่บ้าน
- ตำบลบางงาม	ประกอบด้วย	6	หมู่บ้าน
- ตำบลศรีประจันต์	ประกอบด้วย	6	หมู่บ้าน
- ตำบลปลายนา	ประกอบด้วย	7	หมู่บ้าน
- ตำบลมดแดง	ประกอบด้วย	7	หมู่บ้าน
- ตำบลวังหว่า	ประกอบด้วย	7	หมู่บ้าน
- ตำบลวังน้ำซับ	ประกอบด้วย	7	หมู่บ้าน
- ตำบลดอนปูลู	ประกอบด้วย	8	หมู่บ้าน
- ตำบลวังยาง	ประกอบด้วย	9	หมู่บ้าน

เทศบาล 1 แห่ง คือ เทศบาลศรีประจันต์
องค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 9 ตำบล

1.7 ประชากร

อำเภอศรีประจันต์มีประชากรทั้งสิ้น 65,264 คน แยกเป็นชาย 31,288 คน หญิง 33,976 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ยต่อพื้นที่ประมาณ 354.69 คน/ตารางกิโลเมตร ตำบลที่มีประชากรอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากที่สุดคือ ตำบลศรีประจันต์ มีประชากรทั้งสิ้น 10,423 คน ส่วนตำบลที่มีประชากรอาศัยอยู่น้อยที่สุดคือ ตำบลบางงาม ซึ่งมีประชากรทั้งสิ้น 3,268 คน

1.8 สภาพทางเศรษฐกิจ

การเกษตรกรรม อำเภอศรีประจันต์มีเนื้อที่การเกษตรทั้งสิ้น 113,499 ไร่ โดยที่เกษตรกรใช้เนื้อที่การเกษตรในการทำนา 80,389 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 70.83 % ของพื้นที่ทั้งหมด ใช้เนื้อที่การเกษตรในการทำไร่ 21,188 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 18.67 % ของพื้นที่ทั้งหมด และเนื้อที่ทำสวนจำนวน 11,922 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 10.50 % ของพื้นที่การเกษตรเพื่อการผลิตพืชเศรษฐกิจของอำเภอศรีประจันต์

1.9 การปศุสัตว์

สภาพการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรในอำเภอศรีประจันต์เป็นรูปแบบของการเลี้ยงเพื่อใช้งานและเพื่อบริโภค แต่ปัจจุบันเกษตรกรเริ่มหันมาสนใจเลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อจำหน่ายเพิ่มมากขึ้น สัตว์เลี้ยงที่เกษตรกรนิยมเลี้ยงมากที่สุดคือ ไก่ไข่ สุกรพันธุ์ และเป็ดเนื้อ

1.10 การอุตสาหกรรม

โรงสีไฟขนาดใหญ่	10	แห่ง
โรงสีไฟขนาดกลาง	7	แห่ง
โรงน้ำแข็ง	2	แห่ง
โรงพิมพ์	2	แห่ง
โรงงานผลิตรองเท้า	1	แห่ง

1.11 สถาบันการเงินและธนาคาร

ธนาคารออมสิน	1	แห่ง
ธนาคารกรุงเทพ จำกัด	1	แห่ง
ธนาคารนครหลวงไทย	1	แห่ง
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	1	แห่ง
สหกรณ์การเกษตรอำเภอศรีประจันต์	1	แห่ง

1.12 การสื่อสาร

ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขศรีประจันต์	1	แห่ง
ชุมสายโทรศัพท์	1	แห่ง

1.13 การศึกษา

การศึกษามีบทบาทในการพัฒนาชีวิตและสังคมเป็นอย่างมาก เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีความรู้ ความคิด ทักษะ และค่านิยม มีความสามารถในการใช้สติปัญญาของตนในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้ สามารถดำรงชีวิตและพัฒนาชีวิตด้านความเป็นอยู่ให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันได้ด้วยวิธีที่ชอบธรรม

จากข้อมูลด้านการศึกษาในอำเภอศรีประจันต์พบว่า มีทั้งการศึกษาที่จัดตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการและการจัดการศึกษาตามวิถีชีวิตและสภาพท้องถิ่น

จากการศึกษาตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ มีโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) จำนวน 37 โรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา (สศ.) จำนวน 3 โรงเรียน และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน 1 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 41 โรงเรียน

การจัดการศึกษาตามวิถีชีวิตและสภาพท้องถิ่น เป็นการศึกษาด้วยตนเองจากแหล่งความรู้และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นที่มีอยู่เองและที่มนุษย์ตั้งใจสร้างขึ้น เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้หรือเป็นการบริการของการเรียนรู้ จัดได้ว่าเป็นระบบการศึกษานอกโรงเรียน เช่น กลุ่มฝึกอบรมวิชาชีพ ห้องสมุดประชาชน หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน เป็นต้น

1.14 การศาสนา

การศาสนา ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธประมาณ 98 % ศาสนาอื่นประมาณ 2 % มีสถาบันหรือองค์กรศาสนา

วัด จำนวน	39	วัด
ที่พักสงฆ์	1	แห่ง
สำนักสงฆ์	2	แห่ง
ศาลเจ้า	4	แห่ง

1.15 ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม

อำเภอศรีประจันต์เป็นอำเภอเก่าแก่ของจังหวัดสุพรรณบุรี จึงมีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมตกทอดมาถึงคนรุ่นหลังมากมาย อย่างไรก็ตามประเพณีบางอย่างก็มีลักษณะเหมือนกับอำเภอหรือจังหวัดอื่นๆ เช่น ประเพณีในวันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ เป็นต้น ในที่นี้จะกล่าวถึงขนบธรรมเนียมประเพณีบางอย่างซึ่งแตกต่างจากที่อื่นๆ คือ

1.15.1 งานอนุสรณ์ดอนเจดีย์และกาชาดจังหวัดสุพรรณบุรี

เป็นงานประจำปีของจังหวัดสุพรรณบุรีซึ่งจัดเป็นงานสมโภชเนื่องในวันครบรอบที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงกระทำยุทธหัตถีมีชัยชนะเหนือพระมหาอุปราชาแห่งประเทศพม่า เมื่อปี พ.ศ.2135 ในวันที่ 25 มกราคมของทุกปีทางจังหวัดสุพรรณบุรีจะจัดพิธีบวงสรวงดวงพระวิญญาณของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชและเหล่าทหารหาญ ณ บริเวณอนุสรณ์สถานดอนเจดีย์ อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี และถือเป็นวันกองทัพไทยด้วย ชาวสุพรรณบุรีทั้งในส่วนราชการและเอกชนจะพร้อมใจกันจัดงานกาชาดอนุสรณ์ดอนเจดีย์ ประมาณ 10 วัน 10 คืน โดยจะจัดงานประมาณวันที่ 23 มกราคม ถึงวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ของทุกปี เพื่อให้ประชาชนได้ปิดทองบริเวณอนุสรณ์สถานดอนเจดีย์ และกราบไหว้สมเด็จพระนเรศวร ซึ่งปัจจุบันมีการจัดแสดงวีดิทัศน์ประวัติความเป็นมาอย่างละเอียดและน่าสนใจ ในงานจะมีการออกร้านของส่วนราชการ และเอกชนในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี มีร้านขายของ สวนสนุก การแสดงดนตรี ภาพยนตร์ มหรสพต่าง ๆ มากมาย มีการประกวดร้องเพลงลูกทุ่งของเยาวชนจากอำเภอต่าง ๆ รวมทั้งการแสดงพื้นบ้าน อาทิ เพลงฉ่อย ลำตัด เพลงอีแซว เป็นต้น

1.15.2 งานไหว้พระกลางเดือน 5

เป็นงานซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปีของวัดยาง ซึ่งเป็นวัดประจำอำเภอสรีประจันต์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการน้อมสการรอยพระพุทธบาทจำลอง และหลวงพ่อนอบ อดีตเจ้าอาวาสวัดยางที่มรณภาพไปแล้ว ซึ่งชาวอำเภอสรีประจันต์มีความเคารพศรัทธาเป็นอย่างมาก ในงานจะมีการออกร้านและมีการแสดงมหรสพต่าง ๆ มากมาย รวมทั้งมีการแข่งเรือยาวซึ่งจัดเป็นประเพณีที่มีมาแต่โบราณโดยเมื่อจะมีการแข่งเรือยาว ทางวัดจะประกาศให้วัดต่าง ๆ ทราบล่วงหน้า นอกจากชาวอำเภอสรีประจันต์และอำเภออื่นๆ ในจังหวัดสุพรรณบุรีจะมาร่วมแข่งขันและชมการแข่งขันแล้ว ชาวจังหวัดใกล้เคียงเช่น อ่างทอง สิงห์บุรี และพระนครศรีอยุธยา ฯลฯ จะมาร่วมงานกันอย่างเนืองแน่น ตลอดระยะเวลาการจัดงาน 3 วัน 3 คืน

1.15.3 งานลอยกระทงกลางเดือน 12

อำเภอสรีประจันต์มีวัดใหญ่ ๆ อยู่ 2 วัด คือ วัดยาง ตั้งอยู่ใกล้ตลาดศรีประจันต์ ริมนนสุพรรณบุรี-ชัยนาท และวัดบ้านกร่าง ตั้งอยู่คนละฝั่งแม่น้ำตรงข้ามวัดยางโดยมีแม่น้ำท่าจีนคั่นกลาง วัดทั้งสองแห่งนี้จะจัดงานประเพณีลอยกระทงกลางเดือน 12 โดยจัดก่อนวันลอยกระทงประมาณ 2 วัน มีการปิดทองไหว้พระภายในอุโบสถ วิหารที่ชาวบ้านนับถือ และมีการแสดงมหรสพสมโภช อาทิ ภาพยนตร์ ลิเก หนังตะลุง ลำตัด เพลงอีแซว เพื่อให้ความบันเทิงกับผู้ที่มาเที่ยวงาน

2. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรงเรียนวัดพังม่วง ตำบลวังน้ำซับ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

2.1 ประวัติความเป็นมาของโรงเรียนวัดพังม่วง

โรงเรียนวัดพังม่วงเป็นโรงเรียนขนาดกลาง เปิดทำการสอนในระดับประถมศึกษา ตั้งแต่ พ.ศ. 2469 เป็นต้นมา ตั้งอยู่บริเวณริมถนน กม.116 ตำบลวังน้ำซับ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ห่างจากจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี 28 กิโลเมตร ทำเลที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำท่าจีนซึ่งสามารถนำน้ำมาใช้ได้ตลอดปี จากบริเวณริมถนน กม. 116 มีเส้นทางแยกเข้าถึงบริเวณหน้าโรงเรียนเป็นถนนคอนกรีตกว้าง 6 เมตร ระยะทางประมาณ 800 เมตร

คติพจน์ของโรงเรียนคือ เรียนดี มีคุณธรรม

จุดเน้นคือ โรงเรียนสะอาดทุกที่ ดีด้วยสิ่งแวดล้อม ถึงพร้อมคุณธรรม สืบสานกิจกรรมการศิลปะไทย

สีประจำโรงเรียนคือ ม่วง - เหลือง

สัญลักษณ์ประจำโรงเรียนคือ ดอกบัว 4 ดอก อยู่ในกรอบดอกบัวใหญ่ ล้อมด้วยลายไทยตั้งอยู่บนฐานเสมา และฐานสี่เหลี่ยมเครื่องหมาย บ้าน วัด โรงเรียน หมายถึง เด็กทุกคนที่โรงเรียนต้องรับผิดชอบ (บัวใหญ่) อันประกอบไปด้วยภูมิปัญญาที่แตกต่างกัน ภายใต้นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่มีบ้าน วัด และโรงเรียนเป็นพื้นฐานให้การสนับสนุน โดยอยู่ในกรอบของความเป็นไทย

ปัจจุบัน พ.ศ. 2544 มีครู 12 คน โดยมีอาจารย์ประวิทย์ บุญเรืองรอด เป็นผู้อำนวยการ มีนักเรียนในระดับชั้นอนุบาล ถึงประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 166 คน มีอาคารเรียน 2 หลัง รวม 21 ห้องและโรงอาหาร 1 หลัง

2.2 การร่วมอนุรักษ์สืบสานเพลงอีแซวของโรงเรียนวัดพังม่วง

หมู่บ้านพังม่วง หรือบ้านพังม่วงเป็นศูนย์รวมพ่อเพลงแม่เพลงพื้นบ้านของจังหวัดสุพรรณบุรีมาหลายชั่วอายุคน และเป็นถิ่นที่สืบสานเพลงอีแซวโดยแท้จริง ศิลปินพื้นบ้านที่ได้รับการเชิดชูเกียรติให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดงเพลงพื้นบ้าน (เพลงอีแซว) 2 คน ของจังหวัดสุพรรณบุรีคือ นางบัวผัน จันทรศรี และนางขวัญจิต ศรีประจันต์ ก็ล้วนแต่อาศัยอยู่ในบ้านพังม่วงแห่งนี้

ในปี พ.ศ. 2533 นายไสว สุวรรณประทีป นางบัวผัน จันทรศรี และนางขวัญจิต ศรีประจันต์ พร้อมด้วยชาวคณะได้เข้าประกวดเพลงพื้นบ้าน 72 จังหวัด ที่ท้องสนามหลวง ได้รับรางวัลที่ 1 เป็นโล่รางวัลศิลปินพื้นบ้านดีเด่น (สาขาศิลปะการแสดง) จากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ต่อมาสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงเห็นคุณค่าของเพลงอีแซวที่กำลังจะสูญหายจึงทรงกำหนดให้เพลงอีแซวเป็นศิลปะพื้นบ้านที่ถือได้ว่าเป็นมรดกของชาติแขนงหนึ่ง

(สุนันทา สุนทรประเสริฐ. 2540 : 29) และได้ทรงยกย่องให้นักแสดงเพลงอีแซวของจังหวัดสุพรรณบุรีคือ นางบัวผัน จันทรศรี (พ.ศ. 2533) และนางขวัญจิต ศรีประจันต์ (พ.ศ. 2539) เป็นศิลปินแห่งชาติซึ่งสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ชาวสุพรรณบุรีเป็นอย่างยิ่ง

เพลงอีแซวเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้ก่อนที่จะสูญหาย เนื่องจากค่านิยมความเปลี่ยนแปลงของสังคม ประกอบกับศิลปินพื้นบ้านที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องเพลงอีแซวมีอายุมากขึ้น ดังนั้นบุคคลหลายฝ่ายจึงมีความเห็นตรงกันว่าศิลปินพื้นบ้านควรที่จะเข้ามามีบทบาทในการถ่ายทอดเพลงอีแซวให้แก่เยาวชนในท้องถิ่นเพื่อจะได้ร่วมกันสืบสานวัฒนธรรมของจังหวัดสุพรรณบุรีให้คงอยู่ต่อไป

โรงเรียนวัดพังม่วงในปัจจุบันมีอาจารย์ประวิทย์ บุญเรืองรอด เป็นผู้อำนวยการ บุคคลท่านนี้ได้มีโอกาสใกล้ชิดกับบรรดาพ่อเพลงแม่เพลงพื้นบ้านมาตั้งแต่วัยเด็ก ท่านได้ซึมซับเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับเพลงอีแซวมาตลอด จนเกิดเป็นความรักความผูกพันและมีแนวคิดในอันที่จะอนุรักษ์เพลงอีแซวไว้ให้คงอยู่ ท่านได้ดำเนินการปลุกฝังศิลปะแขนงนี้ไปสู่เยาวชนบ้านพังม่วง ซึ่งได้แก่นักเรียนในความรับผิดชอบของท่านนั่นเอง

ในปี พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยให้สถานศึกษาร่วมกับท้องถิ่นในการจัดกระบวนการเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับแนวดำเนินงานของหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ที่ว่า จะต้องจัดการเรียนการสอนให้ยึดหยุ่นตามเหตุการณ์และสภาพของท้องถิ่นโดยให้ท้องถิ่นพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นตามความเหมาะสม

ด้วยเหตุนี้โรงเรียนวัดพังม่วงจึงจัดเป็นหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยในกิจกรรมดนตรีและนาฏศิลป์ โดยให้ศิลปินพื้นบ้านมาสอนและฝึกนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และประถมศึกษาปีที่ 6 ร้องและแสดงเพลงอีแซวตามแนวทางของหลักสูตรที่จัดทำขึ้น

การถ่ายทอดเพลงอีแซวของศิลปินพื้นบ้านสู่เยาวชนในท้องถิ่น โดยการนำของนางบัวผัน จันทรศรี, นางขวัญจิต ศรีประจันต์ และอาจารย์ประวิทย์ บุญเรืองรอด ได้ใช้ความเพียรพยายามเพื่อที่จะอนุรักษ์เพลงอีแซวให้คงอยู่คู่บ้านพังม่วงต่อไปตราบนานเท่านาน โดยการถ่ายทอดศิลปะด้านนี้ไว้ให้กับนักเรียนโรงเรียนวัดพังม่วง เพื่อถ่ายทอดความรู้จากศิลปินพื้นบ้านซึ่งนับวันอายุมากขึ้นสู่เยาวชนรุ่นใหม่ในท้องถิ่น ทำให้เพลงอีแซวมิสูญหายไปตามกาลเวลา

จากการทุ่มเททั้งกำลังกาย กำลังสมองในการถ่ายทอดเพลงอีแซว จากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่ในท้องถิ่นแม้จะพบอุปสรรคอย่างมากมาย แต่ก็สามารถฟันฝ่ามาได้อย่างภาคภูมิใจทำให้นั่นวันนี้คณะเพลงอีแซวของโรงเรียนวัดพังม่วง ซึ่งเป็นเยาวชนในท้องถิ่นได้รับการยอมรับในความสามารถได้รับความนิยมนำไปทำการแสดงในงานต่างๆ ของท้องถิ่น รวมทั้งได้ร่วมเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม สาขาเพลงพื้นบ้านให้เป็นที่แพร่หลาย คณะเพลงอีแซวของนักเรียนโรงเรียนวัดพังม่วง ได้รับพระกรุณาธิคุณให้แสดงหน้าพระที่นั่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ในรายการ

ดนตรีไทยประณตศึกษา ณ โรงละครแห่งชาติ ระหว่างวันที่ 8 -11 ธันวาคม พ.ศ. 2535 ซึ่งนับเป็นเกียรติยศสูงสุดของชาวคณะ

2.3 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเพลงอีแซว

2.3.1 ประวัติความเป็นมา

เพลงอีแซวเป็นเพลงพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของอำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรีและเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่าเพลงนี้มีกำเนิดในจังหวัดสุพรรณบุรีซึ่งชาวสุพรรณบุรีนิยมกันมาช้านาน

เพลงอีแซวแต่เดิมเป็นเพลงที่ร้องเล่นกันสนุกๆ ไม่มีการไหว้ครู ไม่มีแบบแผน ไม่มีเครื่องประกอบจังหวะ นอกจากการตบมืออย่างเดียวภายหลังไม่นานจึงมีฉิ่ง กรับ และตะโพน เพื่อใช้ประกอบเช่น นายไสว วงษ์งาม ได้นำตะโพนเข้ามา การเล่นจะตั้งวงหญิงครึ่งชายครึ่งยืนเป็นวงกลมหรือเป็นแถวร้องเพลงโต้ตอบกัน มีจังหวะเร็วมาก ต่อมาเมื่อเป็นเพลงหาจึงมีการไหว้ครูและมีแบบแผนต่างๆ (เอนก นาวิกมูล. 2522 : 681)

เพลงอีแซวเป็นเพลงปฏิพากย์ที่ได้รับความนิยมและรู้จักกันมากเพลงหนึ่งของคนทั่วไปเช่นเดียวกับเพลงฉ่อย ส่วนประวัติความเป็นมายังไม่มีหลักฐานแน่นอน " พ่อเพลงแม่เพลงในเขตสุพรรณ อ่างทอง กล่าวพ้องกันว่าเป็นเพลงใหม่เพิ่งมีเล่นจริงจัง เมื่อ 40-50 ปี ถิ่นกำเนิดอยู่ในสุพรรณบุรี " (เอนก นาวิกมูล. 2522 : 677) นอกจากนี้ยังมีการกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของเพลงอีแซวไว้ในบทเกริ่นของคณะขวัญจิต ศรีประจันต์โดยได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของเพลงอีแซวไว้ดังนี้

เออ เออ เออ เอ็ง เอย คุณพ่อแม่น้องพี่

เชิญสถาบันรสถลอนสดีแซว

เพลงอีแซวยุคใหม่ผดสมัยโบราณ

.....
อันว่าเพลงพื้นเมืองเคยลือเลื่องมานาน

ประมาณเจ็ดสิบปีก็ยังมีหลักฐาน

ปู่ตายายท่านก็ได้บอกเล่า เออ เออ เอย ได้บอกเล่า

ยามตรุษสงกรานต์ก็มิกงานวัดวา

.....
ที่จังหวัดสุพรรณบุรีก็มีงานวัดป่า

ปิดทองหลวงพ่อโตแล้วก็โมทนา

สวัสดีขอรับ เออ เอ็ง เอย แล้วขอรับ

เชิญท่านสถาบันหอเพลงไทย

ฝากคำแนะนำแนวเพลงอีแซวยุคใหม่

ทั้งรุ่นลูกรุ่นหลานนับวันจะสูญหาย

.....
สมัยครูบัวผันและอาจารย์ไสว

รุ่นครูบาอาจารย์หลายท่านกล่าวไว้

การละเล่นสมัยเก่าเกรี้ยวกราวเกรียงไกร

ทอดกฐินผ้าป่าเฮฮาพาไป

.....
คนทุกทิศก็มาที่วัดป่าเลไลยก์

ได้กุศลบรรพชาได้ชีวาสดใส

(การแสดงครั้งที่ 868 ณ ศูนย์สังคีตศิลป์)

ตัวอย่างเพลงอีแซวข้างต้นกล่าวว่า เพลงอีแซวมีการละเล่นมาไม่ต่ำกว่า 70 ปีมาแล้ว ซึ่งข้อมูลดังกล่าวใกล้เคียงกับข้อสันนิษฐานของเอนก นาวิกมูลที่กล่าวไว้ว่าเพลงอีแซวน่าจะมีอายุประมาณ 70 ปีหรือไม่เกิน 100 ปี และเป็นเพลงที่กำเนิดในจังหวัดสุพรรณบุรีโดยตรงนิยมเล่นในงานนักขัตฤกษ์

สำหรับชื่อเพลงอีแซวแต่เดิมนั้นไม่เป็นที่ทราบแน่นอนพอสรุปได้ว่า" สาเหตุที่เรียกเพลงอีแซว พ่อเพลงแม่เพลงลงความเห็นเหมือนกันหมดว่า เพราะยืนว่ากันไปแซวกันไป คินยันรุ่ง ยืนแซวไม่ได้นั่งแซว มีก็คนก็ต้องยืนกันหมด จึงเรียกเป็นเพลงอีแซว " (เอนก นาวิกมูล. 2522 : 678)

ส่วนคำว่า แซว ไม่อาจให้คำจำกัดความได้แน่นอนแต่ตามความเข้าใจ แล้วดูจะคล้ายกับคำว่า แซว คือ เป็นเชิงทำอะไรอยู่กับที่นานๆ (เอนก นาวิกมูล. 2528 : 102)

นอกจากนี้สุจิตต์ วงษ์เทศ (2534 : 64-66) ได้กล่าวถึงคำว่า แซว ไว้ว่า" เป็นคำเก่าแก่ของไทย - ลาว พบคำนี้ในกลอนนิราศเมืองหลวงพระบางของนายร้อยเอกหลวงทวยหาญรักษา (เพิ่ม) แต่งเมื่อคราวไปราชการทัพลยามปราบฮ่อเมืองแก่น (เตียน เบียนฟู) ในเวียดนามเหนือเมื่อ พ.ศ. 2428 มีช่วงที่ต้องเปลี่ยนจากล่องเรือเป็นล่องแพตามลำน้ำอูเพื่อออกแม่น้ำโขง กลอนนิราศเล่าว่า

ล่องแพเลยเขยชาละลานลับ

มีละเมาะเกาะกันเป็นหลั่นไป

แพลอยวนคนแซวไม่แคล่วล่อง

จะพายต่อก็ไม่คล่องเหมือนล่องเรือ

ถึงน้ำอับนิ่งอึ้งดูซึ่งใส

ต้นตะไคร่น้ำครึ้มดูครีมเครือ

ข้ากว่าล่องแพเนื่องจากเมืองเหนือ

เห็นเต็มเปื้อนวิบากกรรมต้องทำเนา

คำว่า แซว มีอ้างถึงในสารานุกรมภาษาอีสาน - ไทย - อังกฤษ ของปริชา พิณฑทอง (ม.ป.ป.:308) อธิบายว่า "เป็นคำเก่าแก่มีใช้มาแต่โบราณและมีความหมายอย่างเดียวกับคำว่า แจว นั่นเอง" และยังพบกลุ่มคำ แซวแซว ในความหมายที่ 9 ของสารานุกรมฯ คือ เสียงสั่งลา ซึ่งใกล้เคียงกับคำบอกเล่าของเอนก นาวิกมูล ว่าแต่ก่อนนี้อีแซวเป็นเพลงต่อท้ายในตอนต่างๆให้ว่าเพลงอื่นๆ ไปก่อนเช่น เพลงพวงมาลัย เพลงเรือ เพลงเกี่ยวข้าว เป็นต้น พอตกดึกค่อยเปลี่ยนเป็นว่าเพลงอีแซว ว่ากันเสียงแซวๆ ไปจนฟ้าแจ้ง จึงเรียกกันว่า เพลงอีแซว และคิดว่าแซว ในชื่อเพลง อีแซวของเมืองสุพรรณจะต้องพิจารณาตามความหมายของกลุ่มคำว่า แซวแซว เพราะน่าจะเรียกเพลง แซวแซว ก่อน ภายหลังกร่อนและกลายเป็น อีแซว

เอนก นาวิกมูล (2531:229-232) อธิบายว่า "เพลงอีแซวเป็นเพลงพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของสุพรรณบุรีเพราะเป็นที่ยอมรับกันว่าเพลงนี้เกิดในถิ่นสุพรรณโดยตรงมาภายหลังได้แพร่หลายไปสู่ท้องถิ่นอื่น จนเป็นที่รู้จักและเป็นที่นิยมทั่วไป ยิ่งตระเวนรับงานไปทั่ว อย่างคณะนายไสวหรือคณะขวัญจิต ศรีประจันต์ เพลงอีแซวกียิ่งโด่งดังมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

เมื่อนางขวัญจิต ศรีประจันต์ มีชื่อเสียงก็มีคนมาติดต่อไปเล่นจากที่เคยเล่นในสุพรรณก็แพร่กระจายไปหลายจังหวัด "

เอนก นาวิกมูล (2531:231) กล่าวว่า " ปัจจุบันกล่าวว่า เพลงอีแซวมีเนื้อจากเพลงฉ่อยนั้นเพราะทางอ่างทองเป็นแดนเพลงฉ่อยที่สำคัญ พ่อเพลงแม่เพลงฉ่อยจากอ่างทองข้ามไปเล่นเพลงในสุพรรณบุรีเสมอ เพราะสองจังหวัดนี้มีการติดต่อถึงกัน ที่สุดก็เกิดการผสมผสานเนื้อเพลงกลายเป็นเพลงอีแซวขึ้น มีเนื้อร้องเป็นเรื่องเป็นราวขึ้น "

มนตรี ตราโมท (2497:53) ได้ให้คำอธิบายถึงเพลงอีแซวไว้ว่า " เพลงอีแซวเป็นเพลงจังหวะเร็วผู้ร้องต้องคล่องแคล่วมีปฏิภาณว่องไวมาก ดูเหมือนจะเป็นเพลงที่ประดิษฐ์ขึ้นภายหลังกว่าเพลงพื้นเมืองชนิดอื่น และได้ยืมร้องกันอยู่ 5 จังหวัดคือ อ่างทอง ออยุธยา อุทัย สิงห์บุรี และสุพรรณบุรี การร้องเพลงอีแซวมักร้องเป็นทำนองเกี่ยวต่าง ๆ "

นอกจากนี้สุกัญญา สุจนายา (2523:28) กล่าวว่า " เพลงอีแซวเป็นเพลงของสุพรรณบุรีนิยมเล่นในงานนักขัตฤกษ์ต่าง ๆ เพลงอีแซวมิถินกำเนิดในสมัยเดียวกับเพลงเหยยของจังหวัดกาญจนบุรี โดยมีเพลงพวงมาลัยเป็นต้นแบบของเพลงทั้งสอง "

จากการสัมภาษณ์นางบัวผัน จันทรศรี (สัมภาษณ์. 2544) ได้เล่าว่า เพลงอีแซวเป็นเพลงพื้นบ้านที่เกิดขึ้นในจังหวัดสุพรรณบุรีเมื่อประมาณ 70 กว่าปีที่ผ่านมา และเกิดขึ้นในช่วงเวลาใกล้เคียงกับเพลงเหยยของจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมีต้นแบบเดิมมาจากเพลงพวงมาลัยแล้วค่อย ๆ กลายมาเป็นเพลงแคน โดยใช้การปรบมือ ฉิ่ง และแคนเป่าคลอ ยังไม่มีการร้องโต้ตอบกัน เพียงแต่จะรำยั่วเย้ากันไป ประมาณ พ.ศ. 2475 คณะนักเพลงแคน ซึ่งประกอบด้วย นายโปรย เสร็จกิจ นายไข่ บ้านวัดป่าเลไลย์ นายกร่าย จันทรแดง นายเฉลียว และนายตัน น้องชาย พ่อเพลงบ้านปู่เจ้าได้เป็นต้นแบบในการเปลี่ยนแปลงเพลงพื้นบ้านจากเพลงแคนมาเป็นเพลงอีแซว กล่าวคือในงานประจำปีวัดป่าเลไลย์ ช่วงเดือน 5 ขึ้น 8 ค่ำ ชาวสุพรรณบุรีและจังหวัดใกล้เคียงจะมาร่วมกันเพื่อชมมหรสพ ภายในงาน เช่น ลิเก ละคร และคณะเพลงแคน พอเลยเที่ยงคืนไปแล้ว ลิเก และละครต่างก็ยุติการแสดง ชาวบ้านที่ต้องเดินทางกลับบ้านตอนรุ่งสว่างก็ต้องนั่งดูการเล่นเพลงแคนกันไปเพื่อรอเวลาเดินทางกลับบ้านตอนรุ่งสว่าง บรรดานักเล่นเพลงก็คิดว่าคนดูจะเบื่อหรือ่วงนอนจึงปรึกษากันว่าให้ทดลองเปลี่ยนแนวการร้องเพลงแคนให้มีจังหวะเร็วขึ้น และร้องโต้ตอบกัน ใช้บทเกี่ยวสาวเป็นแนวการร้อง ทำจังหวะด้วยฉิ่งและการปรบมือ ไม่ต้องใช้แคน เนื้อร้องเป็นลักษณะฝ่ายชายเกี่ยวฝ่ายหญิง ฝ่ายหญิงก็จะร้องโต้ตอบเปรียบเปรยผู้ชายเป็นสิ่งที่ต่าง ๆ ในลักษณะสองแง่สองง่าม การร้องจะใช้การด้นกลอนสด ๆ จากปฏิภาณของแต่ละคน จึงสร้างความสนุกสนานถูกใจให้แก่ผู้ชมคนดู และเรียกร้องให้มีการร้อง "แซว" กันอีก ต่อมาจึงมีการเรียกเพลงที่ร้องทำนองลักษณะนี้ว่า "เพลงอีแซว" ภายหลังคณะนักเพลงแคน 3 คน ได้แก่ นายโปรย เสร็จกิจ นายเฉลียว บ้านปู่เจ้า และนาย กร่าย จันทรแดง ซึ่งมีความเชี่ยวชาญในการด้นกลอนสดเพลงอีแซวได้ตีเป็นพิเศษได้ถ่ายทอดเพลงอีแซวให้แก่นางบัวผัน จันทรศรี และนางขวัญจิต ศรีประจันต์ นำไปเผยแพร่ทางวงดนตรีลูกทุ่ง วิทยุ และโทรทัศน์ จนคนดูเริ่มรู้จักและนิยมชมการแสดงเพลงอีแซวของจังหวัดสุพรรณบุรีไปทั่วประเทศในระยยะต่อมาจนถึงปัจจุบัน

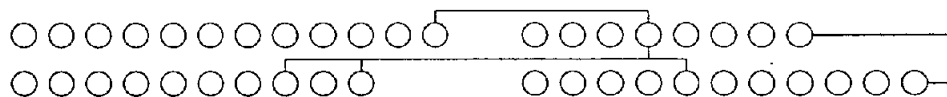
กล่าวได้ว่า เพลงอีแซวเป็นเพลงพื้นบ้านของจังหวัดสุพรรณบุรีเดิมเป็นเพลงที่ร้องเล่นโต้ตอบกันตามเทศกาลต่างๆ ต่อมาจึงกลายเป็นมหรสพอย่างหนึ่งเป็นเพลงที่เกิดขึ้นหลังสุดในบรรดาเพลงพื้นบ้านด้วยกันเพราะดัดแปลงมาจากเพลงอื่นมา แต่มีเอกลักษณ์เป็นของตัวเอง โดยมีการร้องรับด้วยการซ้ำคำ มีอายุประมาณ 70 กว่าปี

แหล่งชุมนุมเพลงที่สำคัญคือ วัดป่าเลไลยก์ มีเทศกาลประจำปี 2 ครั้งคือ ระหว่างวันขึ้น 5 ค่ำเดือนห้า และเดือนสิบสอง ชาวสุพรรณบุรีและจังหวัดใกล้เคียงจะมาร่วมงานและมีการเล่นเพลงพื้นบ้านเพลงอีแซวก็เป็นเพลงที่เล่นกันซึ่งแต่เดิมนั้นเป็นการร้องเล่นอย่างสนุกสนาน ไม่ได้เล่นเป็นอาชีพอย่างเช่นปัจจุบัน พวกเพลงทางอ่างทองมีส่วนในการเอาเนื้อเพลงน้อยไปเผยแพร่ จึงเกิดผสมผสานกัน เพลงอีแซวจึงร้องเป็นดับแทน

แม้ว่าปัจจุบันจะไม่มีการเล่นเพลงพื้นบ้านแบบเดิมแล้ว แต่ก็ยังมีการสืบทอดเพลงพื้นบ้านไว้ด้วยการเล่นเพลงอีแซวของคณะต่างๆ เช่น คณะนางขวัญจิต ศรีประจันต์ หรือกรณีที่นักร้องเพลงลูกทุ่งได้นำเพลงอีแซวมาประยุกต์เข้ากับดนตรีลูกทุ่ง ดังเช่น เอกชัย ศรีวิชัย เป็นต้น

2.3.2 ลักษณะคำประพันธ์

กลอนเพลงอีแซวใช้ฉันทลักษณ์แบบเดียวกันหมด ตั้งแต่บทไหว้ครูจนกระทั่งจบโดยไม่เปลี่ยนฉันทลักษณ์ มีลักษณะคำประพันธ์เป็นกลอนห้าเดียวคือ กลอนที่มีคำสุดท้ายของวรรคหลังลงท้ายด้วยสระเดียวกัน หรือคล้ายกันทุกคำกลอน กลอนเพลงอีแซว 1 บท หรือ 1 คำกลอน มี 2 วรรคในแต่ละวรรคประกอบด้วยจำนวนคำตั้งแต่ 6 -12 คำ มากน้อยตามความเหมาะสมสัมผัสระหว่างวรรคคือ คำสุดท้ายของวรรคหน้าสัมผัสกับคำใดคำหนึ่งของวรรคหลัง ส่วนสัมผัสระหว่างบทนั้น คำท้ายบทส่งสัมผัสต่อเนื่องจนถึงบทสุดท้าย เพราะคำ ท้ายบทแต่ละบทจะลงท้ายด้วยคำที่มีเสียงสระเดียวกัน ซึ่งบางครั้งอาจจะต่างรูปกัน ผู้เล่นเพลงจะเรียกชื่อกลอนตามสัมผัสที่ลงท้ายนั้นๆ เช่น กลอนไล เป็นกลอนที่มีคำสุดท้ายของบทลงด้วยเสียงสระไอทุกคำ " กลอนไลเป็นกลอนที่ใช้กันมากที่สุด เพราะหาคำได้ง่ายที่สุด " (เอนก นาวิกมูล. 2528 : 29) กลอนที่นิยมรองลงไปได้แก่ กลอนลา และกลอนลี ดังจะเห็นแผนผังลักษณะคำประพันธ์ ดังนี้

ไอฉันก็เป็นคนจริงและก็เป็นหญิงสุพรรณ ตรงไหนตรงนั้นตัวฉันก็ได้
 ตรงไหนตรงกันและให้แกหันหน้ามา ฉันชาตินี้รักก็พาวันนี้แม่ปล่อยลวดลาย
 (การแสดง ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย 24 กุมภาพันธ์ 2540)

ฉันทลักษณ์ของเพลงอีแซวมีสัมผัสท้ายบทเป็นสระเสียงเดียวกันหมด เพลงอีแซวใช้ฉันทลักษณ์แบบเดียวตลอดตั้งแต่ต้นจนจบ ส่วนการร้องรับของลูกคู่ นั้น เพลงอีแซวมีการร้องรับของลูกคู่โดยร้องเอื้อน เออ เอิง เอย ตามด้วยคำว่า แล้ว และซ้ำด้วยสองคำสุดท้ายหรือบางครั้งก็ซ้ำด้วยสามคำสุดท้ายโดยไม่มีคำว่าแล้ว การร้องรับสามารถรับได้ทั้งวรรคหน้าและวรรคหลัง นอกจากนี้แล้วเพลงอีแซวนิยมเล่นสัมผัสอักษรมากเป็นพิเศษดังที่ เอนก นาวิกมูล (2522 : 681) กล่าวว่า "ถึงแม้เพลงอื่นจะมีเหมือนกันแต่ดูเหมือนจะไม่แพรวพราวอย่างเพลงอีแซว "

2.3.3 ทำนอง

กลอนเพลงอีแซวใช้ฉันทลักษณ์แบบเดียวกันหมดตั้งแต่บทไหว้ครูจนจบการแสดงและเป็นเพลงที่มีจังหวะเร็วกระชั้น เอนก นาวิกมูล (2528 : 222) กล่าวว่า "เป็นเพลงที่ร้องเร็วกว่าเพลงฉ่อย 1 เท่า ถ้าเป็นเพลงไทยเดิมก็เป็นเพลงจังหวะชั้นเดียว คนร้องต้องเป็นผู้มีปฏิภาณจึงจะฉันทเพลงโดยเร็วได้" สำหรับทำนองเพลงอีแซวอาจแยกได้ 3 แบบ

2.3.3.1 ทำนองเก่า

เป็นทำนองเพลงอีแซวที่มีมาแต่เดิมในยุคแรกๆที่เป็นเพลงยั่วเย้ากันของหนุ่มสาว ดังตัวอย่างเนื้อเพลงที่ใช้ร้องดังนี้

เออ เอย เออ มาเถิดหนากระไรแม่มา เออ เอิง เอย กระไรแม่มา

แม่คนสวยอย่าซ้ำชะแล้วรำไร

แม่คนสวยอย่าซ้ำชะแล้วรำไร (ลูกคู่รับ)

สมัยก่อนจะลงไวคือ ร้องไปหน่อยเดียวก็รับแล้ว การร้องรับจะรับทั้งวรรคและจะมีคำว่า ชะแล้ว เป็นหลัก

2.3.3.2 ทำนองปัจจุบัน

เป็นทำนองที่ใช้ร้องโต้ตอบกันในปัจจุบัน ซึ่งผู้เล่นเพลงใช้ร้องกันอยู่ดังตัวอย่างเนื้อเพลงดังต่อไปนี้

เออ เอย...สวัสดีอีกครั้งท่านผู้ฟังทุกท่าน ขวัญจิตศรีประจันต์จะมาเปิดใจ เออ เอิง เอย แล้วเปิดใจ
เลยต้องเอากลองดันนิพนธ์รำพัน ไปถึงนางบัวผันนายไสว

ท่านเป็นครูและเป็นหน้าครูบาอาจารย์ แต่ท่านเลี้ยงพวกอีฉันเหมือนลูกในไส้
บอกกล่าวถึงตอนนี้ฉันมีความรู้สึก เออ เอิง เอย ความรู้สึก

สำหรับการร้องรับของลูกคู่จะรับด้วยคำว่า "แล้ว" โดยซ้ำสองคำสุดท้ายหรือรับด้วยการซ้ำสามคำสุดท้ายโดยไม่มีคำว่า "แล้ว" ปัจจุบันเปลี่ยนจากการใช้คำว่า "ชะแล้ว" เป็นคำว่า "แล้ว" แทนโดยจะมีการร้องเอื้อนก่อนที่จะร้องรับ

2.3.3.3 ทำนองดัดแปลง

เป็นทำนองที่ชาวลำดัด (หวังเต๊ะ) ดัดแปลงขึ้นใหม่โดยขึ้นต้นด้วย ทำนองเก่าที่ร้องว่า เอ้ามาเถิดหนากระไรแม่มาๆ แล้วต่อด้วยทำนองเหมือนปัจจุบัน (เอนก นาวิกมูล. 2522 : 679) ซึ่งปัจจุบันวงการเพลงลูกทุ่งได้นำเพลงอีแซว มาร้องในลักษณะ ดังกล่าว เช่น เพลงหมากัด ของเอกชัย ศรีวิชัย

ไอ้มาเถิดหนากระไรแม่มา
เร็วเร็วอย่าช้าเลยนะแม่หน้าवलโย

.....

น้องสาวจำดูมาให้พี่ด้วย
อีเขียวก็แง้งอีแดงก็รี

ไอ้มาเถิดหนากระไรแม่มา

.....

อย่าปล่อยให้หมามันกัด (เว้น) ขาของพี่ได้
พี่เลยเอาไม้ทิ่ม (เว้น) ตาหมามันไป

2.3.4 องค์ประกอบของการเล่นเพลง

2.3.4.1 ผู้เล่น

การแสดงเพลงอีแซวประกอบด้วยผู้เล่นสองฝ่ายคือ ฝ่ายชาย และฝ่ายหญิง "ผู้เล่นที่ใช้เป็นหลักคือฝ่ายชาย 5 คน ฝ่ายหญิง 5 คน ถ้าคนใดร้องก็ถือว่าเป็นพ่อเพลง แม่เพลงโดยจะขึ้นไปร้องด้านหน้า ส่วนผู้ที่เป็นลูกคู่จะร้องรับอย่างเดียว ไม่ได้เป็นพ่อเพลงแม่เพลง แต่ปัจจุบันทุกคนทำหน้าที่แทนกันได้" (ขวัญจิต ศรีประจันต์. สัมภาษณ์. 2544)

2.3.4.2 การแต่งกาย

ผู้เล่นเพลงจะแต่งกายคล้ายกับผู้เล่นเพลงพื้นบ้านอื่นๆคือทั้งชายและหญิงจะนุ่งโจงกระเบน ส่วนใหญ่จะเป็นสีพื้นแต่มีสีสันสะดุดตา สำหรับเสื้อก็มักเป็นสีฉูดฉาดเช่นกัน ฝ่ายชายสวมเสื้อคอกลม แขนสั้นมีลวดลายดอกไม้ ฝ่ายหญิงมักสวมเสื้อแขนสั้น แขนระบายหรือแขนตุ๊กตาก็ได้ สำหรับการนุ่งผ้า ฝ่ายชายจะนุ่งโจงกระเบนทับชายเสื้อแล้วคาดด้วยผ้าขาวม้า สวมถุงเท้า ฝ่ายหญิงนุ่งโจงกระเบนทับหรือปล่อยชายเสื้อก็ได้แล้วคาดด้วยเข็มขัด

2.3.4.3 เครื่องดนตรี

การเล่นเพลงอีแซวแต่เดิมนั้นใช้การปรบมือประกอบจังหวะต่อมาจึงมี ฉิ่งและแคนประกอบ จนกระทั่งเพลงอีแซวกลายเป็นมหรสพจึงนำเอาฉิ่งและกรับมาเป็นเครื่องประกอบจังหวะ ต่อมานายไสว วงษ์งาม ได้นำเอาตะโพนมาประกอบจังหวะด้วยปัจจุบันคณะเพลงต่างๆ ใช้เครื่องดนตรีประกอบจังหวะต่างกันไปดังที่นางขวัญจิต ศรีประจันต์กล่าวว่า

"ปกติสมัยโบราณจะมีแต่ฉิ่ง กรับและโพน ปัจจุบันโพนหายากจึงใช้ตะโพนแทนส่วนรำมะนาเนื่องจากไปแสดงกับหวังเต๊ะผู้ชมขอให้ร้องลำดัด จึงนำรำมะนามาประกอบการแสดงด้วย ใช้ตีเมื่อจะเริ่มทำการแสดง เพื่อให้ผู้ชมรู้ว่าเสียงกลองดังแสดงว่าจะแสดงแล้ว เป็นเครื่องบอกว่าการแสดงจะเริ่มแล้ว" (ขวัญจิต ศรีประจันต์. สัมภาษณ์. 2544)

2.3.4.4 สถานที่ในการแสดง

เดิมเพลงอีแซวเล่นกันตามลานวัด ลานบ้าน เช่น ลานวัดป่าเลไลยก์ สถานที่ก็เป็นเพียงลานกว้างกับตะเกียงอีดำ เมื่อพัฒนาเป็นมหรสพจึงมีการสร้างเวทีเพื่อให้ผู้ชมเห็นหน้าและฟังชัดเจน เวทีไม่เน้นความสวยงามเพียงแต่ช่วยในการชมการแสดงเท่านั้น ต่อมาไฟฟ้าเริ่มมีการประดับไฟเพื่อความสวยงามมีเครื่องขยายเสียงมีฉาก เพื่อใช้โฆษณาเช่น บอกชื่อคณะและหมายเลขโทรศัพท์

2.3.4.5 โอกาสแสดง

เพลงอีแซวสามารถแสดงได้เกือบทุกโอกาส ยกเว้นงานแต่งงานเพราะผู้เล่นเพลงมีความเชื่อว่า การเล่นเพลงในงานแต่งงานเป็นอัมงคล อาจนำภัยพิบัติมาสู่ผู้เล่นเพราะการแต่งงานมีเรื่องเพศเข้ามาเกี่ยวข้องถือว่าเป็นเรื่องหยาบจะทำให้ความรู้เสื่อมลง และอาจเป็นสาเหตุให้คู่บ่าวสาวทะเลาะวิวาทกัน

2.3.5 โครงสร้างของเพลงอีแซว

เพลงอีแซวเป็นเพลงปฏิพากย์ ดังนั้นโครงสร้างของเพลงอีแซวจึงคล้ายกับเพลงพื้นบ้านภาคกลางทั่วไป สุกัญญา ภัทรราชย์ (2540 : 14) กล่าวว่า เพลงปฏิพากย์ของภาคกลางถ้าเล่นไปตามลำดับจะมีลักษณะดังนี้

บทไหว้ครู

บทเกริ่น

บทประ หรือ บทหักท่าย

บทผูกรัก

บทส่อ หรือ บทลักหาพาหนี

บทชิงชู้ หรือ บทตีหมากผัว

บทจาก

โครงสร้างของเพลงอีแซวมักจะเริ่มต้นด้วยบทไหว้ครูและลงท้ายด้วยการให้พรผู้ชมผู้ฟังโดยเฉพาะเจ้าภาพที่จ้างมาเล่นซึ่งมี 5 ขั้นตอนดังนี้

2.3.5.1 บทไหว้ครู

บทไหว้ครู เป็นการกราบไหว้บูชาเพื่อระลึกถึงและบอกกล่าวขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่เคารพนับถือได้แก่ พระรัตนตรัย เทวดา และภูตผีต่าง ๆ เช่น เจ้าพ่อเจ้าแม่ ผีบ้านผีเรือน ฯลฯ ตลอดจนพ่อแม่ครูอาจารย์ นางขวัญจิต ศรีประจันต์ (สัมภาษณ์. 2544) กล่าวว่า การไหว้ครูจะเริ่มต้นจากฝ่ายชายก่อนโดยฝ่ายชายจะนั่งพับเพียบ (เดิมนั่งยองๆ) ยกพานก้านธูปประกอบด้วย ดอกไม้ รูปเทียน เงิน 12 บาท (เดิม 6 สลึง ต่อมาเป็น 6 บาทและ 12 บาท) หมากพลู บุหรี่ และสุรา (4 อย่างทำยถ้าไม่มีไม่ใช้ก็ได้) ขึ้นเสมอหน้าผากของผู้ร้องเพลงไหว้ครู ซึ่งผู้ร้องมักเป็นพ่อเพลงอาวุโสที่สุดหรือเป็นหัวหน้าคณะอันเป็นที่เคารพของชาวคณะ การร้องจะเริ่ม

กล่าวถึงคุณพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายจบแล้วจึงจะกล่าวถึงพระคุณของพ่อแม่และคุณของครูบาอาจารย์ซึ่งมักจะเอ่ยชื่อครูเพลงด้วยดังตัวอย่างต่อไปนี้

ยกพานกำนล ราชนา

พุทฺธะธรรมะสังฆะพุทฺธคุณ

ให้สมยัณิกที่ครูฝึกทำนอง

ลูกขอวันทาสมาให้สิ้น

เชิญคุณบิดาขอสมามารดร

อดเปรี้ยวอดเผ็ดวันละเจ็ดแปดหน

แม่เลี้ยงลูกมาพ่อได้พาลูกเล่น

.....
บุญคุณอาจารย์สอนให้อ่านทางเพลง

.....
ลูกไหว้ครูพักไหว้ครูลักครูจำ

ครูรำครูเล่นครูที่เป็นนักเลง

รูปเทียนวันทาลูกไหว้เทพพระไทย

เถระพิรุณเทพเถรมาลัย

ลูกมาร้องให้แคล้วอันตราย

ไหว้สงฆ์จำศีลไหว้เป็นนิสัย

อยู่ในอุทรแม่ไม่ท้อพระทัย

กว่าจะเป็นคนแม่ก็แทบตาย

ลูกจึงได้เด่นเป็นมนุษย์ขึ้นได้

.....
วันนี้บรรเลงให้ลูกมีลวดลาย

.....
ครูแนะครูนำครูที่สอนวินัย

ครูเก่าครูเก่งครูสมัยตบไก่อ

สำหรับบทไหว้ครูที่เป็นการประพันธ์ของขวัญจิต ศรีประจันต์ มีดังนี้

สิบนิ้วพนมบอมน้อมจำเนียร

ไหว้พระรัตนตรัยให้ครบครัน

.....
สิบนิ้วนอบน้อมลงพร้อมสรร

คุณบิดายี่สิบเอ็ด

.....
ลูกจะไหว้ครูเรียนรู้ทางเพลง

ไหว้ครูเพลงฉ่อยเพลงอีแซว

ไหว้ครูไสวครูบัวผัน

ไหว้ครูไปรยเปรื่องปราดผู้ฉลาดคำ

ไหว้ครูกร่ายพ่อเพลงคนเก่า

ไหว้ครูเพื่อนแล้วโพธิ์พักตร์

ครูหัดให้ร้องครูหัดให้รำ

พานพุ่มรูปเทียนขึ้นวันทา

ไหว้แก้วสามประการในโลกา

.....
ลูกขอคำนับคุณมารดา

ขอให้มาปกเกศเกศา

.....
ลำพังปัญญาลูกเองไม่มีเพลงจะว่า

ที่ท่านได้แนะแนวได้พรรณนา

ที่สั่งสอนสร้างสรรค์ลูกศิษย์อุตสาห

ประพันธ์กลอนร้อยกรองแคล้วคล่องกว่า

สั่งสอนข้าพเจ้าแต่เดิมมา

ได้นำลายกะโอปากแก้ตัวข้า

ทั้งครูพักลักจำนอกตำรา

ตามปกติการไหว้ครูถือเป็นขั้นตอนสำคัญที่คณะเพลงทุกคนจะต้องปฏิบัติทุกครั้งที่ในการเล่นเพลง แต่ปัจจุบันการเล่นเพลงอีแซวเป็นการแสดงที่มีปัจจัยด้านเวลาเป็นตัวกำหนดรูปแบบและเนื้อหา คณะเพลงบางคณะเช่น คณะนางขวัญจิต ศรีประจันต์ จึงปรับเปลี่ยนขั้นตอนการไหว้ครูเพื่อให้เหมาะสมกับโอกาสและสถานการณ์ของการแสดงเพลงอีแซวได้แก่ การลดขั้นตอนการไหว้

ครูจากเดิมที่ร้องไห้ครูสองครั้งทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิง มาเป็นการไห้ครูเพียงครั้งเดียวโดยตัวแทนของคณะเพลง ซึ่งเป็นพ่อเพลงอาวสุที่สุดเป็นผู้ร้องการไห้ครูนี้ถือว่าการไห้ครูของชาวคณะทุกคน ไม่แยกฝ่ายชายหรือฝ่ายหญิง นอกจากนี้ในกรณีที่ชาวคณะมีเวลาในการแสดงจำกัดเช่น 1 ชั่วโมง หรือ 30 นาที ก็จะตัดขั้นตอนการร้องเพลงไห้ครูออก โดยจะทำพิธีไห้ครูก่อนการแสดงที่ด้านหลังเวทีเท่านั้น

2.3.5.2 บทเกริ่น

บทเกริ่นเป็นการร้องของฝ่ายชายและหญิงก่อนที่จะมาพบกันโดยจะร้องต่อกันบทไห้ครู เมื่อจบจากไห้ครูก็จะเป็นการร้องเพลงเกริ่น โดยฝ่ายชายจะออกไปร้องเพลงเกริ่นเพื่อเรียกฝ่ายหญิงให้ออกไปต่อกลอน แล้วฝ่ายหญิงก็จะออกไปร้องเพลงเกริ่นบ้างดังจะเห็นได้จากตัวอย่าง การร้องบทเกริ่นฝ่ายชาย ของคณะนางขวัญจิต ศรีประจันต์ ณ ศูนย์สังคีตศิลป์วันศุกร์ที่ 4 เมษายน 2540 ซึ่งจะกล่าวถึงประวัติความเป็นมา เพลงออกตัว เพลงแต่งตัวและชักชวนให้ฝ่ายหญิงมาต่อกลอน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เออ เอ็ง เอย ... คุณพ่อแม่น้องพี่สวัสดิ์ขอรับ
เพลงอีแซวยุคใหม่ผิดสมัยโบราณ
อันว่าเพลงพื้นเมืองเคยลือเลื่องมานาน

.....
หนุ่มสาวผู้เล่นเพลงต่างบรรเลงล้อมวง
เกี่ยวพาราสีเป็นกวีพื้นบ้าน

.....
แฟนฟังนั่งเพลินชีวาฟังเสียงเพลง
ถ้าผิดพลั้งพลาดก็อนุญาตมาช่วยกันยก
ถ้ากระผมพลัดตกลงไปดำได้

.....
บอกว่าวันนี้วันนัดเราจะไปหาแล้วอีหนู
ปานนี้สาวเจ้าคงจะเฝ้าคอยหา
เมื่อจะไปหาสาวต้องแต่งตัวให้สวย
หยิบแป้งมาทาแล้วผัดหน้าเสียหน่อย
เอาผ้าขาวม้าพาดไหล่เอาระเบินใครมานั่ง
ฉันเดินลัดตัดทิวครู่เดียวก็ถึง

.....
ขอให้สาวคนสวยจงมาช่วยต่อกลอน
มันจะเผ็ดมันจะร้อนสักเพียงใด

เชิญท่านสดับหนอเพลงไทย
ทั้งรุ่นลูกรุ่นหลานนับวันจะสูญหาย
สมัยครูบัวผันและอาจารย์ไสว

.....
เอ๋ยท่านร้องส่งมาตั้งวงรำส่าย
เป็นที่สนุกสนานสำราญหัวใจ

.....
ผมสงสัยว่ายืนเกร็งสั้นไปหมดทั้งกาย
เออ เอย ... ช่วยกันยก

.....
ยกนาฬิกาขึ้นมาดูถึงเวลาไปได้
เดี๋ยวจะเลยเวลาเราจะต้องรีบคร่ำไถ่
เออ เออ เอย แล้วให้สวย
ผมหยิบแหวนสวมก้อยผมหยิบสร้อยมาใส่
เอาเข็มขัดรัดพุงหมั่นช่างผึ่งผาย
สาวสาวยืนตะลึงเพ่งคลาย

.....
เออ เอ็ง เอย ช่วยต่อกลอน

เพลงออกตัวคือ เพลงแนะนำตัวซึ่งมักจะออกตัวเชิงอ่อนน้อมถ่อมตนว่าเป็นเพลงหัดใหม่ ยังไม่ชำนาญในการร้องการเล่น หากผิดพลาดก็ขอภัยและขอให้ช่วยส่งเสริมสนับสนุนต่อไป จากนั้นจึงจะสมมติเหตุการณ์ว่าจะต้องแต่งตัวไปเพื่อชวนเพื่อนไปเที่ยวบ้านสาว ๆ โดยจะร้องเพลง แต่งตัว เมื่อพอเพลงร้องออกตัวและแต่งตัวกันหมดทุกคนแล้ว (โดยมากพอเพลงที่อาวโสหรือเก่ง มาก ๆ จะออกตัวเป็นคนสุดท้าย) จะช่วยกันร้องเพลงซึ่งมีเนื้อหาว่าเดินทางไปหาสาว จากนั้นจึงจะ สมมติว่ามาถึงบ้านสาว จะสร้างบรรยากาศเหมือนมายืนร้องเรียกอยู่ที่หน้าบ้านฝ่ายหญิงแล้วจึงร้อง เพลงเพื่อเชิญชวนให้สาว ๆ ออกมาหาหรือมาเล่นเพลงกับตน ลีลาการร้องจะมีทั้งอ่อนหวานและทำ ทายเมื่อร้องจบแล้วฝ่ายชายจะหลบไปนั่งกันอยู่มุมใดมุมหนึ่งของเวทีเปิดโอกาสให้ฝ่ายหญิงได้ ออกมาจากหลังโรงและลุกขึ้นร้องบ้าง (บางคณะอาจนั่งอยู่หน้าเวทีแล้ว)

ฝ่ายหญิงจะลุกขึ้นยืนร้องเพลงออกตัวและแต่งตัวเช่นเดียวกับฝ่ายชาย โดยจะร้องออกตัว สมมติเหตุการณ์ว่า ได้ยินเสียงใครมาเรียกหาตนจะต้องออกไปดูแต่จะต้องแต่งกายให้สวยงามก่อน แล้วจึงร้องเพลงแต่งตัว เมื่อแต่งตัวเสร็จแล้วมักจะไม้ออกไปหาทันทีจะร้องเรียกพวกพ้องคือ แม่ เพลงคนอื่น ๆ ไปด้วย แม่เพลงคนต่อไปก็จะลุกขึ้นร้องและเรียกคนต่อ ๆ ไปจนครบทุกคน นอกจาก จะสมมติเหตุการณ์ว่า มีคนมาเรียกแล้วแม่เพลงคนแรกยังอาจจะสร้างบรรยากาศว่าอาจจะชวน เพื่อนสาวไปเที่ยวชมงาน ชมมหรสพต่าง ๆ ก็ได้ อย่างไรก็ตามเมื่อตกลงใจว่าจะออกไปหาฝ่ายชาย แล้วฝ่ายหญิงก็จะร้องเพลงเดินลงบันไดออกจากบ้าน ซึ่งในช่วงนี้จะเริ่มเข้าสู่ขั้นตอนการร้องเพลง ประต่อไป

2.3.5.3 บทประหรือบททักทาย

บทประหรือบททักทาย หมายถึง การร้องเพลงประการมของ ฝ่ายชายและฝ่ายหญิง เมื่อฝ่ายชายและฝ่ายหญิงเพิ่มมีโอกาสพบกันหรือพบกันแล้ว การร้องเพลง ประการมหรือโต้ตอบกันนี้จะประกอบด้วยเพลงดับต่าง ๆ จำนวนมากมายตามแต่ผู้ร้องจะเลือกมาร้อง เล่น เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการเล่นเพลงซึ่งพอเพลงแม่เพลงจะเลือกที่จะเล่นไปในแนวใด เพราะการเล่นเพลงอีแซวนั้นมีลักษณะคล้ายกับการสนทนาของชาวบ้านทั่วไปคือ เมื่อพบกันแล้วจะ ทักทายถามชื่อเสียงหรือฐานะที่มาหา ฯลฯ เพียงแต่ว่าเพลงอีแซวจะร้องว่าเป็นกลอนเท่านั้น ดัง ตัวอย่างต่อไปนี้

(ข) พอเหลือบเนตรพบหน้าสายตามันต้อง	พอเหลือบเนตรพบน้องพี่นี้ต้องหนาวใน
พี่ไม่นึกไม่ฝันว่าจะมาพบนางฟ้า	น้องหลบตาเทวดามาได้อย่างไร
(ญ) แต่พอสนเธอเข้ามาเจอพ่อหนุ่ม	ไอ้ไอช่างภาคภูมิและดูหล่อจิบหาย
สวัสดีเจ้าคะพอเจอหน้าแล้วชื่น	พี่ช่างหล่อเหลือเกินยังกับลิงแปลงกาย
(ข) พอสนสบพบพัศดรชกนี้รักสาวรุ่น	ไอ้ไอแม่คุณนี่มันลูกสาวใคร
เข้าไปถามทักเพราะความรักแผลงฤทธิ์	ใช้นิ้วก้อยสะกิดให้น้องรู้สึกกาย
จึงก้มหน้าลงกราบสารภาพความรัก	พี่แบกรักมาฝากโตเท่าต้นไม้
(ญ) ได้ฟังคำรำเพยของพ่อเคยรุ่นกระเดาะ	ทำท่าเข้ามาเต๊ะหน้าข้าจะตาย

ยังไม่ทันรู้จักจะฝากกรักรุ่มร้อน
ไอ้พ่อหน้าซีฝอยแบกรักข้ามฟาก

ขอให้หยุดไว้ก่อนอย่าเพิ่งเข้ามาใกล้
น้องก็เอารักมาฝากแดงยัง

การร้องเพลงประทีที่ทำให้ผู้ชมรู้สึกสนุกสนานอย่างมาก มักจะเป็นการร้องเพลงดับโต้ตอบแบบเผ็ดร้อนและใช้ถ้อยคำรุนแรงเพื่อแสดงถึงปฏิภาณไหวพริบและความสามารถของผู้ร้อง สุกัญญา สุขฉายา (2525 : 18) กล่าวว่า “การร้องเพลงประทีจึงถือเป็นช่วงสำคัญอาจเรียกว่าเป็นหัวใจของการเล่นเพลงก็ได้เพราะพ่อเพลงแม่เพลงจะนิยมร้องเพลงประทีกันมากที่สุด ด้วยเป็นช่วงที่จะแสดงฝีมือได้เต็มที่ นอกจากนี้ยังสามารถแทรกเรื่องราวต่างๆ เป็นดับเบ็ดเตล็ดได้มากที่สุดด้วย” ดังตัวอย่างเช่น

บัวเหื่อน โพธิ์พักตร์

ไอนี้ก็ใหญ่อีกโหลแล้วว่าโตกว่าข้า
ที่มาอวดเก่งครูเพลงผู้หญิง
ก็นั่นมันเป็นผู้หญิงเขี้ยวนะชิงแ่ง
ทั้งขวัญจิตก็ดีวันเพ็ญก็ดี
ไอนี้ก็ปกให้มืดทางนี้ก็ปิดให้มัน
ก็มึงจะว่าให้เจ็บก็มึงจะเห็บให้จ้ง
เอ้อวันเพ็ญก็ดีขวัญจิตก็ดี
ก็เห็นว่าขวัญจิตเขาดี เออ เอย แล้วก็ดี

ทำไมพูดหมาหมาแล้วละไปได้
ถ้ามึงเอาจริงจริงก็สู้มึงไม่ได้
ไหนจะมาโต้แย้งพวกผู้ชาย
กระเถิบเข้ามาทางนี้นะลุงจะบอกให้
ถ้าโมเมเห็นกันไอ้ไหวมันอดไม่ได้
ก็เกรงใจคนฟังมีทั้งหญิงทั้งชาย
กระเถิบมาทางนี้ฉันจะบอกอะไร
ขอทานซักทีเดี๋ยวลุงก็จะไป

ขวัญจิต ศรีประจันต์

พ่อปากตะแกหนีบไหมพ่อปากตะไกรหนีบผม

นี่แกก็ใหญ่อีกโหลโตกันกว่าข้า
อ้อวันเพ็ญก็ดีขวัญจิตก็ดี
วันเพ็ญเอ๋ยวันนี้วันสงกรานต์
เมื่อผู้ชายเขาขออย่าให้เขางอมือกลับ
ถ้าหากว่าอยากจะได้ละฉันจะให้ทาน
ให้เขียบให้ขยับให้กระดกกันเข้ามา
แกก็เฒ่าชะแรแกก็แก่ชรา
ไอ้ของนิดของน้อยละของน้อยของนิด
ขอเงินก็จะกองขอทองก็จะหา
เพราะวันนี้หนอเป็นวันเขี้ยวนะสงกรานต์
เขาวาดักบาตรด้วยข้าวทำบุญด้วยแกง
ข้าว่าทำบุญที่ชายขอบบุญพอประมาณ
หากจะจูบแก้มชายจะเอียงไปหา

ทำไมแกพูดหมาหมากันมาได้
ให้ทำทานสักที่ไม่เป็นไร
เราควรจะทำทานกันนะดีไหม
เดี๋ยวเขาจะอับหนอจะอาย
ขยับมาใกล้ฉันเถอะนะพ่อลมพัดชาย
เขียบเข้ามาหาประเดี๋ยวน้องจะให้
ประเดี๋ยวจะเข้าป่าข้าไม่ได้อะไรติดไป
สำหรับวันเพ็ญกับขวัญจิตละไม่เคยห่วงใคร
หรือว่าจะขออย่างว่าฉันก็จะให้
จะทำบุญทำทานกันนะไอ้ฉันก็คนไทย
นี้กุศลมันไม่แรงกันซักเท่าไร
หากพ่อเฝื่อนต้องการฉันก็จะให้
ถ้าพี่จะจูบแก้มขวจะเอียงไปให้

เออถ้าหากแก้มบนของขวัญจิตยังไม่ว่าง เออ เออ ... แล้วไม่ว่าง หรือพี่จะจูบแก้มล่าง
ก็ไม่ใช่ไร เออ เออ ... ไม่ใช่ไร

บัวเดือน โพธิ์พิกตร์

ว่าจะจูบแก้มบน เออ เออ ก็ไม่ว่าง	จะให้จูบแก้มล่างเห็นจะจูบไม่ได้
แก้มสูกปลั่งดั่งมะปรางสุกเป่ง	ทำให้พี่วังเวงคิดอยู่ไม่วาย
บอกว่าแก้มบนละแม่หนูไม่ว่าง เออ เออ หนอไม่ว่าง	จะจูบแก้มล่างก็ไม่ใช่ไร
ว่าจะจูบแก้มซ้ายจะผินมาหา	พี่จะจูบแก้มขวาก็จะผินมาให้
บอกว่าแก้มบนของวันเพ็ญไม่ว่าง	จะให้จูบแก้มล่างฉันก็เกรงใจ
แก้มขวาเป็นไผ่แก้มซ้ายเป็นผี	จะให้จูบตรงนี้เห็นจะจูบไม่ได้

ขวัญจิต ศรีประจันต์

แกอย่ามาพูดเลียงหลบเตี้ยวแม่ตบปากพัง เออ ... เออ แล้วปากพัง	นี่ลูกสาวฉันอยู่ข้างมาแก้ไข
ดูซิมาจับโน้นหนอจับนี้	ขอแถมสามทีลูกฉันก็ให้
ไอ้ครั้นไม่แก้เตี้ยวอีแม่จะอด	เออถ้าจะไม่แก้กันเสียบ้าง
	ประเตี้ยวผู้ชายจะเคยตัวไป
แกแก่จะเข้าโลงแม่หลังโก่งยังไม่แก่	เห็นสาวสาวเสียเองละทำเป็นตาใส
ฉันจะร้องเตือนนะก็สติตน	เห็นว่าพ่อเพื่อนเป็นคนสติตาย
นี่สงกรานต์แล้วหนาคควรจะพาไปทำบุญ	สมทบเป็นทุนกันเข้าไว้
วันพระแปดค่ำควรจะทำบุญทำทาน	สละถิ่นฐานเราก็เป็นคนไทย
อย่ามัวหลงตณหาอย่ามาบ้าโลกีย์	อายุก็ปานนี้ก็คิดใจ
ไอ้แกก็เฒ่าชะแรไอ้แกก็แก่ชรา	ฟันฟางนั้นหนาเฒ่าเป็นหนอนข้างใน
เอ๋ยมาคำนึงถึงกายา	ว่าคนเราเกิดมาต้องเกิดแก่เจ็บตาย
อย่าไปปอึงเลยเนื้อหนังสาวสาว	ถึงตายแล้วแกก็เอามาไปไม่ได้
แต่พอพูดถึงตายพ่อเพื่อนนะใจไม่ดี	พอพูดถึงไปเที่ยวกะหรืนะทำเป็นตาใส
อย่ามัวทะนงอินังเลยเนื้อหนังมนุษย์	มันมีแต่ทรงกับทรุดไม่เห็นมีแจ่มมีใส
นั่นแน่ดูซิที่เขารวยกันอย่างมาก	มีเงินทองหลายหลากเขายังต้องมาตาย
มีเงินเป็นร้อยล้านเวลาผ่านเป็นผี	จะบาทเดียวเสียก็ไม่มีจะเอาติดตัวไป
หรือที่สาวรูปงามเป็นดารา	พอยามแก่ขึ้นมาก็หมดความหมาย
แกอย่ามาหลงก็ทะนงเลยกับเนื้อหนัง	ไม่ซำมันซิกก็พังมันจะไม่ปลอดภัย
แกควรจะคิดสร้างบุญสร้างทาน	แกอย่ามัวหลงพวงฉันใช้การไม่ได้
แกก็เฒ่าชะแรและแกก็แก่ชรา	ไม่รู้จะเข้าป่าเข้ากันเสียในวันไหน
ยมบาลเขาเปิดบัญชีคราวนี้ก็หนึ่งหมา	ชื่อแก่นาหน้าไปแล้วนะรู้ไหม
จะมาให้เห็นผู้หญิงทำแย่งแย	ไอ้แกหรือแกกลัวไม่มีแรงตะกาย

ถ้ายอมให้จริงกลัวจะมาทึงหน้าหนี
บัวเพื่อน โพธิ์พักตร์

อีหนูเอ๋ยพอที่บอกว่าลูงไปไม่ไหว

ว่าตัวแก่กายแก่แต่ตรงกลางมันยังโก่ง เออ ... เออ แล้วยังโก่ง

คนอย่างกูแก่ลงไปเมื่อไร เออ ... เออ เสียเมื่อไร

ขวัญจิต ศรีประจันต์

ทำไมมาพูดทะเล้งมาพูดมึงพูดกู

ไม่อายท่านผู้ดูเค้าหรือยังไ

อันนี้มันเป็นศัพท์บ้านนอกนี้มาบางกอกไม่เหมือนเก่า ต้องพูดตัวพูดเขาถึงจะได้

นี่ก็ตัวไอ้ที่ทั้งตัวใช้ซิกี้ทั้งตัว

บอกไอ้ตัวอย่ามัวกันเสียจนเกินไป

ไอ้ตัวหัวแก่ท้ายแก่ไอ้ตรงกลางยังโก่ง

ไอ้ตรงกลางพีแก่ลงไปเสียเมื่อไร

เอาซิถ้าหากยังไม่แก่ฉันจะให้ลองแก่

คนอย่างฉันซิแน่กว่าผู้หญิงที่ไหน

วันเพ็ญเอ๋ยเกิดได้ฟ้าจะกลัวอะไรกับฝน

เราเกิดมาเป็นคนไม่เห็นจะต้องกลัวใคร

นั้นก็เกลือกจิ้มเกลือกวันนีเสียพบสิงห์

ถ้าหากว่าแก่แน่จริงจะมาถอยแก่ใจ

นอกจากเพลงประจะให้ความบันเทิงแก่ผู้ชมแล้วจะเห็นได้ว่าเพลงประยังเป็นจุดเริ่มต้นในการเชื่อมโยงเหตุการณ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกันตามวิถีของการแสดงเริ่มจากการเกี่ยวพาราสิ หรือบทผูกรัก ต่อเนื่องไปเป็นบทส่อหรือบทลักพาพานี้ แล้วเข้าสู่บทชิงชู้ หรือบทตีหมากรัก ซึ่งคล้ายกับโครงสร้างของเพลงปฏิพากย์ภาคกลางโดยทั่วไปนั่นเอง

2.3.5.4 บทจากหรือบทลา

เมื่อพ่อเพลงแม่เพลงเล่นเพลงใกล้จะจบและจะจากกันไปก็จะร้องเพลงลา ซึ่งมีเนื้อหาสั่งเสียคู่เล่นเพลงของตนเป็นการอำลาอย่างอาลัยอาวรณ์ รวมทั้งขอให้จดจำซึ่งกันและกันและคาดหวังว่าจะได้พบและเล่นเพลงร่วมกันอีก ขั้นตอนของการร้องเพลงลายังรวมไปถึงการที่ผู้ร้องลาผู้ชมทั้งหลายเป็นการขอบคุณและแสดงความอาลัยผู้ดูทุกคนซึ่งมักจะกล่าวถึงสถานที่ได้แก่หมู่บ้านตำบลที่ไปเล่น โรงหรือเวทีแสดง ฯลฯ และที่จะขาดเสียมิได้คือ การลาเจ้าของงานโดยจะกล่าวถึงความสำนึกในบุญคุณที่ไปหาว่าจ้างคณะเพลงมาเล่นและบัดนี้หมดเวลาแล้วก็ต้องขอลาไป ซึ่งมักจะร้องด้วยถ้อยคำที่อ่อนหวานน้ำเสียงแถมเศร้าโศกจนผู้ชมและเจ้าภาพเกิดความอาวรณ์และอาจเมตตาให้รางวัลเป็นการปลอบใจดังตัวอย่างเช่น

พ่อจำแม่จำผมขอลาละคุณลูง
เสียดายที่บันเทิงเคยรื่นเริงพื่อนร่า

ต้องแบกทางห่างทุ่งกันละแม่สาวเมืองไทย
เสียดายโรงปะสำนักให้น้ำอาลัย

.....
คนนั่งคนดูเสื่อปูเต้าปูน
ลา มวนบุหรี่ลากลิ้นหมากรัก
แต่เมื่อผมจะลาผมจะขอให้พร

.....
จะลากันพร้อมมูลไปด้วยดวงใจ
พานทองพานาคผมต้องลาไกล
ให้เจ้าภาพถาวรทั้งผู้หญิงผู้ชาย

บางครั้งการร้องเพลงลาของพ่อเพลงแม่เพลงก็ยังคงเป็นการเรียกรางวัลจากเจ้าภาพและผู้ชมอีกด้วยเช่น

... ทะเลาะกันถึงกำหนดแล้วก็หมดเวลา ฉันทาก่อนเจ้าภาพจำฉันสะท้อนในใจ
ไอ้ปากมือก็ลาตากี้แลท่าน จะมีสักพันสองพัน ...

สำหรับการลาแบบเป็นคำพูดเป็นกรณีที่มีเวลาน้อยเช่น

ขวัญจิต : ค่ะท่านผู้ชมมันล่วงเกินเวลาเกินไปบ้างนะคะ อย่าถือสาแต่ของเก่าเขาดีนะ ไว้คราวหน้าเจอกัน สวัสดีค่ะ

2.3.5.5 บทอวยพร

การอวยพรเป็นขั้นตอนที่มักขาดไม่ได้เพราะเป็นการร้องขอบคุณเจ้าภาพและผู้ชมทั้งหลายที่หาว่าจ้างและชมการแสดง การแสดงความขอบคุณด้วยการร้องอวยพรนี้มีเนื้อหามุ่งให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองและดลบันดาลให้เจ้าภาพและผู้ชมมีความสุขด้วยประการทั้งปวง นอกจากจะเป็นการแสดงความรู้คุณโดยตรงแล้ว ยังเป็นการแสดงความอ่อนน้อมถ่อมตนให้บุคคลดังกล่าวเมตตารักใคร่และพึงพอใจ เพื่อจะได้มีความรู้สึกที่ดีต่อกัน อันจะนำมาซึ่งการคบหาเป็นมิตรหรือติดต่อจ้างมาเล่นอีกในครั้งต่อไป ดังตัวอย่างเช่น

ท่านมาให้รางวัลจะรำพันให้พร	ให้ท่านถาวรจงเจริญวัย
ให้อายุวรรณะสุขะพลั่ง	มีสติยึดตั้งไม่ถึงที่ไม่ตาย
ให้ท่านพบห่วงแก้วให้ตลาดแคล้วเล่ห์กล	มีมารให้มันพันผิดเป่าหมาย
โชคดีมีทรัพย์ให้ท่านรับเงินล้าน	หวยเบอร์รัฐบาลเดือนละสามสี่ใบ

สำหรับการร้องเพลงอวยพรนั้นส่วนใหญ่พ่อเพลงแม่เพลงจะร้องภายหลังที่ได้รับรางวัลจากเจ้าภาพหรือผู้ชมและก่อนจะจบการแสดงคือ จะร้องเพลงลาและเพลงอวยพรควบคู่กันไป

โครงสร้างของเพลงอีแซวเท่าที่กล่าวมาทั้ง 5 ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนหลักที่ชาวคณะเพลงอีแซวส่วนใหญ่ยึดถือและปฏิบัติตามปกติ แต่อย่างไรก็ตามผู้เล่นเพลงอีแซวอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ ไม่จำเป็นจะต้องเล่นครบทุกขั้นตอนเช่น ถ้ามีเวลาจำกัดอาจจะไม่มีการร้องเพลงลากี้ได้

นางขวัญจิต ศรีประจันต์(สัมภาษณ์. 2544) กล่าวว่า “ปัจจุบันเนื่องจากสภาพสังคมและวัฒนธรรมเปลี่ยนไป ผู้เล่นเพลงอีแซวจึงต้องประยุกต์ลักษณะการเล่นเพื่อให้ทันสมัยและเป็นที่ถูกใจของผู้ชมยิ่งขึ้นได้แก่ การร้องเพลงลูกทุ่งสลับรายการการเล่นเพลงอีแซว การรำประกอบลูกคู่ และการรำหรือการเต้นก่อนการแสดง”

2.4 ความรู้เกี่ยวกับศิลปินพื้นบ้าน

อำเภอศรีประจันต์เป็นอำเภอเก่าแก่อำเภอหนึ่งของจังหวัดสุพรรณบุรี ดังนั้นจึงมีขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ตกทอดมาถึงคนรุ่นหลังมากมาย ประกอบกับชาวอำเภอศรีประจันต์มีนิสัยรักความสนุกสนาน ร่าเริงแจ่มใสและเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอนมาแต่โบราณจึงมักจะร่วมร้องรำทำเพลงพื้นบ้านภายหลังจากทำบุญทำกุศลแล้วเสมอ ซึ่งนิสัยเช่นนี้ได้สืบทอดกันมาช้านานส่งผลให้อำเภอศรีประจันต์กลายเป็นแหล่งกำเนิดเพลงพื้นบ้านของจังหวัดสุพรรณบุรีที่สำคัญแห่งหนึ่ง พ่อเพลงแม่เพลงที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสุพรรณบุรีส่วนใหญ่เป็นคนเก่าแก่ในอำเภอศรีประจันต์

เพลงพื้นบ้านเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับศิลปินพื้นบ้านมาตั้งแต่สมัยโบราณจวบจนกระทั่งปัจจุบันนี้ถ้าหากขาดศิลปินพื้นบ้านที่จะถ่ายทอดบทเพลงพื้นบ้านมาสู่ลูกหลานไทยแล้วย่อมจะหมายถึงเพลงซึ่งเป็นมรดกของชาติอาจต้องสูญสิ้นไปด้วย ดังนั้นการที่ได้ศึกษาเรื่องราวของเพลงพื้นบ้านและศิลปินพื้นบ้านควบคู่กันไปเท่ากับเป็นการรักษามรดกของชาติไว้ได้อีกทางหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่เป็พ่อเพลง แม่เพลงซึ่งเป็นผู้เชื่อมโยงวัฒนธรรมในอดีตมาสู่ปัจจุบันได้เป็นอย่างดี บุคคลเหล่านี้เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสืบทอดวัฒนธรรมสู่ชนรุ่นหลังและช่วยให้เพลงพื้นบ้านยังคงอยู่ได้ต่อไป

ศิลปินที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักกันดีในงานเพลงพื้นบ้านของอำเภอศรีประจันต์มีอยู่หลายคน และในจำนวนนั้นมีศิลปินพื้นบ้าน 2 คน ซึ่งได้รับการเชิดชูเกียรติให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดงเพลงพื้นบ้าน (เพลงอีแซว) คือ นางบัวผัน จันทรศรี (พ.ศ. 2533) และนางขวัญจิต ศรีประจันต์ (พ.ศ. 2539) บุคคลทั้ง 2 คนนี้มีความผูกพันกันในฐานะครูและศิษย์ นางขวัญจิต ศรีประจันต์ เป็นผู้รับแบบอย่างเพลงพื้นบ้านมาจากนางบัวผัน จันทรศรี แล้วนำมาปรับแต่งประยุกต์เป็นของตนเองถ่ายทอดผลงานจนมีชื่อเสียง พร้อมกับนำความรู้ที่มีนั้นมาถ่ายทอดให้แก่เยาวชนในท้องถิ่นและผู้ที่สนใจได้สืบสานเพลงพื้นบ้านต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

การศึกษาประวัติของศิลปินพื้นบ้านนั้น นอกจากจะเป็นประโยชน์ในการเก็บบันทึกประวัติของศิลปินอันเป็นการตระหนักในคุณค่าของศิลปินพื้นบ้านแล้ว ยังช่วยให้เข้าใจชีวิตและงานของศิลปินผู้นั้นด้วย สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับประวัติของนางบัวผัน จันทรศรีและนางขวัญจิต ศรีประจันต์ ผู้วิจัยได้รวบรวมจากการสัมภาษณ์ การจดบันทึก และเอกสารต่างๆ ทั้งชีวิตส่วนตัวและชีวิตทางด้านการแสดงซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

2.4.1 นางบัวผัน จันทรศรี

นางบัวผัน จันทรศรี นามสกุลเดิม โพธิ์พักตร์ เกิดเมื่อวันเสาร์ เดือน 8 ขึ้น 9 ค่ำ ปีมะแม เทียบปฏิทิน 150 ปี ได้เท่ากับวันเสาร์ที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2463 บิดาชื่อ นายดิน มารดาชื่อ นางบาน โพธิ์พักตร์ มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน 5 คนคือ นายบัวเผื่อน โพธิ์พักตร์ นางบัวผัน จันทรศรี นางผล (ไม่ทราบนามสกุล) นายผิว โพธิ์พักตร์ นายผอน โพธิ์พักตร์ ตั้งบ้านเรือนอยู่แถบบ้านห้วยโรง ตำบลห้วยคันแหลน อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง เนื่องจากบิดาและเครือญาติมีอาชีพทั้งเล่นเพลงและทำนา ส่วนมารดาก็เป็นแม่เพลงสมัครเล่น

ประกอบกับนางบัวผันมีอุปนิสัยชอบการร้องรำทำเพลง จึงซึมซับศิลปะการเล่นเพลงแบบเก่าไว้ทุกกระบวน นางบัวผันไม่ได้เรียนหนังสือเพราะเป็นลูกผู้หญิงและโรงเรียนที่เปิดสอนตั้งอยู่ไกลจากบ้านมาก จึงส่งผลให้นางบัวผันอ่านเขียนหนังสือไม่ได้มาจนถึงทุกวันนี้

ด้วยความสนใจและรักการเล่นเพลง นางบัวผันได้ขอหัดเพลงกับน้องชายของบิดาชื่อ อิน ตั้งแต่อายุ 13 ปี คือประมาณ พ.ศ. 2476 โดยต้องหัดร้องเพลง หัดทำรำ เมื่อมีงานแสดงครั้งใดนางบัวผัน ก็จะติดตามผู้ใหญ่ไปช่วยเป็นลูกคู่หรือรับใช้ช่วยแบกหามหีบห่อสัมภาระต่าง ๆ นางบัวผันออกเล่นงานคราวแรกๆ ได้เงินค่าแสดงงานละ 5 สตางค์ 10 สตางค์ จากที่เคยเป็นลูกคู่ก็ค่อยๆ ขยับฐานะขึ้นตามความชำนาญ พอโตขึ้นก็สามารถเล่นเพลงได้อย่างคล่องแคล่วจัดได้ว่านางบัวผันเป็นคนเก่งที่สุดในบรรดาเพื่อนวัยเดียวกัน และได้ตระเวนไปแสดงตามที่ต่างๆ กับคณะของบิดาและนายอิน ด้วยความที่เป็นคนเก่งจึงมีครูวงอื่นมาชวนไปเล่นด้วยนางบัวผันเห็นว่าเป็นโอกาสที่จะได้เรียนวิชาเพิ่มจึงไปอยู่กับคณะแม่เชื่อม ทำดินแดง 1 ปี และแม่อ่วม 1 ปี แต่ภายหลังก็ได้กลับมาช่วยวงนายอินเหมือนเดิม

เมื่ออายุราว 22 ปี (พ.ศ. 2485) นางบัวผันได้อยู่กับนายหอม จันทรศรี เป็นชาวบ้านช่องน้ำไหล มีอาชีพทำนา มีลูกสาวด้วยกันหนึ่งคนคือ ประจวบ เกิดปีมะแม พ.ศ. 2486 นางบัวผันอยู่กับนายหอมได้เกือบ 10 ปี ก็แยกทางกันเพราะนายหอมไปมีภรรยาใหม่ ประกอบกับนายหอมสุบักงูชา และไม่ชอบให้นางบัวผันไปเล่นเพลง นางบัวผันจึงแยกทางออกมาอยู่กับลูก 2 คน นางบัวผันจำต้องทำมาหากินเลี้ยงชีพด้วยความยากลำบาก

ในระหว่างที่อยู่กับนายหอมนางบัวผันได้รู้จักกับพ่อเพลงคนหนึ่งคือ นายไสว สุวรรณประทีป เป็นชาวดำบลพังม่วง อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งต่างก็เป็นพ่อเพลงแม่เพลงที่มีความสามารถทั้งคู่จึงได้แลกเปลี่ยนและแบ่งเพลงกันอยู่เสมอ และมีโอกาสได้ไปแสดงร่วมกัน จนกระทั่งกลายเป็นคู่ที่ได้รับความนิยมจากคนดู หลังจากนางบัวผันแยกทางกับนายหอมแล้ว นางบัวผันจึงตัดสินใจอยู่กับนายไสว หลังจากที่รู้จักกันมานานตั้งแต่ประมาณช่วงก่อน พ.ศ. 2500 ในช่วงแรกนั้นได้ไปตั้งหลักแหล่งอยู่บ้านดอนกระเบื้อง ตำบลดอนเจดีย์ อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี เริ่มฝึกเพลงให้แก่ลูกศิษย์รุ่นแรก ต่อมาได้ย้ายมาอยู่ที่บ้านศรีจัน อำเภอสรีประจันต์ เริ่มฝึกศิษย์รุ่นที่ 2 ในรุ่นนั้นมีนางขวัญจิต และนางขวัญใจ ศรีประจันต์อยู่ด้วย นางบัวผันเป็นผู้หัดและเห็นแววของนางขวัญจิตว่าเป็นคนพุดเก่ง ได้พยายามถ่ายทอดเพลงอีแซวหมั่นฝึกสอนอย่างไม่รู้เหน็ดเหนื่อย นับเป็นครูคนสำคัญของนางขวัญจิตและน้อง ๆ จนภายหลังเมื่อนางขวัญจิตไปร้องเพลงลูกทุ่งและเพลงแหล่ แล้วย้อนกลับมาเล่นเพลงอีแซว นางบัวผันก็ยังเป็นกำลังสำคัญในการร้องเพลง

นางบัวผันย้ายจากบ้านศรีจันมาอยู่ที่บ้านพังม่วง นางบัวผันเก็บหอมรอมริบเงินได้จำนวนหนึ่งและซื้อบ้านด้วยเงินของตนเองและเป็นบ้านที่อยู่อาศัยจนถึงปัจจุบัน ในระหว่างนั้นก็หัดเพลงอีแซวให้หนุ่มสาวบ้านต่างๆ อีกหลายรุ่น ในการหัดนางบัวผันต้องเสียสละเป็นอย่างมาก เพราะลูกศิษย์หลายคนมาค้างที่บ้านหรือบางคนมีญาติพี่น้องมาเยี่ยมก็ต้องค้างที่บ้านครู แม้ใน

ยุคหลังที่ผ่านมามีบ้านของนางบัวผันครูเพลงก็เป็นที่แวะพักของบรรดาลูกศิษย์และคนเพลงตลอดจนผู้คนที่มาเรื่องเพลงพื้นบ้าน

พ.ศ. 2521 กลุ่มผู้รักเพลงพื้นบ้านซึ่งประกอบด้วยคนหนุ่มคนสาวกลุ่มหนึ่งได้เริ่มจัดรายการเพลงพื้นบ้านและบันทึกเพลงพื้นบ้าน นางบัวผันได้เป็นกำลังสำคัญคนหนึ่งในการอนุรักษ์เพลงครั้งนี้และนับจากนั้นก็ช่วยเป็นหัวเรี่ยวหัวแรง รวบรวมเพลงแม่เพลงจากอ่างทองและสุพรรณบุรี มาบันทึกเสียงและเผยแพร่เพลงพื้นบ้านตามสถาบันต่างๆ โดยมีนายไสว พ่อบัวเผื่อนตลอดจนยายทองหล่อ ทำเลทอง (ศิลปินแห่งชาติ พ.ศ. 2529) และยายทองอยู่ รักษาผล ร่วมฝึกกำลังกันจากความรู้ที่นางบัวผันสะสมไว้รวมกับความตั้งใจที่จะช่วยจรรโลงไว้ซึ่งศิลปะการเล่นของไทยและการเล่นเพลงพื้นบ้านอันเปรียบเสมือนเครื่องยืนยันความเป็นชาตินักกลอนของไทยที่เห็นชัดเจนที่สุด ทำให้การเผยแพร่และบันทึกเพลงพื้นบ้านเป็นไปอย่างน่าพอใจ เพลงหลายฉบับที่จวนจะสูญหายก็ได้รับการบันทึกเป็นหลักฐานอยู่เท่าทุกวันนี้และจนถึงปัจจุบันนี้ภารกิจการถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านก็ยังคงมีอยู่

มีหลายครั้งที่เจ็บป่วยหรือเพิ่งจะทุเลาจากความเจ็บป่วย เมื่อนางบัวผันขึ้นเวทีก็จะผิดกันไปเป็นคนละคนคือ เล่นเพลงด้วยความรักลิ้มความเจ็บป่วยไป ยังคงว่าเพลงอย่างไม่ยอมทอดถอย นางบัวผันถือว่าเพลงคือส่วนหนึ่งของชีวิตและชีวิตก็ได้ทุ่มเทให้แก่เพลงมาโดยตลอดด้วยเหตุนี้นางบัวผันจึงควรได้ชื่อว่าเป็นศิลปินผู้อุทิศตนให้แก่ศิลปะเพลงพื้นบ้านอย่างแท้จริง

ปัจจุบันอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 13 หมู่ 7 ตำบลวังน้ำซับ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

สรุปความสามารถและผลงาน

1.นางบัวผัน จันทรศรีมีความสามารถในการร้องเพลงพื้นบ้านหลายชนิด ได้แก่ เพลงอีแซว เพลงเรือ เพลงฉ่อย เพลงทรงเครื่อง เพลงเดินกำ เพลงพวงมาลัย เพลงกล่อมเด็ก เพลงแห่นางแมว เป็นต้น และสามารถร้องต้นด้วยความชำนาญ ไม่ติดขัด มีปฏิภาณ มีเพลงเก่าซึ่งจดจำไว้เป็นจำนวนมากสามารถร้องได้ทันที เป็นที่ยอมรับนับถือในวงการ

2.นางบัวผัน จันทรศรีได้อบรมสั่งสอนเพลงพื้นบ้านให้แก่คนรุ่นหลังมากกว่า 30 ปี รวมศิษย์ได้ประมาณ 10 รุ่นเสียสละทั้งกำลังเวลาและทุนทรัพย์ในการฝึกสอนและแบกรับภาระเหล่านี้มาเป็นเวลานาน

3.นางบัวผัน จันทรศรีได้เผยแพร่เพลงพื้นบ้านตามสถาบันต่างๆ มาตลอด 10 กว่าปีที่ผ่านมาโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ได้บันทึกเพลงเอาไว้มากที่สุด โดยร้องโต้ตอบกับพ่อเพลงแม่เพลงคนอื่นแทบทุกชุดที่มาเล่น นางบัวผันได้ร่วมสมมติให้ความรู้ให้สัมภาษณ์เรื่องเพลงพื้นบ้านและบันทึกฉบับเพลงเก่าต่างๆ จำนวนมากนางบัวผันได้ร้องเพลงออกสถานีวิทยุทธองถิ่นที่ลพบุรีคู่กับนายไสว นับเป็นเทปหลายร้อยม้วนนางบัวผันได้อัดวีดิโอสาธิตเพลงพื้นบ้านภาคกลางให้มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

และสถานศึกษาอื่นๆ เช่น โรงเรียน และมหาวิทยาลัยหลายแห่ง สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรมศิลปากร เป็นต้น

4.นางบัวผัน จันทรศรี บันทึกเทปตัวอย่างเพลงพื้นบ้านภาคกลางของชมรมส่งเสริมศิลปพื้นบ้านภาคกลางปี พ.ศ. 2529 จำนวน 1 ม้วน กับเทปเพลงหมายเลข 7 ของชมรมชุดลำดับปะทะเพลงอีแซว เพลงเรือ เพลงเดินกำ พ.ศ. 2532 จำนวน 1 ม้วน

5.นางบัวผัน จันทรศรี เป็นผู้ให้ข้อมูลเรื่องเพลงพื้นบ้านแก่นักศึกษา ครูบาอาจารย์และสื่อมวลชน หรือผู้ที่สนใจเรื่องศิลปะแขนงนี้ด้วยความเต็มใจ โดยไม่เคยย่อท้อ หรือแสดงความเบื่อหน่าย

6.นางบัวผัน จันทรศรี ได้รับโล่เชิดชูเกียรติจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และศูนย์สังคีตศิลป์ ในพิธีเชิดชูเกียรติศิลปินพื้นบ้านครั้งที่ 2 (สาขาเพลงพื้นบ้านภาคกลาง) เมื่อวันอาทิตย์ที่ 11 ธันวาคม พ.ศ. 2526 และได้รับโล่เชิดชูเกียรติจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ในปีถัดมา

จากประวัติชีวิตและผลงานดังกล่าวคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติจึงประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติให้นางบัวผัน จันทรศรี เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปการแสดง (เพลงพื้นบ้าน) เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2533 และได้เข้ารับพระราชทานโล่และเข็มเชิดชูเกียรติจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534

2.4.2 นางขวัญจิต ศรีประจันต์

ชื่อจริงคือ เกลียว เสร็จกิจ เกิดเมื่อวันอาทิตย์ที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2490 ปัจจุบันอายุ 56 ปีถ้าเทียบปีทางจันทรคติจะตรงกับแรม 2 ค่ำ เดือน 8 ปีกุน ที่บ้านเลขที่ 77 หมู่ 5 ตำบลวังน้ำซับ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี บิดาชื่อ อังค์ เสร็จกิจ มีเชื้อสายจีน มารดาเป็นคนไทยชื่อ ปลด เสร็จกิจ ปัจจุบันทั้งสองถึงแก่กรรมแล้ว ญาติพี่น้องไม่มีเชื้อสายศิลปิน เพียงแต่มารดาเคยเป็นลูกคู่ในการแสดงเพลงพื้นบ้านในช่วงวันตรุษสงกรานต์คือ เป็นคนปรบมือให้จังหวะ นางขวัญจิต ศรีประจันต์มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน 3 คนคือ นางขวัญจิต ศรีประจันต์ หรือ เกลียว เสร็จกิจ นางขวัญใจ ศรีประจันต์ หรือ จำนงค์ เสร็จกิจ นางบุญนะ เสร็จกิจ (แยมบาง) นางขวัญจิต ศรีประจันต์จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนวัดพังม่วง ตำบลวังน้ำซับ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี (ส่วนชื่อขวัญจิต ศรีประจันต์ นั้นเปลี่ยนตอนที่ไปอยู่กับวงดนตรีลูกทุ่งของจำรัส สุคนธ์ หรือน้อย) เริ่มฝึกร้องเพลงพื้นบ้านกับนายไสว วงษ์งาม (สุวรรณ ประทีป) และนางบัวผัน จันทรศรี ตั้งแต่อายุ 15 ปีเป็นผู้สนใจในเพลงพื้นบ้าน ประกอบกับมีพรสวรรค์ทางด้านนี้สามารถร้องเพลงพื้นบ้านได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะเพลงอีแซวมีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วประเทศจนกลายเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นกล่าวคือเมื่อได้ฟังเพลงอีแซวจะนึกถึงจังหวัดสุพรรณบุรี และแม่เพลงนางขวัญจิต ศรีประจันต์ นอกจากนั้นนางขวัญจิต ศรีประจันต์ยังเป็นที่วิทยากรพิเศษให้ความร่วมมือแก่สถาบันการศึกษาต่างๆ ในจังหวัดสุพรรณบุรีหรือนักส่งเสริมศิลปะ

เพลงพื้นบ้านมาโดยตลอด เป็นผู้มีความประพฤติดี ชื่อสัตย์สุจริต เปี่ยมไปด้วยคุณธรรมทั้งใน
ครอบครัวและสังคม มีความกตัญญู เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นที่ยอมรับนับถือของชาวจังหวัดสุพรรณบุรี
เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม

นางขวัญจิต ศรีประจันต์ แต่งงานเมื่ออายุได้ 25 ปี กับนายเสวี ธารพร
(ถึงแก่กรรมในปี พ.ศ. 2541) ทั้งสองมีบุตรด้วยกัน 3 คน เป็นชาย 1 คน หญิง 2 คน คือ

นายกานต์ ธารพร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากสถาบันราชภัฏ
สวนสุนันทา

นางนฤมล พุทธิพงษ์ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัย
กรุงเทพฯ

นางสาวสุภาทิพย์ ธารพร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจาก มหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิต

การเริ่มเข้าสู่วงการเพลงพื้นบ้านของนางขวัญจิต ศรีประจันต์ มีอุปสรรคต่าง ๆ
มากมายแต่เธอไม่ละความพยายามที่จะฝึกฝนและเรียนรู้ด้วยใจรักและมุ่งมั่น ดังเพลงอีแซวที่ใช้ใน
การแสดงเพลงอีแซว ณ ศูนย์สังคีตศิลป์ รายการแสดงครั้งที่ 833 วันศุกร์ที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ.
2539 โดยนางขวัญจิตได้ร้องสรุปเกี่ยวกับประวัติของตัวเองไว้ดังนี้

เออ ... เออ ขอเวลาต่อเนื่องจะเล่าเรื่องความหลัง เออ เอ็ง เออ แล้วความหลัง

... ว่าพวกเรานั้นหนอกก็มาหัดเพลง

พวกเรายังเป็นเด็กหนอว่าเล็กอยู่

ตอนตัวอ้วนขณะนั้นพอดี

ตรงกับ พ.ศ. สองห้าศูนย์สี่

ว่าจะเอาเด็กลูกหลานที่บ้านเรา

ฉันมีน้องสาวสองคนหนานะด้วยกัน

ชื่อเดิมว่าจ่านงค์หนอกันกับบุญนะ

.....
เขาไปเห็นน้องสาวหนอของฉัน

อีกทั้งเจ้าสุจินต์และเจ้าแหม่ม

แต่ฉันเองครูไสวเขาไม่ต้องการ

.....
แต่ฉันเองอยากร้องอยากร่านะจะทำท่วงที่

บอกว่าจะมาดูแลน้องน้องต้องดูกัน

.....
พอดีสักว่าท้าวตีห้ากระมัง

ตื่นขึ้นมาล้างหน้าอย่ามัวหวานนอน

เขาหัดกันเริ่มรำเขาหัดรำหัดร้อง

ยังมีได้แก่งก็มาร่วมก็สมัย

นางบัวผันเป็นครูพร้อมทั้งนายไสว

อายุได้สิบสี่ขึ้นขึ้นไป

นายไสวเขามีจุดมุ่งหมาย

มาหัดบรรเลงเพลงเก่าซีให้เข้ายุคใหม่

เขาผ่าแผ่นดินท่านชื่อว่าขวัญใจ

แต่ตัวฉันเองครูเขาจะสนใจที่ไหน

.....
ว่าสองคนด้วยด้วยกันครูไสวก็น่าใจ

น้ำไสวเขาตาแหลมเนเขาก็อยากได้

เขาบอกว่าฉันนะโตเกินไป

.....
จึงหาวิธีที่ดีมากับเขาจนได้

เพราะเด็กยังไม่รู้งานประสีประสาตรงไหน

.....
นางบัวผันก็เสียงดังปลุกลูกหลานกันใหญ่

แล้วนายไสวก็นอบกลอนให้ทั้งหญิงชาย

ฉันก็ได้แต่แหงนมองช่องฟ้าไม่

ฉันกับลูกสาวแม่ฉันอยู่ในครัว อยากراهاทำตัวกะเขาก็ทำไม่ได้
นางบัวผันก็แสนแค้นพ่อไหวเขา ว่าไหวเอ๋ยอีนี่แหละเอามันมาใช้
พ่อไหวก็บอกกับแม่ฉันว่าหัดให้เล่น ถ้าหากว่าหัดให้เป็นจะดีแม่ฉันให้ตาย
บอกมันได้อย่างนี้ประเดี๋ยวมันก็มีผิวหрок ถึงเรียกใช้มันก็ไม่บอกอธิบาย
ฉันก็เลยแอบจำเขาตอนเข้าอยู่ในครัว ฉันไม่ได้จำเรื่องมีลูกมีผิวหрокนะท่านทั้งหลาย

ข้อความตอนที่ ครูบัวผัน เห็นแววกก็เลยอยากหัดเพลงให้นางขวัญจิต ศรีประจันต์ แต่ครูไสวไม่ยอม
หัดให้มีดังนี้

นางบัวผันก็แสนแค้นพ่อไหวเขา	ว่าไหวเอ๋ยอีนี่แหละเอามันมาใช้
พ่อไหวก็บอกกับนางบัวผันว่าหัดให้เล่น	ถ้าหากว่าหัดให้เป็นจะดีแม่ฉันให้ตาย
บอกมันได้อย่างนี้ประเดี๋ยวมันก็มีผิวหрок	ถึงเรียกใช้มันก็ไม่บอกอธิบาย
ฉันก็เลยแอบจำเขาตอนเข้าอยู่ในครัว	ฉันไม่ได้จำเรื่องมีลูกมีผิวหрокนะท่านทั้งหลาย
พวกเจ้าจินต์เจ้าแหม่มมันบ้าแหม่มมันว่าแต่ฉัน	บอกว่าอึเกลียวนี้สำคัญไม่เห็นมันเป็นอะไร
ไม่เห็นมันร้องไม่เห็นมันรำไม่เห็นมันทำท่า	มึงหุงข้าวตายหาค่าตัวก็ไม่ได้
มันก็ยังเจ็บใจจะทำอย่างไรเล่าหนา	ไปตักน้ำเน่ดินทำเน่หนทางก็ไกล
ประมาณแปดร้อยเมตรได้ที่ไปตักน้ำกิน	ในคำตักถูกเจ้าจินต์อึฉันก็ชักจะเจ็บใจ
พอหาน้ำวางพอเหมาะปาละเมาะนะมันมี	นะก็ลองรำกันดูที่ว่ามันจะเป็นแบบไหน

จากบทเพลงดังกล่าวเห็นได้ว่านางขวัญจิต ศรีประจันต์ กว่าจะเข้าสู่วงการเพลงได้ต้องต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ มากมาย แต่ด้วยความพยายามและความตั้งใจจริงประกอบกับความสนใจที่จะร้องเพลงพื้นบ้านจึงมีความอดทนยอมลำบากเพื่อจะได้ในสิ่งที่ตนเองชอบ

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2505 ได้เริ่มฝึกร้องเพลงพื้นบ้าน โดยฝึกหัดกับครูไสว วงษ์งามและครูบัวผัน จันทรศรี

พ.ศ. 2509 ร้องเพลงประกวดที่สถานีวิจัยอุทยานเกราะ ผู้จัดคือ คุณจำรัส วิภาตวัต ได้รางวัลชนะเลิศที่ 1 โดยร้องเพลงชื่อเบือสมบัติ โดยเป็นผู้แต่งเองและร้องเอง

พ.ศ. 2513 ร้องเพลงลูกทุ่งและตั้งวงดนตรีลูกทุ่ง แต่เพลงที่ร้องยังเป็นเพลงพื้นบ้านโดยนำทำนองมาผสมผสานกับเพลงลูกทุ่ง เพลงที่สร้างชื่อเสียงให้คือ กับข้าวเพชฌฆาต

พ.ศ. 2515 แสดงภาพยนตร์ไทยหลายเรื่อง เช่น กลัวเมีย ของบริษัทศรีกรุง นื่องนางบ้านนา ของวิจารณ์ ภักดีวิจิตร บุษงาหน้าฝน ของละโว้ภาพยนตร์

พ.ศ. 2516 -2517 ประกอบกิจการการส่วนตัว รับเชิญเป็นวิทยากรพิเศษ จากสถาบันอุดมศึกษาร่วมมือกับทางราชการรณรงค์ในเรื่องต่างๆ

พ.ศ. 2518 - ปัจจุบัน นางขวัญจิต ศรีประจันต์ ให้ความสนใจด้านการร้องเพลงพื้นบ้านอย่างจริงจัง จนยึดเป็นอาชีพรับงานแสดงเพลงอีสาน เป็นหลัก อีกทั้งบำเพ็ญตนให้เป็น

ประโยชน์ต่อสังคมโดยการเป็นวิทยากรพิเศษให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษาเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้าน ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

ผลงาน

งานช่วยสังคม

นางขวัญจิต ศรีประจันต์ ได้ช่วยเหลืองานราชการโดยให้ความร่วมมือกับหน่วยงานราชการร้องเพลงพื้นบ้านรณรงค์ชักชวนให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516- จนถึงปัจจุบัน เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เห็นถึงความสำคัญในการใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่นเข้าไปทำหน้าที่ในสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย

งานสอน

นางขวัญจิต ศรีประจันต์ ได้รับเชิญเป็นวิทยากรพิเศษสาธิตเพลงพื้นบ้าน ให้แก่นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาในท้องถิ่น เช่นโรงเรียนวัดพังม่วง โรงเรียนสุพรรณภูมิ และโรงเรียนบรรหารแจ่มใส 1 เป็นต้น และในระดับอุดมศึกษาก็ได้รับเชิญเป็นวิทยากรพิเศษแทบทุกสถาบัน อาทิ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นต้น นอกจากนี้นางขวัญจิต ศรีประจันต์ ยังมีงานสอนวิชาเพลงพื้นบ้านให้แก่นักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์ จังหวัดสุพรรณบุรีเป็นประจำทุกวันพุธ วันละ 4 คาบ คาบละ 50 นาที

งานการกุศล

งานกุศลเป็นสิ่งที่นางขวัญจิต ศรีประจันต์ ได้อุทิศตนช่วยเหลือมาโดยตลอดไม่ว่าจะด้านกำลังทรัพย์ หรือกำลังกาย งานการกุศลส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับด้านการศึกษา คือทางโรงเรียนต่าง ๆ จะเชิญนางขวัญจิตไปถ่ายทอดความรู้เรื่องเพลงพื้นบ้านโดยเฉพาะเพลงอีแซวให้กับเด็ก ๆ โดยที่นางขวัญจิตไม่คิดค่าตอบแทนใด ๆ แต่สิ่งที่นางขวัญจิตได้รับคือ ความภาคภูมิใจที่ได้มีโอกาสถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่เยาวชนรุ่นหลัง หรือการนำชาวคณะไปช่วยแสดงเนื่องในงานโอกาสสำคัญ ๆ ของสถานศึกษาเพื่อหาเงินรายได้ไปใช้ในการบำรุงการศึกษาของสถานศึกษานั้น ๆ ต่อไป

งานแสดง

ปัจจุบันนี้นางขวัญจิต ศรีประจันต์ รับงานแสดงโดยเฉลี่ยประมาณเดือนละ 10 งาน ทั้งนี้ เพราะนางขวัญจิตมีภาระต้องไปสอนร้องเพลงพื้นบ้าน และเพลงอีแซวให้แก่นักเรียน นักศึกษาตามสถาบันต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นหน้าที่ประจำตามที่คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้แต่งตั้งเป็นครูภูมิปัญญาของไทย งานแสดงของนางขวัญจิตจะมีสมาชิกในวงประมาณ 14-20 คน รับงานแสดงราคาเริ่มตั้งแต่ 30,000 บาท ขึ้นไป ตามแต่ระยะทางใกล้ไกล หรือตามที่ตกลงกับเจ้าภาพ

บทที่ 3

บทบาทหน้าที่ของเพลงอีแซวที่มีต่อเยาวชนในโรงเรียนวัดพังม่วง

เพลงอีแซวเป็นวรรณกรรมเพลงพื้นบ้านประเภทหนึ่ง ซึ่งนำเรื่องราวในชีวิตประจำวันของคนในท้องถิ่นมาขับขาน และถ่ายทอดโดยการบันทึกไว้เป็นเนื้อร้อง มีดนตรีประกอบที่เรียบง่ายเป็นสื่อความบันเทิงในสังคมชาวบ้าน ดังที่ สุมาลย์ เรืองเดช. (2517:11) กล่าวไว้ว่า “เพลงและการละเล่นพื้นบ้านนั้นจัดเป็นส่วนหนึ่งของคติชาวบ้าน (Folklore) ที่น่าสนใจยิ่งเพราะเพลงสะท้อนให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อของชาวบ้าน” นอกจากนี้เพลงพื้นบ้านยังมีเนื้อหาที่หลากหลาย อันเนื่องมาจากแรงบันดาลใจหลายประการของผู้ประพันธ์เพลง ซึ่งสอดคล้องกับ บุญผา บุญทิพย์. (2532:111-112) ที่กล่าวว่า “เพลงพื้นบ้านนอกจากเกี่ยวกับความรัก ความพลัดพราก ความหยาบโลนแล้ว ยังเกี่ยวกับสังคม สภาพแวดล้อม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ การเมือง การปกครองของสังคมด้วย” เนื้อหาของเพลงอีแซวจึงสะท้อนวิถีชีวิตของชาวบ้านตลอดจนบทบาทที่มีต่อสังคมไทยได้อย่างชัดเจนเพราะเพลงอีแซว เป็นมรดกทางปัญญาที่ได้สั่งสมสืบทอดกันมานาน นอกจากเพลงอีแซวจะมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับชีวิต และสังคม เช่นเดียวกับวรรณกรรมอื่นแล้ว ยังมีศิลปะของการแสดงออกที่สร้างความดึงดูดใจสามารถโน้มน้าวให้ผู้ชมเกิดอารมณ์คล้อยตาม และตอบสนองอย่างมีความสุข เพลงอีแซวจึงเป็นทั้งการแสดงออก (Expression) และการติดต่อสื่อสาร (Communication) ที่มีผลกระทบต่ออารมณ์ ความคิด และพฤติกรรมของคนในสังคม

ในบทนี้จะวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของเพลงอีแซวที่มีต่อเยาวชนในโรงเรียนวัดพังม่วง

4 ประการ คือ บทบาทหน้าที่ในด้านการให้ความบันเทิง บทบาทหน้าที่ในด้านการให้การศึกษา บทบาทหน้าที่ในด้านการรักษาแบบแผนของสังคม และบทบาทหน้าที่ในด้านการสร้างความสามัคคีของชุมชน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. บทบาท หน้าที่ในด้านการให้ความบันเทิง

การแสดงพื้นบ้าน หรือมหรสพพื้นบ้านโดยทั่วไป มักมุ่งเน้นการให้ความบันเทิงเป็นสำคัญ เพลงอีแซวเป็นสิ่งบันเทิงชนิดหนึ่งที่มีคุณค่า ซึ่งบทบาทสำคัญของเพลงอีแซวที่เห็นได้ชัดเจนที่สุดทั้งในอดีต และปัจจุบัน ก็คือ การให้ความบันเทิง ความสุข และ ความรื่นรมย์แก่คนในสังคม โดยเฉพาะ ในสมัยที่ยังไม่มีเครื่องบันเทิงใจมากมายเช่นปัจจุบันนี้ เพลงอีแซว จัดเป็นสิ่งบันเทิงที่เป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของชาวบ้าน เพราะเพลงอีแซว เป็นการละเล่นพื้นบ้านของหนุ่มสาวซึ่งรวมกลุ่มสร้างความรื่นเริงบันเทิงใจในยามว่าง จากกิจกรรมการงานต่าง ๆ หรือในงานเทศกาล ประเพณี การเล่นเพลงในสมัยก่อน จะมีลักษณะการร้องโต้ตอบ ยั่วเย้าอย่างสั้น ๆ สลับกันไป

ระหว่างฝ่ายหญิงกับฝ่ายชาย ทั้งผู้ร้องและผู้ฟังต่างมีส่วนร่วมในการเล่นเพลง เพลงอีแซว จึงสร้างความบันเทิงให้แก่คนในสังคมไทยมาโดยตลอด

ปัจจุบันแม้ว่าในสังคมไทยจะมีสิ่งบันเทิงอื่น ๆ อย่างหลากหลาย แต่เพลงอีแซว ก็ยังคงเป็นสิ่งบันเทิงที่ชาวบ้านนิยมกันอยู่มาก เพลงอีแซวมีการพัฒนารูปแบบการแสดงโดยกำหนดบทบาทให้แก่ผู้เล่นเพลงทั้งฝ่ายชาย และฝ่ายหญิงเป็นเรื่องราว เพื่อสร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลินใจแก่ผู้ชมเป็นหลัก สิ่งที่แสดงให้เห็นว่าเพลงอีแซวยังอยู่ในความนิยมของชาวบ้าน ก็คือ การมีคณะเพลงหลายคณะที่รับจ้างไปแสดงเพื่อสร้างความสุข ความสำราญใจแก่ชาวบ้านทั่วไป ทั้งในท้องถิ่นของจังหวัดสุพรรณบุรี และท้องถิ่นอื่น ๆ ทั่วประเทศ เช่น คณะนางขวัญจิต ศรีประจันต์ มิ่งงานแสดงเกือบทั้งปี (ขวัญจิต ศรีประจันต์, สัมภาษณ์ .2545) จึงเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่าเพลงอีแซว ยังมีบทบาทสร้างความบันเทิงใจแก่คนไทยในปัจจุบันอยู่ไม่น้อย

1.1 ความบันเทิงด้านภาษา

เนื่องจากเพลงอีแซว เป็นเพลงพื้นบ้านที่ร้องรำในหมู่ชาวบ้าน จึงมุ่งในการให้ความบันเทิงเป็นส่วนใหญ่ดังนั้นภาษาที่ใช้ในการร้องจึงต้องเป็นภาษาง่าย ๆ เข้าใจได้ไม่ยาก คำศัพท์ที่ใช้ก็มักเป็นคำที่มีความหมายแบบสองแง่สองง่าม และการใช้มุขตลกเพื่อทำให้ผู้ชมเกิดความสนุกสนาน ซึ่งปรากฏอยู่ในตัวอย่างบทเพลงอีแซวดังต่อไปนี้

1.1.1 การใช้คำ

คำเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยในการสร้างสรรค์ความงามของวรรณกรรมทั้งด้านเสียง และความหมาย และเป็นสิ่งที่ช่วยให้วรรณกรรมมีความงดงาม เพลงจัดเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่ง ซึ่งจำเป็นต้องมีการสร้างสรรค์ถ้อยคำ เช่นเดียวกัน ดังที่ อเนก นาวิกมูล (2527:77) กล่าวว่า "ในการศึกษาเพลงพื้นเมือง สิ่งหนึ่งที่จะพบคือความงามในถ้อยคำที่ชาวเพลงเลือกหยิบมาใช้ร้อยเรียงอย่างเหมาะเจาะ" จากการศึกษาเนื้อหาของเพลงผู้วิจัยพบว่ามีการใช้คำหลายลักษณะ ดังนี้

1.1.1.1 การใช้คำง่าย

เพลงอีแซว ส่วนมากเป็นการใช้คำง่ายซึ่งมีลักษณะเป็นคำปาก ไม่นิยมใช้ศัพท์ยากจะกล่าวตรงไปตรงมาและเข้าใจได้ง่าย เพื่อให้เหมาะแก่การสื่อความหมาย บางครั้งอาจถือว่าเป็นภาษาที่ไม่สุภาพ แต่จะพบคำเหล่านี้อยู่มาก เพราะเป็นการสื่อกับชาวบ้านด้วยกัน ดังตัวอย่างเช่น

...พอที่อีหนู หันมาดูเวลา	เกินไปมากแล้วหนา วันหน้าค่อยว่ากันใหม่
เด็กโรงเรียนวัดพังม่วง เล่นเพลินถ่วงเวลา	ถ้าผิดพลาดทำนอย้า ตัดเมตตามผมไป

(บทเพลงอีแซว รายการ สปช.ตรวจ สปจ.ดีเด่น)

จากบทเพลงอีแซวดังกล่าวจะเห็นการใช้คำง่าย คือคำว่า อีหนู ซึ่งเป็นภาษาปากใช้เรียกเด็กผู้หญิง หรือเด็กรุ่นสาว แทนชื่อจริง ให้ความรู้สึกว่าผู้ใหญ่เอ็นดูเด็ก

...เห็นตามศูนย์การค้า หรือตามหน้าโรงหนัง เขากอดหน้ากอดหลัง กอดเอวกอดไหล่
 ไม่เห็นเขาถือตัว แม้ไม่ใช่ผิวเมียกันเอง เห็นทั้งกลางคืนกลางวัน เขาก็กวนวุ่นวาย
 (บทเพลงอีแซว ชุดเกี้ยวสาว)

คำว่าผิวเมีย เป็นภาษาปากที่เข้าใจง่าย จึงเป็นคำที่นิยมนำมาใช้ในบทเพลงเพลงพื้นบ้าน เพราะให้ความรู้สึกที่ลึกซึ้งถึงการร่วมทุกข์ร่วมสุขของชาวบ้าน มากกว่าคำว่าสามีภรรยา

...ไม่กินเผ็ดกินร้อน กลัวเลือดก้อนไหลเคลื่อนไหว อดทนถึง 9 เดือน จนลูกเคลื่อนไหวพันกาย
 แม่ช่วยเช็ดผ้าซี้ พ่อช่วยเช็ดผ้าเยี่ยว เลี้ยงจนรอดปากเยี่ยว ไม่เคยเทียวห่างไกล
 (บทเพลงอีแซว บทไหว้ครู ของโรงเรียนวัดพังม่วง)

จากบทเพลงอีแซวดังกล่าว จะใช้คำว่า ซี้ เยี่ยว ซึ่งสื่อความหมายได้โดยตรง อาจจะฟังดูว่าเป็นภาษาที่ไม่สุภาพ แต่สามารถสื่อกับชาวบ้านได้ดีกว่าการใช้คำว่า อูจจาอะ ปัสสาวะ ซึ่งฟังดูเป็นทางการไม่เหมาะกับสังคมชาวบ้าน

นอกจากนี้ยังมีการใช้คำเสริมที่แสดงภาพลักษณ์ โดยเป็นคำเสริมท้ายประโยค บางครั้งจะแสดงความรู้สึกบ้าง มีลักษณะคล้ายกับการสนทนาโต้ตอบกัน ดังตัวอย่างเช่น

...สวัสดีนะคะ สวัสดี นายกรัฐมนตรีที่ 21 ของไทย
 (บทเพลงอีแซว แสดงงานวันเกิด ๔ พณฯ บรรหาร, 2539)

... ได้ซิจ๊ะ ซิจ๊ะ ถ้าเธอจะร้องบ้าง เห็นไหมล่ะผู้ฟัง รอเธอดังมากมาย
 (บทเพลงอีแซว งานมหกรรมการศึกษา 2000, ศูนย์แสดงสินค้านานาชาติ อิมแพคเมืองทองธานี)

..ท่านปรบมือเมื่อกี้ฟังแล้วมีพลัง แต่ยังไม่ค่อยดัง ขออีกครั้งเป็นไร
 (บทเพลงอีแซว แสดงงานปิดการแข่งขันตะกร้อแห่งชาติ)

...อ้อนวอนคุณแม่ขา โปรดเมตตาลูกบ้าง เอย เพราะเขตสองอยู่ห่าง เห็นหนทางรำไร
 (บทเพลงอีแซว ดอนรับคุณหญิงวรรณิ์ คราประยูร)

คำเสริมท้ายประโยค มักจะเป็นคำสุภาพที่ช่วยเสริมสร้างความประทับใจให้แก่ผู้ฟัง ถ้าเด็กเป็นผู้ร้องเพลงอีแซว ก็จะได้รับความคิดเห็นจากผู้ใหญ่ ถ้าเป็นคนในวัยเดียวกันก็จะให้ความรู้สึกถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน

เนื่องจากผู้เล่นเพลงอีแซวเป็นนักเรียน ดังนั้นในบทเพลงเพลงอีแซวของนักเรียนโรงเรียนวัดพังม่วง จึงมีการใช้คำพูดที่สุภาพในการใช้แทนตนเอง หรือเรียกผู้อื่น เช่น คำว่า “หนู ครู คุณพ่อ คุณแม่ ลูกหลาน” อยู่มาก ดังบทเพลงอีแซวต่อไปนี้

...อ่อนนวยคุณแม่ชา โปรตเมตตาลูกบ้าง เอย เพราะเขตสองอยู่ห่าง เห็นหนทางรำไร
(บทเพลงอีแซวต้อนรับคุณหญิงวรรณิ์ คราประยูร)

...ลูกขอไหว้ครู สอนจนรู้ชำนาญ ให้ลูกได้เชี่ยวชาญ การละเล่นของไทย
(บทเพลงอีแซวแสดงงานอนุสรณ์ดอนเจดีย์ บทไหว้ครู)

...หนูได้ฝึกศึกษา เพลงตำราโบราณ จากคุณย่าบัวผัน ศิลปินยิ่งใหญ่

นายไสวณรัมย์ นางบัวผันจันทร์ศรี ได้ปรับปรุงหลายปี ให้ดูดีใช้ได้
(บทเพลงอีแซวแสดงงานดนตรีไทยประถมศึกษา ครั้งที่ 11)

จากตัวอย่างบทเพลงอีแซวที่ยกมาข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความอ่อนน้อมของเด็กที่มีต่อผู้อาวุโส และการยกย่องผู้มีอาวุโสกว่า ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่เด็กพึงปฏิบัติในสังคมไทย

1.1.1.2 การใช้คำภาษาต่างประเทศ

บทเพลงอีแซวของโรงเรียนวัดพังม่วงมีการใช้ภาษาต่างประเทศในบทเพลงพอสมควร ซึ่งส่วนมากจะเป็นภาษาอังกฤษง่าย ๆ เช่น คำทักทาย และคำที่ใช้พูดทั่วไป ดังตัวอย่างต่อไปนี้

...ก๊อดมอร์นิงพี ๆ สบายดี เฮา ทุ ยู เวลค์มทุดู โกทูชิตีไทย
(บทเพลงอีแซว ด้อนรับนักเรียนไทยในแอลเอ)

จากตัวอย่างบทเพลงดังกล่าวข้างต้น คณะเยาวชนโรงเรียนวัดพังม่วงได้ร้องต้อนรับนักเรียนไทยในแอลเอ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นลูกหลานคนไทยที่ไปตั้งรกรากอยู่ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา บทเพลงนี้จึงออกมาในลักษณะของการใช้คำต่างประเทศเพื่อให้เข้ากับบรรยากาศและบุคคล มีการใช้คำทักทายเป็น คือ คำว่าก๊อด มอร์นิง ได้อย่างถูกต้อง แม้ว่าคำบางคำจะใช้ผิดไวยากรณ์แต่ก็สามารถที่จะสื่อความหมายกับผู้ฟังได้อย่างเข้าใจ เช่น คำว่า เฮา ทุ ยู ไม่สามารถแปลความหมายได้ตามไวยากรณ์น่าจะใช้ว่า เฮา ดู ยู ดู ซึ่งแปลว่าคุณสบายดีไหม ซึ่งก็ถือว่าเป็นการทักทายอย่างหนึ่ง หรือคำว่า เวลค์มทุดู ก็ควรที่จะเป็นเวลค์ม ทุ แล้วตามด้วยคำนาม ไม่ใช่คำว่า ดู ซึ่งแปลไม่ได้ ความหมาย คำว่า โกทูชิตีไทย ก็ควรจะเป็น โกทูไทยชิตีมากกว่า แต่กระนั้นเมื่อมีการใช้คำ

ภาษาต่างประเทศดังกล่าวข้างต้นในลักษณะที่ผิดหลัก ทำให้เกิดความตลกขบขันได้ แต่ผู้ฟังก็สามารถที่จะแปลความหมาย เข้าใจถึงจุดประสงค์ของเนื้อเพลงที่ต้องการสื่อให้ผู้ฟังได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้คำภาษาอังกฤษที่ใช้จะเป็นคำที่ใช้พูดทั่วไปที่เข้าใจได้ ดังตัวอย่าง

...ท่านผู้ชมที่เคารพ ผมขอขอบคุณนี้

ผมขอกล่าวแท็งค์กิว สิบนี้วอนไหว

(บทเพลงอีแซว รายการตรุษธรรม ทวี ช่อง 5)

...อยากให้มีโชคฟลุค ราคาถูกพิเศษ

ติดต่อผู้ว่าจะเจ็จ บ้านท่านอยู่ไม่ไกล

(บทเพลงอีแซวแนะนำที่ท่องเที่ยวจังหวัดสุพรรณบุรี)

...ดูเธอสวยจริง ๆ เป็นผู้หญิงเช็กซี

ไปแต่งตัวให้ดีกว่าไปเที่ยวปีใหม่

(บทเพลงอีแซว เกี้ยวสาวขอหมั้น)

...ทั้งครีเอทีฟ แอนด์แมสมีเดีย

ที่ร่วมด้วยช่วยเชียร์ ให้งานเคลียร์แจ่มใส

ช่วยศิลปะไทย ๆ ให้สดใสเพิ่มศรี

เพื่อแอ็คทีฟให้เต็มที่ มีของดีโชว์ได้

(บทเพลงอีแซวรายการไทยท่องเที่ยวไทยเพื่อไทย)

จากบทเพลงดังกล่าวข้างต้นเป็นการใช้คำทับศัพท์ที่ไม่ยากนัก เช่น แท็งค์กิว (Thank You) ฟลุค (Fluke) เชียร์ (Cheer) เคลียร์ (Clear) เป็นต้น ทำให้ผู้ชมเข้าใจและรู้สึกขบขัน ชื่นชอบที่เยาวชนสามารถนำบทเพลงอีแซวซึ่งเป็นเพลงพื้นบ้านของไทยมาผสมผสานกับ ภาษาต่างประเทศได้อย่างกลมกลืนและสามารถสื่อความหมายได้เป็นอย่างดี

1.1.1.3 การใช้คำอุทาน

คำอุทานเป็นเสียงที่เปล่งออกมาในเวลาดีใจ เสียใจ ตกใจ ประหลาดใจ เป็นต้น ซึ่งคำเหล่านี้ช่วยทำให้เห็นภาพชัดเจนขึ้น และเร้าอารมณ์ผู้ฟัง จากการศึกษา บทเพลงอีแซวของโรงเรียนวัดพังม่วง พบว่า มีการใช้คำอุทานพอสมควร ดังตัวอย่างเช่น

เอ๊ะ หนูน้อยเขานัดให้มาพบตรงนี้ แล้วเขาเลยไปที่ที่ตรงไหน

จะเหลียวทางซ้ายก็ให้เปล่าตา

ฉันจะแลทางขวาก็ให้เปล่าใจ

(บทเพลงอีแซว ชุดเกี้ยวสาว)

จากบทเพลงดังกล่าวจะเห็นการใช้คำอุทานที่แสดงถึงความประหลาดใจของแม่เพลง คือ คำว่า เอ๊ะ เพราะเมื่อแม่เพลงเดินทางมายังบริเวณที่นัดหมายกับพ่อเพลงแต่ไม่พบพ่อเพลงอยู่ จึงรู้สึกประหลาดใจว่าพ่อเพลงไปอยู่ที่ไหน ทำไมไม่มารอพบตามที่นัดกันไว้กับแม่เพลง

...พ่อผู้หญิงสะตูดมาโดนสะตือ

ว่าอู้ย อ้อ อ้อ ร้องหือใจหาย

เอ๊ะผู้หญิงอะไร ช่างไรจรรยา

เดินหลับหลับตา จะเหยียบหมาตาย

(บทเพลงอีแซว ชุดเกี่ยวสาว)

จากบทเพลงดังกล่าว พบว่ามีการใช้คำอุทาน คือ อู้ย อ้อ อ้อ ซึ่งแสดงถึงความรู้สึกของพ่อเพลงแม่เพลงในลักษณะหวาดเสียว ที่แม่เพลงเดินมาสะตูดโดนสะตือซึ่งเกือบถูกอวัยวะสำคัญของพ่อเพลง ทำให้พ่อเพลงรู้สึกใจหาย

นอกจากนี้ยังมีการใช้คำอุทานที่แสดงความรู้สึก ดูกูก เยาะเย้ยฝ่ายตรงข้าม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เธอต้องแพ้เชิงกลอน อีคอนร้องย่อนเกล็ด

จะว่าให้ย่อนเม็ด เม็ดดั่งเม็ดพริกไทย

...ไอ้พวกสิงหางตัวน ออย่ามากวนโมโห

เอ็งอย่ามาคุยไม้ โอโฮ นากลัวตาย

(บทเพลงอีแซว ไหว้ครู บทโต้ตอบ)

จากบทเพลงดังกล่าว มีการใช้คำอุทาน คือคำว่า โอโฮ ซึ่งแสดงความรู้สึกของแม่เพลงในลักษณะดูถูก เยาะเย้ยต่อคำพูดสบประมาทของพ่อเพลงที่จะทำให้แม่เพลงต้องพ่ายแพ้ในเชิงกลอน

นอกจากจะพบคำอุทานในลักษณะดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ยังพบว่าการใช้คำอุทานในลักษณะที่แสดงถึงการเน้นอย่างเอาจริงเอาจัง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เอ้า เป็นไรเป็นกันต้องลองมันดูสักที

ว่านีสัยไก่อี้จะกลัวไก่อี้ทำไม

ไอ้ปากก็จิกแล้วสร้อยแก

เอาเดี๋ยยเข้าไปแห่ ไก่อี้แกตอนท้าย

(บทเพลงอีแซว ตีบตีไก่อี้)

จากบทเพลงดังกล่าวจะเห็นการใช้คำอุทานคือคำว่า เอ้า ซึ่งแสดงถึงการเน้นในการตัดสินใจอย่างเอาจริงเอาจังของพ่อเพลงแม่เพลงในการส่งไก่อี้ของพ่อเพลงลงแข่งตีไก่อี้กับไก่อี้ของแม่เพลง

1.1.1.4 การใช้คำสรวาส

สุกัญญา สุจนายา (2525:111) กล่าวว่า “การใช้คำสรวาส คือ การเสนอเรื่องราวทางเพศผ่านศิลปะของภาษาในรูปถ้อยคำ คำสรวาส แบ่งเป็น 2 ชนิด คือ ถ้อยคำสรวาสชนิดตรง หรือเรียกว่ากลอนแดง และถ้อยคำสรวาสชนิดอ้อม เรียกว่า กลอนสองง่าม”

การใช้คำสรวาสชนิดตรง หรือกลอนแดง เป็นการกล่าวถึงเรื่องเพศอย่างตรงไปตรงมา สำหรับการใช้อย่างสรวาสชนิดตรง ในบทเพลงอีแซวของนักเรียนโรงเรียนวัดพังม่วงพบน้อยมากเพราะปัจจุบันกลอนแดงไม่นิยมใช้ในการขับร้อง และสถานภาพของผู้ร้องยังเป็นนักเรียนจึงไม่เหมาะสม

ดังตัวอย่างต่อไปนี้

วันนี้วันนัดจะไปชดกับอีหนู

ยกนาฬิกาขึ้นดูถึงฤกษ์ครุไปได้

ป่านะนี้สาวเจ้าคงจะเฝ้าคอยหา

เดี๋ยวจะเลยเวลา รีบเร่งพาครรรไล

(บทเพลงอีแซว ชุดเกี้ยวสาว)

จากบทเพลงดังกล่าว มีการใช้คำสรวาสชนิดตรงโดยใช้คำว่า ชด ซึ่งหมายถึงพฤติกรรม การร่วมเพศที่ค่อนข้างชัดเจน

นอกจากนี้ยังพบการใช้คำสรวาสชนิดตรงที่กล่าวถึงขนาดอวัยวะเพศชายอย่างตรงไปตรงมา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ทุกทันทูกันขี วันนั้นผมยังเด็ก

ดูไอนี้ก็เล็กดูไอนั้นก็ไม่ใหญ่

ถ้ายาวใหญ่เท่ากัน อีกไม่นานจะมีเมีย

ข้าว่าเอ็งปากเสีย กลอนเอ็งใช้ไม่ได้

(บทเพลงอีแซว โรงเรียนสีขาว)

การใช้คำสรวาสชนิดอ้อม หรือคำสองแง่สองง่าม เป็นการกล่าวเรื่องเพศอย่างเลียง ๆ ไม่พูดตรงไปตรงมา มีหลายวิธี เช่นการเปลี่ยนเสียงสระ หรือพยัญชนะ การใช้วิธีผวนคำ และการใช้สัญลักษณ์ นอกจากนี้ยังเป็นการลดความหยาบคายได้ วิธีที่นิยมมากในเพลงพื้นบ้านคือการใช้สัญลักษณ์เพื่อแทนความหมายทางเพศมาประกอบ สัญลักษณ์เหล่านี้มักเป็นที่รับรู้กันในสังคมไทย โดยนำมาจากสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวมาเปรียบเทียบ ซึ่งพบมากในเพลงอีแซว สำหรับบทเพลงอีแซว โรงเรียนวัดพังม่วงนั้นจะพบคำว่า อีแปะ ปฏัก นา ไถ นกเขา เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

...อย่ามาทำอวดรู้ ไม่มีครูจะแนะ

ต้องให้อมอีแปะ ในถุงแล้วผ้าลาย

จะมากลัวอะไร ถ้าให้อมอีแปะ

.....
ผมเคยปราบมาแยะเห็นแพ้มทุกราย

แทงพอไม่ให้ตาย แทงให้ใส่หลัก

แล้วตามด้วยปฏัก ให้มิดเงาจมหาย

(บทเพลงอีแซว บทโต้ตอบ แสดงงานตอนเจดีย์)

...หญ้า ส่วนที่นาของฉัน ก็เหมือนกันมันรก

มีแต่หนูแต่นก ไม่รู้มันมาจากไหน

ไอ้ที่เหลือจากน้ำ ยังตามมาโดนนก
เจ้านกแก้วก็ซิง นกกะลิ่งก็เจียว

เพราะหาฉันมันรก มีหญ้าขึ้นรำไร
เลยเหลือแค่เม็ดเดียว เป็นเม็ดแดงคล้ำใส

นกแก้วนกกะลิ่ง ความเป็นจริงนกรเรา

สำคัญไฉนเขา นั้นมันไม่ใช่

พี่จะทำนาใน ไถลงบนนาห้อง
กลัวแจะหกล้ม ลงไปจมป่าเขม

เหวี่ยงทางไถหงายท้อง ปากจะอมซี่ไถ
เอาจุมจูบแคม ที่คั่นนาใน
(บทเพลงอีแซว ดับเขานา)

จากบทเพลงดังกล่าว จะพบคำสรวลที่กล่าวแบบสองแง่สองง่ามเป็นจำนวนมาก
สำหรับสัญลักษณ์ที่นำมาใช้แทนความหมายทางเพศมี 2 ลักษณะ คือ

1. สัญลักษณ์ที่เป็นสิ่งที่อยู่ในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นการนำธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาใช้เป็นสื่อเชื่อมโยงความคิดโดยนำลักษณะ หรือรูปร่างที่คล้ายกันของสัญลักษณ์กับอวัยวะเพศมาเปรียบเทียบกัน เช่น สัญลักษณ์ที่ใช้แทนอวัยวะเพศชาย คือ คันไถ นกเขา เป็นต้น ส่วนสัญลักษณ์ที่ใช้แทนอวัยวะเพศหญิง คือ นา, ผืนนา เป็นต้น

2. สัญลักษณ์ที่ใช้แทนพฤติกรรมทางเพศ ได้แก่ ไถ (เป็นคำกริยา) ทำ เป็นต้น

ธวัช ปุณโณทก (2538 :37-38) กล่าวว่า “ การใช้คำสองแง่สองง่ามเป็นวิธีการที่นิยมมากในเพลงพื้นบ้าน กล่าวคือศิลปินได้ตอบกันโดยใช้พลความที่มีนัยสองแง่ แง่หนึ่งเป็นการร้องแก้กันธรรมดา แต่ในความหมายโดยนัยสามารถคิดไปในทำนองสรวลได้” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ถามถึงไร่ถึงนา ข้าวปลาแก่ปีนี้
อยากมาเช่ามาหา มาเช่านาที่นี่

แก่ได้ดิบได้ดี แก้มั่งมีหรือไม่
ตุนาแกอวบดี เช่าสักทีได้ไหม

นี้ข้าตั้งใจมา เช่าที่นาของแก
ทั้งที่นาล้ง อีกทั้งทุ่งนายาว

ไม่เช่าที่อื่นแน่ ไม่เอาแจะเอาใคร
เอามาให้ข้าเช่า ให้เหลือแต่นาใน
(บทเพลงอีแซว ดับเขานา)

จากบทเพลงดังกล่าวจะเห็นการใช้คำที่มีนัยสองแง่ กล่าวคือ ถ้าฟังแบบผิวเผินก็จะเป็นเรื่องของการขอเช่านาของพ่อเพลงกับแม่เพลงตามปกติ แต่ถ้าฟังอย่างคิดตามไปด้วยก็จะสามารถคิดไปในทำนองสรวลได้ เช่น พ่อเพลงร้องกลอนว่า “ตุนาแกอวบดี” มันสื่อไปในเรื่องเพศ โดยพ่อเพลงใช้สัญลักษณ์ นา แทน อวัยวะเพศของแม่เพลง และคำว่า “ไม่เอาแจะเอาใคร” ก็ทำให้คิดไปถึงความต้องการของพ่อเพลงที่จะมีความสัมพันธ์ทางเพศกับแม่เพลง

1.1.2 การใช้มุขตลก

เนื้อหาของเพลงพื้นบ้านมักจะสอดแทรกมุขตลกไว้เพื่อให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกสนุกสนานไม่เบื่อตลอดเวลาที่ชมการแสดง มุขตลกในเพลงพื้นบ้านมีทั้งมุขตลกแบบหยาบโลน และมุขตลกแบบไม่หยาบโลน ซึ่งผู้ร้อง หรือพ่อเพลงแม่เพลงจะนำมุขตลกที่คิดขึ้นมาสอดแทรกเพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหา และกาลเทศะของการแสดง ทั้งนี้เพื่อความบันเทิงของผู้ชมคนดูเป็นสำคัญ ซึ่งตรงกับแนวคิดของ ศิราพร จิตะฐาน ณ ถลาง (2537:20) ที่กล่าวว่า “ในทางคติชนวิทยา มุขตลกมี 2 ประเภท คือมุขตลกแบบหยาบโลน (Obseene jokes) และมุขตลกแบบไม่หยาบโลน มุขตลกแบบหยาบโลน มักจะเป็นเรื่องเพศ เพราะการแสดงออกทางเพศเป็นเรื่องที่เคร่งครัดมากในสังคมไทย เนื้อหาของมุขตลกแบบหยาบโลนมักเป็นการล้อเลียนบุคคลที่ต้องห้ามในเรื่องเพศ สำหรับมุขตลกแบบไม่หยาบโลนก็มีเนื้อหาหลายประเภท มีทั้งนิทานเรื่องไม้ มุขตลกเกี่ยวกับคนโง่ มุขตลกเกี่ยวกับคน เจ้าปัญญา และมุขตลกเกี่ยวกับคนต่างชาติพันธุ์”

เนื้อหาของเพลงอีแซว ของโรงเรียนวัดพังม่วง ส่วนใหญ่จะใช้มุขตลกแบบไม่หยาบโลน ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับวัยของผู้ร้องซึ่งเป็นเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา และโอกาสที่ทำการแสดง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของแวดวงการศึกษา หรือในกรณีที่ได้รับเชิญไปแสดงในงานเทศกาลต่าง ๆ ในท้องถิ่น ก็จะปรับเนื้อหาให้เข้ากับงานและสอดแทรกมุขตลกที่สร้างความสนุกสนานให้แก่ผู้ชมอีกแง่มุมหนึ่ง โดยไม่เน้นมุขตลกแบบหยาบโลน ในการสร้างความบันเทิงให้แก่ผู้ชม ดังเช่น เนื้อหาของบทเพลงอีแซวในชุดเกี่ยวสาว ต่อไปนี้

ข.มิฉะนั้นมันก็ป่วยเอ๋ยป่วยการไป

หยิบแบ่งมาทา ผัดหน้าเสียหน่อย

สวมเสื้อใส่สร้อย แหวนก้อยนาฬิกา

(พูด) ข.1 พูดทักท้วง แล้ว ข.2 ร้องต่อ

แกจะใส่แว่นตา ข้าจะใส่แว่นยาย

แล้วจัดแจงแต่งกาย เป็นชายรูปหล่อ

ห้อยบ้านกร่างคู่ ที่ปู่ให้ฉัน

ขี่ผึ้งสาวหลง ทาลงที่ปาก..

ข. เมื่อเจอหน้าสาวให้รักเราทุกราย

เราก็ศิษย์มีครู เราก็หมูมีมัน

ทั้งดื่มอดปอดมด หัวปลาหลดเป็นเหล็ก

ข. รับผิดชอบกลอนดีกว่า ผิดตำราโบราณ

หยิบแหวนสวมก้อย หยิบสร้อยมาใส่

ข้าจะใส่แว่นตา ข้าจะใส่แว่นยาย

หยิบพระมาสวมคอ ขวนหลวงพ่อรีบไป

พร้อมผงสุพรรณช่างหล่อกันเหลือหลาย

เมื่อไปเจอหน้าสาว ให้รักเราทุกราย...

ข้ามีของดีเหมือนกัน พ่อของฉันเคยใช้

ทั้งรูปโป๊ รูปเช็กส์ หนังสือยังอายุ...

ดูไม่เรียวอาจารย์ กำลังสั้นเห็นไหม

(บทเพลงอีแซว ชุดเกี่ยวสาว ร.ร.วัดพังม่วง)

จากบทเพลงอีแซว ที่ขีดเส้นใต้ “แกจะใส่แว่นตา ข้าจะใส่แว่นยาย...” เป็นการใช้ตลกคำตรงกันข้าม ทำให้เกิดความน่าสนใจ เพราะในความเป็นจริง มีแต่แว่นตา ไม่มีแว่นยาย คำว่าตา ใน

ที่นี้ หมายถึงพ่อของแม่ และยาย หมายถึง แม่ของแม่ ผู้แต่งเนื้อหาของเพลงใช้การเล่นคำเพื่อสร้างมุขตลกให้กับเพลงมีความสุขสนุกสนาน

“เราก็คิษย์มีครู เราก็อหุมีมัน	ข้ามีของดีเหมือนกัน พ่อของฉันเคยใช้
ทั้งตีมอดปอดมด หัวปลาหลดเป็นเหล็ก	ทั้งรูปโป๊ รูปเช็กส์ หนังสือ ยิงอาย
รีบเดินกลอนดีกว่า ปิดตำราโบราณ	ดูไม่เรียวอาจารย์ กำลังลั่นเห็นไหม”

(บทเพลงอีแซว ชุดเกี้ยวสาว ร.ร.วัดพังม่วง)

จากเนื้อหาของบทเพลงดังกล่าว แสดงถึงการใช้มุขตลกของผู้แต่งในเรื่องการกล่าวเกินจริง เพื่อสร้างภาพให้ผู้ชมติดตาม ซึ่งในความเป็นจริงไม่มีใครสามารถทำได้ ในการนำตีมอดปอดมด หัวปลาหลดเป็นเหล็กมาพกดัดตัวเป็นของดีตามความเชื่อความศรัทธา ซึ่งการกล่าวเกินจริงนี้ทำให้ผู้ชมเกิดอารมณ์ขัน ตลกไปกับความคิดของผู้แต่งบทเพลง เป็นที่น่าสังเกตว่าในเพลงอีแซวกลอนใดเป็นกลอนที่นิยมใช้กันมากที่สุด เพราะหาคำมาร้องโต้ตอบได้ง่าย ผู้แต่งเพลงจึงมักหยิบยกมุขตลกมาใช้โดยการเล่นคำ ซึ่งมักปรากฏให้เห็นกันอยู่เสมอในเนื้อหาของเพลงอีแซว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ญ “รีบลงจากเตียงได้ยินเสียงชรายั่ว ผัดแบ่งแต่งตัว หวีหั่วหวิไ...”
(บทเพลงอีแซว ชุดเกี้ยวสาว ร.ร.วัดพังม่วง)

จะเห็นได้ว่า “หวีหั่วหวิไ” เป็นการเล่นคำเพื่อให้เกิดความตลก โดยปกติเราจะได้ยินแต่คำว่าหวีหั่วหวิหู แต่ในลักษณะคำประพันธ์นี้ใช้กลอนใด ซึ่งต้องลงด้วยสระไอ ดังนั้นจากหวีหั่วหวิหู จึงกลายเป็นหวีหั่วหวิไ แทน นับว่าเป็นการให้ความบันเทิงแก่ผู้ชมโดยการผวนคำ

ความตลกของบทเพลงบางครั้งอาจเกิดขึ้นได้โดยอาศัยจังหวะการร้องกลอนของพ่อเพลงแม่เพลง ดังเช่น

“ชักชวนพวกเรา นี่ก็เข้าตำรา... แม่ก็รีบแก้ผ้า... ผ่าสไป”
(บทเพลงอีแซว ชุดเกี้ยวสาว ร.ร.วัดพังม่วง)

เนื้อหาของเพลงและจังหวะการร้องก่อให้เกิดความคาดเดาไปในทางตลก กล่าวคือ เนื้อร้อง “แม่ก็รีบแก้ผ้า” ถ้ายังไม่ได้ฟังเนื้อร้องท่อนต่อไป ก็จะทำให้ผู้ฟังเข้าใจผิด นึกไปถึงการแก้เสื้อผ้ออกหมดของแม่เพลง แต่โดยความเป็นจริงแล้ว เป็นการแก้เฉพาะผ้าสไปออกเท่านั้น

1.1.3 การใช้บทสนทนา

ในการแสดงเพลงอีแซว นอกจากการร้องเพลง ได้ตอบกันของฝ่ายพ่อเพลงแม่เพลง แล้ว ก็จะนำบทสนทนาเข้ามาใช้ในการประกอบการแสดงเพื่อเพิ่มอรรถรสในการปะทะคารมระหว่างพ่อเพลงแม่เพลง หรือในบางครั้งบทสนทนาของฝ่ายเดียวกันก็จะช่วยอธิบายถึงเหตุผลต่าง ๆ ของเรื่องราวที่เกิดขึ้น เพราะบทสนทนาเป็นการขยายความของเนื้อเพลงเพื่อสร้างความสนุกสนานให้แก่ผู้ฟังยิ่งขึ้น ดังเช่น

“เดินสะดุดสายมุ้ง ผมยุ่งไม่ดี.. เลยหันกลับไปหวีแล้วผมใหม่”

บทสนทนา หญิง 2 : นี่ยังไม่เก็บมุ้งอีกหรือ

หญิง : กางไว้ทั้งปีเลยไม่มีการเก็บ เพราะไม่มีเวลาบ้านอยู่ไกลโรงเรียน

จากบทสนทนาดังกล่าว เป็นการชี้แจงถึงสาเหตุที่ไม่เก็บมุ้งของแม่เพลงคนที่ 1 ที่บอกกล่าวแก่แม่เพลงคนที่ 2 ว่าที่บ้านของแม่เพลงคนที่ 1 จะกางมุ้งไว้ทั้งปีไม่มีการเก็บ แต่ไม่ได้หมายความว่า แม่เพลงคนที่ 1 เป็นคนขี้เกียจ แต่เพราะไม่มีเวลาเก็บมุ้งเนื่องจากต้องรีบเดินทางไปโรงเรียน ซึ่งอยู่ไกลจากบ้าน นอกจากบทสนทนาจะช่วยขยายความให้เนื้อร้องของบทเพลงอีแซวแล้ว บทสนทนายังทำหน้าที่เชื่อมโยงลำดับเหตุการณ์ในการแสดงเพลงอีแซวให้เป็นไปตามเนื้อเรื่องที่วางไว้

ญ. ชักชวนนวนนาง อย่าวางท่ามาก
ประเดี้ยวหนุ่มน้อย จะคอยเรานาน
เอ๊ะหนุ่มน้อยเขานัด ให้มาพบตรงนี้
จะเหลียวทางซ้าย ก็ให้เปล่าตา
ฉันจึงรีบเดินเรื่อย ไม่เห็นคนที่รอ..

ช.พ่อผู้หญิงสะดุด ละมาโดนสะดือ
เอ๊ะผู้หญิงอะไร ช่างไร้จรรยา เดินหลับหูหลับตา จะเหยียบหมาเสียดาย
(พูด) ช1. เหยียบคนไม่ใช่เหยียบหมา

ช2. ร้องผิดก็กลอนพาไป จันร้องต่อ
แม่เพลงได้ทั้งท้ายด้วยเนื้อร้องที่ว่า

“ฉันจึงเดินเรื่อย ไม่เห็นคนที่รอ..

ตั้งท่าชำนัก เรื่องมากรู้ไหม
เวลาพอประมาณ มาถึงที่นัดหมาย
แล้วเขาเลยไปที่ ที่ตรงไหน
ฉันจะแลทางขวา ก็ให้เปล่าใจ
พอดีสะดุดเอาตอ แล้วไม่ตาย..
ว่าอู้ฮู อ้อฮือ ร้องหือแล้วใจหาย

พอดีสะดุดเอาตอ แล้วไม่ตาย”

(บทเพลงอีแซว ชุดเกี้ยวสาว ร.ร.วัดพังม่วง)

การร้องเพลงของแม่เพลงเป็นการร้องที่สร้างความตกให้ผู้ชม ติดตามเพราะเป็นการร้องออกแนวสองแง่สองง่ามทั้งที่ความจริงแล้ว แม่เพลงรีบเดิน แต่การเดินของแม่เพลง ไม่ได้มองว่ามีใครยืนอยู่บ้าง เมื่อเดินชนพ่อเพลงที่มายืนรอ จึงเปรียบพ่อเพลงเป็นดอกไม้ที่ตายแล้ว ซึ่งพ่อเพลงก็ร้องรับออกแนวตกโดยเปรียบพ่อเพลงที่แม่เพลงเดินชนเป็นหมา

“เอ๊ะผู้หญิงอะไร ช่างไร้จรรยา

เดินหลับหลับตา จะเหยียบหมาเสียดาย”

(บทเพลงอีแซว ชุดเกี้ยวสาว ร.ร.วัดพังม่วง)

จากเนื้อร้องของบทเพลงดังกล่าวก็จะนำบทสนทนาของบรรดาพ่อเพลงมาช่วย ขยายความโดยใช้การติติงของพ่อเพลงคนที่ 1

ชาย 1 : เหยียบคนไม่ใช่เหยียบหมา

ชาย 2 : ร้องผิดก็กลอนพาไป จักร้องต่อ

การแกล้งร้องเนื้อเพลงผิดของพ่อเพลงแม่เพลง มักได้รับความชื่นชอบจากผู้ชม ผู้ฟังอยู่เสมอ เพราะการร้องผิดทำให้การสื่อความหมายเปลี่ยนไปในแนวตลกขบขัน เสียเป็นส่วนใหญ่ การแสดงเพลงอีแซว ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในชนบท โดยมากมักจะออกแนวของการเกี้ยวพาราสีของบรรดาหนุ่ม ๆ สาว ๆ ซึ่งพ่อเพลงแม่เพลงจะเป็นตัวแทนถ่ายทอดลีลาการจีบสาวของหนุ่ม ๆ ให้แก่ผู้ชมผู้ฟัง

การจับมือถือแขน ไม่ใช่แกนสำคัญ..

ถือว่าเป็นเพื่อนกัน เล่นแบบหมาหยอกไก่

(พูด)

ช. แบบหมาหยอกไก่อ๊ะ เคยเห็นไหม

ญ.เคยเห็นจะ จักรู้หญิงขอเป็นไก่อ๊ะ

ช. เออจันผู้ชายก็เป็นหมาอะซี

ช.พูดเข้าตัวจนได้เห็นไหมละ

(บทเพลงอีแซว ชุดเกี้ยวสาว ร.ร.วัดพังม่วง)

เป็นที่น่าสังเกตว่าการเกี้ยวพาราสีของหนุ่ม ๆ สาว ๆ ในชนบทมักนิยมใช้การเปรียบเทียบกับตนเองกับสิ่งต่าง ๆ โดยฝ่ายชายจะเปรียบเทียบกับสิ่งที่ดูต่ำต้อยกว่าฝ่ายหญิงเพื่อโน้มน้าวใจให้ฝ่ายหญิงเกิดความสงสารเห็นใจ และรับรักฝ่ายชาย จากบทสนทนาของพ่อเพลงแม่เพลงข้างต้นจะเห็นได้ว่า พ่อเพลงอยู่ในภาวะจำยอมเพราะแม่เพลงขอเลือกเป็นไก่ ดังนั้นพ่อเพลงก็ต้องกลายเป็นหมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

1.2 ความบันเทิงด้านน้ำเสียง

บทเพลงอีแซวที่ร้องโต้ตอบกันมักมีน้ำเสียงไปในทางลบเป็นส่วนใหญ่ เช่น น้ำเสียงเสียดสี ล้อเลียน ประชดประชัน แดกดัน ฝ่ายตรงข้ามซึ่งสิ่งเหล่านี้สะท้อนความเป็นจริงในสังคม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ต้องล้างถ้วยล้างจาน ทำงานสาวเสิร์ฟ

ผู้มากินอาหาร เข้าชั้นเศรษฐี

ทืปที่ละพัน หวังพันวันหน้า

บางคนมิได้ขายเลิฟ แต่ถูกเนิบทุกราย

ควักกระเป๋าแต่ละที แบงค์ก็ปึกใหญ่

ลูกเมียอดตายห่า นึกแล้วน่าเจ็บใจ

ญ. ลูกเมียอดตายห่านึกแล้วน่าเจ็บใจ

พูดถึงเรื่องนี้ใจไม่ดีเลยหนู

ร้องออกมารอกหนู จะโดนครูเราไหม

(บทเพลงอีแซว ชุดเกี่ยวสาว)

จากบทเพลงดังกล่าว แม่เพลงใช้น้ำเสียงเสียดสี ประชดประชันผู้ชายที่เข้ามาทานอาหาร แล้วให้รางวัลแก่พนักงาน หรือสาวเสิร์ฟที่ละพัน โดยหวังผลในวันข้างหน้าทำนองชู้สาว ในขณะที่ลูกเมียที่อยู่ทางบ้านต้องอดอยาก ซึ่งแม่เพลงรู้สึกเจ็บใจแทนเป็นอย่างมาก จากเนื้อหาของเพลงจะออกแนวประชดประชันเสียดสี แต่ท้ายที่สุดก็หยอดลูกเล่นเพื่อให้เกิดความตลก ว่าครูของแม่เพลงจะมีลักษณะตรงกับผู้ชายที่กล่าวถึงนี้หรือไม่ ทำนองจุดได้คำตอ หรือเปล่า การเล่นเพลงอีแซวมักจะหยิบยก สิ่งที่เกิดขึ้นจริงในสังคมมาเป็นประเด็นในการร้องโต้ตอบกันระหว่างพ่อเพลงแม่เพลง เพราะนอกจากเนื้อหาของเรื่องที่น่าสนใจจะทันยุคทันสมัยแล้ว ผู้ชมผู้ฟังก็จะเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมในเหตุการณ์เหล่านั้นทางสังคมด้วย และยังสะท้อนความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่งอันหมายถึงพ่อเพลงแม่เพลงสุคนในสังคม ดังเนื้อร้องของบทเพลงต่อไปนี้

ชอบเที่ยวร้านอาหาร ข้าวบ้านไม่กิน

ชอบไปฟังนักร้อง นั่งมองซาอ่อน

ชอบไปนอนเล้าไก่ แล้วไม่เกราะกัน

เพราะในบ้านหมิ่นกลิ่น ชอบไปกินของไกล

แจกรางวัลเป็นฟอน แล้วกลับไปนอนเล้าไก่

เอาโรคเอดส์มาบ้าน ต้องชมซานปวดไส้

(บทเพลงอีแซว ชุดเกี่ยวสาว)

เนื้อหาของบทเพลงสะท้อนความเป็นจริง ที่เกิดขึ้นในสังคมของผู้ชายไม่ว่ายุคใดสมัยใดก็ตาม แม่เพลงจะถ่ายทอดความรู้สึกประชดประชันสังคมโดยตั้งอยู่บนรากฐานของความเป็นจริง ผู้ฟังจะเกิดความรู้สึกสนุกสนานไปกับลีลาประชดประชันของแม่เพลง แต่ในขณะเดียวกันแม่เพลงก็ได้สอดแทรกผลของการกระทำของผู้ชายไว้ให้เป็นแง่คิดเตือนใจด้วย กล่าวคือ แม่เพลงได้กล่าวถึงพฤติกรรมของผู้ชายว่าไม่ชอบกินข้าวบ้านต้องออกไปกินร้านอาหาร เพราะมีนักร้องแต่งตัวโชว์ซาอ่อนให้ดู แล้ววางทำเป็นเสียแจกเงินนักร้องที่ละมาก ๆ จากร้านอาหารก็ไปเที่ยวโสเภณี และไม่ได้

ป้องกันตัวจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ในที่สุดก็ติดโรคเอดส์ ชุมชนกลับมาบ้านชนิดที่เรียกว่ากลับมาตายรัง

บทเพลงอีแซวของโรงเรียนวัดพังม่วงที่ใช้น้ำเสียงเซ็งลือเลียน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ถ้าพี่มากกลางวัน ตัวพี่นั้นต้องขอพิน	ถ้าพี่มากกลางคืน พี่ก็ต้องขอไฟ
จะนั้นพี่มาในเวลากลางคืน	น้องจะคิดเป็นอื่น ไปก็ไม่ได้..
ตัวพี่นี้ต้องการ ของไอพรรค์อย่างว่า	จึงได้ตามน้องมา น้องจำรู้ไหม
(ญ. พุดทักท้วงว่าทะเลเป็นสิ่งเป็นเด็กเป็นเล็กทำไมพุดอย่างนั้น)	
พลิกแผ่นดินหา จนเกือบฟ้าทะลุ	
(ญ. ร้องอ้อ เพชรซาอุหรือเกรอ)	
มาเจอน้องวันนี้ ดูท่าที่เหนื่อยเหน็ด	ถามว่าเธออมเพชร มากันบ้างไหม
ญ. เอ๊ะเธอนี้แปลก มาถามแหกคอก	ก็ใครเล่าจะบอก กับพี่ได้
มาหาเรื่องก้าวร้าว แถมมากล่าวหา	จะให้ถูกอ้อมไปฆ่า กันหรืออย่างไร
มันของผิดกฎหมาย ฉะนั้นไม่ขอเอา	พวกพี่จะมากล่าว หาเรื่องใส่ร้าย
แต่ถึงพุดถึงพลอย แล้วก็เรื่องของเพชร	น้องมีมาหนึ่งเม็ด พี่อยากจะดูไหม
ช. ไม่ใช่แค่เม็ดเดียว หรอกนะจะคนตี	ที่พี่ตามหุนี้ ยังมีอีกมากมาย
เพชรโดมอนด์ราคา มันแสนจะแพง	เม็ดใหญ่ดีสีแดง น้องอมมาบ้างไหม
เพชรที่มันหาย มีตั้งหลายกระสอบ	ให้คนสวยน้องตอบ มาเร็วไว..
ญ. อ้อเพชรที่หายมีตั้งหลายกระสอบ	น้องนี้หาคำตอบให้พี่ไม่ได้

(บทเพลงอีแซว ล้อการเมือง นางขวัญจิต ศรีประจันต์)

จากบทเพลงอีแซวดังกล่าว มีน้ำเสียงเซ็งลือเลียน คือนำข่าวคดีเพชรซาอุ มาล้อเลียนเพื่อสร้างความสนุกสนานให้แก่ผู้ชมผู้ฟัง ซึ่งคดีเพชรซาอุนี้เกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2532 โดยกองงานไทยที่ได้เข้าไปทำงานในพระราชวังของเจ้าชายไฟซาล ประเทศซาอุดีอาระเบีย คือนายเกรียงไกร เตชะโม่ง ได้ขโมยทรัพย์สินอันประกอบด้วยเครื่องเพชร เครื่องประดับ นาฬิกาฝังเพชร และทรัพย์สินประเภทเครื่องประดับจำนวนมาก รวมมูลค่าประมาณ 502 ล้านบาท แล้วหลบหนีกลับประเทศไทย หลังจากนั้นนายเกรียงไกร เตชะโม่ง ได้นำทรัพย์สินที่ขโมยมาไปขายให้กับนายสันติ ศรีชนะพันธ์ จำนวน 12 รายการ ส่วนทรัพย์สินอีก 60 รายการ ได้ส่งคืนให้กับผู้เสียหาย คดีนี้มีผู้เกี่ยวข้องจำนวนมาก เนื่องจากเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจทำการจับกุมนายเกรียงไกร เตชะโม่ง พร้อมของกลาง คือทรัพย์สินที่ขโมยมา ของกลางบางส่วนได้หายไปโดยเฉพาะเพชรบลูโดมอนด์ ซึ่ง พล.ต.อ.ชลอ เกิดเทศ ในฐานะเจ้าหน้าที่ตำรวจหัวหน้าทีมสืบสวนในขณะนั้นเข้าไปมีส่วนพัวพันจากการกล่าวขจัดทอดของผู้ลงมือฆาตกรรมสองแม่ลูกตระกูลศรีชนะพันธ์ อันเนื่องจากการที่ทรัพย์สินมีค่าซึ่งเป็นของกลางในคดีที่ถูกขายให้กับนายสันติ ศรีชนะพันธ์ สำหรับนายสันติฯ ถูกดำเนินคดีในข้อหารับซื้อของโจร และนายเกรียงไกรฯ ถูกดำเนินคดีข้อหาลักทรัพย์ สำหรับพล.ต.อ.ชลอฯ นั้น ถูกดำเนินคดี เป็นเจ้า

พนักงานของรัฐปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ และจ้วงจวนฆ่า ได้ถูกจองจำอยู่ในเรือนจำบางขวางจนถึงปัจจุบัน

การสร้างความเป็นหนึ่งให้แก่ผู้ชม โดยการล้อเลียนเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้น อาจใช้คำพูดแบบสองแง่สองงามประกอบด้วย ดังบทเพลงที่ว่า

ฉะนั้นพี่มาในเวลากลางคืน
ตัวพี่นี้ต้องการ ของไอ้พรรคอย่างว่า

น้องจะคิดเป็นอื่น ไปก็ไม่ได้
จึงได้ตามน้องมา น้องจำรู้ไหม

.....
มาเจอน้องวันนี้ ดูท่าที่เหนื่อยเหน็ด

.....
ถามว่าเธออมเพชร มากันบ้างไหม

(บทเพลงอีแซว ร้องเกริ่นในงานทอดผ้าป่าโรงเรียนวัดพังม่วง)

ผู้ประพันธ์มุ่งให้บทเพลงมีความตลกในลักษณะสองแง่สองงาม สื่อถึงการมีเพศสัมพันธ์ คือพ่อเพลงกล่าวว่าต้องการของไอ้พรรคอย่างว่าถึงตามแม่เพลงมาในเวลากลางคืน ทำให้ผู้ฟังจินตนาการไปทางที่ทะลึ่งไว้ก่อน ซึ่งทำให้เกิดความตลกขบขัน ต่อมาพ่อเพลงกล่าวพาดพิงถึงเหตุการณ์บ้านเมืองที่เกิดขึ้นและเป็นที่สนใจในขณะนั้น ทำให้แม่เพลงต้องร้องแก้ด้วยบทเพลงที่สอดคล้องกัน รวมทั้งมีการกล่าวพาดพิงถึงเรื่องอื่น ๆ ตามมาด้วย

น้องไม่ใช่เกรียงไกร เตชะมอ่ง
จะกล่าวหากันง่าย ง่าย มันไม่ค่อยดี
ตัวน้องถือศีลห้า มาตั้งมนาน
เพชรเม็ดไม่ใหญ่ น้องยังไม่นิยม
ช.ว่าตายจริงหญิงสาว เล่นเอาพี่ใจหวิว
น้องจะอมรถไฟ ระวังกายไว้บ้าง
อันรถไฟมันใหญ่ พี่ว่าไม่สมควร
ญ.เบา ๆ หนอยพี่ น้องว่าจะมีปัญหา
ใช้คำพูดคำจา ฟังแล้วน่าทุเรศ...
ญ.ร้องเรื่องอะไรกัน ฟังไม่หวานหู
มาร้องล้อการเมือง เห็นเป็นเรื่องสนุก
ช.นี่พวกนี้เป็นอย่างไร สงสัยจะใกล้บ้า
ไอ้เรื่องอมเรื่องอ้า เขาไม่ว่ากัน
พรรคเสียชื่อช่างมัน ให้ชาวบ้านเขาจาก
เล่นพวกมันหนักกว่า เล่นพรรคนะโว้ย
เรื่องพระมีลูก จะไม่ถูกหัวเราะ
อยากให้บ้านเมือง ดูรุ่งเรืองราบเรียบ

จะได้ถกโสร่ง แล้วตอบพี่
อันเรื่องราวอย่างนี้ มาพูดเล่นไม่ได้
คืออทินนาทาน ไม่ต้องการของใคร
ถ้าน้องอยากจะอม ก็ต้องอมรถไฟ
ทำไมถึงได้คิด แล้วการใหญ่
ปากค่อน้องจะฟัง ก็เพราะรถไฟ
จันทรมป่าสงวน เสียเลยเป็นไร
อมรถไฟอมป่า ดูช่างน่าเสียไว้
จันทรมกระทรวงเกษตร เสียเลยเป็นไร
นั่นผู้ใหญ่ นั่งอยู่ ไม่เกรงใจผู้ใหญ่
จะชวนกันติดคุก หรือว่าอย่างไร
ดูการพูดการจา รู้สึกว่าไม่เกรงใจ
มันที่ใครที่มัน ใครจะทำไม
ก็อ้วขอให้พวก ของอ้วสบาย
มีโอกาสก็โกย ให้บานตะไท
ถ้าวัวสั่งเจาะ ว่าเลือดเหมือนกันไหม
ให้ฝ่ายค้านมาเสียบพรรคได้เปรียบจะตาย

นาน ๆ จะได้เป็นใหญ่เป็นโต
 ยามอ้าวได้ดี และมีอำนาจ
 แค่ว่าปากสงวน ทำมาจนใจเล่น
 ส.ป.ก.อ้าวแจกที่ภูเกิด
 ยามอ้าวได้ดี ไม่เอาพี่เอาน้อง
 ตาสีดาสา อดตายห่าก็แล้วแต่

เป็นถึงรัฐมนตรีโท ไก้ออกจะตาย
 อ้าวก็ต้องฟาด ให้บานตะไท
 อ้าวฮุบที่ป่าชายเลน ตั้งเป็นหมื่น หมื่นไร่
 ถ้าสุพรรณรู้เหตุ อ้าวก็จะให้
 แต่เลขาหน้าห้องของอ้าวต้องให้
 ไซโคตรพ่อโคตรแม่ ของอ้าวเมื่อไร

(บทเพลงอีแซว ร้องเกริ่นในงานทอดผ้าป่าโรงเรียนวัดพังม่วง)

จากบทเพลงดังกล่าวข้างต้นเป็นคำพูดเชิงล้อเลียนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น รวมทั้งพฤติกรรมของนักการเมืองบางคนในยุคนั้นด้วย แต่ก็มุ่งเน้นให้ความบันเทิงมากกว่าที่จะว่ากล่าวกันโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นการนำรถไฟทั้งขบวนเข้าไปประดับไว้ในสวนของนักการเมืองดังคนหนึ่ง หรือการทุจริตที่ดิน ส.ป.ก. การเล่นพรรค เล่นพวกของนักการเมืองในสมัยนี้มีการโกงกินทุจริตคอร์รัปชันของนักการเมืองที่มีตำแหน่งในรัฐบาล ในตอนท้ายของบทเพลงยังกล่าวติดตลกว่า

“ยามอ้าวได้ดี ไม่เอาพี่เอาน้อง

แต่เลขาหน้าห้อง ของอ้าวต้องให้”

(บทเพลงอีแซว ร้องเกริ่นในงานทอดผ้าป่าโรงเรียนวัดพังม่วง)

แสดงให้เห็นว่า บทเพลงออกแนวตลกแบบประชดประชันพฤติกรรมความเจ้าชู้ของบรรดานักการเมืองชายทั้งหลายนั่นเอง

1.3 ความบันเทิงด้านการให้ผู้ชมมีส่วนร่วม

การประพันธ์บทเพลงอีแซว ในบางครั้งผู้ประพันธ์มีลูกเล่นในการประพันธ์ คือมิใช่จะให้ผู้ร้องร้องเพลงอย่างเดียว แต่กลับให้ผู้ชมเข้าไปมีส่วนร่วมในบทเพลงด้วยซึ่งเป็นการให้ผู้ชมได้ร่วมสนุกไปกับบทเพลงพร้อม ๆ กับผู้ร้อง รวมถึงการกล่าวเกินจริงเพื่อให้เกิดความสนุกสนานด้วย เช่น

1. ไหนล่ะอำเภอมือง แดนรุ่งเรืองพระกรุ
 หนุขออีกสักครั้ง เป็นตัวอย่างอำเภ่อื่น
2. สองพี่น้องละท่าน เห็นแล้วนั้นยกมือ
3. อุ้ทองนึ่งที่ไหน (ช) นั้นยังงิเห็นแล้ว
4. บางปลาหมออยู่ไหน ยกมือให้เห็นที่
5. ดอนเจดีย์บ้างซี (ญ) เห็นพอดีเจ้าภาพ
 (ญ) ลองยกมือทุกคน พร้อมตะโกนเสียงกรีด..
6. สามชุกยกมือขึ้น อำเภ่อื่นอยากรู้
7. หนองหญ้าไซละครับ ชูให้นับหนอยซี

การศึกษาบรรลุ จุดสุดยอดกว่าใคร
 อยากให้ยกมือขึ้น ให้ครบ ๆ ทุกราย
 (ช) มากันเท่าไรหรือ(ญ) 5 พันเห็นจะได้
 ดุสีสันแจ่มแจ้ว นับแล้ว 5 พันราย
 มากันมากมายดี(ช) หกพันสี่คงได้
 แต่ก็ยังไม่ทราบ คนเจ้าภาพมากไหม
 (ช) ผมนับแล้วไม่ผิด คิดว่ากว่าหมื่นราย
 (ช) จันผมขอนับดู อยู่สี่พันราย
 (ญ) นับได้ห้าพันสี่ เศษยังมีอีกหลาย

8. แล้วเดิมบางนางบัว ลองยกอวดมือหน่อย (ข) นับได้หกพันร้อย เธอน้อยไปไหม
 9. ตูด่านช้างบ้างนะ หมาเวลาจะยุ่ง (ข) จั๊นยกมือให้สูง (ญ) มาตั้งห้าพันราย
 10. สุดท้ายศรีประจันต์ ขอทุกท่านยกมือ.. (ข) นับได้เก้าพันชื่อ(ญ)เธอนับผิดจนได้
 (บทเพลงอีแซวงานมหกรรมดนตรีไทยศึกษา ร.ร.วัดพังม่วง)

จะเห็นว่าผู้ร้องได้เรียกผู้ชมเป็นอำเภอ ๆ แล้วมีการแกล้งนับจำนวนมากเกินจริง ก่อให้เกิดความสนุกสนานในกลุ่มผู้ชมที่เป็นคนอำเภอนั้น ๆ

- คุณหญิงแม่บอไป หากสิ่งใดขัดข้อง (ข) ผมว่าขอสร้อยทอง สัก 2 เส้นก็ได้
 (ญ) เธอก็พูดเป็นเล่น 5 เส้นกำลังสวย แต่ต้องขอผู้ช่วย ผ.อ.ทั้ง 2 นาย
 พ่อมบุญก็ได้ หรือแม่อัสนีย์ แม่บุญธรรมก็ดี พ่อผาสุขอุทัย
 พ่ออำนาจก็มี ร่ำรวยดีพ่อสมนึก ถ้าเงินเป็นปึก พ่อเกลึงศักดิ์นั้นใจ
 หรือ ผ.อ.มณฑิร จากโรงเรียนสุพรรณภูมิ พ่อฤทธเทพคนหนุ่ม และพ่อประกอบชัย
 หรือจากใครก็ได้ ที่นั่งในที่นี้... เพราะทุกคนมั่งมี ท่านเป็นเศรษฐีใหญ่
 (บทเพลงอีแซวต้อนรับนักเรียนไทยในแอลเอ ร.ร.วัดพังม่วง)

จากบทเพลงข้างต้นเป็นคำกล่าวถึงผู้บริหารด้านการศึกษา ในลักษณะเยินยอแบบติดตลก ทำให้ผู้ฟัง โดยเฉพาะผู้ถูกกล่าวถึงรู้สึกพอใจ และเอ็นดูผู้ร้องอยู่ไม่น้อยทีเดียว

จากการศึกษาบทบาทหน้าที่ของเพลงอีแซวในด้านการให้ความบันเทิง สรุปได้ว่าเพลงอีแซวให้ความบันเทิง 3 ประการ ประการแรกคือการสร้างความบันเทิงด้านภาษา ได้แก่ การใช้คำง่าย คำภาษาต่างประเทศ คำอุทาน และคำสรวล การใช้มุขตลกและการใช้บทสนทนา ประการที่สอง คือการสร้างความบันเทิงด้านน้ำเสียง ได้แก่ การใช้น้ำเสียงเชิงเสียดสี ประชดประชัน และล้อเลียนบุคคลและสถานการณ์ต่าง ๆ ในขณะนั้น ส่วนประการสุดท้าย คือ การสร้างความบันเทิงโดยการให้ผู้ชมมีส่วนร่วม ได้แก่ การเชิญชวน การทักทาย การถาม การขอเสียงกรีดจากผู้ชมเพื่อให้ความสำคัญแก่ผู้ชม และให้ผู้ชมมีปฏิกิริยาโต้ตอบด้วย จึงจะเป็นการสื่อสารที่สมบูรณ์

จากการสังเกตและสัมภาษณ์เยาวชนในโรงเรียนวัดพังม่วง ที่ได้รับการถ่ายทอดเพลงอีแซวจากศิลปินพื้นบ้าน ถึงบทบาทหน้าที่ของเพลงอีแซวในด้านการให้ความบันเทิง ตามความคิดเห็นของเยาวชน มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. เยาวชนได้รับความบันเทิงจากการที่ศิลปินพื้นบ้านมาถ่ายทอดเพลงอีแซวให้ด้วยบรรยากาศที่สนุกสนาน เป็นกันเอง ทำให้เยาวชนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้เรื่องเพลงอีแซวจากศิลปินพื้นบ้านอย่างตั้งใจ

2. เยาวชนได้รับความบันเทิงด้านภาษาที่ปรากฏในเพลงอีแซว กล่าวคือ มีการใช้คำในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การใช้คำง่าย คำภาษาต่างประเทศ คำอุทาน และคำสรวล ทำให้เยาวชนเข้าใจและสนุกสนาน และสามารถใช้คำที่ปรากฏในบทเพลงอีแซวแต่งคำประพันธ์ได้
3. เยาวชนได้รับความบันเทิงจากมุขตลกที่ปรากฏในเพลงอีแซว กล่าวคือ ในการถ่ายทอดเพลงอีแซวของศิลปินพื้นบ้านให้แก่เยาวชนมักสอดแทรกมุขตลกไว้ในบทเพลงอีแซวเป็นช่วง ๆ ตลอดระยะเวลาที่ทำการสอน ทั้งนี้เพื่อให้เยาวชนมีทัศนคติที่ดีต่อเพลงพื้นบ้าน และรู้สึกสนุกในการเรียนรู้เพลงอีแซว
4. เยาวชนได้รับความบันเทิงจากการใช้บทสนทนาในเพลงอีแซว กล่าวคือ เยาวชนมีส่วนในการใช้บทสนทนาเจรจาโต้ตอบในระหว่างแสดงเพลงอีแซวเพราะบทสนทนาในเพลงอีแซวมักออกไปในทางตลกขบขันเพื่อขยายความให้เนื้อร้องของเพลงอีแซวฟังดูชัดเจนยิ่งขึ้น เนื่องจากเนื้อเพลงส่วนใหญ่มักจะออกไปในแนวสองแง่สองง่าม เยาวชนจะรู้สึกสนุกที่คิดบทสนทนามาตอบโต้ฝ่ายตรงข้ามเพื่อให้ผู้ชมผู้ฟังที่มาชมการแสดงเพลงอีแซวฟังพอใจ
5. เยาวชนได้รับความบันเทิงด้านน้ำเสียงในเพลงอีแซว กล่าวคือ ในการแสดงเพลงอีแซวการใช้น้ำเสียงของพ่อเพลงแม่เพลงในลักษณะต่าง ๆ เช่น การใช้น้ำเสียงเสียดสีประชดประชัน และการล้อเลียน เป็นสิ่งที่กระตุ้นอารมณ์ของผู้ชมผู้ฟังให้รู้สึกสนุกสนานไปกับเรื่องราวที่พ่อเพลงแม่เพลงนำเสนอ ในเวลาที่ยาวชนได้รับการถ่ายทอดเพลงอีแซวจากศิลปินพื้นบ้าน เยาวชนจะรู้สึกสนุกสนานในฐานะเป็นผู้ชมและจดจำแบบอย่างของศิลปินพื้นบ้านไปใช้ในการแสดงเพลงอีแซว และในช่วงเวลาที่เยาวชนต้องทำการแสดงเพลงอีแซวเยาวชนก็จะรู้จักใช้น้ำเสียงลักษณะต่าง ๆ ให้ดูสมจริงสมจัง เพื่อให้ผู้ชมผู้ฟังมีอารมณ์ร่วมในการชมการแสดงเพลงอีแซว
6. เยาวชนได้รับความบันเทิงจากการให้ผู้ชมมีส่วนร่วม กล่าวคือ ในการแสดงเพลงอีแซวพ่อเพลงแม่เพลงจะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ชมผู้ฟังอยู่เสมอ เพื่อสร้างความรู้สึกในการเป็นพวกพ้องให้เกิดกับกับผู้ชม และแสดงให้เห็นว่าผู้ชมมีความสำคัญสำหรับนักแสดงเป็นอย่างยิ่ง ในการแสดงเพลงอีแซวของเยาวชน พวกเขาได้รับเสียงปรบมือ หรือเสียงที่ผู้ชมมีปฏิกิริยาตอบสนองในทางชื่นชอบต่อการแสดง ทำให้เยาวชนรู้สึกมั่นใจและมีกำลังใจในการแสดงเพลงอีแซวร่วมไปกับผู้ชมผู้ฟังอย่างสนุกสนาน

2. บทบาทหน้าที่ในด้านการให้การศึกษา

บทเพลงอีแซว เป็นงานสร้างสรรค์ที่ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของกลุ่มชน จึงเป็นเสมือนสิ่งที่บันทึกประสบการณ์ของคนรุ่นก่อนสู่คนรุ่นหลัง ด้วยเหตุนี้เพลงอีแซว จึงทำหน้าที่เป็นสมุดบันทึกความรู้ และภูมิปัญญาของกลุ่มชนในท้องถิ่นมิให้สูญหายไปตามกาลเวลา ขณะเดียวกันก็มีบทบาทในการเสริมสร้างปัญญา ให้แก่ชุมชนด้วยการให้การศึกษาแก่คนในสังคมทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อม

เพลงอีแซวของนักเรียนโรงเรียนวัดพังม่วง เป็นเพลงอีแซวที่แต่งขึ้นให้เด็กนักเรียนร้อง ดังนั้นเนื้อหาของเพลงจึงมุ่งเน้นในการอบรมสั่งสอน และให้ความรู้แก่เยาวชน โดยเฉพาะความรู้ที่เกี่ยวกับธรรมชาติ สภาพแวดล้อม ชีวิตของมนุษย์ สภาพสังคม และการดำเนินชีวิตในสังคม ซึ่งความรู้เหล่านี้แบ่งตามลักษณะของการศึกษาได้ 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ การให้การศึกษาทางตรง และการให้การศึกษาทางอ้อม ดังนี้

2.1 การให้การศึกษาทางตรง หมายถึงการให้ความรู้และการสั่งสอนอย่างตรงไปตรงมา ความรู้ในที่นี้มีทั้งความรู้ทางโลก และความรู้ทางธรรม กล่าวคือ ความรู้ทางโลก หมายถึงความรู้เกี่ยวกับชีวิต สังคม และการดำเนินชีวิตในสังคม ซึ่งเพลงอีแซวได้บันทึก และถ่ายทอดความรู้นี้ไว้หลายประการเฉพาะที่ปรากฏเด่นชัดในบทเพลง ได้แก่ความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินชีวิต บทบาทหน้าที่ในสังคม วัฒนธรรม ประเพณี วรรณกรรมพื้นบ้าน และกีฬาพื้นบ้าน

เพลงอีแซวได้บันทึกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ และตำนานของท้องถิ่นไว้จำนวนมากทั้งประวัติความเป็นมาของบุคคล เหตุการณ์และสถานที่ตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏ หรือตามความคิด ความเชื่อของคนในสังคม เรื่องราวเหล่านี้ศิลปินได้สืบทอดต่อกันมาบ้าง แต่งขึ้นมาใหม่บ้าง แล้วถ่ายทอดไปยังผู้ชมให้ได้รับความรู้

2.1.1 ให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ และตำนานของท้องถิ่น

บทเพลงอีแซว เล่าเรื่องเมืองสุพรรณเพื่อเทิดพระเกียรติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช บทเพลงอีแซวแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดสุพรรณบุรี ดังตัวอย่าง

พูดถึงเรื่องเมืองสุพรรณ ท่านคงรู้ดี
นเรศวรสูงส่ง องค์มหาราช
จึงได้สร้างอนุสรณ์ดอนเจดีย์

ประวัติศาสตร์เรามีได้จารึกไว้
พันมหาอุปราช ลงไปดักษัย
กระทำยุทธหัตถี สมศักดิ์ศรีคนไทย

(บทเพลงอีแซว เล่าเรื่องเมืองสุพรรณ ร.ร.วัดพังม่วง)

ว่าอีแซวสุพรรณแม่เกิดรุ่นแม่ยายาย
มีโอกาสแสนเลิศ ได้มาเกิดเกียรตินยศ
เมื่อสี่ร้อยปีผ่านเพลงพื้นบ้านสุพรรณเอย
ที่องค์ขาว องค์ดำ ได้ตรากตรำชนะศึก
ชัยชนะครั้งนั้น คนสุพรรณได้รู้..เอย

ทั้งเอกาทศรถ นเรศวรองค์พี่ใหญ่
ได้ร้องเล่นร่วมกัน ทั่วทุกบ้านฉลองชัย
ประวัติไทยได้จารึก คนไทยก็กึกก้องดูพ่าย
จึงเป็นแดนนักสู้ ให้คนรู้ทั่วไทย"

(บทเพลงอีแซว เพื่อเทิดพระเกียรติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ร.ร.วัดพังม่วง)

พูดถึงเมืองสุพรรณ นั้นมีของดี
นเรศวรสูงส่ง องค์มหาราช
จึงได้สร้างอนุสรณ์ ไว้ที่ดอนเจดีย์
ในเดือนมกรา จัดกันกว่า 10 วัน

ประวัติศาสตร์ได้มี และบันทึกเอาไว้
พันมหาอุปราช จนคอขาดหักชัย
มีงานใหญ่ทุกปี จัดแสงสีตื่นใจ
เป็นงานใหญ่ของสุพรรณ อยากให้ท่านลองไป

(บทเพลงอีแซว แนะนำที่ท่องเที่ยวจังหวัดสุพรรณบุรี ร.ร.วัดพังม่วง)

จากบทเพลงอีแซว เล่าเรื่องเมืองสุพรรณ และบทเพลงอีแซว แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวของ จังหวัดสุพรรณบุรีนั้นทำให้ผู้ฟังผู้ชมได้รับรู้ถึงความสำคัญประวัติความเป็นมาของจังหวัดสุพรรณบุรี ในด้านประวัติศาสตร์การกอบกู้เอกราชในสมัยกรุงศรีอยุธยาเรียกว่าสงครามยุทธหัตถีที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงมีชัยชนะเหนือพระมหาอุปราชา ณ สมรภูมิดอนเจดีย์ เป็นมหาวีรกรรมคชยุทธหัตถ์อันยิ่งใหญ่ที่ได้ถูกจารึกไว้และจังหวัดสุพรรณบุรีจะจัดให้มีการจัดงานเป็นงานอนุสรณ์ดอนเจดีย์และงานกาชาดประจำปีของจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 10 วัน 10 คืน โดยเริ่มประมาณวันที่ 23 มกราคม – 1 กุมภาพันธ์ ของทุกปี เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองและเทิดพระเกียรติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

สำหรับบทเพลงอีแซว ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับด้านวรรณคดี ที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนทั่วประเทศ คือ วรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ซึ่งนิยมนำไปขับเสภามากที่สุด

ฉันจะขออาสา พาบรรดาแฟน ๆ
พาไปศรีประจันต์ บ้านแม่วันทอง
เขาปลุกข้าวนาปรัง ดั่งนำชม

ไปเที่ยวเมืองขุนแผน พิมพิลาไลย
ชมแม่น้ำลำคลอง ท้องนาไร่
องค์สมเด็จพระบรม เคยเสด็จไป

.....
ไปชมบ้านขุนช้าง จอมจันจ้าน
แกแย่งเมียขุนแผน แสนจะดำซ้ำ
ถือว่ามีอำนาจ วาสนา
เป็นยอดวรรณคดี มีคุณค่า

.....
คือพี่ขุนช้าง หัวล้าน กบาลใส
จนวันทองถูกฆ่า น่าเศร้าใจ
ชื่อวันทองไปฆ่า นั้นฝีมือใคร
ละครขับเสภา มากินานหลาย

(บทเพลงอีแซว เล่าเรื่องเมืองสุพรรณ ร.ร.วัดพังม่วง)

จากบทเพลงอีแซว เล่าเรื่องเมืองสุพรรณ ทำให้ผู้ชมผู้ฟังได้ทราบว่า สุพรรณบุรีเป็นเมืองต้นกำเนิดแห่งตำนาน “ขุนช้างขุนแผน” ซึ่งเรื่องราว และสถานที่ที่ปรากฏตามท้องเรื่องยังคงมีให้เห็นในปัจจุบัน อาทิ บ้านไร่ใหญ่ วัดเขาใหญ่ ท่าสิบเบี้ย ไร่ฝ้าย วัดป่าเลไลยก์ วัดแค อำเภออู่ทอง และอำเภอสรีประจันต์

ส่วนบทเพลงอีแซวที่สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสุพรรณบุรี มีดังนี้

เจดีย์ใหญ่วัดพระธาตุ กรุสมบัติพระเครื่อง
มีพระดังทั่วไทย ที่อยากได้ทั่วกัน
ทั้งเจดีย์สนามชัย เต็มไปด้วยเก๋ากัน
อีกวัดป่าเลไลยก์ พ่อโตใหญ่รุ่งเรือง
มิใช่เพียงเสาใหญ่ ที่ทั่วไปเขามี
ทั้งเจ้าใหญ่นายโต มาแต่ครั้งโบราณ
องค์ในหลวง ร.5 จึงเข้ามาพิสูจน์
หลวงพ่อดำ วัดป่า เทพรักษาไม่น้อย
ทั้งประเทศสร้างเดี่ยว มีองค์เดียวเท่านั้น
มะขามใหญ่วัดแค อายุแค่แปดร้อยปี
มะขามใหญ่วัดแค อายุแค่แปดร้อยปี
วัดพระนอนแหล่งปลา มีมากกว่าล้านตัว
ดูวัดไผ่โรงวัว อำเภอสองพี่น้อง
หรือจะขึ้นหอคอย สูงตั้งเกือบร้อยเมตร
มีแห่งเดียวในไทย สร้างไว้ในสุพรรณ
ไปที่ศรีประจันต์ บ้านแม่วันทอง
ปลูกแห้วหัวใหญ่ ๆ ดูแล้วน่ากิน
เป็นแหล่งเพลงอีแซว ตลอดแนวแถวถิ่น
ศิลปินแห่งชาติ ที่สามารถแข่งขัน
ไปดูวัดบ้านกร่าง พระกรุตั้งรู้ทั่ว
เพราะเป็นพระขุนแผน ช่วยเพิ่มเสน่ห์
เขื่อนกระเสียวนำไป เขื่อนดินใหญ่ของชาติ
อยู่อำเภอด่านช้าง ตั้งอยู่ห่างสุพรรณ
ถ้าไม่ไปไหนไกล ก็ดูไฟรอบเมือง
ติดไฟสวยลือชื่อ คนเลื่องลือกันขรม

วัดที่เคยรุ่งเรือง อยู่ในเมืองนั้นใจ
คือพระผงสุพรรณ ค่านับล้านขึ้นไป
กระดุกทหารหาญ ที่ปกป้องแดนไทย
ทั้งศาลพ่อหลักเมือง คู่สุพรรณนานหลาย
เป็นเทพสององค์มี บารมีมากหลาย
ไม่กล้ามาสุพรรณ ลือกันว่าต้องตาย
เป็นองค์เทพสูงสุด ผู้มีฤทธิ์มากหลาย
มีตั้งพันห้าร้อย มากกว่าองค์ไหน
เป็นพระคู่สุพรรณ กราบไหว้กันนานหลาย
(เพื่อนท้วงว่าคุยจัง)
ที่ใกล้ ๆ ยังมี บ้านขุนแผนหลังใหญ่
ท่านลองหาให้ทั่ว ไม่เป็นสองรองใคร
อยากให้ท่านไปมอง เป็นแหล่งท่องเที่ยวไทย
สร้างไว้เป็นพิเศษ สำหรับดูเมืองใหญ่
โดยนายกบรหาร เป็นที่พักผ่อนใจ
ดูแม่น้ำลำคลอง อีกทั้งท้องนาไร่
เรียกกันว่าแห้วจีน ถ้าได้กินติดใจ
เต็มไปด้วยศิลปิน นักเพลงผู้ยิ่งใหญ่
นั่นคือนางบัวผัน รู้จักกันทั่วไทย
ถ้ามีไว้ติดตัว ไม่ต้องกลัวอะไร
คงกระพันหน้าหน้า ไปเช่าหาพอได้
มีขีดความสามารถเก็บน้ำและผลิตไฟ
ร้อยกิโลแค้นัน เส้นทางไปก็ง่าย
ดอกไม้เขียวแดงเหลืองในเกาะกลางถนนใหญ่
อยากให้ท่านไปชม ว่าผมพูดจริงไหม

(บทเพลงอีแซว แนะนำสถานที่ท่องเที่ยว จังหวัดสุพรรณบุรี ร.ร.วัดพังม่วง)

จากบทเพลงดังกล่าวเป็นการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดสุพรรณบุรี เพราะทุกแห่งล้วนมีประวัติที่น่าสนใจ อันนำมาซึ่งความภาคภูมิใจของคนในท้องถิ่น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เจดีย์ใหญ่พระธาตุ หมายถึง พระปรางค์ประธานที่ตั้งอยู่ภายในวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ดาบลิ่วใหญ่ อำเภอเมือง ภายในพระปรางค์เป็นที่ประดิษฐานของพระบรมสารีริกธาตุของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สถานที่แห่งนี้เคยขุดพบพระเครื่องที่มีชื่อเสียงของประเทศ คือ พระผงสุพรรณ ซึ่งเป็นหนึ่งในชุดพระเบญจภาคี

เจดีย์สนามชัย หมายถึง เจดีย์ใหญ่ในวัดสนามชัย ตำบลสนามชัย อำเภอเมือง ซึ่งค้นพบอิฐชาดที่เผาแล้วเป็นจำนวนมาก สันนิษฐานว่าเป็นกระดูกของทหารที่เสียชีวิตในสงครามครั้งสำคัญ จึงเรียกขานกันว่า “สุสานทหารนิรนาม” ปัจจุบันจังหวัดสุพรรณบุรีได้อนุรักษ์ไว้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา

วัดป่าเลไลยก์ เป็นวัดเก่าแก่คู่บ้านคู่เมืองปัจจุบันถูกประกาศให้เป็นอารามหลวงชั้นตรี เดิมชื่อวัดลานมะขวิด ตั้งอยู่ตำบลลิ่วใหญ่ วัดป่าเลไลยก์ ปรากฏชื่อในวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน มีพระพุทธรูปปางป่าเลไลยก์องค์ใหญ่ ชาวบ้านมักเรียกว่า “หลวงพ่อดุ” นับเป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดสุพรรณบุรี หลวงพ่อดุประดิษฐานในพระวิหารสูงตระหง่าน หน้าบันพระวิหารมีพระราชนิพนธ์ของรัชการที่ 4 หน้าวิหารมีเจดีย์มอญ

ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง เดิมเรียกศาลเทพารักษ์หลักเมือง ชาวสุพรรณบุรีนับถือมากในความศักดิ์สิทธิ์ ทุกปีจะมีการทำพิธีอัญเชิญเจ้าพ่อหลักเมือง และจัดให้มีงานถึงกระจุยทุกวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 7 ของจีน

มะขามใหญ่วัดแค ปลูกอยู่ในวัดแค ตำบลลิ่วใหญ่ อำเภอเมือง ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่ในสมัยอยุธยา รวม 450-490 ปี มีชื่อปรากฏในวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน ต้นมะขามวัดโดยรอบประมาณ 8.4 เมตร สูงประมาณ 15 เมตร แผ่กิ่งก้านสาขาออกกว้างประมาณ 10-15 เมตร (กรมศิลปากรสันนิษฐานว่า ต้นมะขามยักษ์ต้นนี้ที่เฒ่าแก้ว (ขุนแผน) เอาไปมาเสกเป็นตัวต่อ ซึ่งสอดคล้องกันเป็นอย่างดี)

บ้านขุนแผน เป็นเรือนไทยตั้งอยู่ภายในวัดแค เช่นกัน สร้างเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2525 สร้างเพื่อเป็นอุทยานวรรณคดีเป็นการอนุรักษ์ศิลปกรรมทางวรรณกรรม ศิลปกรรมการก่อสร้าง รวมทั้งประวัติศาสตร์ และให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว

วัดพระนอนแหล่งปลา ตั้งอยู่ริมแม่น้ำท่าจีน ตำบลลิ่วใหญ่ อำเภอเมือง ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 2 กิโลเมตร ภายในวัดมีอุโบสถ จตุรมุขใหญ่ที่สง่างาม มีพระพุทธรูปนวราชมงคล ซึ่งเป็นพระนอนที่แตกต่างที่อื่น ๆ คือ พระนอนตามที่พบทั่วไปจะอยู่ในปางไสยาสน์ คือ นอนตะแคงขวา แต่ที่วัดพระนอนนี้พระนอนจะนอนหงายซึ่งนับว่าแปลกมาก และบริเวณหน้าอุโบสถซึ่งติดกับแม่น้ำท่าจีนจะซุกซุ่มไปด้วยฝูงปลานับแสน ๆ ตัว จึงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ผู้คนมักเดินทางมาไหว้พระ และให้อาหารปลา

วัดไผ่โรงวัว หลวงพ่อขอมได้เป็นผู้ริเริ่มสร้างศูนย์รวมแห่งพระพุทธประวัติที่มีพระพุทธรูปที่ใหญ่ที่สุดในโลก และสถานที่สำคัญและมีชื่อเสียงอีกอย่างหนึ่งคือการจำลองแดนอเวจีให้นักท่องเที่ยวได้ดูเพื่อเกิดความเกรงกลัวต่อบาป

หอคอยบรรหาร-แจ่มใส ตั้งอยู่บริเวณกลางใจเมืองของจังหวัดสุพรรณบุรี เดิมเป็นทัศนสถานจังหวัดสุพรรณบุรี ต่อมาได้ย้ายทัศนสถานออกไปอยู่นอกตัวเมือง และสร้างหอคอยพร้อมสวนสาธารณะขึ้นแทน ตัวหอคอยมี 4 ชั้น สูง 123.25 เมตร กว้าง 30 เมตร สร้างขึ้นโดยมูลนิธิบรรหาร-แจ่มใส ในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ ของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ มีการให้บริการกล้องส่องทางไกลในการชมภูมิทัศน์รอบจังหวัดสุพรรณบุรีและจังหวัดใกล้เคียง ภายในอาคารมีภาพประกอบพระประวัติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช และภาพสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ในจังหวัดสุพรรณบุรี บริเวณรอบ ๆ เป็นสวนสาธารณะ มี खेलเด็ก ต้นไม้ และลานแสดงน้ำพุดนตรี

อำเภอสรีประจันต์ หรือบ้านแม่วันทอง ในวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผนเป็นแหล่งเพลงพื้นบ้าน โดยเฉพาะเพลงอีแซว พืชผลทางการเกษตรที่มีชื่อเสียง คือแห้วจิน วัดบ้านกร่างที่มีการค้นพบพระเครื่อง คือพระขุนแผนบ้านกร่างที่มีชื่อเสียงพุทธคุณทางด้านเมตตามหานิยม

เขื่อนกระเสียว เป็นเขื่อนดินที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ตั้งอยู่ที่อำเภอด่านช้าง ซึ่งห่างจากตัวเมืองประมาณ 130 กิโลเมตร มีความสำคัญทางด้านการกักเก็บน้ำเพื่อการเกษตรกรรมและการผลิตไฟฟ้า บริเวณสันเขื่อนมีทัศนียภาพที่สวยงาม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอีกแหล่งหนึ่งของสุพรรณบุรี

2.1.2 ให้ความรู้เกี่ยวกับบุคคลที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสุพรรณบุรี

เป็นการประชาสัมพันธ์ และยกย่องเชิดชูเกียรติบุคคลที่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปอยู่แล้ว ให้รู้ว่าเป็นคนจังหวัดสุพรรณบุรี ดังเช่น

จะพูดถึงผู้แทน นั่นก็แสนจะขลัง
ท่านประภัตร โพธสุธน
บุคคลสำคัญ คือท่านบุญเฮื้อ

.....
เสรี นพพร แล้วก็ศรเพชร
นักร้องสาว ๆ ชาวสุพรรณ
ขวัญจิต ศรีประจันต์ นั่นก็อีแซว

ท่านบรรหารนั้นดัง กันขนาดไหน
อีกทั้งท่านชุมพล นี่ก็ยอดชาย
นำศรัทธา นำเชื่อ พร้อมกับท่านจองชัย

.....
สุรพลเสียงเต็ด คงจะจำได้
แม่พุ่มพวงดวงจันทร์ นั้นก็ยิ่งใหญ่
ยังแจ่มแจ่มแจ้ว พร้อมกับขวัญใจ

(บทเพลงอีแซว เล่าเรื่องเมืองสุพรรณ ร.ร.วัดพังม่วง)

จะพูดถึงนักร้องของเมืองสุพรรณ ทั้งไวพจน์ สายัณห์ และสังข์ทอง สีใส
 อีกเสรี นพพร แล้วก็ศรเพชร สุรพลเสียงเด็ด ท่านคงจำได้
 ทั้งคำรณคนเก่า เมืองมนต์ เล่าก็ดัง ก้านแก้วสุพรรณ นั่งอยู่ในหัวใจ
 อีกวังคาราบาว ที่หนุ่มสาวฟังคิด กลุ่มเพลงเพื่อชีวิต มีเพลงฮิตมากมาย
 (บทเพลงอีแซว แนะนำสถานที่ท่องเที่ยว จังหวัดสุพรรณบุรี ร.ร.วัดพังม่วง)

จากเนื้อหาในบทเพลงอีแซว เล่าเรื่องเมืองสุพรรณ และ บทเพลงอีแซวแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นการกล่าวถึงบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงสังคม ว่าเป็นคนจังหวัดสุพรรณบุรีโดยกำเนิด ซึ่งบุคคลที่ได้กล่าวถึงในบทเพลงอีแซวนี้ได้สร้างชื่อเสียงให้แก่จังหวัดสุพรรณบุรีเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านแวดวงการเมือง หรือวงการเพลง ซึ่งในที่นี้จะขอกล่าวถึงประวัติบุคคลตามที่ปรากฏในเนื้อหาของบทเพลงอีแซวเป็นตัวอย่างโดยสังเขปดังนี้ ดังต่อไปนี้

บุคคลในวงการเมือง

นายบรรหาร ศิลปอาชา

เป็น ส.ส.จังหวัดสุพรรณบุรี เขต 4 เคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ดำรงสูงสุดทางการเมือง คือได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี คนที่ 21 ของประเทศไทย เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2538

นายประภัตร โพธสุธน

เป็น ส.ส.จังหวัดสุพรรณบุรี เขต 5 เคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ตำแหน่งสูงสุดทางการเมืองคือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

นายชุมพล ศิลปอาชา

เคยเป็น ส.ส.จังหวัดสุพรรณบุรีเขต 1 ตำแหน่งสูงสุดทางการเมืองคือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อปี 2539 ปัจจุบันเป็นสมาชิกวุฒิสภา จังหวัดกรุงเทพมหานคร

พล.ต.บุญเอื้อ ประเสริฐสุวรรณ

วุฒิสภา ประกาศนียบัตรนายทหารเสนารักษ์ วปอ. (กิตติมศักดิ์) อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสุพรรณบุรี 10 สมัย พ.ศ.2500-2538 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาพรรคชาติไทย

นายจองชัย เทียงธรรม

เป็น ส.ส.จังหวัดสุพรรณบุรี เขต 6 เคยดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการการคลังการธนาคาร และสถาบันการเงินสภาผู้แทนราษฎร รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ฝ่ายการเมือง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม และ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม

บุคคลในวงการเพลง

นายเสรี รุ่งสว่าง

เป็นนักร้องเพลงลูกทุ่ง เกิดที่อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี ผลงานสร้างชื่อเสียงจดหมายจากแม่ หนุ่มทุ่งกระโจมทอง กระท่อมสาวเมิน เทพธิดาผ้าจีน คนกล่อมโลก ออกหูกข้าบ้อย บ่อย เรียกพี่ได้ไหม

นายณพพร เมืองสุพรรณ

เป็นนักร้องเพลงลูกทุ่งและเป็นน้องชายของเมืองมนต์ สมบัติเจริญ เข้าวงการโดยมาเป็นเด็กชนเครื่องดนตรีวงดนตรีสุพรรณ สมบัติเจริญ และได้พบพี่ชาย คือเมืองมนต์ โดยบังเอิญ แต่เมืองมนต์ได้ไล่ให้กลับบ้านไปช่วยแม่ทำนา ต่อมาเข้ามาอยู่วงดนตรีของไวพจน์ เพชรสุพรรณ และได้ถูกตั้งชื่อว่าณพพร เมืองสุพรรณ ต่อมาเมื่อพี่ชายออกจากวงดนตรีสุพรรณ สมบัติเจริญ จึงย้ายไปอยู่กับพี่ชาย ผลงานสร้างชื่อเสียง คิดถึงจังเลย

นายศรเพชร ศรสุพรรณ

เป็นนักร้องเพลงลูกทุ่ง เริ่มร้องเพลงจากการเป็นนักร้องเชียร์รำวง ดำ แดนสุพรรณ และเสียง กันชนะเป็นผู้ชักนำเข้าสู่วงการเพลงลูกทุ่ง ได้รับรางวัลเสาอากาศทองคำ จากเพลงข้าวไม่ มีขาย ในพ.ศ.2518 ผลงานที่สร้างชื่อเสียง คือ เพลงหยิกแกมหยอก เข้าเวอร์อ ไอ้หวังตายแน่มอเตอร์ไซด์ทำหล่น

นายสุพรรณ สมบัติเจริญ

เป็นนักร้องลูกทุ่งที่ได้รับฉายาว่าราชาเพลงลูกทุ่ง เพราะเพลงที่ร้องเกือบทุกเพลงได้รับความนิยมจากผู้ฟังเป็นอย่างมาก อาทิ เพลงสิบหกปีแห่งความหลัง หงส์ปีกหัก เป็นต้น มีความสามารถพิเศษ คือแต่งเพลงร้องเอง จัดรายการวิทยุของตัวเอง นับเป็นการสร้างเสริมอาชีพนักร้องของตนให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น ปี พ.ศ.2511 ลูกลอยยิงเสียชีวิตภายหลังเสร็จสิ้นการแสดงของวงดนตรี รวมอายุได้ 38 ปี

นางพุ่มพวง ดวงจันทร์

เป็นนักร้องเพลงลูกทุ่ง มีผลงานเพลงยอดนิยมจำนวนมาก เริ่มร้องเพลงครั้งแรกกับวงดนตรีไวพจน์ เพชรสุพรรณ ได้รับรางวัลเสาอากาศทองคำ ปี พ.ศ.2521 จากเพลงสาวเหนือสะอื้น เป็นนักร้องหญิงคนแรกที่แสดงดนตรีในรูปคอนเสิร์ตเพลงลูกทุ่งครั้งแรกใน พ.ศ.2529 ได้ฉายาราชนิลุท่ง มีสถิติการจำหน่ายเทปเพลงสูงสุดติดต่อกันหลายชุด เพลงที่ได้รับความนิยม คือ ทุ่งนางคอย สาวนาสั่งแฟน แก้วรอพี่

นางขวัญจิต ศรีประจันต์

เมื่ออายุ 15 ปี ได้มีความสนใจและเริ่มฝึกหัดเพลงอีแซวกับนายไสว สุวรรณประทีป และนางบัวผัน จันทรศรี เนื่องจากเป็นผู้มีความสามารถในการร้องเพลงลูกทุ่งจึงเข้าประกวดร้องเพลงที่สถานีวิทยุยานเกราะ และได้รับรางวัลชนะเลิศในเพลงเบื้อสมบัติ ซึ่งแต่งเอง ต่อมาจึงยึดอาชีพเป็นนักร้องเพลงลูกทุ่ง และมีชื่อเสียงโด่งดังด้วยเพลงกับข้าวเพชรฆาต อย่างไรก็ตามในระยะต่อมา ขวัญจิต ศรีประจันต์ได้หันมายึดอาชีพแสดงเพลงพื้นบ้านโดยเฉพาะเพลงอีแซว จนได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง เพลงพื้นบ้าน(อีแซว) พ.ศ.2539

นางขวัญใจ ศรีประจันต์

เป็นแม่เพลงชื่อดังที่มีความเชี่ยวชาญในการเล่นเพลงอย่างยิ่ง เริ่มหัดเล่นเพลงตั้งแต่อายุ 11 ปี กับนายไสว สุวรรณประทีป และนางบัวผัน จันทรศรี เมื่ออายุ 14 ปี ได้ติดตามพี่สาว คือขวัญจิต ศรีประจันต์ ไปเป็นนักร้องอยู่ในวงดนตรีคณะจำรัส สุคนธ์ และ ไวพจน์ เพชรสุพรรณ ที่กรุงเทพฯ จนกระทั่งอายุ 23 ปี แต่งงานแล้วจึงกลับมาสุพรรณและหันมาเล่นเพลงอีแซวกับคณะนายไสว นางบัวผัน ต่อมาขวัญจิต ศรีประจันต์ ตั้งคณะเพลงขึ้นจึงไปเล่นกับพี่สาวด้วย จนกระทั่งปี 2530 จึงแยกมาตั้งคณะของตนเอง และฝึกหัดเด็กรุ่นใหม่ขึ้นด้วย

นายไวพจน์ เพชรสุพรรณ

เป็นนักร้องเพลงลูกทุ่ง โดยการชักชวนของนายชัยชนะ บุญนะโชติ มีชื่อเสียงโด่งดังคู่กับสุรพล สมบัติเจริญ ผลงานเพลงที่สร้างชื่อเสียงให้กับไวพจน์ เพชรสุพรรณ ได้แก่ ให้พี่บวชเสียก่อน ลาน้องไปเวียดนาม ไวพจน์ลาบวช แต่งเถาตาย มีความสามารถพิเศษในการร้องเพลงแหล่ ทำขวัญนาค และเพลงพื้นบ้าน ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาลูกทุ่ง พ.ศ.2540

นายสายัณห์ สัญญา

เป็นนักร้องเพลงลูกทุ่งที่ได้รับฉายาว่า แหมมหาเสน่ห์ เข้าสู่วงการเพลงด้วยตนเอง มีผลงานเพลงลูกทุ่งมากมายได้รับความนิยมจากผู้ฟังเป็นอย่างมาก เพลงที่สร้างชื่อเสียง คือ กินอะไรถึงสวย ไก่จำ ความรักเหมือนยาขม และเกลียดห้องเบอร์ห้า

นายสังข์ทอง สีใส

เป็นนักร้องเพลงลูกทุ่ง อาศัยอยู่ที่ตำบลมดแดง อำเภอศรีประจันต์ เข้าวงการโดยมาอยู่คณะดลกของวงดนตรี ชาย เมืองสิงห์ ต่อมาชาย เมืองสิงห์ เห็นแว่นักร้องจึงให้ร้องเพลงหน้าเวที และด้วยหน้าตาที่ไม่เหมือนใคร จึงได้แสดงภาพยนตร์เรื่องโชน และได้ร้องเพลงประกอบ จึงมีชื่อเสียงโด่งดังตั้งแต่นั้นมา ผลงานสร้างชื่อ โชน หนึ่งหน่อง

นายคำรณ สัมปณานนท์

เป็นนักร้องเพลงลูกทุ่ง เข้าวงการโดยการชักชวนของ ป.ชื่นประโยชน์ ในปี 2498 มีชื่อเสียงโด่งดังจากเพลงคนนอกสังคม สวรรค์คนจน และพ่อค้าหาบเร่

นายเมืองมนต์ สมบัติเจริญ

เป็นนักร้องเพลงลูกทุ่ง เริ่มฝึกร้องเพลงจากวิทยุทรานซิสเตอร์ ต่อมาเข้าวงการโดยมาเป็นนักร้องของวงดนตรีสุรพล สมบัติเจริญอยู่หลายปี มีโทนเสียงที่คล้ายกับสังทอง สีใส ผลงานสร้างชื่อกลับเกิดเรียมจำ เก็บเงินแต่งงาน ต่อมาได้ออกมาตั้งวงดนตรีเป็นของตนเอง

นายกำน แก้วสุพรรณ

เป็นนักร้องเพลงลูกทุ่ง ผู้ชักนำเข้าสู่วงการคือนายวินัย แก้วสงศรี สร้างผลงานร้องเพลงลูกทุ่งไว้มากมาย ผลงานสร้างชื่อเสียง คือ น้ำตาลกันแก้ว โสนน้อยเรือนงาม

วงดนตรีคาราวา

เป็นวงดนตรีเพื่อชีวิต ก่อตั้งโดยคน 3 คน เป็นเพื่อนนักเรียนที่ไปเรียนที่ประเทศฟิลิปปินส์ ด้วยกัน คือ ยืนยง โอภากุล (แอ๊ด) (คนสุพรรณบุรี) กิรติ พรหมสาขา ณ สกลนคร (เชียว) และ สานิตย์ ลิ่มศิลา [ไข่] โดยตระเวนเล่นดนตรีตามที่ต่างๆ เวลากลางคืน ใช้ชื่อวงคาราวา คำว่า "คาราวา" เป็นภาษาตากาล็อก ภาษาประจำชาติของฟิลิปปินส์ มีความหมายว่า ควาย ที่ใช้ชื่อนี้เพราะแอ๊ดต้องการสื่อถึงการต่อสู้ที่มีความอึด และทนทางความคิดผ่านทางเนื้อเพลง ผลงานสร้างชื่อเสียงแปะชายขวด วนิพก เมดิอินไทยแลนด์

2.1.3 ให้ความรู้เกี่ยวกับวัดอุ้มงคลและโบราณสถาน

ศิลปวัตถุของจังหวัดสุพรรณบุรีโดยเฉพาะพระเครื่อง เช่น พระเครื่องขุนแผน พระผงสุพรรณ ซึ่งเป็นหนึ่งในชุดเบญจภาคี คือพระเครื่องที่สูงค่า จำนวน 5 พระเครื่องที่นักสะสมพระเครื่อง หรือบุคคลทั่วไปต้องการเป็นเจ้าของมากที่สุด คือ

1. พระสมเด็จ (พระสมเด็จจั่วระฆังของสมเด็จพระพุฒาจารย์โต พรหมรังสี)
2. พระรอด วัดอัมพวัน จังหวัดลำพูน
3. พระซุ้มกอ จังหวัดกำแพงเพชร
4. พระผงสุพรรณ (กรุวัดพระธาตุ จังหวัดสุพรรณบุรี)
5. พระนางพญา จังหวัดพิษณุโลก

บทเพลงอีแซวได้กล่าวถึงพระเครื่องที่มีต้นกำเนิด หรือพระเครื่องที่ถูกค้นพบในจังหวัดสุพรรณบุรี และเป็นที่นิยมของคนทั่วไปอีกหลายแบบ ดังเช่นบทเพลงดังต่อไปนี้

หรือไปวัดมหาธาตุ กรุสมบัติพระเครื่อง
มีหน้าแก่น้ำกลาง อีกหน้านางหน้าหนุ่ม
มเหศวรเนื้อชิน กำแพงศอกหลังผาน

ที่เลื่องชื่อลือเลื่อง ผงสุพรรณนั้นเ
ดูเนื่อนวลหนักนุ้ม อีกทั้งพิมพ์ผงใหญ่
ท่ามะปรางหุยาน บัวพันปลาดรีกาย

.....
พระร่วงปู่บัว กรุหัวเกาะลาวทอง

.....
กรุวัดการ้อง ถ้ำเสือวัดตระไกร

(บทเพลงอีแซว แนะนำที่ท่องเที่ยว จังหวัดสุพรรณบุรี ร.ร.วัดพังม่วง)

จากบทเพลงดังกล่าว กล่าวถึงวัดมหาธาตุว่าเป็นกรุพระเครื่องที่มีชื่อเสียง คือพระผสมสุพรรณ ซึ่งพระผสมสุพรรณ นั้นมี 3 หน้า คือ หน้าแก่ หน้ากลาง และหน้านาง หรือหน้าหนุ่ม สำหรับพิมพ์ที่เป็นที่นิยมที่สุด คือพิมพ์หน้าแก่

นอกจากพระผสมสุพรรณแล้ว พระวัดมหาธาตุยังมีพระมเหศวร ซึ่งมีลักษณะเป็นเนื้อชินกับพระกำแพงศอก ซึ่งเป็นพระหายากมาก และมีราคาหลักล้านในปัจจุบัน นอกจากนี้แล้วยังมีพระร่วงวัดปู่บัว วัดการ้อง และพระกรุวัดถ้ำเสือ ซึ่งเป็นที่นิยมของนักสะสมพระเครื่องทั้งหลาย

ประวัติความเป็นมาของพระเครื่องแต่ละแบบ เป็นเรื่องที่น่าสนใจมากดังนั้น เพื่อประโยชน์ทางด้านการศึกษาศิลปวัตถุอันทรงคุณค่า จึงขอนำประวัติพระเครื่องที่มีการกล่าวถึงในบทเพลง อีแซวนานาเสนอ โดยสังเขปดังต่อไปนี้

พระ "ผสมสุพรรณ" สุพรรณบุรี

"พระผสมสุพรรณ" ได้ถูกค้นพบภายในวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2456 พระผสมสุพรรณมีทั้งหมด 4 สี คือ แดง, เหลือง, เขียว และดำ ทั้งนี้ยังแยกพิมพ์ออกไปอีกเป็น 3 แบบ ดังนี้ 1. พิมพ์หน้าแก่ 2. พิมพ์หน้ากลาง 3. พิมพ์หน้าหนุ่ม และใน 3 พิมพ์ดังกล่าวนี้ "พิมพ์หน้าแก่" นับเป็นพิมพ์ที่นิยมกันมากที่สุด นอกจากนั้น ด้านหลังของพระผสมสุพรรณจะต้องมีลายมือแบบ "กันหอย" และ "มัดหวาย" กตไว้ทุกๆ องค์ด้วย นับเป็นยอดพระเครื่องที่เต็มไปด้วยอำนาจกฤตยาคมไว้ทุกด้าน ในระดับครอบจักรวาลกันทีเดียวและนอกจากนั้นยังเป็นของที่เลิศค่าในด้านวัตถุโบราณที่หาเช่นนี้อีกไม่ได้แล้ว

พระ "มเหศวร" สุพรรณบุรี

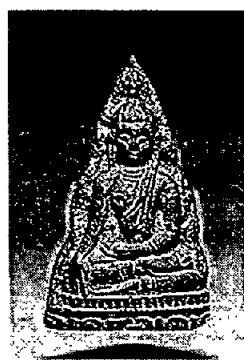
นอกจากพระผสมสุพรรณที่ถูกค้นพบภายในเจดีย์วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ด.รั้วใหญ่ จ.สุพรรณบุรี แล้ว ยังพบ "พระมเหศวร" กับ "พระสวนเตี้ย" ด้วยเช่นกัน "พระมเหศวร" ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นพระเครื่องยอดคงกระพันมหาอุดดี พระมเหศวรเป็นพระเครื่องสองหน้า ในลักษณะพระนั่งปางมารวิชัยสลักกันทั้งสองหน้าโดยด้านหนึ่งพระเศียรตั้งแต่อีกด้านหนึ่งพระเศียรกลับห้อยลงต่ำ ในแบบพระสององค์สวนกัน จึงเรียก "พระสวนคู่" ต่อมาขุนโจร "มเหศวร" ได้นำพระพิมพ์นี้ห้อยใช้ตลอดเวลา เลยเป็นเหตุให้พระเครื่องพิมพ์นี้ต้องเปลี่ยนมาเรียกชื่อใหม่ว่า "พระมเหศวร" ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา "พระมเหศวร" เป็นพระอีกสกุลหนึ่งของเมืองสุพรรณ ที่มีพิมพ์แตกต่างกันออกไปอีก 4 พิมพ์ คือ 1. พิมพ์สวนคู่ (พระมเหศวรมีปีก) 2. พิมพ์สวนเตี้ย (มีหน้าเดียวไม่มีปีก) 3. พิมพ์สวนตรง (พระสองหน้าพระเศียรตั้งทั้งคู่) 4. พิมพ์พิเศษ (หน้าหนึ่งเป็นพระมเหศวร อีกหน้าหนึ่งเป็นพิมพ์ที่พิสดารออกไปไม่เหมือนกัน)

พระกำแพงศอก

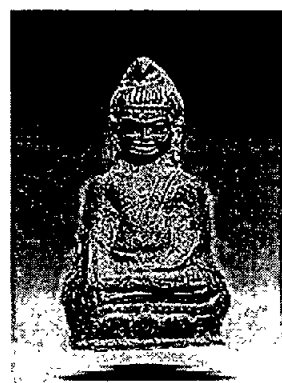
พระกำแพงศอกมักถูกเรียกว่า “พระกำแพงเซียง” เพราะพระปรางค์ (สันเท้า) ยกแสดงพระอาการเซียง จึงเรียกว่าพระกำแพงเซียง ส่วนต่างจังหวัดหรือในกรุงเทพ เรียกกันว่าพระกำแพงศอกจึงเรียกตามสากล เป็นศิลปะสุโขทัยที่มีความงดงามมาก พระกำแพงศอกในจังหวัดสุพรรณบุรี ถูกขุดพบที่วัดชุมนุญสงฆ์ กับวัดพระศรีมหาธาตุ กรุเดียวกับพระผางสุพรรณ และพระมเหศวร พระพุทธคุณ เชื่อกันว่า ป้องกันอัคคีภัย

พระท่ามะปราง

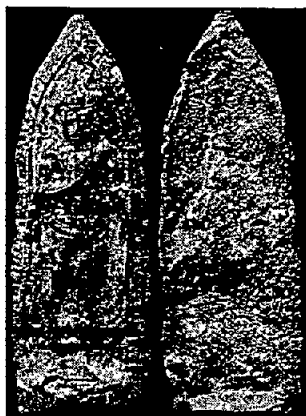
พุทธลักษณะและศิลปะ คำว่า พระท่ามะปราง นี้ หมายถึงพระเครื่องที่อยู่ในลักษณะสามเหลี่ยมทรงชะลูด แต่ปีกด้านข้างซ้ายและขวาจะขยักไว้ 3 ขยัก องค์พระจะประทับนั่งปางมารวิชัย ประทับอยู่บนฐานบัวเม็ดไข่ปลาซึ่งจะมีบัวเล็บช้างอีก 5 กลีบรองรับเป็นฐานล่างไว้อีกชั้นหนึ่งด้วย จึงจะเรียกกันว่า พระท่ามะปราง พระท่ามะปรางเนื้อชินเงินนอกจากจะได้รับความนิยมกันมากแล้ว จะมีพุทธคุณทั้งด้านคงกระพันและแคล้วคลาด นับว่าเป็นพระเครื่องที่ได้รับการเชื่อถือได้อีกพิมพ์หนึ่งซึ่งกำลังได้รับความนิยมอยู่ในวงการขณะนี้

พระหูยาน

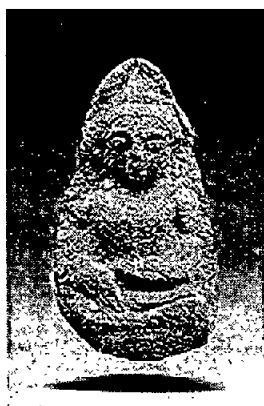
พระหูยานลพบุรี เป็นพระเครื่อง “พิมพ์ต้นกำเนิด” ที่ปรากฏขึ้น ณ กรุงละโว้ (ลพบุรี) เป็นครั้งแรกเมื่อประมาณพ.ศ. 1700 และนอกจากพระร่วงหลังลายผ้าจะได้ครองความยิ่งใหญ่ในพระเครื่องเมืองลพบุรีทั้งหมดแล้ว “พระหูยานลพบุรี” ก็นับว่าเป็นพระเครื่องชั้นนำของประเภทเนื้อชินทั้งหมดด้วยเช่นกัน พระเครื่องที่ถูกขนานนามว่า “พระหูยาน” นี้ ที่มีชื่อเสียงมากได้กับของกรุพระปรางค์วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ และโด่งดังในด้านอิทธิฤทธิ์หาชมได้ยากยิ่ง

พระร่วงยืนประทานพร กรวัดปู่บัว จังหวัดสุพรรณบุรี

วัดปู่บัวตั้งอยู่ที่ตำบลพิหารแดง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี อยู่ริมฝั่งแม่น้ำสุพรรณ (แม่น้ำท่าจีน) ทางทิศตะวันออก ห่างจากตัวจังหวัดสุพรรณบุรีไปทางทิศเหนือประมาณ 5 กิโลเมตร เหตุที่ได้พบพระกรวัดปู่บัวในครั้งนั้นคือ เมื่อราวปี พ.ศ. 2475 ได้พบพระพุทธรูปหินทรายขาวปางนาคปรก ศิลปะสมัยลพบุรีองค์ใหญ่สูงประมาณ 5 ฟุต อยู่ตรงกลางวงและล้อมรอบด้วยองค์ที่มีขนาดเล็กลงมาประมาณ 30-40 องค์ พระเครื่องพิมพ์ต่างๆ ที่ขึ้นจากกรวัดปู่บัวมีดังนี้คือ พระร่วงยืน พิมพ์เศียรโต พระร่วงยืน พิมพ์รัศมี พระร่วงยืน พิมพ์พระเนตรโปน

พระถ้ำเสือ

พระถ้ำเสือเป็นพระกรุเนื้อดินของเมืองสุพรรณบุรี ขึ้นจากกรุเป็นครั้งแรกเมื่อราวปี ๒๔๗๐ ที่ถ้ำเขาเสือหรือเรียกให้สั้นลงว่า ถ้ำเสือ ต่อมาได้พบพระที่ถ้ำเขาจนจอด เขากระจิ้ว เขาวงพาทย์ เขาพระเขากำแพง วัดเขาดีสลัก และวัดดอนพุทธา สันนิษฐานว่าเป็นพระที่สร้างสมัยอยุธยา ยุคกลาง พระป่า หรือพระอรัญวาสีคงเป็นผู้สร้างขึ้น พระถ้ำเสือจำแนกได้ ๔ พิมพ์ คือ พิมพ์ใหญ่ พิมพ์กลาง พิมพ์เล็ก และพิมพ์จิ๋ว ในแต่ละพิมพ์บางองค์มีขนาดใหญ่เล็ก ผิดกัน แล้วแต่ละกรุและสภาพการเผา พระถ้ำเสือเป็นพระที่มีพุทธคุณสูงในด้านแคล้วคลาด คงกระพัน เจกเช่นเดียวกับ พระมเหศวร

2.1.4 ให้ความรู้และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติตน

ในฐานะเป็นประชาชนของประเทศ ควรมีการปฏิบัติตามหน้าที่ของพลเมืองดี เช่น การสอดส่องดูแลพฤติกรรมที่เป็นภัยแก่สังคม การประพฤติปฏิบัติตนของเยาวชนของชาติที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และทำตนเป็นคนดีของสังคม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เพราะปัญหาสำคัญ รู้กันว่าน่ากลัว
นั่นคือยาเสพติด ที่มีพิษร้ายกาจ

.....
เป็นเพราะยาเสพติดมันมีพิษร้ายกาจ
สมองถูกทำลาย คิดไม่ได้ไม่เป็น
ที่สมองเราดี เพราะมีมันสมอง

ตอนนี้เกิดไปทั่ว อยู่ใกล้ตัวใช่ไหม
กำลังทำลายชาติ เอกราชสิ้นไหว

.....
มันทำลายประสาท จนคิดดีไม่ได้
ผิดถูกมองไม่เห็น ไม่รู้เป็นรู้อย่าง
ถ้าขึ้นไปปรลอง สมองมันก็ตาย

.....
 ให้หยุดขาย หยุดผลิต ได้โปรดคิดเพื่อชาติ
 จะดูแลบ้านเมือง พร้อมลูกหลานของท่าน

.....
 พ่อเด็กโตเก่งกาจ ไม่เป็นทาสยาร้าย
 ให้เจริญทั่วกัน เมื่อท่านแก่ตัวไป

(บทเพลงอีแซว ร.ร.วัดพังม่วง แสดงงาน Teacher Award สปช.)

จากบทเพลงดังกล่าว เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับพิษภัยของยาเสพติด ซึ่งกลายเป็นปัญหาสังคมที่กำลังทำลายความมั่นคงของชาติ เนื่องจากเยาวชนจำนวนมากในปัจจุบันต่างตกเป็นทาสของยาเสพติด ปัญหายาเสพติดเป็นสิ่งใกล้ตัวที่ไม่ควรมองข้าม เพราะกลายเป็นปัญหาระดับชาติที่ทุกคนต้องช่วยกันดูแลแก้ไข ไม่ให้ลูกหลานตกเป็นทาสของยาเสพติด และวิงวอนผู้ผลิต และผู้ขายให้เห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติมากกว่าความร่ำรวยของตนเอง

เพราะพระองค์ห่วงท่าน ห่วงลูกหลานท่านด้วย
 ท่านผู้ขายผู้ผลิต อาจนั่งติดเวที
 ถ้าท่านรักในหลวง ที่ทรงห่วงลูกหลาน
 ทุกสถานศึกษา ให้ปลอดยาเสพติด

อยากให้ทุกท่านช่วย พระองค์หยุดยาร้าย
 หรือหน้าจอทีวี หนูนี้ขวอนไหว้
 ชวนให้ช่วยกันต้าน ยาเสพติดให้หมดไป
 เราหยุดขายหยุดผลิต เพื่อพ่อหลวงไทย

(บทเพลงอีแซว ร.ร.วัดพังม่วง แสดงงาน Teacher Award สปช.)

จากบทเพลงดังกล่าวเป็นการวิงวอนให้ผู้ผลิตและผู้ขายยาเสพติดเลิกพฤติกรรมที่เป็นภัยต่อสังคมอย่างร้ายแรงและชักชวนให้ทุกคนร่วมมือร่วมใจกันต่อต้านยาเสพติดให้หมดไปในทุกสถานศึกษาของประเทศไทยเพื่อพ่อหลวงของปวงชนชาวไทยทุกคน ในส่วนของการเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติตนให้เป็นคนดีของสังคมที่ปรากฏในบทเพลงอีแซวดังตัวอย่างต่อไปนี้

วางแผนปฏิบัติ เอาไว้ชัด 11 ข้อ
 หนึ่งรักษาความสะอาด ทั้งตัวเองทั้งบ้าน
 สามประชาธิปไตย ต้องมีในชีวิต
 ข้อห้าต้องทำตาม หลักธรรมศาสนา
 ข้อหกมรรยาทงาม ทำตามประเพณี
 ข้อเจ็ดจรรยา ถูกไว้ก่อนตามกฎ
 ข้อแปดตรงเวลา ทั้งไปมาและกลับ
 ข้อสิบยึดระเบียบของสถานศึกษา

ถ้าอยากรู้ละก็ หนูจะเล่าต่อไป
 สองสิ่งแวดล้อมนั้น ช่วยกันดูแลไว้
 ข้อสี่มีความคิด ประหยัดนิยมไทย
 ความสงบตามมาไม่มีเหตุเภทภัย
 ยืนเดินนั่งดูดี รวมทั้งพูดกราบไหว้
 เมื่อเดินหรือใช้รถ ถูกกฎมีวินัย
 ข้อเก้ารู้ลำดับ ถ้ามาหลังต่อท้าย
 ข้อสิบเอ็ดเสพยา รู้แล้วอย่ากล้าขาย

(บทเพลงอีแซว โครงการเยาวชนคนดีศรีสุพรรณ ร.ร.วัดพังม่วง)

จากบทเพลงดังกล่าวได้เสนอแนะแนวทางการปฏิบัติตนให้เป็นคนดีของสังคมไว้ 11 ข้อ ได้แก่ 1. การรักษาความสะอาดของตนเองและที่อยู่อาศัย 2. ช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม 3. มีความเป็นประชาธิปไตย 4. มีค่านิยม ประหยัดนิยมความเป็นไทย 5. ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนา 6. มีมารยาทที่ดีงามประพฤติตนตามประเพณี 7. ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด 8. เป็นคนตรงต่อเวลา 9. รู้จักการรอคอยการมาก่อนมาทีหลัง 10. ปฏิบัติตนตามกฎหมายระเบียบของสถานศึกษา และข้อ 11. อย่าเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

2.1.5 ให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและธรรมเนียมประเพณี

เพลงอีแซวได้บันทึกและถ่ายทอดแบบแผนของความคิด และการกระทำของสังคมไว้จำนวนมาก ได้แก่ วัฒนธรรมการแต่งกาย ประเพณีต่าง ๆ เช่น

แกจะใส่แว่นดา ข้าจะใส่แว่นยาย

แล้วจัดแจงแต่งกายเป็นชายรูปหล่อ

ห้อยบ้านกร่างคู่ ที่ปู่ให้ฉัน

ชีฝั่งสาวหลง ทาลงที่ปาก

.....

หวีผมทรงกระทุ่ม สาวหนุ่มโบราณ

คาดเข็มขัดสี วันนี้แสนสวย

หมากเจียนพลูจีบ จัดแจงบรรจง

.....

หยิบเอาแป้งเม็ด มาตบเกล็ดกระดี่

ฉันหยิบหวีเล่มน้อย เขามาสอยหวีเสีย

หยิบพระมาสวมคอ ชวนหลงฟ้อริบไป

พร้อมผงสุพรรณ ช่างหล่อกันเหลือหลาย

เมื่อไปเจอหน้าสาวให้รักเราทุกกาย

.....

โจงกระเบนพื้นบ้าน เสือคอระบาย

เอาเชี่ยนหมากไปด้วย เพราะฉันอดไม่ได้

เตรียมเสร็จแล้วก็ลง ลงบันได

.....

ผมเผ้าก็หวีกันเสียใหม่

หวีเสร็จ แล้วก็เลย รีบครลไ

(บทเพลงอีแซว ชุดเกี่ยวสาว ร.ร.วัดพังม่วง)

จากบทเพลงข้างต้น แสดงถึงวัฒนธรรมในการแต่งกายของคนไทยที่สวยงามและพิถีพิถัน หญิงนิยมนุ่งผ้าโจงกระเบน เสือคอระบาย ไว้ผมทรงกระทุ่ม คือผมที่ด้านข้างค่อนข้างเกรียนด้านบน แสกกลางมีผมยาวพอประมาณ นอกจากการอาบน้ำ และแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่ดีที่สุดเท่าที่มีแล้วยังมีการสวมใส่ เครื่องประดับต่าง ๆ เช่น เข็มขัด เฉพาะผู้หญิงนิยมประแป้ง สำหรับผู้ชายมักจะสวมเครื่องรางของขลังเพื่อป้องกันภัยต่าง ๆ รวมทั้งการเสกแป้งผัดหน้า และเสกชีฝั่งฝีปากด้วยคาถาณะเมตตา เพื่อให้เพศตรงข้ามเกิดความเมตตารักใคร่ จากบทเพลงจะเห็นว่าการกล่าวถึง “ตบเกล็ดกระดี่” ซึ่งหมายถึงการใช้หวี จุ่มแป้งน้ำ (ดินสอพองที่ใส่น้ำ) ประบนใบหน้าให้เป็นรูปจุดตามพื้นหวี มักจะทำหลายที่เกือบทั่วใบหน้า

บทเพลงอีแซวที่ให้ความรู้เกี่ยวกับกีฬาพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้านที่ปรากฏในเพลงอีแซวของโรงเรียนวัดพังม่วงนั้น ได้แก่ การตีไก่

การตีไก่ หรือการชนไก่ หมายถึง การเอาไก่มาตีหรือต่อสู้กันเป็นการละเล่นเพื่อให้เกิดความสนุกสนานตามประเพณีบางครั้งมีการพนันเข้ามาเกี่ยวข้องในประวัติศาสตร์รัชสมัยของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ขณะถูกนำตัวไปอยู่ ณ กรุงหงสาวดี พระองค์เคยทำชนไก่เอาบ้านเอาเมืองเมื่อถูกพระมหาอุปราชาสบประมาทว่าเป็น “ไก่เชลย” การตีไก่เป็นกีฬาพื้นบ้านที่ปัจจุบันยังมีการเล่นกันอยู่ตามบ่อนในชนบท และมีผู้นิยมเลี้ยงไก่ชนกันมากขึ้นโดยบางตัวมีราคาถึงหลักหมื่น หลักแสน จนถึงหลักล้านเลยทีเดียว เพลงอีแซวได้นำเรื่องราวของการตีไก่มาสร้างสรรค์เป็นเพลงตับ และมีเนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลไก่ชน กฎกติกา ความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการตีไก่ ดังเช่น

จึงชักชวน พวกพ้อง ทั้งน้องพี่ที่มา	ได้อุ้มไก่กันมาหา เรามากันมากมาย
เจ้าของบ้านเขาชวน ให้แะบ้านเขาก่อน	เพราะว่าเขานัดบ่อน เราต้องรีบไปชนไก่
.....	
ให้เอาไก่มาเทียบ แล้วเอามาเปรียบกัน...	แล้วร้องหาเดิมพัน ว่ามันอยู่ที่ใคร

(บทเพลงอีแซว เพลงตับตีไก่ นางบัวผัน จันทรศรี)

จากบทเพลงดังกล่าวเป็นการบอกเล่าถึงบรรยากาศในวันที่มีการนัดบ่อน การนัดบ่อนเป็นภาษาของนักตีไก่ หมายถึงการนัดแนะวัดเวลาที่จะมีการชนไก่ เมื่อมาถึงยังบริเวณบ่อนไก่แล้วก็จะมีการเปรียบไก่ การเปรียบไก่ หมายถึง การนำไก่ชนที่จะตีกันมาเปรียบเทียบขนาดตัว และสภาพต่าง ๆ เพื่อจะตั้งเดิมพันว่าตัวไหนจะมีราคาเป็นต่อเป็นรองสำหรับการพนันขันต่อเมื่อมีการตีไก่ ในสมัยก่อนการจับเวลาในการตีไก่จะมีอุปกรณ์ คือขวดโหลสำหรับใส่น้ำและกะลาเล็ก ๆ ตัดผ่าครึ่งเจาะรูเท่ารูเข็ม เพื่อให้ให้น้ำไหลเข้าจนกะลาลอย แต่ละครั้งจะเรียกว่า “อัน” หรือ “ยก” ซึ่งกำหนดให้การตีไก่ทั้งหมดมี 12 อัน เมื่อหมดเวลาแต่ละอันจะมีคนคุมเพื่อทำหน้าที่เคาะเกราะ ซึ่งทำด้วยไม้ไผ่บอกหมดอัน หรือหมดยก และนำไก่เข้ามาในสังเวียนเพื่อชนกันต่อ ซึ่งถ้าเทียบเวลาในแต่ละอันจะประมาณ 11-15 นาที/อัน หรือยก ปัจจุบันอุปกรณ์ในการจับเวลาในการตีไก่ได้เปลี่ยนไปแล้ว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ว่าไก่ตัวนี้เคยตีกันมานาน	ทั่วทิศสถานจักรวาลแดนไทย
จะชนไหนชนกันทั่วสุพรรณบุรี	ชนไม่เลือกกว่าที่ ที่ตรงไหน
บอกให้น้องปล่อยหาง แล้ววางฮา	ให้ตั้งนาฬิกาขึ้นเอาไว้
แกเป็นไก่ตัวเมีย ข้าเป็นไก่ตัวผู้	คิดว่าแกคงรู้ แล้วบินปรู้ออกไป

(บทเพลงอีแซว เพลงตับตีไก่ นางบัวผัน จันทรศรี)

จะเห็นได้ว่าอุปกรณ์ในการจับเวลาที่ใช้ในการตีไก่ได้เปลี่ยนไปใช้นาฬิกาแทนเพื่อความสะดวกและเที่ยงตรงในการจับเวลา

2.2 การให้การศึกษาทางอ้อม

เพลงอีแซวเป็นสื่อในการสั่งสอนอบรมคนในสังคมในลักษณะของการแนะให้คิด หรือให้แง่คิดในเรื่องต่าง ๆ โดยสอดแทรกคำสอนทางศาสนา ค่านิยม และกฎเกณฑ์ในสังคมที่ควรปฏิบัติไว้ในบทเพลง แง่คิด หรือคำสอนใจโดยทางอ้อม ได้แก่

2.2.1 แง่คิดในเรื่องความรักชาติ

ให้แง่คิดเรื่องความเป็นไทย ความเป็นเอกราช และสำนึกในบุญคุณบรรพชน ดังตัวอย่าง

ที่องค์ขาว องค์ดำได้ตรากตรำชนะศึก	ประวัติไทยได้จารึก คนไทยตึกศตวรรษ
ชัยชนะครั้งนั้น คนสุพรรณได้รู้ เอย	จึงเป็นแดนนักสู้ ให้คนรู้ทั่วไทย
เมืองไกล ๆ ก็นึก พวกข้าศึกต่างรู้	ว่าไทยเป็นนักสู้ ให้ได้รู้ทั่วไป
บ้านเมืองมีแต่สุข ไม่มีทุกข์ระวี เอย	ว่างข้าศึก 200 ปี ด้วยบารมีจอมไท

(บทเพลงอีแซว เพื่อเทิดพระเกียรติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ร.ร.วัดพังม่วง)

จากบทเพลงดังกล่าวให้แง่คิดในเรื่องความกล้าหาญ ความเป็นยอดนักสู้ของบรรพชน อันหมายถึงสมเด็จพระนเรศวร หรือพระองค์ดำ และสมเด็จพระเอกาทศรถ หรือพระองค์ขาวที่ได้ทรงกระทำยุทธหัตถีกับพระมหาอุปราชาแห่งประเทศพม่า จนได้รับชัยชนะในสงครามยุทธหัตถี พ.ศ.2135 ที่หนองสาหร่าย จังหวัดสุพรรณบุรี ทำให้กรุงศรีอยุธยาพ้นจากการตกเป็นเมืองขึ้นของพม่า

ชาตินักสู้องค์ท่าน คนสุพรรณได้รู้เอย	ทำให้เลือดนักสู้ เข้าสิงสู่หัวใจ
สมเป็นเมืองหน้าด่าน ช่วยต่อต้านพม่า	หากจะต้อยธยา ต้องตีฝ่าให้ได้
ถึงเป็นทัพโตใหญ่ ต้องรุกไล่หลายวัน เอย	ช่วยเมืองหลวงเตรียมการได้เนิ่นนานวันหลาย
คนไทยเห็นจะจะ ชัยชนะครั้งนั้น	ต้องสละชีวิต เพื่อป้องกันแดนไทย
ทุกคนได้ความคิด ผ่องจิตยังลึก	ให้เป็นชาติสู้ศึก ให้กองทัพไปไกล
ถึงว่าแม้ต่อมา ถูกกริหาย้ายเอย	พม่าเข้าต่อตี นำอัคคีเผาไหม้

(บทเพลงอีแซว เพื่อเทิดพระเกียรติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ร.ร.วัดพังม่วง)

จากบทเพลงดังกล่าวให้แง่คิดในเรื่องความเป็นไทย ที่มีเลือดนักสู้อยู่เต็มหัวใจ ยอมสละชีวิตเพื่อปกป้องบ้านเมืองให้รอดพ้นจากการรุกรานของศัตรู

ถึงคราวเมืองวิบัติ เมื่อภษัตริย์อ่อนบ่าง	ก็ไม่ถึงกับร้าง ต้องต่อสู้อย่างเต็มใจ
จึงมีไทยร่วมคิด สละชีวิตเข้าสู่ เอย	ช่วยกันปราบศัตรู เข้ากอบกู้เมืองได้
พระองค์ขาวพระองค์ดำ ท่านทรงนำทำอย่าง	ไทยได้ถูกปลุกฝัง ให้กล้าหาญชาญชัย

ทุกคนรักหม้อรัก ช่วยกันปกกันป้อง เอย ให้ผืนแผ่นดินทอง เป็นของลูกหลานไว้
 ให้มีที่ทำกิน มีแผ่นดินปลูกบ้าน ได้สืบทอดลูกหลาน บนถิ่นขวานทองไทย
 เพราะเลือดไทยเข้มข้น สายเลือดคนนักรู้ เอย ไม่ให้ใครข่มขู่ ปราบริปูสลาย
 (บทเพลงอีแซว เพื่อเทิดพระเกียรติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ร.ร.วัดพังม่วง)

จากบทเพลงดังกล่าวให้แง่คิดเรื่องความสามัคคีของคนในชาติจะนำชาติให้พ้นภัย แม้ว่า
 บางครั้งผู้นำจะไม่เข้มแข็งพอ แต่ถ้าประชาชนในชาติมีความกล้าหาญรักชาติก็จะสามารถปกป้อง
 บ้านเมืองไว้ให้ลูกหลานได้เพราะคนไทยมีสายเลือดนักรู้ที่ได้มาจากบรรพชน

2.2.2 แ่คิดในเรื่องความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์

ความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลย
 เดช ทรงมีต่อประชาชนชาวไทย ดังบทเพลงที่ว่า

เกล้ากระหม่อมทั้งหลาย ขอถวายบังคม กระหม่อมอยู่โรงเรียนวัดพังม่วง อำเภอศรีประจันต์ เกล้ากระหม่อมทั้งหลาย ช่อมเพลงไว้แสนหนัก ทำท่าจะร้องดิด หรือร้องผิดทำนอง อันกลอนเพลงอีแซวนั้นมีแนวบังคับ เกล้ากระหม่อมหวังไว้ จากพระทัยฝ่าบาท วันนีวันที่ 5 เดือนธันวาคม 5 ธันวาคมนี้ เป็นดิถีมงคล ชาวประชาถือว่า เทพบนฟ้ามีคุณ พระทรงเอื้ออาทร พสกนิกรทั่วหล้า ปัญหาของปวงชน ไม่พ้นสายพระเนตร แทบไม่มีที่ใด ที่ทรงไปไม่ถึง ทรงตรากตรำวรกาย ดำเนินไปทุกถิ่น ทั้งที่เป็นกษัตริย์ ครองสมบัติสูงศักดิ์ พระทรงเอื้ออาทร พสกนิกรทั่วหล้า ปี 39 ดันปี จัดพิธีพร้อมกัน ถือว่ายังน้อยนิด ถ้าหากคิดให้ดี มีมากเกินยิ่งกว่าจะสรรหาคำพูด หนูจึงใคร่เชิญชวน เจริญรอยตามบาท อยากให้เป็นพลังไทยเป็นหนึ่งในแผ่นดิน ที่ร้องดันไปนี้เป็นเพียงกิจบางส่วน ไม่มีกษัตริย์ใดที่มีในโลกนี้	พระผู้เป็นร่มโพธิ์ทอง ของชาวไทย จากจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นจังหวัดใกล้ๆ แคเห็นพระฉายาลักษณ์ กระหม่อมชกหัวนไหว ทั้งทำรำทำร้อง ดูขัดข้องวุ่นวาย อาจใช้ราชาศัพท์ไม่ตรงกับพระทัย ถ้ากระหม่อมปลั่งพลาด ขอพระราชทานอภัย ตามอุดมฤกษ์ดี มีความหมาย แห่งองค์พระภูมิพล มหาราชในดวงใจ ที่ส่งผู้มีบุญ มาเกิดเพื่อคนไทย พระทรงเป็นยิ่งกว่ามหากษัตริย์ใด พระทรงแก้ตรงเหตุ ด้วยพระเนตรยาวไกล ทรงห่วงหาคำเนิง จนสุดแดนเหนือใต้ เสด็จทั่วแผ่นดิน แทบไม่เหลือที่ไหน ไม่ควรต้องลำบาก หรือทุกข์ยากอย่างไร พระทัยเปี่ยมเมตตาต่อประชาทั้งหลาย เพื่อตอบแทนองค์ท่าน จัดพร้อมกันทั่วไทย พระราชกรณีย์ ยังมีอีกมากมาย เพราะทรงเป็นที่สุด เกินกว่าจัดถวาย จะได้เห็นชัดๆ เรายังจริงจอมไท ถวายให้หมดสิ้นเพื่อในหลวงของไทย กระหม่อมเห็นสมควรตามเวลาที่ให้ จะทรงพระกรุณามากเท่ากษัตริย์ไทย
---	--

เพื่อพสกของท่าน ซึ่งเปรียบปานด้วยบุตร
เกล้ากระหม่อมทั้งหลาย ขอถวายพระพร
เพลงอีแซวกลอนสด จำต้องหมดเวลา

พระทรงห่วงที่สุด ไม่มีใครเทียบได้
ขอพระองค์ทรงศร สถาพรตลอดไป
กระหม่อมน้อมเกล้า กราบบังคมถวาย

(บทเพลงอีแซวเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา 5 ธันวาคม 2539)

บทเพลงดังกล่าวเป็นการสดุดีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชที่ทรงเป็นร่มโพธิ์ทองของพสกนิกรชาวไทยทุกภาค ทรงห่วงใยในชีวิตความเป็นอยู่ของพสกนิกรทรงเสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมราษฎรทั่วทุกท้องถิ่น โดยไม่คำนึงถึงความยากลำบากที่จะต้องทรงตรากตรำพระวรกาย ทรงชี้แนะแนวทางแก้ไขปัญหาด่าง ๆ เพื่อให้พสกนิกรของพระองค์มีความเป็นอยู่ที่ดี ความห่วงใยของพระองค์ท่านที่ทรงมีต่อราษฎรเปรียบได้เหมือนดังพ่อห่วงใยลูก เพราะพระองค์ทรงเป็นพ่อของแผ่นดิน นอกจากนี้ยังมีบทเพลงอื่น ๆ อีก เช่น

ในวาระดิถี 50 ปี มงคล
นับแต่ราชาภิเษกเป็นองค์เอกกษัตริย์
พระองค์ทรงประกาศ คนทั้งชาติรู้มา
ครองแผ่นดินโดยธรรม พระทรงนำประโยชน์สุข
ทศพิธราชธรรม พระองค์ทำนาเด่น
50 ปี ๕ ครองราชย์ ไทยทั้งชาติจดจำ
50 ปี ๕ ครองราชย์ คนไทยอยู่ดี
ปัญหาของปวงชน ไม่พินสยพระเนตร

องค์พระภูมิพล มหาราชในดวงใจ
พระคุณจตุรรวมเกล้าของปวงเหล่าชาวไทย
เป็นอมตะวาจา ไทยทั่วหน้าฝงใจ
ชาวสยามพันทุกข์ มีแต่สุขใจกาย
มิใช่เพียงไทยเห็น ต่างชาติก็เช่นคนไทย
พระองค์ทรงตรากตรำจนหมองคล้ำเพื่อคนไทย
แต่เป็น 50 ปี ทรงตรากตรำเพื่อคนไทย
พระทรงแก้ตรงเหตุ ด้วยพระเนตรยาวไกล

.....
ทรงดำริโครงการ พระราชทานท้องที่
ปัญหาการกินอยู่ ถ้าทรงรู้ว่ามี

.....
อุปถัมภ์ที่มี พระทรงช่วยแก้ไข
ทรงแนะนำให้ทันที ประชาชนทุกข์คลาย

(บทเพลงอีแซวถวายพระพรในวาระดิถีครบ 50 ปี ราชาภิเษก)

เนื้อหาของบทเพลงดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีความสงบสุขและร่มเย็นด้วยพระบารมีของพระมหากษัตริย์ไทย ซึ่งเป็นที่ประจักษ์ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ในการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงห่วงใยในสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของพสกนิกร ดังจะเห็นได้จากโครงการน้ำพระทัยจากในหลวง ซึ่งเป็นโครงการในพระราชดำริเพื่อช่วยเหลือให้พสกนิกรของพระองค์ในภาคต่าง ๆ มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น โครงการนี้จะเน้นไปที่การสร้างและพัฒนาแหล่งน้ำ การปลูกป่า และการฟื้นฟูสภาพดิน เป็นต้น

นอกจากบทเพลงอีแซวโรงเรียนวัดพังม่วงจะแสดงความจงรักภักดีและชื่นชมพระบารมีขององค์พระมหากษัตริย์แล้ว ยังมีความจงรักภักดีในพระบรมวงศานุวงศ์ทั่วไปด้วย ดังตัวอย่าง

ยอกร่อนกาย ถวายบังคม...

องค์สมเด็จพระมโหรีทองของชาวไทย
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา
กระหม่อมอยู่บ้านนอก บางกอกเพ็งมา
แต่กระหม่อมหวังว่า พระเมตตาจากท่าน
ถ้าผิดพลั้งบางประการขอพระราชทานอภัย
คณะกระหม่อม มาจากโรงเรียนพื้งม่วง
โรงเรียนพื้งม่วง อำเภอสรีประจันต์
ที่โรงเรียนเกล้ากระหม่อม ยังไม่พร้อมไม่เพรียง...

เกล้ากระหม่อมทุกคนล้วนยากจนทั้งนั้นเรียนประถมเป็นพื้นฐานไม่ทราบจะทันเขาไหม
อยากเรียนต่อมัธยม คงไม่สมอุรา

ก็แล้วแต่ว่าสนาจะพาไป

วันนี้วันที่สิบ ธันวาคม
เกล้ากระหม่อมทั้งหลาย มาถวายพระพร
องค์ภูมิพลพรหมินทร์ ปิ่นประเทศ

ทรงปกเกล้าพรหมินทร์ตั้งฉัตรชัย

เมื่อห้าธันวาคม อุดมมาส
วันพระราชสมภพ สพดีถึ
ถวายราชมัญญา ฝ่าธุลี
ข้าพพทเจ้าทั้งหลาย ขอถวายพระพร

ขอพระองค์ทรงศรสถาพรพันภัย

ขออำนาจยิ่งใหญ่ พระไตรรัตน์
ขอเชิญเทพเทวัญ ทุกชั้นฟ้า
สถาพรเคียงคู่ ภูเรศ

ตั้งเทเวศร์ดลสวัสดิ์นิติตัย

สรวมสิ่งสิทธิคุณ การุณย์โลก
สุขะวรรณะ พละพล
ธ ประสงค์ไธสมหมาย หทัยมาตร
พระชนมายุไม่น้อย ร้อยเกินเกิน

ทรงพระเจริญรุ่งเรืองคู่เมืองไทย

ถวายความจงรัก ความภักดี
พระคุณดุจดุเรศ ทุกเขตคาม
ขอถวายราชินี อศิรวาท
ครบห้ารอบ นักกษัตริย์วัฒนา

องค์สมเด็จพระมโหรีทองของชาวไทย
อยู่ต่อหน้าพระพักตร์ ชักหัวนไหว
และด้วยการศึกษา ปัญญาไม่ใส
ถ้าผิดพลั้งบางประการขอพระราชทานอภัย

เป็นบุญนำตามดวง มาสู่ห้วยสกล
จังหวัดสุพรรณ อภิวันท์ถวาย
เพราะอยู่ไกลปืนเที่ยง ชื่อเสียงไม่ไกล
ก็แล้วแต่ว่าสนา จะพาไป...

ตามอุดมฤกษ์ดี มีความหมาย
ต่อองค์พระบิตร ของนิกรทั้งหลาย
ทรงปกเกล้าพรหมินทร์ ตั้งฉัตรชัย...

พระราชารัษฎีร์นรมย์ อุดมหมาย
กอปรพีธีเฉลิมขวัญ ตรีการไกล
องค์ภูมิพลเกล้า ของชาวไทย
ขอพระองค์ทรงศร สถาพรพันภัย

เศกสวัสดิ์ปกปัก รักษาไว้
แผ่เดชาคุ้มพ่อ พระหน่อไท
ตั้งเทเวศร์ดลสวัสดิ์ นิติตัย

ขอประสิทธิโชค มหาชัย
สิริชนมายุ ปัจจุสมัย
ทุกขนิราศโคกสละ ศัตรูสลาย
ทรงพระเจริญรุ่งเรือง คู่เมืองไทย

องค์สมเด็จพระราชินี ศรีสมัย
ก้องพระนามสิริกิตติ นิมิตรหมาย
วโรกาสมิ่งมงคล ชนม์พรรณศัย
ปวงประชาสาธุการ เปิกบานใจ

ปวงประชาสาธุการเบิกบานใจ

เกริกพระนามงามพระคุณ กรุ่นปรากฏ
น้ำพระทัยเป็นธรรม ประจำกาล
เลอพระโฉมโน้มเสน่ห์ ดังเลขา
พระดำรัสสุรเสียง นุ่มเกลี้ยงกลม

กล่อมอารมณ์ผู้สับสนจับจิตใจ

พระแม่ครบทุกสปี พระชันษา
กราบถวายพระพร ผันผ่อนภัยพาล
พระแม่ทรงกรณีย์ มีมรรคผล
ขอพระชนมายุ บรรลุถึงร้อย

เจริญรอยยุคลทุกหนไป

พร้อมบรมวงศานุวงศ์
ขอทุก ๆ พระองค์ ทรงพระเจริญ
ขอพระสยามเทวาธิราชทุก

ประสาทประสิทธิ์ความสุขทุกข์ทั้งไกล

ชาวไทยอยากตอบแทน แสนศรัทธา
ชาวไทยร่มเย็น เป็นสุขแท้
มีพระมหากษัตริย์ ปฏิบัติธรรม

ทรงนำด้วยทศพิศจูงจิตใจ

ทุกพระองค์ทรงชุบ อุปถัมภก
ทรงศึกษาธรรมโม พุทธโธวาท

สดสะอาดบริสุทธิ์จตุรวมใจ

โดยเฉพาะเยาวชน ได้ผลพากเพียร
ล้นเกล้าชาวไทย ไม่ประมาท
สร้างศีลธรรมนำจิต มีผิตพลั่ง
สร้างประชาธิปไตย ให้ประเทศ

สร้างเขตสร้างขอบระบบสบาย

ชาวไทยรู้ซึ่ง ซึ่งพระการุณย์
การเกษตรสดใส ได้อ่างน้ำ
ทวยราษฎร์ร้อนรน หนใดเล่า
แม้แต่ชนต่างชาติ ก็พากันชื่นชม

พระองค์เป็นร่มโพธิ์ทองของชาวไทย

จะพรรณาพระบารมี จักวิ่งค้ำ
เพราะทุก ๆ พระองค์ ทรงพระกรณีย์

ทรงพระเกียรติยศ ปรากฏลือไกล
พระปฏิภาณแหลมเลิศ ประเสริฐใส
พระจริยาวัตรเยี่ยง ใครเทียมมิได้
กล่อมอารมณ์ผู้สับสน จับจิตใจ

ชาวประชาชื่นจิต พิสมัย

พระแม่มีดวงมัลย์ พันผ่านโรคภัย
พระกุศลมาสนอง ให้ผ่องใส
เจริญรอยยุคล ทุกหนไป

ทุก ๆ พระองค์ ทรงสดใส
ผลิตเพลินศีลธรรม นำบุญใหญ่
ประสาทประสิทธิ์ทุกข์ทั้งไกล...

ในพระมหากรุณา ต่อประชาหญิงชาย
พระพ่อพระแม่คุ้มเกล้า เราทั้งหลาย
ทรงนำด้วยทศพิศ จูงจิตใจ

พระทรงยกศาสนา เชิดชูไว้
สดสะอาดบริสุทธิ์ จตุรวมใจ

สร้างที่เรียนรู้ สร้างครุให้
สร้างความฉลาดให้เยาวชน สมพระทัย
เป็นพลังของชาติ มีขาดสาย
สร้างเขตสร้างขอบ ระบอบสบาย

คนไทยมีบุญหนักหนา จะหาไหน
ทรงแนะนำอาชีพ แอศทิพให้
พระทรงเฝ้าตามหวง ด้วยห่วงใย
พระองค์เป็นร่มโพธิ์ทองของชาวไทย

ทุกพระองค์สร้างสม ชมไม่ไหว
มีเคยมีวันว่าง นำทางให้

เพื่อพสกของท่าน ปานด้วยบุตร

พระทรงสุดห่วงหาพระอาลัย

เพลงอีแซวกลอนสด หหมดเวลา

กระหม่อมลาอาลัย ไกลพระเนตร

จะจารึกบันทึกไว้ ใฝ่คะนึง

กราบลงตรงเบื้องยุคลบาท

เวลาก็ไล่ หัวใจก็ห่วง

(บทเพลงอีแซวชุดเกิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ แสดงหน้าที่นั่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ณ โรงละครแห่งชาติ กรมศิลปากร)

น้อมถวายบังคม ก้มกราบ

พร้อมพระองค์เจ้าพัชรกิตติยาภา

กระหม่อมติดตามข่าวพระแม่เจ้าทรงเมตตา

โชคดีจักวิ่งศรีเมืองศรีสุณิสา

พสกไทยโชคดียังมีผ้าบาท

(บทเพลงอีแซวแสดงหน้าพระที่นั่งพระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ)

พระทรงสุดห่วงหา พระอาลัย

ก้มกราบบังคม ประนมไหว้

องค์สมเด็จพระเทพกระหม่อมจะเก็บจำไว้

ว่าครั้งหนึ่งในชีวิต ได้ชิดใกล้

น้ำตาหยาดหวาดหวั่น กลั้นไม่ไหว

โรงเรียนพุ่มม่วง กราบลาด้วยอาลัย

สมเด็จพระโสมสวลี พระเทวีมิ่งขวัญไทย

พระผู้เป็นแก้วตาของประชาทั่วไป

พร้อมทรงกรุณาต่อบรรดาเด็กเล็กเด็กใหญ่

ถึงพร้อมด้วยจริยา ยากจะหาจ่าย ๆ

เป็นพระแม่ของชาติ พระองค์ต่อไป

จากบทเพลงดังกล่าวเป็นการสดุดีพระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ และพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าพัชรกิตติยาภา ซึ่งได้ทรงให้ความสนพระทัยในเรื่องความเป็นอยู่ของเด็กไทย ซึ่งเป็นอนาคตของชาติในวันข้างหน้า ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาเป็นที่ประจักษ์แก่พสกนิกรชาวไทยทั่วประเทศ

จากการศึกษาบทบาทหน้าที่ด้านการให้การศึกษาของเพลงอีแซว สรุปได้ว่าเพลงอีแซวให้การศึกษาแก่คนในสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม กล่าวคือ การให้การศึกษาทางตรง หมายถึง การให้ความรู้ และการสั่งสอนอย่างตรงไปตรงมา แบ่งเป็น 5 ประเด็น คือ ให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และตำนานของท้องถิ่นว่ามีความสำคัญอย่างไร ให้ความรู้เกี่ยวกับบุคคลที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสุพรรณบุรี ทั้งในวงการเมือง และวงการดนตรี ให้ความรู้เกี่ยวกับวัดมุงคลและโบราณสถาน ที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสุพรรณบุรี ให้ความรู้และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามหน้าที่ของพลเมืองดี และให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี อาทิ เรื่องวัฒนธรรมการแต่งกาย กีฬาพื้นบ้าน ส่วนการให้การศึกษาทางอ้อม หมายถึง การให้แง่คิดในเรื่องต่าง ๆ โดยสอดแทรกคำสอนทางศาสนา ค่านิยม และกฎเกณฑ์ในสังคมที่ควรปฏิบัติไว้ในบทเพลง ได้แก่ แ่งคิดในเรื่องความรักชาติให้ตระหนักถึงความเป็นไทยและสำนึกในบุญคุณของบรรพชนที่รักษาเอกราชไว้ให้ลูกหลานชาวไทย และแง่คิดในเรื่องความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ เพราะพระองค์ท่านเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยทุกคนและประชาชนได้ฟังพระบารมีของพระองค์ตลอดมา

จากการสังเกตและสัมภาษณ์เยาวชนในโรงเรียนวัดพังม่วงที่ได้รับการถ่ายทอดเพลงอีแซวจากศิลปินพื้นบ้านถึงบทบาทหน้าที่ของเพลงอีแซวในด้านการให้การศึกษา ตามความคิดเห็นของเยาวชนมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้ เพลงอีแซวให้การศึกษาแก่เยาวชนในโรงเรียนวัดพังม่วงทั้งการให้การศึกษาทางตรงและการให้การศึกษาทางอ้อม การให้การศึกษาทางตรงที่เยาวชนได้รับจากเพลงอีแซวนั้น เกิดจากการได้รับความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และตำนานของท้องถิ่นที่มีความสำคัญอย่างไร ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน การได้รับความรู้เกี่ยวกับบุคคลที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสุพรรณบุรีทั้งในวงการเมือง และวงการดนตรีก่อให้เกิดแนวคิดในการดำเนินรอยตามบุคคลที่มีชื่อเสียงเหล่านั้นในการสร้างคุณประโยชน์ให้แก่สังคม การได้รับความรู้เกี่ยวกับวัดมุงคลและโบราณสถานที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสุพรรณบุรีก่อให้เกิดแนวคิดในการศึกษาถึงประวัติความเป็นมาของวัดมุงคลและโบราณสถานอย่างลึกซึ้ง เพื่อเข้าถึงคุณค่าอย่างแท้จริง อีกทั้งเกิดความรู้สึกรักมั่นใจในการเป็นตัวแทนของท้องถิ่นในการบอกเล่าถึงประวัติความเป็นมาของวัดมุงคลและโบราณสถานได้อย่างถูกต้อง การได้รับความรู้และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามหน้าที่ของพลเมืองดี ก่อให้เกิดแนวทางในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติตนในทางที่ถูกที่ควร และการได้รับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีก่อให้เกิดความภาคภูมิใจใน ศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้มิให้สูญหายไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมสมัยใหม่ ส่วนการให้การศึกษาทางอ้อมที่เยาวชนได้รับจากเพลงอีแซว จะเป็นแง่คิดที่สอดแทรกมาในเพลงอีแซว ได้แก่ แง่คิดในเรื่องความรักชาติก่อให้เกิดความสำนึกในบุญคุณของบรรพชนที่ได้เสียสละชีวิตเพื่อปกป้องรักษาแผ่นดินไทยไว้ให้กับลูกหลานชาวไทย และแง่คิดในเรื่องความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ที่ทรงเป็นร่มโพธิ์ทองของพสกนิกรชาวไทยทุกภาค ก่อให้เกิดความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่านที่ทรงมีต่อพสกนิกรเปรียบได้กับความห่วงใยของพ่อที่มีต่อลูก เพราะพระองค์ทรงเป็นพ่อของคนไทยทั่วแผ่นดิน

3. บทบาทหน้าที่ในด้านการรักษาแบบแผนของสังคม

แบบแผนของสังคม คือ วัฒนธรรมของสังคม ซึ่งหมายถึง ลักษณะที่แสดงความจริงของงาม ความเป็นระเบียบ ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีงามของประชาชน และด้วยเหตุที่วัฒนธรรม มีความหมายครอบคลุมถึงทุกสิ่งทุกอย่างอันเป็นแบบแผนในความคิด และการกระทำที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือสังคมใดสังคมหนึ่ง ซึ่งได้แก่ระเบียบ กฎเกณฑ์วิธีการในการปฏิบัติ การจัดระเบียบ ตลอดจนระบบความเชื่อ ความนิยม ความรู้และเทคโนโลยีต่าง ๆ สุกพัตรา สุภาพ. (2531:107) กล่าวว่า “การจรรโลงวัฒนธรรมในที่นี้จึงหมายถึงการพวยรักษา หรือดำรงไว้ของแบบแผนในความคิด และการกระทำที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของคนในสังคมที่มีความเป็นระเบียบ ความกลมเกลียวก้าวหน้า และความมีศีลธรรม อันดีงาม” บทบาทในด้าน

การรักษาแบบแผนของสังคมเห็นได้ชัดเจนจากเพลงอีแซว ได้แก่ บทบาทในการรักษาแบบแผน พฤติกรรม และการควบคุมสังคม บทบาทในการจรรโลงสถาบันของสังคม และบทบาทในการจรรโลง วัฒนธรรมท้องถิ่น

3.1 การรักษาแบบแผนพฤติกรรมและควบคุมสังคม

คติชนวิทยา มีหน้าที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ช่วยรักษาแบบแผนพฤติกรรม ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันแล้วในสังคมช่วยให้ชาวบ้านปฏิบัติพิธีกรรมและขนบธรรมเนียม ประเพณีต่าง ๆ ให้ถูกต้องตามแบบแผนของวัฒนธรรมนอกจากนี้คติชนวิทยายังช่วยทำหน้าที่ควบคุมสังคม ด้วยการแสดงการยอมรับบุคคลที่ปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคม การชี้แนะระเบียบแบบแผน ตลอดจนการกำหนดพฤติกรรมที่เหมาะสมในสังคมนั้น เพราะผู้ที่เป็นพ่อเพลงและแม่เพลง นอกจากจะเป็นผู้มีน้ำเสียงดี ไหวพริบดี แล้วยังต้องมีความรู้เรื่องต่าง ๆ และมีประสบการณ์ชีวิตพอที่จะโน้มน้าวจิตใจผู้คนในสังคมให้คล้อยตามด้วยจึงจะได้รับความนิยมจากประชาชน

เพลงอีแซว มีบทบาทในการรักษาแบบแผนพฤติกรรมที่ยอมรับกันแล้วในสังคม ด้วยการรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียม ประเพณี และค่านิยมอันดีงามของสังคม ได้แก่ ประเพณีการไหว้ครู การไหว้ครูเป็นมรดกสำคัญประการหนึ่งในบรรดาเอกลักษณ์อันดีงามต่าง ๆ ของไทยอันสืบทอดมาแต่โบราณ เป็นประเพณีที่ปัจจุบันยังปรากฏแพร่หลาย มรดกของชาติในเรื่องการเคารพครูบาอาจารย์ นั้นมิได้สูญสูญไปแต่ยังสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน แม้จะทุเลาความเข้มข้นลงบ้างในด้านการปฏิบัติ อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม แต่ยังสามารถดำรงเอกลักษณ์ของไทยที่เด่นชัดไว้ได้ ปัจจุบันการเล่นเพลงอีแซว ยังคงสืบทอดประเพณีการไหว้ครู หรือประเพณีการยกครู ก่อนจะแสดง หรือเล่นเพลงเสมอทั้งนี้เพื่อเป็นการแสดงความเคารพ และแสดงความกตัญญูต่อครูบาอาจารย์ตามประเพณีของไทยที่มีมาแต่โบราณ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คุณพ่อแม่ยกไว้ กลับมาไหว้คุณครู
ไหว้ครูฉิ่งครูฉาบ ไหว้ครูกรับครูกลอง
ไหว้ครูตันแบบ ผู้สร้างเพลงอีแซว
มีครูร้าย จันทรแดงแห่งบ้านปลายนา
ครูเจ็ลยว ช้างเผือก แห่งบ้านปู่เจ้า
ไหว้ครูขวัญจิต ศรีประจันต์
ไหว้ครูที่สอนลูกอยู่ในโรงเรียน

ที่ได้ให้ความรู้ จากคุณครูทั้งหลาย
ทั้งครูรำครูร้อง อีกทั้งครูรุ่นใหม่
ครูผู้จัดวางแนว เพลงอีแซวเอาไว้
และครูเพลงวัดป่า รวมทั้งครูไซ
ทั้งครูไปรยคนเก่า และครูร่วมสมัย
ไหว้ครูบัวผัน และอีกท่านครูไสว
ให้ลูกได้พากเพียร จนเรียนรู้เล่นได้
(บทเพลงอีแซว บทไหว้ครูของร.ร.วัดพังม่วง)

นอกจากการไหว้ครูจะแสดงถึงความกตัญญูรู้คุณซึ่งเป็นค่านิยมอันดีงามแล้ว ยังเป็นการปฏิบัติบูชา ซึ่งเชื่อกันว่าผู้ปฏิบัติจะได้รับประโยชน์ทำงานสำเร็จลุล่วง สามารถใช้วิชาที่ร่ำเรียนมาให้เกิดประสิทธิผลได้ อันจะทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความภาคภูมิใจ เพราะถือว่า “ศิษย์มีครู” จะเป็นที่ยกย่องและยกย่องจากคนในสังคม ทำให้เกิดกำลังใจที่จะปฏิบัติวิชาชีพ และก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้า

แก่คน และสังคมต่อไป การดำรงรักษาประเพณีไหว้ครูของเพลงอีแซว จึงเป็นส่วนหนึ่งสร้างสรรค์หรือจรรโลงวัฒนธรรมของชาติ

เมื่อมีการไหว้ครู แล้วตามขนบธรรมเนียม ประเพณีไทย พบว่าในแบบแผนวัฒนธรรมของชาติ การไปลามาไวนับเป็นแบบอย่างที่ดีอีกอย่างหนึ่งที่นิยมปฏิบัติกันอยู่ทั่วไป ดังตัวอย่าง

ขอคำนับกราบไหว้ ชาวไทยทุกท่าน
มาฟังเพลงลูกหลานขอกราบกรานอีกที่
ท่านผู้ชมที่เคารพ ผมขอนบสืบนีว

มาฟังเพลงลูกหลาน ขอกราบกรานอีกที่

ผมขอกล่าวแท้งค์กั๊ว สิบนี้วอนไหว้

(บทเพลงอีแซว ไท่ทศน์ซ่ง 5 รายการ “ตรุณธรรม”)

อนึ่ง แม้ว่าเพลงอีแซวจะมีเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องของความรัก การแต่งงาน และการดำรงชีวิตคู่ แต่เนื้อเพลงเหล่านี้มิได้ให้เฉพาะความสนุกสนานเท่านั้น ยังได้สอดแทรกคำสอน หรือลงท้ายด้วยการสอนใจที่แสดงให้เห็นคุณค่าของแบบแผนความประพฤติที่สังคมยอมรับ หรือแสดงให้เห็นผลเสียของการฝ่าฝืน หรือละเลยการปฏิบัติตามแบบแผนของสังคม เช่น ความสัมพันธ์ของชายหญิงที่ยังมิได้แต่งงานกันตามประเพณี การรักนวลสงวนตัวของฝ่ายหญิง เป็นต้น ดังตัวอย่างบทเพลงต่อไปนี้

ญ. เลยใช้ก้อยสะกิดหัวไห้สติดกับกาย

พานประสบพบกัน ไหวหวั่นอาวรณ์
มือไวใจเร็ว วยรุ่นใจร้อน
ฉันไม่ใช่หญิงข้างทาง หรือข้างถนน

จึงสลัดบัตกร ออกไปก่อนไกล ๆ
หยุดยั้งฟังก่อน อย่าเพิ่งเข้ามาไกล
ทำนิสัยสัปดน ไวใจไม่ได้

ญ. ฉันเป็นลูกมีพ่อ กันหนอว่ามีแม่
มาจับมือจับไม้ คนไทยเขาถือ

ไม่ได้เกิดกันมาแต่ กระบอกไม้ไผ่
เดี่ยวชาวบ้านเอาไปลื้อ แล้วฉันอาย

ซ. เดี่ยวชาวบ้านเอาไปลื้อแล้วเธออาย

ขอโทษเถื่อน้องสาว เพราะพวกเราคณซื่อ
จะหวงแหนไปทำไม แค้จับไม้จับมือ
หนุ่มสาวสมัยนี้ อยู่ในยุคก้าวหน้า
ที่เคยอยู่กรุงเทพฯ เห็นเซฟมาทั่ว
เห็นตามศูนย์การค้า หรือตามหน้าโรงแรม
ไม่เห็นเขาถือตัว แม้ไม่ใช่ผ้าเมียกัน

เพียงแค้ขอจับมือ จะหวงไปทำไม
อย่าทำเป็นซื่อป้อ เลยแม่บัวบังใบ
เขาไม่ถือไม่สา กันหอรอกหนารู้ไหม
เห็นเป็นคู่เดินตัว ไม่รู้ว่าใครเป็นใคร
เขากอดหน้ากอดหลัง กอดเอวกอดไหล่
เห็นทั้งคืนทั้งวัน เขาแะจะกันวุ่นวาย

ญ. เห็นทั้งคืนทั้งวันเขาแะจะกันวุ่นวาย

ตัวอย่างที่เธอเห็น นั้นมันเป็นสิ่งเสีย
เราเป็นคนไทย ต้องรักวัฒนธรรม
ประเพณีของไทย เขาก็ให้เหตุผล

เราไม่ใช่ผ้าเมีย จะมัวเมียทำไม
จะโสมมมมมมตามสมัยใหม่ ๆ
ว่าหญิงไทยทุกคน อย่าทำตนเหลวไหล

เป็นสาวเป็นนาง ต้องรักน้ำรักนวล
อย่าเอาอย่างฝรั่ง แล้วมั่งค่า

ความสาวต้องสงวน หญิงไม่ควรมั่งง่าย
พ่อแม่จะขายหน้า ชาวบ้านตาย
(บทเพลงอีแซว ชุดเกี่ยวสาว ร.ร.วัดพังม่วง)

จากบทเพลงดังกล่าว พ่อเพลงเป็นพวกหัวสมัยใหม่ คิดว่าการจับมือถือแขนฝ่ายหญิงเป็นเรื่องธรรมดา คนสมัยนี้ไม่ถือเป็นเรื่องเสียหาย แต่แม่เพลงซึ่งเป็นหญิงไทยหัวโบราณ ถือว่า การรักนวลสงวนตัวเป็นสิ่งสำคัญ ชายหญิงที่ยังมิได้แต่งงานกันตามประเพณีก็ไม่ควรถูกเนื้อต้องตัวกัน และไม่ควรรับวัฒนธรรมตะวันตกบางอย่าง เช่น การเดินกอดเอว กอดไหล่ ในที่รโหฐาน เข้ามาในสังคมไทย เพราะจะนำความเสื่อมเสียชื่อเสียงวงศ์ตระกูลและทำให้พ่อแม่อับอายชาวบ้าน

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว เพลงอีแซว ยังมีส่วนส่งเสริม และรักษาค่านิยมอันดีงามของสังคมด้วย เช่น การอ่อนน้อมถ่อมตน การเคารพผู้อาวุโส และการมีเมตตาต่อผู้อื่น ซึ่งจะปรากฏให้เห็นในบทร้อง และการแสดงออกของศิลปินนั้นคือ การทักทายและการอวยพรแก่ผู้ชม ซึ่งศิลปินอีแซว ถือปฏิบัติอยู่เป็นประจำ บทร้องและการแสดงออกด้วยท่าทีที่ยกย่องผู้ชม ให้เกียรติผู้ฟัง และอ่อนน้อมถ่อมตน ตลอดจนการแสดงไมตรีจิต และความหวังดีต่อผู้ชมนั้นเป็นวัฒนธรรมที่ดีงาม ซึ่งคนในสังคมยกย่องเพราะเป็นพฤติกรรมที่จะนำความสุข และสันติสุขมาสู่สังคม ดังตัวอย่าง

“ขอคำนับกราบเท้า ชาว สปช.
และคุณแม่คุณพ่อ ลูก ๆ ขอสวัสดิ์

และคุณแม่คุณพ่อ ลูก ๆ ขอสวัสดิ์

.....
บรรทัดสุดท้าย ขอให้คำพร
พระสยามเทวา ไพรจงได้ป้องกัน
ทั้งพระบารมี พระภูมิมีหาราช
สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากล ขอให้ดลบันดาล
ให้ได้ปีละ 2 ชั้น ทุกท่านไป
ให้ได้เลื่อนยศ ปรากฏศักดิ์ศรี

.....
ก่อนที่จะจากจร ขอฝากคำพรจากใจ
ท่านเดินทางกลับบ้าน ให้พ้นผ่านโศกภัย
ให้ท่านแคล้วคลาด สารพัดพริชัย
ให้ได้ปีละ 2 ชั้น ทุกท่านไป

ให้ได้เป็นอธิบดีกันทุกราย

(บทเพลงอีแซว ชุดเกี่ยวสาว ร.ร.วัดพังม่วง แสดงงานวันประเพณีศึกษา)

จากบทเพลงดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงมารยาทในการทักทายท่านผู้ชมด้วยการสวัสดิ์ นอกจากจะแสดงถึงการอ่อนน้อมถ่อมตนแล้วยังเป็นการสร้างความนิยมให้แก่นักแสดงด้วย และเมื่อจบการแสดงก็จะมีคำอวยพรมอบให้แก่ผู้ชมเพื่อสร้างความประทับใจให้แก่ผู้ชมที่มาชมการแสดง

ส่วนการควบคุมสังคม เพลงอีแซว มีบทบาทในฐานะที่เป็นกลไกสร้างความกดดัน และการควบคุมทางสังคม โดยการแสดงความไม่ยอมรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม หรือเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคม ด้วยการเสียดสี ประชดประชัน หรือตำหนิ โดยตรงถึงพฤติกรรมนั้น ดังตัวอย่าง

ญ. คำพังเพยเอ่ยไว้ ฉันจำได้ถ้วนถี่
 อ้ออย่างนี้เล่า ลูกเต้าใจแตก
 เพราะผู้ใหญ่ทำยุ่ง เด็กก็ทำตามอย่าง
 ฉะนั้นเด็กเตี้ยวันนี้ จึงผิวดสีไม่น้อย
 รู้จักกันง่าย ชิดใกล้กันเกิน
 หญิงชายใกล้ชิด ต่างสนิทสนม
 เพราะชายเห็นแก่ตัว ลืมชั่วลืมดี
 ลูกเขาเมียใคร เห็นได้ชัดเจน
 เจริญทางวัตถุ แต่มาผูกที่จิต

ข. จึงเดินทางห่างทิศ ใจจึงผิดใจไทย
 จริงซีพี่น้อง หญิงเขาร้องถูกหลัก
 ผมเห็นเป็นประจำ แกวตามร้านขายเหล้า
 เด็กเสริฟอาหาร บางคนนั้นยากจน
 เพราะความรู้ไม่มี งานดี ๆ เขาไม่รับ
 ต้องล้างถ้วยล้างจาน ทำงานสาวเสริฟ
 ผู้มากินอาหาร เข้าชั้นเศรษฐี
 ทิปทีละพัน หวังพ้นวันหน้า

ญ. ลูกเมียอดตายห่า นึกแล้วน่าเจ็บใจ
 พุดถึงเรื่องนี้ใจไม่ดีเลยหนู

ญ. แต่คุณครูของเรา รับรองเขาไม่ทำ
 หนูถือว่าครู เหมือนแม่เหมือนพ่อ
 หนูยังไร้เดียงสา แต่เห็นมาเหมือนกัน
 ชอบเที่ยวร้านอาหาร ข้าวบ้านไม่กิน
 ชอบไปฟังนักร้อง นั่งมองขาอ่อน
 ชอบไปนอนเล่นใต้ แล้วไม่เกรงกัน
 ลูกขอเงินไปโรงเรียน ให้แต่เหรียญเก่า ๆ

ถ้าผู้ใหญ่ทำดี เราก็ทำตามได้
 ก็ผู้ใหญ่ทำแปลก เด็กจึงแปลกตามไป
 ก็ผู้ใหญ่ทำอย่าง เด็กก็ซุกเลอะใหญ่
 ผิดร่องผิดรอย กันไปน้อยเมื่อไร
 ยิงบ้านเมืองเจริญ ความประพฤติเลวร้าย
 ดูแล้วไม่เหมาะสม รสนิยมคนไทย
 ลืมกระทั่งประเพณี วัฒนธรรมหนีไปไหน
 ลืมคำธรรมะ ที่พระสอนไว้
 จึงเดินทางห่างทิศ ใจจึงผิดใจไทย

ชายเห็นแก่ตัวกันมาก ลูกเต้าลำบากเห็นไหม
 ดื่มเครื่องดื่มหื่นเมา ไม่ว่าลูกเขาเมียใคร
 รับจ้างเสริฟขัดสน เพราะความจนเข็ญใจ
 ต้องต่อสู้อยู่กับ งานสำหรับร่างกาย
 บางคนมิได้ขายเหล้า แต่ถูกเนืบทูกราย
 ควักกระเป๋าดังละที่ แเบงคังปีกใหญ่
 ลูกเมียอดตายห่า นึกแล้วน่าเจ็บใจ

ร้องออกมากรอกหู จะโดนครูเราไหม
 เพราะมีศีลประจำ กันอยู่ในดวงใจ
 ถ้าโดนใครละก็ หนูขอภัย
 มีคนใกล้ ๆ บ้าน เป็นกันหลายราย
 เพราะในบ้านหมิ่นกลิ่น ชอบไปกินของไกล
 แจกรางวัลเป็นฟ่อน แล้วกลับไปนอนเล่นใต้
 เอาโรคเอดส์มาบ้าน ต้องชมซานปวดไส้
 แต่ตัวเองกินเหล้า แจกสาว ๆ ไม่เสียดาย
 (บทเพลงอีแซว ชุดเกี้ยวสาว ร.ร.วัดพังม่วง)

จากบทเพลงดังกล่าวมีทั้งการดำเนินคดี การเสียตีสี และการประชดประชัน เพื่อสร้างความกดดันให้แก่ผู้ฟังที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ให้ได้คิด และได้ละอาย อันเป็นการควบคุม หรือป้องกันบุคคลที่พยายามประพฤติตนออกนอกบรรทัดฐาน หรือจารีตประเพณีของสังคม ซึ่งลักษณะนี้เป็นการลงโทษด้วยวาจาตนเอง

3.2 การจรรโลงสถาบันของสังคม

เพลงอีแซว มีบทบาทในการปลูกฝังความคิด และทัศนคติต่อสถาบันต่าง ๆ ของสังคม ได้แก่ สถาบันชาติ สถาบันศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ และสถาบันการเมืองการปกครอง ด้วยการแสดงความศรัทธายกย่อง และสืบทอดความนึกคิดให้แก่คนในสังคมด้วยการกระตุ้น หรือเตือนสติให้ยึดมั่น ในสถาบันดังกล่าว ดังตัวอย่างจากบทเพลงต่อไปนี้

ว่างข้าศึก 200 ปี ด้วยบารมีจอมไท

ชาตินักสู้องค์ท่าน คนสุพรรณได้รู้..เอ๋ย
สมเป็นเมืองหน้าด่าน ช่วยต่อต้านพม่า
ถึงเป็นทัพโตใหญ่ ต้องรุกไล่หลายวัน..เอ๋ย..
คนเห็นจะจะ ชัยชนะครั้งนั้น
ทุกคนได้ความคิด ฝังในจิตหยั่งลึก
ถึงแม้ว่าต่อมาถูกกริหาย่ำยี เอ๋ย

ทำให้เลือดนักสู้ เข้าสิงสู่หัวใจ
หากจะต้อยทรยา ต้องตีฝ่าให้ได้
ช่วยเมืองหลวงเตรียมการได้เนิ่นนานวันหลาย
ต้องสละชีวิต เพื่อป้องกันแดนไทย
ให้เป็นชาติผู้ศึก ให้กองทัพไปไกล
พม่าเข้าต่อตี นำอัคคีเผาไหม้

พม่าเข้าต่อตี นำอัคคีเผาไหม้

ถึงคราวเมืองวิบัติ เมื่อกษัตริย์อ่อนบ้าง
จึงมีไทยร่วมคิด สละชีวิตเข้าสู่ เอ๋ย
พระองค์ขาวพระองค์ดำ ท่านทรงทำนุอย่าง
ทุกคนรักหม้อรัก ช่วยกันปกกันป้อง เอ๋ย
ให้มีที่ทำกิน มีแผ่นดินปลูกบ้าน
เพราะเลือดไทยเข้มข้น สายเลือดคนนักสู้...เอ๋ย

ก็ไม่ถึงกับร้าง ต้องต่อสู้อย่างเต็มที่
ช่วยกันปราบศัตรู เข้าก่อกำเมืองได้
ไทยได้ถูกปลูกฝัง ให้กล้าหาญชาญชัย
ให้ผืนแผ่นดินทอง เป็นของลูกหลานไว้
ได้สืบทอดลูกหลาน บนถิ่นขวานทองไทย
ไม่ให้ใครข่มขู่ ปราบปรามสลาย

(บทเพลงอีแซว เพื่อเกิดพระเกียรติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ร.ร.วัดพังม่วง)

จากบทเพลงดังกล่าว เป็นการจรรโลงสถาบันพระมหากษัตริย์ในอดีตสมัยอยุธยา และสถาบันชาติด้วยการแสดงความยกย่องในสมเด็จพระนเรศวรมหาราชและสมเด็จพระเอกาทศรถที่ได้ทรงกอบกู้เอกราชของแผ่นดินไทยกลับคืนมาจากพม่า ทำให้พระเกียรติยศเป็นที่เลื่องลือไปทั่วทิศานุทิศ ข้าศึกศัตรูไม่หาญกล้ามาเบียดเบียนแผ่นดินไทยอีกเลยถึง 160 ปีและเป็นการปลูกจิตสำนึกให้คนไทยมีความรักชาติ เช่น บรรพบุรุษในอดีตที่ยอมเสียสละปกป้องแผ่นดินไทยไว้ให้แก่ลูกหลาน

พระคุณจตุรรมเกล้าของชาวไทย

พระทรงได้ประกาศ คนทั้งชาติรู้มา..
ครองแผ่นดินโดยธรรม พระทรงนำประโยชน์สุข
ทศพิธราชธรรม พระองค์นำพาเด่น
ถือประชาเป็นที่ตั้ง ให้สมดังประกาศ
ตั้งแต่เสวยราชย์ ไทยทั้งชาติได้ประจักษ์

เป็นอมตะวาจา ไทยถ้วนหน้าฝังใจ
ให้ชาวสยามพันทุกข์ มีแต่สุขใจกาย
มิใช่เพียงไทยเห็น ต่างชาติก็เช่นคนไทย
เพื่อคนไทยทั้งชาติ สุขสวัสดิ์ผ่องใส
พระห้วงโยให้รัก จนสุดแดนเหนือใต้

พระทรงเอื้ออาทร พสกนิกรทั่วหล้า
ทรงตรากตรำวรกาย ดำเนินไปทุกถิ่น
พระดำริโครงการ พระราชทานท้องที่
พระภูมิฉลาด ใช้ธรรมชาติเข้าแก้
จึงได้ยื่นได้เห็น นับว่าเป็นครั้งแรก
จริง ๆ แล้วต้องอ่วม น้ำต้องท่วมครึ่งปี
ปัญหาการกินอยู่ ถ้าทรงรู้ว่ามี
ก็เพราะทรงปราดเปรื่อง ในทุกศาสตร์สาขา
กระดากหนาปีกใหญ่ จึงอยู่ในพระหัตถ์
ทั้งภาครัฐบาล หรือหน่วยงานเกี่ยวข้อง

พระทัยเปี่ยมเมตตา ต่อประชาทั้งหลาย
ไปจนทั่วแผ่นดิน มิมีใครเทียมได้
อุปถัมภ์ที่มี พระทรงช่วยแก้ไข
เหมือนเอาหนามเปิดแผล ดึงหนามยอกออกได้
ซื้อแก้มลิงนั้นแปลก ช่วยแก้ น้ำท่วมได้
แต่กลับลดเร็วรี เพราะปรีชาจอมไท
ทรงแนะให้ทันที ประชาชนทุกข์คลาย
บุญของชาวประชา ที่ฟ้าส่งมาให้
ทั้งแผนที่เด่นชัด มีข้อมูลมากมาย
ได้แก้ปัญหาปากท้อง จากโครงการจอมไท

(บทเพลงอีแซว แสดงงานอนุสรณ์ดอนเจดีย์ ม.ค.2539 ร.ร.วัดพังม่วง)

จากบทเพลงดังกล่าวเป็นการจรรโลงสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วยการแสดงความยกย่อง
ชื่นชมในพระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชที่ได้ทรงปกครอง
พสกนิกรทั่วทุกแห่งด้วยทศพิธราชธรรม มีน้ำพระทัยเปี่ยมไปด้วยความเมตตา ทรงตรากตรำ
พระวรกายในการเสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมพสกนิกรในถิ่นทุรกันดาร ถ้าท้องที่ใดประสบภัยพิบัติ
ก็จะทรงช่วยแก้ไขดังเห็นได้จากโครงการพระราชดำริต่าง ๆ เช่น โครงการแก้มลิงที่ช่วยแก้ปัญหาน้ำ
ท่วมได้ ปัญหาการทำกินก็จะทรงพระราชทานคำแนะนำเพื่อสร้างอาชีพให้แก่ราษฎร นับว่าเป็น
บุญของคนไทยที่ได้พระองค์ท่านเป็นพระมหากษัตริย์เพราะทรงเป็นร่มโพธิ์ทองของคนไทยทั้ง
แผ่นดิน

พระทรงเป็นตัวอย่างนำแนวทางของไทย

พระทรงชูชบ อุปถัมภ์
ทรงเป็นพุทธมามกะ อันประเสริฐ
ทรงศึกษาธรรมโม พุทธโสภา

ด้วยพระราชวิจารณ์อันเกรียงไกร

พระแม่ดุจร่มโพธิ์ใหญ่ที่โบหนา
ทรงตั้งทุนศึกษา วิชาศาสนา
แต่ผู้เพียรเรียนดี ไม่มีทุน
ชาวไทยร่วมเย็น เป็นสุขแท้

มีพระแม่ปกป้อง แล้วผองภัย

ราษฎรร้อนร้น หนใดเล่า
ทุกภาคยากทุกข์ ทรงบุกบัน
ผู้ไม่มีอาชีพ พระองค์ก็ทรงช่วย

พระทรงยกศาสนา ก้าวหน้าไกล
ทรงชูเชิดอุปถัมภ์ คำจุนไว้
ด้วยพระราชวิจารณ์ อันเกรียงไกร

ที่ผุ่นก่ผุ่นกา ได้อาศัย
ให้เยาวชนของชาติ ได้มากมาย
ทรงคำจุนเป็นนิจ กิจทั้งหลาย
มีพระแม่ปกป้อง แล้วผองภัย

พระทรงเฝ้าเยี่ยมเยียน มิเลือนหาย
พระราชทานสินทรัพย์ นับไปให้
ผู้ป่วยก็รักษา ด้วยอาลัย

(บทเพลงอีแซว ชุติเหตุพระเกียรติ ร.ร.วัดพังม่วง)

จากบทเพลงดังกล่าว เป็นการจรรโลงสถาบันพระมหากษัตริย์และสถาบันศาสนา ด้วยการยกย่องสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ที่ได้ทรงทำนุบำรุงศาสนา และทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจต่าง ๆ เพื่อบรรเทาความทุกข์ยากของราษฎรในท้องถิ่นทุรกันดารทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ให้สามารถเลี้ยงตนเองได้ และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จึงทรงริเริ่มโครงการต่าง ๆ หลายโครงการ เช่น โครงการศิลปาชีพ โครงการปักษ์น้ำ และโครงการฟาร์มตัวอย่าง เป็นต้น

น้ำพระราชหฤทัยอันเปี่ยมไปด้วยพระเมตตาของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เป็นที่ลี้มปิดและซาบซึ้งแก่พสกนิกรทั่วประเทศ

...ถึงเงินบาทดั่งตัว ไม่ต้องกลัวนะท่าน

เรามีรัฐบาลที่เก่งกาจแล้วใจ..

(บทเพลงอีแซว แนะนำสถานที่ท่องเที่ยว จังหวัดสุพรรณบุรี ร.ร.วัดพังม่วง)

จากบทเพลงดังกล่าว เป็นการจรรโลงสถาบันการเมืองการปกครอง ด้วยการสร้างศรัทธาให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในการบริหารประเทศและการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของรัฐบาล

3.3 การจรรโลงวัฒนธรรมท้องถิ่น

เพลงอีแซวมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษา และทำให้ตระหนักถึงคุณค่าวัฒนธรรมท้องถิ่นของจังหวัดสุพรรณบุรี ด้วยการสร้างสรรค์เนื้อร้องเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ และร้องเผยแพร่แก่ประชาชนทั่วไป อันนำมาซึ่งความภาคภูมิใจในศักดิ์ศรี และเห็นความสำคัญของท้องถิ่นทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในท้องถิ่น ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างของบทเพลงต่อไปนี้

ย่ำบัวผันท่านสอนไม่ไหว ท่านก็ให้แนวทาง
คุณย่ำบัวผัน จึงสั่งการเอาไว้
ให้แม่สองคน ผลัดวนกันมาสอน
กลัวศิลปชาติอื่น เข้ามากลืนศิลปไทย
กลัวเพลงพื้นบ้านสูญหาย
นี่เป็นจุดประสงค์ ความจำนงหนักหน่วง
ที่ฝึกหัดหนูไว้ ก็มีได้หวังคุณ
เพื่อให้เด็กรุ่นใหม่จะได้สืบทอด
หวังอนุรักษณ์ฝากไว้ ว่าศิลปไทยโบราณ

สอนบ้างเป็นลมบ้าง ท่านมุ่งหวังเต็มที่
ให้แม่ขวัญใจ และขวัญจิตผู้พี่
วันละตอนสองตอน แม่ท่านสอนง่ายดี
กลัวเพลงพื้นบ้านสูญหายเพราะท่านเสียดายของดี
เพราะท่านเสียดายของดี..
ของครูวัดพังม่วง ได้หายห่วงเสียที
แต่กลัวสมบัติไทยจะสูญ ช่วยเพิ่มพูนทวี
ช่วยกันแจวไม่จอด ไม่รู้จะรอดไหมนี่
ช่วยส่งเสริมสร้างสรรค์ ศิลปสุพรรณบุรี

(บทเพลงอีแซว ออกรายการตรุษธรรม สถานีโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5 ร.ร.วัดพังม่วง)

จากบทเพลงดังกล่าวเป็นการจรรโลงวัฒนธรรมท้องถิ่นในเรื่องของเพลงพื้นบ้าน โดยที่ศิลปินพื้นบ้านนำโดยนางบัวผัน จันทรศรี เป็นผู้ถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านให้แก่เยาวชนในท้องถิ่นเพื่ออนุรักษ์เพลงพื้นบ้านมิให้สูญหายไปจากแผ่นดินไทย ภายหลังจากนางบัวผัน จันทรศรีมีอายุมากขึ้น ประกอบกับสุขภาพไม่แข็งแรงจึงได้ให้ลูกศิษย์ 2 คน คือ นางขวัญจิต ศรีประจันต์ และนางขวัญใจ ศรีประจันต์ มาผลัดกันถ่ายทอดความรู้เรื่องเพลงพื้นบ้านแก่เยาวชนในโรงเรียนวัดพังม่วง

จากการศึกษาบทบาทหน้าที่ในด้านการรักษาแบบแผนของสังคมของเพลงอีแซว สรุปได้ 3 ประการ คือ บทบาทสำคัญในการรักษาแบบแผนพฤติกรรมและควบคุมสังคม ได้แก่ การรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยมอันดีงามของสังคม อาทิ การกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ การอ่อนน้อมถ่อมตน การรู้จักเด็กรู้จักผู้ใหญ่ การรู้จักมารยาท การวางตัวในที่สาธารณะชน ส่วนการควบคุมสังคม เพลงอีแซวมียุทธเพลงมีเนื้อหาในการตำหนิ ตีเตียน เสียดสี ประชดประชัน การกระทำหรือพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม นอกจากนี้เพลงอีแซวยังมีบทบาทในการจรรโลงสถาบันสังคม กล่าวคือ มีการแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของสถาบัน อาทิ สถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันชาติ ศาสนา โดยปลุกจิตสำนึกให้ผู้ฟังเกิดความซาบซึ้ง และเกิดความรักเทิดทูนต่อสถาบัน ส่วนบทบาทในการจรรโลงวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น เพลงอีแซวมีส่วนช่วยให้ผู้ชมเล็งเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตน ในการถ่ายทอดเพลงพื้นบ้าน ประเพณีท้องถิ่นของจังหวัดสุพรรณบุรี รวมทั้งทำให้ผู้ฟังเกิดความภาคภูมิใจ และเกิดความสำนึกที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีเหล่านั้นให้คงอยู่ต่อไป

จากการสังเกตและสัมภาษณ์เยาวชนในโรงเรียนวัดพังม่วงที่ได้รับการถ่ายทอดเพลงอีแซวจากศิลปินพื้นบ้านถึงบทบาทหน้าที่ของเพลงอีแซวในด้านการรักษาแบบแผนของสังคม ตามความคิดเห็นของเยาวชนมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

เพลงอีแซวมียุทธบทบาทสำคัญในการรักษาแบบแผนพฤติกรรมและควบคุมสังคม ส่งผลให้เยาวชนเห็นความสำคัญต่อการรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนค่านิยมอันดีงามของสังคม ในด้านการกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ เพราะสังคมไทยให้ความสำคัญในการรู้จักตอบแทนผู้มีพระคุณ จึงจะได้ชื่อว่าเป็นบุคคลที่รู้คุณคน อันจะนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าในชีวิต การรู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นสิ่งที่เยาวชนต้องระลึกไว้เสมอ เพราะจะทำให้ได้รับความเมตตาจากผู้อาวุโสกว่า และการรู้จักการวางตัวในที่สาธารณะชนของเยาวชน ก็จะส่งผลให้เยาวชนได้รับความชื่นชมจากบุคคลอื่นในสังคม ส่วนเพลงอีแซวที่มีเนื้อหาในการตำหนิ ตีเตียนในพฤติกรรมที่ไม่ได้รับการยอมรับในสังคม ก็ส่งผลให้เยาวชนหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่ดีเหล่านั้น หรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อให้ได้รับการยอมรับในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม นอกจากนี้เพลงอีแซวยังมีบทบาทในการจรรโลงสถาบันสังคม ส่งผลให้เยาวชนเกิดความรู้สึกเชื่อมั่น ศรัทธา และเทิดทูนต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันชาติ และสถาบันศาสนา ส่วนบทบาทในการจรรโลงวัฒนธรรมท้องถิ่นส่งผลให้เยาวชนเกิดความกระตือรือร้นในอันที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนให้คงอยู่ และเกิดความภาคภูมิใจในการเป็นผู้สืบสานวัฒนธรรมที่ดั่งามในท้องถิ่น รวมทั้งการสืบทอดเพลงพื้นบ้านให้แก่คนรุ่นต่อไปด้วย

4. บทบาทหน้าที่ในด้านการสร้างความสามัคคีของชุมชน

ความสามัคคีของชุมชน เป็นสิ่งสำคัญในการดำรงอยู่ของชุมชนนั้น ๆ ถ้าชุมชนใด หรือชนชาติใดไม่มีความสามัคคีแล้ว ชุมชนนั้น หรือชาตินั้นก็หาที่จะประสบความสำเร็จได้ไม่ คงจะพบกับความล่มสลายไปในไม่ช้า ในบทเพลงอีแซวจะมีการสอดแทรกบทสอน คติเตือนใจเกี่ยวกับความสามัคคีอยู่เสมอ เพื่อที่จะสื่อสารให้กับผู้ชมได้ทราบถึงความสำคัญ การรู้จักสามัคคีให้มีขึ้นในชุมชนและในชาติ แม้ว่าจะเริ่มจากชุมชนเล็ก ๆ แต่จากจุดเริ่มที่ชุมชนเล็ก ๆ หลายชุมชนก็จะรวมกันเป็นชุมชนใหญ่ และในที่สุดก็จะนำมาซึ่งความเข้มแข็งของชุมชน และคนในชาติ

4.1 การร่วมมือกันจัดงานกีฬาแห่งชาติ

ในปี พ.ศ. 2539 จังหวัดสุพรรณบุรีได้รับเป็นเจ้าภาพจัดงานกีฬาแห่งชาติ โดยงานที่ได้รับมอบหมายนั้นสำเร็จลุล่วงลงไปด้วยดี อีกทั้งในพิธีเปิด-ปิดงานนั้นได้รับการกล่าวขวัญถึงรูปแบบไปทั่วประเทศ ทำให้จังหวัดสุพรรณบุรีเป็นที่ยอมรับถึงความสามารถในการจัดงานกีฬาได้เป็นอย่างดี จนต่อมาได้รับการไว้วางใจให้รับจัดงานเป็นเจ้าภาพงานแข่งขันกีฬาต่าง ๆ อีกหลายครั้ง บทเพลงอีแซวมีการกล่าวถึงความภาคภูมิใจในการเป็นเจ้าภาพงานกีฬาแห่งชาติ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ชาววังน้ำซับร่วมกันรับธงชัย

นำโดยกำนันประสงค์ โพรสุรน

ข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน

เราร่วมกันรับธง เสริมส่งกีฬา

กีฬาแห่งชาติ ของจังหวัดสุพรรณ

ทั้งสภาตำบล ทัวทุกคนดีใจ

ทุกหมู่บ้าน ตำบล ทัวทุกคนร่วมใจ

ในเดือนพฤศจิกายน เหลือเวลาไม่ไกล

เป็นงานสำคัญ ต้องร่วมกันทุกราย

(บทเพลงอีแซว “เล่าเรื่องเมืองสุพรรณ” ร.ร.วัดพังม่วง)

จากบทเพลงดังกล่าวชาวบ้านตำบลวังน้ำซับได้ร่วมกันจัดกิจกรรมวิ่งรับธงชัยในงานกีฬาแห่งชาติ โดยบุคคลที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน ได้ให้ความร่วมมือในการจัดงานกันอย่างเต็มที่บ่งบอกถึงความสามัคคี ความร่วมแรงร่วมใจ ความภาคภูมิใจในการเป็นเจ้าภาพในการจัดงานกีฬาคั้งนี้เป็นอย่างมาก

4.2 การร่วมกันต่อสู้เพื่อชาติตามรอยบุรพกษัตริย์

ถึงคราวเมืองวิบัติ เมื่อกษัตริย์อ่อนบ้าง	ก็ไม่ถึงกับร้าง ต้องต่อสู้อย่างเต็มใจ
จึงมีไทยร่วมคิด สละชีวิตเข้าสู่ เอย	ช่วยกันปราบศัตรู เข้าก่อกำเมืองได้
พระองค์ขาวพระองค์ดำ ท่านทรงทำนุอย่าง	ไทยได้ถูกปลุกฝัง ให้กล้าหาญชาญชัย
ทุกคนรักหม้อรัก ช่วยกันปกกันป้อง เอย	ให้ผืนแผ่นดินทอง เป็นของลูกหลานไว้

(บทเพลงอีแซว เพื่อเทิดพระเกียรติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ร.ร.วัดพังม่วง)

จากบทเพลงดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเมื่อถึงคราวที่บ้านเมืองอยู่ในช่วงวิกฤติประชาชนในชาติก็จะร่วมมือกันต่อสู้กับศัตรูที่เข้ามากล้ากรายประเทศของเราตามรอยบุรพกษัตริย์ที่ทรงเสียสละเลือดเนื้อในการรักษาประเทศชาติไว้ให้ลูกหลาน

4.3 การร่วมมือกันจัดงานอนุรักษ์ดอนเจดีย์

ขอกราบไหว้ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย	
ทุกท่านที่เห็นหน้า ท่านนั้นมาหลายเขต	มากันทั่วประเทศ ทั่วทุกเขตแดนไทย
กราบถวายบังคม องค์พระนเรศวร	ที่คนไทยทั้งมวล ล้วนต่างมากราบไหว้
คารวะกรรมกร ทุก ๆ ท่านผู้ทรงคุณ	เกรงเพลงอีแซวจะสูญ ช่วยเทิดทูนด้วยเสียง
จึงช่วยกันจัดตั้ง ช่วยกันสร้างเวที	ให้เด็กสุพรรณบุรี ได้มีส่วนร่วมใจ

(บทเพลงอีแซว แสดงงานอนุรักษ์ดอนเจดีย์ ร.ร.วัดพังม่วง)

จากบทเพลงกล่าวถึงการจัดงานเพื่อเทิดพระเกียรติองค์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชที่บริเวณพระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์เป็นงานใหญ่ที่จัดกันถึง 10 วัน 10 คืน ในงานจะมีการแสดงแสง สี เสียง พระประวัติตลอดจนแสดงถึงสงครามยุทธหัตถี มีการแสดงเพลงพื้นบ้าน มหรสพสมโภช ซึ่งในการจัดงานที่ยิ่งใหญ่นี้จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือร่วมแรงจากทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

จากการศึกษาบทบาทหน้าที่ของเพลงอีแซวในด้านการสร้างความสามัคคีของชุมชน สรุปได้ว่าเพลงอีแซวมีการสอดแทรกข้อคิด คติเตือนใจเกี่ยวกับความสามัคคีอยู่เสมอเพื่อให้ผู้ชมผู้ฟังได้ตระหนักถึงความสำคัญของความสามัคคีในชุมชนให้ความร่วมมือกับชุมชนจัดงานต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

จากการสังเกตและสัมภาษณ์เยาวชนในโรงเรียนวัดพังม่วงที่ได้รับการถ่ายทอดเพลงอีแซวจากศิลปินพื้นบ้านถึงบทบาทหน้าที่ของเพลงอีแซวในด้านการสร้างความสามัคคีของชุมชน ตามความคิดเห็นของเยาวชนมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

เพลงอีแซวมีบทบาทในการปลุกฝังจิตสำนึกแก่เยาวชนในการให้ความสำคัญต่อการสร้างความสามัคคีของชุมชน เนื้อหาในบทเพลงอีแซวมีการสอดแทรกข้อคิด คติเตือนใจในเรื่องความสามัคคีอยู่เสมอ ศิลปินพื้นบ้านจะให้เยาวชนได้เห็นถึงความสำคัญของการสร้างความสามัคคีเป็นสิ่งแรก เพราะการแสดงเพลงอีแซวจะประสบผลสำเร็จได้ต้องเกิดจากความร่วมมือร่วมใจของทุกคนที่มีส่วนร่วมในการแสดง ไม่ว่าจะเป็นพ่อเพลงแม่เพลง ลูกคู่ หรือนักดนตรี เยาวชนที่เข้ารับการถ่ายทอดเพลงอีแซวจากศิลปินพื้นบ้านต้องมีความพร้อมเพรียงในการฝึกซ้อมการเล่นเพลง จึงจะทำให้กระบวนการถ่ายทอดเพลงอีแซวจากศิลปินพื้นบ้านมีประสิทธิภาพ การที่เยาวชนจะแสดงเพลงอีแซวได้อย่างคล่องแคล่ว ต้องอาศัยการท่องจำเนื้อเพลงให้ขึ้นใจ และปฏิบัติจริงโดยฝึกซ้อมหลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้เกิดความแม่นยำในการแสดง เนื้อหาของเพลงที่เยาวชนท่องจำและถ่ายทอดออกมา ก็จะซึมซับเข้าไปในความรู้สึก โดยเฉพาะเพลงอีแซวที่เกี่ยวข้องกับความสามัคคีจะส่งผลให้เยาวชนร้องเพลงอีแซวออกมาด้วยหัวใจที่ตระหนักถึงความสำคัญของความสามัคคี มีความฮึกเหิมในอันที่จะปลุกกระแสให้คนในชุมชนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการสร้างความสามัคคี จะเห็นได้จากความร่วมมือร่วมใจของเยาวชน และคนในชุมชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนและของจังหวัด ซึ่งจะได้รับความร่วมมืออย่างเต็มที่ทุกงานที่จัดขึ้น และจิตสำนึกในเรื่องความสามัคคีที่ได้รับการปลุกฝังนี้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาสังคมที่กว้างขึ้นจนถึงการพัฒนาและรักษาเอกราชของประเทศไทย

บทที่ 4

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาบทบาทหน้าที่ของเพลงอีแซวที่มีต่อเยาวชนในโรงเรียนวัดพังม่วง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี สรุปได้ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการทำสารนิพนธ์

เพื่อวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของเพลงอีแซวที่มีต่อเยาวชนในโรงเรียนวัดพังม่วง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

ขอบเขตของการทำสารนิพนธ์

การศึกษารolesหน้าที่ของเพลงอีแซวที่มีต่อเยาวชนในโรงเรียนวัดพังม่วง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี วิเคราะห์จากบทเพลงอีแซวของศิลปินพื้นบ้าน 2 คน คือ นางบัวผัน จันทรศรี และ นางขวัญจิต ศรีประจันต์ ที่ถ่ายทอดให้นักเรียนในโรงเรียนวัดพังม่วง ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

บทบาทหน้าที่ของเพลงอีแซวที่มีต่อเยาวชนในโรงเรียนวัดพังม่วง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี สรุปได้ 4 ประการ คือ

1. บทบาทหน้าที่ในด้านการให้ความบันเทิงพบว่า เยาวชนได้รับความบันเทิงจากการที่ศิลปินพื้นบ้านมาถ่ายทอดเพลงอีแซว ใน 3 ด้าน คือ ความบันเทิงด้านภาษา ได้แก่ การใช้คำง่าย คำภาษาต่างประเทศ คำอุทาน และคำสรวล ทำให้เยาวชนเข้าใจและรู้สึกสนุกสนานในการใช้คำประเภทต่าง ๆ และสามารถนำไปใช้แต่งคำประพันธ์ได้ การใช้มุขตลก เยาวชนได้รับความสนุกสนานจากมุขตลกในบทเพลงอีแซวเป็นช่วง ๆ ตลอดระยะเวลาที่ทำการสอน ทำให้มีทัศนคติที่ดีต่อเพลงพื้นบ้าน และรักการเรียนรู้เพลงอีแซว การใช้บทสนทนา เยาวชนมีส่วนร่วมในการเจรจาโต้ตอบระหว่างแสดงเพลงอีแซว ทำให้เยาวชนรู้สึกสนุกที่คิดถ้อยคำตอบโต้ฝ่ายตรงข้ามเพื่อให้ผู้ชมผู้ฟังเห็นความสามารถในการแสดงและเกิดความพึงพอใจ การใช้น้ำเสียงในการแสดงเพลงอีแซว เช่น การใช้น้ำเสียงเสียดสี ประชดประชัน และการล้อเลียน เป็นสิ่งที่กระตุ้นอารมณ์ของเยาวชนให้

รู้สึกสนุกสนานไปกับเรื่องราวที่พ่อเพลงแม่เพลงนำเสนอ และจดจำไปเป็นแบบอย่างเพื่อไปใช้ในการแสดงของตน และสามารถทำได้เป็นอย่างดี ส่วนการให้ผู้ชมมีส่วนร่วมนั้น เยาวชนได้รับข้อคิดและตระหนักถึงความสำคัญของผู้ชมที่มีต่อการแสดง จึงพยายามแสดงให้ผู้ชมเกิดความพึงพอใจ โดยการทักทาย ให้เกียรติยกย่อง และขอเสียงปรบมือจากผู้ชม ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือและปฏิกิริยาตอบสนองจากผู้ชมเป็นอย่างดี

2. บทบาทหน้าที่ในด้านการให้การศึกษาคือ เพลงอีแซวให้การศึกษากับเยาวชนในโรงเรียนวัดพังม่วงทั้งการให้การศึกษาทางตรงและการให้การศึกษาทางอ้อม การให้การศึกษาทางตรงที่เยาวชนได้รับจากเพลงอีแซวนั้น ได้แก่ การได้รับความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และตำนานของท้องถิ่นที่มีความสำคัญอย่างไร ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน การได้รับความรู้เกี่ยวกับบุคคลที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสุพรรณบุรีทั้งในวงการเมือง และวงการดนตรีก่อให้เกิดแนวคิดในการดำเนินรอยตามบุคคลที่มีชื่อเสียงเหล่านั้นในการสร้างคุณประโยชน์ให้แก่สังคม การได้รับความรู้เกี่ยวกับวัดมุงคลและโบราณสถานที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสุพรรณบุรีก่อให้เกิดแนวคิดในการศึกษาถึงประวัติความเป็นมาของวัดมุงคลและโบราณสถานอย่างลึกซึ้ง เพื่อเข้าถึงคุณค่าอย่างแท้จริง อีกทั้งเกิดความรู้สึกมั่นใจในการเป็นตัวแทนของท้องถิ่นในการบอกเล่าถึงประวัติความเป็นมาของวัดมุงคลและโบราณสถานได้อย่างถูกต้อง การได้รับความรู้และข้อเสนอนี้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนตามหน้าที่ของพลเมืองดี ก่อให้เกิดแนวทางในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติตนในทางที่ถูกที่ควร และการได้รับความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้มิให้สูญหายไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมสมัยใหม่ ส่วนการให้การศึกษาทางอ้อมที่เยาวชนได้รับจากเพลงอีแซว จะเป็นแง่คิดที่สอดแทรกมาในเพลงอีแซว ได้แก่ แง่คิดในเรื่องความรักชาติก่อให้เกิดความสำนึกในบุญคุณของบรรพชนที่ได้เสียสละชีวิตเพื่อปกป้องรักษาแผ่นดินไทยไว้ให้กับลูกหลานชาวไทย และแง่คิดในเรื่องความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ที่ทรงเป็นศูนย์รวมใจของพสกนิกรชาวไทยทุกภาค ก่อให้เกิดความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์

3. บทบาทหน้าที่ในด้านการรักษาแบบแผนของสังคมพบว่า เพลงอีแซวมีบทบาทสำคัญในการรักษาแบบแผนพฤติกรรมและควบคุมสังคม ส่งผลให้เยาวชนเห็นความสำคัญต่อการรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนค่านิยมอันดีงามของสังคม ในด้านการกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ เพราะสังคมไทยให้ความสำคัญในการรู้จักตอบแทนผู้มีพระคุณ จึงจะได้ชื่อว่าเป็นบุคคลที่รู้คุณคน อันจะนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าในชีวิต การรู้จัก อ่อนน้อมถ่อมตน เป็นสิ่งที่เยาวชนต้องระลึกไว้เสมอ เพราะจะทำให้ได้รับความเมตตาจากผู้อาวุโสกว่า และการรู้จักการวางตัวในที่สาธารณะของเยาวชน ก็จะส่งผลให้เยาวชนได้รับความชื่นชมจากบุคคลอื่นในสังคม ส่วนเพลงอีแซวที่มีเนื้อหาในการตำหนิติเตียนในพฤติกรรมที่ไม่ได้รับการยอมรับในสังคม ก็จะส่งผลให้เยาวชนหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่ดีเหล่านั้น หรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อให้ได้รับการยอมรับในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม นอกจากนี้เพลงอีแซวยังมีบทบาทในการจรรโลงสถาบันสังคม ส่งผลให้เยาวชนเกิดความรู้สึกเชื่อมั่น ศรัทธา และเทิดทูนต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันชาติ และสถาบันศาสนา ส่วนบทบาท

ในการจรรโลงวัฒนธรรมท้องถิ่นส่งผลให้เยาวชนเกิดความกระตือรือร้นในอันที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนให้คงอยู่ และเกิดความภาคภูมิใจในการเป็นผู้สืบสานวัฒนธรรมที่ดั่งามในท้องถิ่น รวมทั้งการสืบทอดเพลงพื้นบ้านให้แก่คนรุ่นต่อไปด้วย

4. บทบาทหน้าที่ของเพลงอีแซวในด้านการสร้างความสามัคคีของชุมชน พบว่าเพลงอีแซวมีบทบาทในการปลูกฝังจิตสำนึกแก่เยาวชนในการให้ความสำคัญต่อการสร้างความสามัคคีของชุมชน เนื้อหาในบทเพลงอีแซวมีการสอดแทรกข้อคิด คติเตือนใจในเรื่องความสามัคคีอยู่เสมอ ศิลปินพื้นบ้านจะให้เยาวชนได้เห็นถึงความสำคัญของการสร้างความสามัคคีเป็นสิ่งแรก เพราะการแสดงเพลงอีแซวจะประสบผลสำเร็จได้ต้องเกิดจากความร่วมมือร่วมใจของทุกคนที่มีส่วนร่วมในการแสดง ไม่ว่าจะเป็นพ่อเพลงแม่เพลง ลูกคู่ หรือนักดนตรี เยาวชนที่เข้ารับการถ่ายทอดเพลงอีแซวจากศิลปินพื้นบ้านต้องมีความพร้อมเพรียงในการฝึกซ้อมการเล่นเพลง จึงจะทำให้กระบวนการถ่ายทอดเพลงอีแซวจากศิลปินพื้นบ้านมีประสิทธิภาพ การที่เยาวชนจะแสดงเพลงอีแซวได้อย่างคล่องแคล่ว ต้องอาศัยการท่องจำเนื้อเพลงให้ขึ้นใจ และปฏิบัติจริงโดยฝึกซ้อมหลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้เกิดความแม่นยำในการแสดง เนื้อหาของเพลงที่เยาวชนท่องจำและถ่ายทอดออกมา ก็จะซึมซับเข้าไปในความรู้สึก โดยเฉพาะเพลงอีแซวที่เกี่ยวข้องกับความสามัคคีจะส่งผลให้เยาวชนร้องเพลงอีแซวออกมาด้วยหัวใจที่ตระหนักถึงความสำคัญของความสามัคคี มีความฮึกเหิมในอันที่จะปลูกกระแสให้คนในชุมชนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการสร้างความสามัคคี จะเห็นได้จากการที่เยาวชนและคนในท้องถิ่นให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนและของจังหวัดด้วยความเต็มใจทุก ๆ กิจกรรมที่จัดขึ้น อันจะส่งผลให้เกิดจิตสำนึกในการร่วมมือกันพัฒนาสังคมที่กว้างขึ้นจนถึงระดับประเทศชาติต่อไป

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาบทบาทหน้าที่ของเพลงอีแซวที่มีต่อเยาวชนในโรงเรียนวัดพังม่วง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเพลงอีแซวของจังหวัดสุพรรณบุรีจะได้รับการสืบทอดต่อไปอีกยาวนานไม่สูญหายไปตามอายุของพ่อเพลงแม่เพลงที่มีอยู่ในขณะนี้เท่านั้น เพราะเมื่อหมดคนรุ่นนี้ก็จะมียาวชนรุ่นใหม่ในท้องถิ่น ที่ได้รับการถ่ายทอดการแสดงเพลงอีแซวจากศิลปินพื้นบ้านท่านอื่นๆ ให้คงอยู่ต่อไป

เป็นที่น่าสังเกตว่าในบทเพลงอีแซวของโรงเรียนวัดพังม่วง ผู้ประพันธ์จะนำเหตุการณ์ที่สอดคล้องกับสภาพสังคมในขณะนั้นมาประยุกต์ให้เข้ากับเรื่องราวที่แสดง ทั้งในด้านวิถีชีวิต เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ทั้งในแง่บวกและแง่ลบ จึงถือได้ว่าบทเพลงอีแซวได้บันทึกเรื่องราวทางสังคมที่มีลักษณะเด่นบางประการ คือ

บทบาทหน้าที่ในด้านการให้ความบันเทิง เป็นหัวใจสำคัญในการแสดงเพลงอีแซวในด้านภาษาที่ใช้ในการร้องส่วนใหญ่เป็นภาษาที่เข้าใจง่ายเป็นคำปาก คำต่างประเทศง่าย ๆ ที่ใช้กันทั่วไป บางครั้งใช้ผิด ๆ ทำให้เกิดความขบขันสนุกสนาน ส่วนคำสรวลซึ่งเป็นคำสองแง่สองง่าม ที่ค่อนข้างหยาบก็ต้องมีบ้าง เพราะเป็นลักษณะเด่นของเพลงพื้นบ้านทุกประเภท

บทบาทหน้าที่ในด้านการให้การศึกษา เพลงอีแซวได้ทำหน้าที่บันทึกความรู้และภูมิปัญญาของกลุ่มชนในท้องถิ่นมิให้สูญหาย และมีบทบาทในการเสริมสร้างปัญญาให้แก่นักเรียนและคนในชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างค่อนข้างสมบูรณ์

บทบาทหน้าที่ในด้านการรักษาแบบแผนของสังคม เพลงอีแซวมีบทบาทในการรักษาแบบแผนพฤติกรรมและควบคุมสังคม ส่งผลให้เยาวชนเห็นความสำคัญต่อการรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนค่านิยมอันดีงามของสังคม และหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่ได้รับการยอมรับในสังคม ตลอดจนปลูกฝังให้เยาวชนเกิดความรู้สึกเชื่อมั่น ศรัทธา และเกิดทุนต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันชาติ และสถาบันศาสนา รวมทั้งเกิดความกระตือรือร้นในการอนุรักษ์วัฒนธรรมในท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไป

ส่วนบทบาทหน้าที่ในด้านการสร้างความสามัคคีของชุมชน เพลงอีแซวเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างจิตสำนึกด้านความสามัคคีซึ่งเป็นพลังทางสังคม ดังจะเห็นได้จากการที่เยาวชนและชุมชนให้ความร่วมมือกันสร้างสรรค์งานของสังคมให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีทุกกิจกรรมที่จัดขึ้นของโรงเรียนและของจังหวัด

สำหรับการแสดงเพลงอีแซวของนักเรียนโรงเรียนวัดพังม่วง บางครั้งอาจจะไม่ได้เล่นในทุกขั้นตอนของการแสดงเพลงอีแซวอย่างสมัยโบราณ ทั้งนี้อาจเนื่องจากเวลาที่จำกัดและรูปแบบการเล่นเพลงเปลี่ยนไป อาจส่งผลให้การแสดงเพลงอีแซวในปัจจุบันและอนาคตต่างไปจากแบบดั้งเดิมและอาจค่อย ๆ สูญหายไปก็เป็นได้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องการศึกษาบทบาทหน้าที่ของเพลงอีแซวที่มีต่อเยาวชนในโรงเรียนวัดพังม่วง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การชี้้นำให้คนทั่วไปได้เห็นคุณค่าของเพลงอีแซวในฐานะที่เป็นมรดกทางภูมิปัญญาของท้องถิ่น และช่วยกันรวบรวมข้อมูลเพื่อการอนุรักษ์ และสืบสานการแสดงเพลงอีแซวอย่างเหมาะสมต่อไป
2. หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน ได้ร่วมกันอนุรักษ์ สืบสานงานเพลงอีแซวด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามโอกาส เช่น การจัดประกวดเพลงอีแซว หรือการจัดนิทรรศการเพลงอีแซวตามโอกาสที่เหมาะสม

3. ผลการศึกษาเกี่ยวกับเพลงอีแซวควรมีการนำมาพิมพ์เผยแพร่อย่างกว้างขวางมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพิมพ์และเผยแพร่ในระดับจังหวัด เพื่อให้คนในท้องถิ่นได้เกิดความภาคภูมิใจในมรดกวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง
4. ห้องสมุดของสถานศึกษาระดับต่าง ๆ และห้องสมุดของหน่วยงานต่าง ๆ ควรมีการสนับสนุนให้มีการรวบรวมผลงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับเพลงอีแซวเพื่อประโยชน์ในการศึกษาของนักเรียน นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปอย่างกว้างขวางต่อไป
5. ผลจากการศึกษาสะท้อนให้เห็นภูมิปัญญาส่วนหนึ่งของท้องถิ่นซึ่งควรมีการส่งเสริมและนำมาประสานกับผลการศึกษาวัฒนธรรมพื้นบ้านประเภทอื่น ๆ ในท้องถิ่นเดียวกัน เพื่อจะได้ทำให้เข้าใจถึงวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้นได้เด่นชัดขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

1. ประวัติและผลงานของศิลปินพื้นบ้าน ที่ยังไม่ได้มีการศึกษา และรวบรวมอย่างจริงจัง ประวัติและผลงานของบุคคลต่าง ๆ จะเป็นตัวอย่างให้อนุชนรุ่นหลัง ได้ทราบถึงความมานะพยายาม ความบากบั่น และความเพียร ทำอย่างไรจึงจะประสบความสำเร็จและ โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรจะได้ศึกษาวิเคราะห์ประวัติผลงานของศิลปินพื้นบ้านที่มีชื่อเสียงคนอื่น ๆ
2. หน่วยงานของรัฐบาลและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรหาทางช่วยเหลือ ความเป็นอยู่ของศิลปินพื้นบ้านให้มากยิ่งขึ้นควรจัดสวัสดิการตอบแทนให้แก่ศิลปินและครอบครัว เมื่อถึงเวลาที่สมควร อันจะเป็นผลดีต่อการอนุรักษ์ และสืบทอดเพลงพื้นบ้านต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กิ่งแก้ว อัดถากร. (2519). *คติชนวิทยา*. กรุงเทพฯ : กรมการฝึกหัดครู.
- ขวัญจิต ศรีประจันต์. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จิราภรณ์ วรรณะบุรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่บ้านขวัญจิต อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี . 5 กุมภาพันธ์ 2544.
- เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จิราภรณ์ วรรณะบุรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่บ้านขวัญจิต อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี . 17 กรกฎาคม 2545.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2537). *สังคมและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสังคมวิทยาและ
มานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์.
- ฉันทนา คชประเสริฐ.(2542). *การสร้างชุดการสอนฝึกปฏิบัติขับร้องเพลงพื้นเมืองภาคกลาง
เรื่องเพลงเทพทอง สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์.
ศศ.ม.(ภาษาไทย). กรุงเทพฯ :มหาวิทยาลัยมหิดล.ถ่ายเอกสาร.
- เฉลิม จันทปฐุมพงศ์.(2520). *ประวัติศาสตร์สังคมไทย*.นนทบุรี: โรงพิมพ์เสถียรไทย.
- เด่นดวง พุ่มศิริ. (2523). *อิทธิพลของวัฒนธรรมที่มีต่อเพลงพื้นบ้านของไทย*. (เอกสาร
ประกอบการประชุมทางวิชาการ “เพลงพื้นบ้านภาคกลาง”). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
รามคำแหง. อัดสำเนา
- ทัศนีย์ ทานตวณิช. (2523). *คติชาวบ้าน*.ชลบุรี: ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะ
มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.
- ธนพร พิทักษ์อุปถัมภ์. (2542). *ศึกษาวิเคราะห์ผลงานเพลงพื้นบ้านของขวัญจิต ศรีประจันต์*.
วิทยานิพนธ์. ศศ.ม.(ไทยศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
ถ่ายเอกสาร.
- ธรรมาภิวัฒน์ (ถึก จิตรกถึก),หลวง. (2514) . *ประชุมลำนำ* .กรุงเทพฯ : สำนักทำเนียบ
นายกรัฐมนตรี.
- ธวัช ปุณโณทก. (2528). *มุขตลกในวรรณกรรมพื้นบ้าน*. กรุงเทพฯ : บานไม่รู้โรย.
- นันทา ประสงค์. (2533). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพลงพื้นบ้านของไทย ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการสอนโดยใช้วีดิโอเทปกับการสอนปกติ*.
วิทยานิพนธ์. ศษ.ม.(หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- นิพนธ์ อินสิน. (2521). *เพลงพื้นบ้าน : เสียงจากบรรพบุรุษ*. สกลนคร : วิทยาลัยครูสกลนคร.
- นิภา อุดมโชค. (2533). *การนำเสนอโครงการการใช้เพลงพื้นบ้านภาคกลางในการสอนวิชา
ภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์. ค.ม.(หลักสูตรและการสอน).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.ถ่ายเอกสาร.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- บุปผา บุญทิพย์. (2532). *คดีชาวบ้าน*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- บัวผัน จันทรศรี. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จิราภรณ์ วรรณะบุรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่บ้านนางบัวผัน อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี . 5 กุมภาพันธ์ 2544.
- , เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. จิราภรณ์ วรรณะบุรณ์ เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่บ้านนางบัวผัน อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี . 17 กรกฎาคม 2545.
- บัวผัน สุพรรณยศ. (2535). *วิเคราะห์เพลงอีแซวของจังหวัดสุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์. อ.ม.
(ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.ถ่ายเอกสาร
- ประเทือง คล้ายสุบรรณ์. (2522). *ร้อยกรองชาวบ้าน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สุทธิสารการพิมพ์.
- ประวิทย์ บุญเรืองรอด.(2543). *ประวัติศิลปินพื้นบ้านของโรงเรียนวัดพังม่วง*. (เอกสารประกอบ
คำสอน).สุพรรณบุรี: โรงเรียนวัดพังม่วง ต.วังน้ำซับ อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี.
(อัดสำเนา)
- .(2543). *ประวัติและผลงานนางบัวผัน จันทรศรี ศิลปินแห่งชาติสาขา
ศิลปะการแสดง 2533*. (เอกสารประกอบคำสอน).สุพรรณบุรี: โรงเรียนวัดพังม่วง
ต.วังน้ำซับ อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี.(อัดสำเนา)
- .(2535). *เพลงอีแซวศิลปะเพลงพื้นบ้านที่ควรรักษาไว้มิให้สูญ*. (เอกสาร
ประกอบคำสอน).สุพรรณบุรี: โรงเรียนวัดพังม่วง ต.วังน้ำซับ อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี.
(อัดสำเนา)
- ประสิทธิ์ กาพย์กลอน. (2518). *แนวทางการศึกษาวรรณคดี:ภาษากวีการวิจักษ์และวิจารณ์*.
กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ปรานี วงษ์เทศ. (2525). *แนวทางการศึกษาการเล่นของมนุษย์วิทยา ความสัมพันธ์ของ
พิธีกรรมกับการเล่น*. ในนิตยสารศิลปวัฒนธรรม หน้า 22.กรุงเทพฯ : พิชณศ
พรินติ้ง เซ็นเตอร์ จำกัด.
- ผอบ ไปษะกฤษณะ,พันธุ์หญิง คุณหญิง. (2538) *ลักษณะเฉพาะของภาษาไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 5.
กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- มนตรี ตราโมท. (2497). *การเล่นของไทย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ท่าพระจันทร์.
- มนัส โอภากุล. (ม.ป.ป.). *ประวัติศาสตร์และโบราณคดีเมืองสุพรรณบุรี*. กรุงเทพฯ :
มีเดีย เอนเตอร์ไพรส์.
- ศิริพร จิตฐาน ณ ถลาง. (2537). *ในท้องถิ่นมีนิทานและการเล่น*. กรุงเทพฯ : มติชน.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สุกัญญา สุฉายา. (2523). *เพลงปฏิพากย์ : ศึกษาเชิงวิเคราะห์*. วิทยานิพนธ์ อ.ม.(ภาษาไทย).
 กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- (2525). *เพลงปฏิพากย์ : บทเพลงแห่งปฏิภาณของชาวบ้านไทย*.
 กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- (2545). *เพลงพื้นบ้านศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.
- (2542). *เพลงพื้นบ้านศึกษา*. (เอกสารการสอนชุดศิลปะ การละเล่น และการ
 แสดงพื้นบ้านของไทย. หน่วยที่ 7). กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา.
- สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2534). “เพลงอีแซวที่เมืองสุพรรณ แชวอะไร ใครแซว,”. ในนิตยสาร
 ศิลปวัฒนธรรม. หน้า 64-66. กรุงเทพฯ : พิมพ์ศ พรินติ้ง เซ็นเตอร์ จำกัด.
- สุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2540). *เพลงอีแซวยังแว่วเสียงสุพรรณบุรี*: ฝ่ายบริการทางการศึกษา
 หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี.
- สุพัตรา สุภาพ. (2537). *สังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุมามาลย์ เรืองเดช. (2517). *เพลงพื้นเมืองจากพนมทวน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(ภาษาไทย).
 กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- (2526). *เพลงพื้นบ้าน วัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ..
- (2526). *รำเหยื่อย* : เอกลักษณ์ของชาวพนมทวน วัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ :
 ม.ป.พ..
- สุวิทย์ หิรัญยกานต์. (2542). *ราชาศัพท์*. กรุงเทพฯ : ไอ.คิว.บุ๊คเซ็นเตอร์.
- เอนก นาวิกมูล. (2522). *เพลงนอกศตวรรษ*. พิมพ์ครั้งที่ 3 . กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ.
- (2527). *เพลงนอกศตวรรษ*. พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ.
- (2531). *สารานุกรมเพลงพื้นบ้าน* . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ.

ภาคผนวก

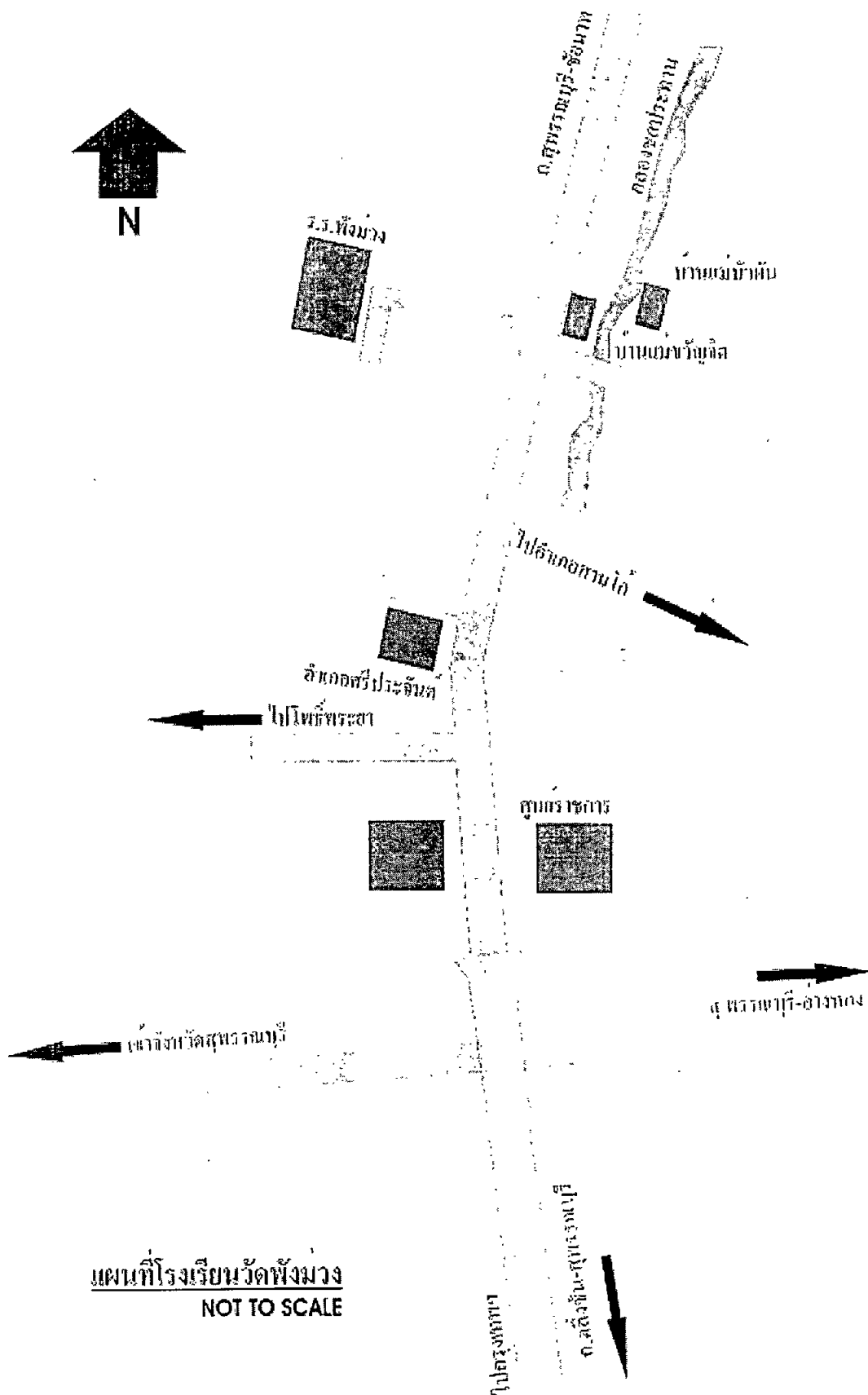
ภาคผนวก ก

แผนที่จังหวัดสุพรรณบุรี แผนที่อำเภอศรีประจันต์ และแผนที่โรงเรียนวัดพังม่วง

แผนที่จังหวัดสุพรรณบุรี

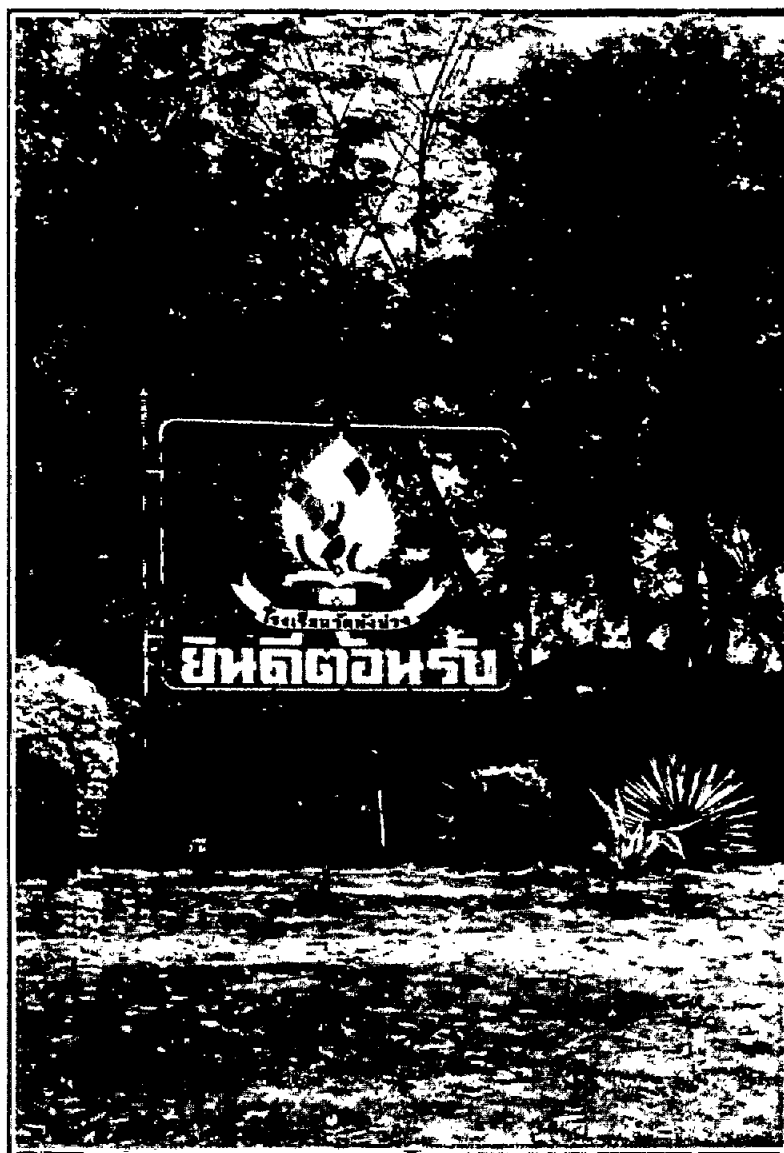
NOT TO SCALE

ภาคผนวก ข
ภาพประกอบแนะนำโรงเรียนวัดพังม่วง

ภาพประกอบ 1 ประตูทางเข้าโรงเรียนวัดพังม่วง

ภาพประกอบ 2 สัญลักษณ์ประจำโรงเรียนวัดฟิ่งม่วง

ภาพประกอบ 3 เป้าหมายของโรงเรียนวัดพังม่วง คือ เรียนดี มีคุณธรรม

ภาพประกอบ 4 อาคารเรียนหลังที่ 1

ภาพประกอบ 5 อาคารเรียนหลังที่ 2

ภาพประกอบ 6 นางบัวผัน จันทรศรี ถ่ายทอดการแสดงเพลงอีแซวแก่นักเรียน

ภาพประกอบ 7 นางขวัญจิต ศรีประจันต์ ถ่ายทอดการแสดงเพลงอีแซวแก่นักเรียน

ภาพประกอบ 8 นางสาวจิต ศรีประจันต์ ถ่ายทอดเพลงอีสานด้วยบรรยากาศที่สร้างความสนุกสนานให้นักเรียน

ภาพประกอบ 9 การแสดงเพลงอีสานของนักเรียนโรงเรียนวัดพังม่าง

ภาพประกอบ 10 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ นางบัวผัน จันทรศรี

ภาพประกอบ 11 ผู้วิจัยสัมภาษณ์นางขวัญจิต ศรีประจันต์

ภาพประกอบ 12 ผู้วิจัยสัมภาษณ์อาจารย์และนักเรียนโรงเรียนวัดพังม่วง

ภาพประกอบที่ 13 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนวัดพังม่วง

ภาคผนวก ค.
ตัวอย่างบทเพลงอีแซวโรงเรียนวัดพังม่วง

บทไหว้ครูของโรงเรียนวัดพังม่วง

สิบนิ้วประนม ขึ้นบังคมเหนือเกล้า.....

พุทธะตัสสะ สมณโคดม

ไหว้หลวงพ่อดาว และเทวดารักษาองค์

ไหว้รุกขเทวดา พร้อมเทวาเจ้าที่

คุณพระขอมกไว้ แล้วมาไหว้พ่อแม่

แม่ระวังระไว เมื่อลูกอยู่ในครรภ์

ไม่กินเผ็ดกินร้อน กลัวเลือดก่อนไหลเคลื่อน

แม่ช่วยเช็ดผ้าขี้ พ่อช่วยเช็ดผ้าเยี่ยว

คุณพ่อแม่มกไว้ กลับมาไหว้คุณครู

ไหว้ครูฉิ่งครูฉาบ ไหว้ครูรับครูกลอง

ไหว้ครูตันแบบ ผู้สร้างเพลงอีแซว

มีครูร้ายจันทน์แดง แห่งบ้านปลายนา

ครูเฉลียวข้างเผือก แห่งบ้านปู่เจ้า

ไหว้ครูขวัญจิต ศรีประจันต์

ไหว้ครูที่สอน ลูกอยู่ในโรงเรียน

ลูกจะขอไหว้ครู ผู้รู้ความชำนาญ

ขอให้ลูกร้องดี ให้ลูกมีปัญหา

ลูกนี้ขอเชิญ ทั้ง 32 ครู

ให้มานั่งในคอ ให้มาตอบปัญหา

อย่าให้แพ้เพลงตัน อย่าให้จนเพลงต่ำ

ให้ครูเก่ามาช่วย ครูใหม่ด้วยมาสอน

ขอให้ครูทั้งหลาย โปรดจงช่วยปกเกศ...

ไหว้พระพุทธรเจ้า พร้อมพระรัตนตรัย....

ลูกขอนบประนม กราบก้มทั้งกายใจ

ชาวสุพรรณมั่นคง ที่ยืนยงกันภัย

ไหว้วิญญาณที่ดี ในที่นี้ทุกราย

ผู้ที่ช่วยดูแล ลูกมาแต่เยาว์วัย

เมื่อจะกินอาหาร เกรงลูกอันตราย

อดทนถึง 9 เดือน จนลูกเคลื่อนไหว

เลี้ยงจนรดปากเหยี่ยว ไม่เคยเที่ยวห่างไกล

ที่ได้ให้ความรู้ จากคุณครูทั้งหลาย

ทั้งครูรำครูร้อง อีกทั้งครูรุ่นใหม่

ครูผู้จัดวางแนว เพลงอีแซวเอาไว้

และครูเพลงวัดป่า รวมทั้งครูไข่

ทั้งครูโปรยคนเก่า และครูร่วมสมัย

ไหว้ครูบัวผัน และอีกท่านครูไสว

ให้ลูกได้พากเพียร จนเรียนรู้เล่นได้

ให้ลูกได้เชี่ยวชาญ การละเล่นของไทย

เล่นสนุกคนฮา ให้ติดตาตรึงใจ

เชิญมาให้ความรู้ เข้าตลซุฝงใจ

เมื่อลูกร้องขึ้นมา ขอจงอย่าแพ้ใคร

ถ้าลูกจะว่า ไม่ว่าเพลงใด ๆ

ให้ช่วยต่อเชิงกลอน มาช่วยสอนดลใจ

ขอให้พ้นอาเพศ มีแต่ความโชคชัย...

บทโต้ตอบ

ฟังได้เลยพี่น้อง หนูจะร้องให้ฟัง...

คืนนี้หนูทุกคน จะขอذنกลอนอีแซว

(ชายพูด : เรียกไอ้แห้วเขียวละนะ น้ำเสียงดูถูกกันชัด ๆ ยังงั้นไม่ไหว ๆ)

ช. เรียกไอ้แห้วเขียวละ ประเดี้ยวเหอะเจ็บตัว

เราก็คิษย์มีครู เปรียบเหมือนหมูมีมัน

มาประกลอนสักตั้ง ให้ผู้ฟังตัดสิน

ญ. ไอนักศิลาปากเหล็ก นี่แหละเด็กอวดรู้

ไฉนนักกลอนอ่อนหัด มาทำปากจืดจาง

เธอต้องแพ้เชิงกลอน อีตอกร้องย้อนเกล็ด

ไอ้พวกสิงหางด่วน อย่ามากวนโมโห

อย่างจืดทำให้ยับสับด้วยกลอนให้ป่น

อ้ายคนปากหอยกาบ ที่ชอบคาบเชิงอ่อน

ทำปากกลล้นหน้าด่าน คิดประจานผู้หญิง

อย่ามาทำอวดรู้ ไม่มีครูจะแนะ..

ช. ท่านผู้ชมที่เคารพ ผมขอบสับสนุน...

ผมก้คิษย์มีครู คงต้องสู้อีกตั้ง

จะมากลัวอะไร ถ้าให้อ้อมอีแปะ

แทงพอไม่ให้ตาย แทงให้ไส้ทะลัก

แทงให้ตื่นเร้า ๆ แล้วตรงเข้าฉีกขา...

(อาจอธิบายว่า : ปิดผ้าแบบที่เขาปิดโลงผีไป)

(ชายพูด : ห้ามหญิงที่เข้ามาร้องแล้วพูดว่า เก่งทั้งสองฝ่าย เราคิษย์มีครูเดียวกันนะ เราต้องมีสามัคคี มี

ไมตรีต่อกันตามพระบรมราโชวาทของในหลวง)

แล้วต่อด้วยบทลาให้พร

รับมายืนมานั่งเข้ามาฟังใกล้ ๆ

สู้กับพวกไอ้แห้ว ดูซิแจ้วแค่ไหน

ยังงั้นไม่ไหว ๆ)

อาจไม่ทันมีผ้า เดี่ยวจะแพ้เพลงตาย

เรามีดีเหมือนกัน เธอสู้ฉันไม่ได้

เดี๋ยวก็คงได้ยิน ว่าทีมหญิงแพ้ชาย

ข้าก้คิษย์มีครู ข้าหากลัวเองไม่

เดี๋ยวคงได้เห็นกัน พวกฉันเก่งกว่าชาย

จะว่าให้ย่อนเม็ด เม็ดดั่งเม็ดพริกไทย

เอ็งอย่ามากุ้ยไม้ ไอ้โง่ปากล้วยตาย

ให้เอ็งอายฝูงคน ให้ร้องตันไม้ได้

ต้องตบด้วยเนื้อปอนด์ของอีคนยืนท้าย

อย่ามาทำอวดหยิ่ง แพ้ผู้หญิงหน้าอาย

ต้องให้อ้อมอีแปะ ในถุงแล้วผ้าลาย...

ถูกว่าแล้วชักจิว จะให้ผมสู้ไหม

วันนี้ผมต้องตั้ง ชนะอย่างสดใส

ผมเคยปราบมาแยะ เห็นแพ้ผมทุกราย

แล้วตามด้วยปฏัก ให้มิดเงาจมหาย

โยนไปให้แรงกา ปิดผ้าแล้วก็ไป

เพลงอีแซวชุดเทิดพระเกียรติ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ
 แสดงหน้าพระที่นั่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ณ โรงละครแห่งชาติ กรมศิลปากร

ยอกร่อนกาย ถวายบังคม...

องค์สมเด็จพระร่วมโพธิ์ทองของชาวไทย

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา

กระหม่อมอยู่บ้านนอก บางกอกเพ็งมา

แต่กระหม่อมหวังว่า พระเมตตาจากท่าน...

ถ้าผิดพลั้งบางประการขอพระราชทานอภัย

คณะกระหม่อม มาจากโรงเรียนพื้งม่วง

โรงเรียนพื้งม่วง อำเภอสรีประจันต์

ที่โรงเรียนเกล้ากระหม่อม ยังไม่พร้อมไม่เพียงพอ...

เกล้ากระหม่อมทุกคน ล้วนยากจนทั้งนั้น

อยากเรียนต่อมัธยม คงไม่สมอรา...

ก็แล้วแต่วาสนาจะพาไป

วันนี้วันที่สิบ ธันวาคม

เกล้ากระหม่อมทั้งหลาย มาถวายพระพร

องค์ภูมิพลปรมินทร์ ปิ่นประเทศ...

ทรงปกเกล้าร่มรัฐตั้งฉัตรชัย

เมื่อห้าธันวาคม อุดมมาส

วันพระราชสมภพ สพลิตี

ถวายราชมัญญา ฝ่าธุลี

ข้าพุทธเจ้าทั้งหลาย ขอถวายพระพร...

ขอพระองค์ทรงสถาพรพินภัย

ขออำนาจยิ่งใหญ่ พระไตรรัตน์

ขอเชิญเทพเทวัญ ทุกชั้นฟ้า

สถาพรเคียงคู่ ภูธรเศ...

ตั้งเทเวศร์ดลสวัสดิ์นิรันดร์ชัย

สรวมสิ่งสิทธิตุณ การุณย์โลก

สุขะวรรณะ พละพล

ธ ประสงค์ไฉสมหมาย หทัยมาตร

องค์สมเด็จพระร่วมโพธิ์ทองของชาวไทย...

อยู่ต่อหน้าพระพักตร์ ชักหวั่นไหว

และด้วยการศึกษา ปัญญาไม่ใส

ถ้าผิดพลั้งบางประการขอพระราชทานอภัย...

เป็นบุญนำตามดวง มาสู่ห้วงสดใส

จังหวัดสุพรรณ อภิวันท์ถวายเป็น

เพราะอยู่ไกลปืนเที่ยง ชื่อเสียงไม่ไกล

เรียนประถมเป็นพื้นฐาน ไม่ทราบจะทันเขาไหม

ก็แล้วแต่วาสนา จะพาไป...

ตามอุดมฤกษ์ดี มีความหมาย

ต่อองค์พระบิตร ของนิกรทั้งหลาย

ทรงปกเกล้าร่มรัฐ ตั้งฉัตรชัย...

ประชาราษฎร์ร่มเย็น อุดมหมาย

กอบประพิธิ์เฉลิมขวัญ ตรีการไกล

องค์ภูมิพลเกล้า ของชาวไทย

ขอพระองค์ทรงสถาพรพินภัย...

เศกสวัสดิ์ปกปัก รักษาไว้

แผ่เดชาคุ้มพ่อ พระหน่อไท

ตั้งเทเวศร์ดลสวัสดิ์ นิรันดร์ชัย...

ขอประสิทธิโชค มหาชัย

สิริชนมายุ ปัจจุบันชัย

ทุกขนิราศโคกสละ คัตรุสลาย

พระชนมายุไม่น้อย ร้อยเกินเกิน...

ทรงพระเจริญรุ่งเรืองคู่เมืองไทย

ถวายความจงรัก ความภักดี

พระคุณดุจดาวเรศ ทุกเขตคาม

ขอถวายราชินี อศิรวาท

ครบห้ารอบ นักกษัตริย์วัฒนา...

ปวงประชาสาธุการเบิกบานใจ

เกริกพระนามงามพระคุณ กรุ่นปรากฏ

น้ำพระทัยเป็นธรรม ประจำกาล

เลอพระโฉมโน้มเสน่ห์ ดังเลขา

พระตำรัสสุรเสียง นุ่มเกลี้ยงกลม...

กล่อมอารมณ์ผู้สดับจับจิตใจ

พระแม่ครบหกสิบ พระชันษา

กราบถวายพระพร ผันผ่อนภัยพาล

พระแม่ทรงกรณีย์ มีมรรคผล

ขอพระชนมายุ บรรลุถึงร้อย...

เจริญรอยยุคลทุกหนไป

พร้อมบรมวงศานุวงศ์

ขอทุก ๆ พระองค์ ทรงพระเจริญ

ขอพระสยามเทวา วิราฤทธิ...

ประสาทประสิทธิ์ความสุขทุกข์ห่างไกล

ชาวไทยอยากตอบแทน แส่นศรีทธา

ชาวไทยร่มเย็น เป็นสุขแท้

มีพระมหากษัตริย์ ปฏิบัติธรรม...

ทรงนำด้วยทศพิศจูงจิตใจ

ทุกพระองค์ทรงชุบ อุปถัมภก

ทรงศึกษาธรรมโม พุทธโธวาท...

สดสะอาดบริสุทธิ์จตุรวมใจ

โดยเฉพาะเยาวชน ได้ผลพากเพียร

ล้นเกล้าชาวไทย ไม่ประมาท

สร้างศีลธรรมนำจิต มีผิตพลัง

สร้างประชาธิปไตย ให้ประเทศ...

ทรงพระเจริญรุ่งเรือง คู่เมืองไทย...

องค์สมเด็จพระราชินี ศรีสมัย

ก้องพระนามสิริกิติ์ นิมิตรหมาย

วโรกาสมิ่งมงคล ชนม์พรรณศัย

ปวงประชาสาธุการ เบิกบานใจ

ทรงพระเกียรติยศ ปรากฏลือไกล

พระปฎิภาณแหลมเลิศ ประเสริฐใส

พระจริยาวัตรเยี่ยง ไครเทียมมิได้

กล่อมอารมณ์ผู้สดับ จับจิตใจ...

ชาวประชาชื่นจิต พิสมัย

พระแม่มีดวงมัลย์ พ้นผ่านโรคภัย

พระกุศลมาสนอง ให้ผ่องใส

เจริญรอยยุคล ทุกหนไป...

ทุก ๆ พระองค์ ทรงสดใส

เปลิดเปล็นศีลธรรม นำบุญใหญ่

ประสาทประสิทธิ์ทุกข์ห่างไกล...

ในพระมหากษัตริย์ ต่อประชาหญิงชาย

พระพ่อพระแม่คุ้มเกล้า เราทั้งหลาย

ทรงนำด้วยทศพิศ จูงจิตใจ...

พระทรงยกศาสนา เชิดชูไว้

สดสะอาดบริสุทธิ์ จตุรวมใจ...

สร้างที่เรียนรู สร้างครูให้

สร้างความฉลาดให้เยาวชน สมพระทัย

เป็นพลังของชาติ มิขาดสาย

สร้างเขตสร้างขอบ ระบอบสภาย...

สร้างเขตสร้างขอบระบอบสบาย

ชาวไทยรู้ซึ่ง ซึ่งพระการุณย์
การเกษตรสดใน ได้อ่างน้ำ
ทวยราษฎร์ร้อนรน หนใดเล่า
แม้แต่ชนต่างชาติ ก็พากันชื่นชม...

พระองค์เป็นร่มโพธิ์ทองของชาวไทย

จะพรรณาพระบารมี จักรวิงค์
เพราะทุก ๆ พระองค์ ทรงพระกรุณีย์
เพื่อพลกของท่าน ปานด้วยบุตร...

พระทรงสุดห่วงหาพระอาลัย

เพลงอีแซวกลอนสด หมดเวลา
กระหม่อมลาอาลัย ไกลพระเนตร
จะจารึกบันทึกไว้ ใฝ่คณะ
กราบลงตรงเบื้องยุคลบาท
เวลาก็ไล่ หัวใจก็ห่วง...

คนไทยมีบุญหนักหนา จะหาไหน
ทรงแนะนำอาชีพ แอคทีฟให้
พระทรงเฝ้าถามทวง ด้วยห่วงใย
พระองค์เป็นร่มโพธิ์ทอง ของชาวไทย...

ทุกพระองค์สร้างสม ชมไม่ไหว
มิเคยมีวันว่าง นำทางให้
พระทรงสุดห่วงหา พระอาลัย...

กัมเกษาบังคม ประนมไหว้
องค์สมเด็จพระเทพ กระหม่อมจะเก็บจำไว้
ว่าครั้งหนึ่งในชีวิต ได้ชิดใกล้
น้ำตาหยาดหวาดหวั่น กลั้นไม่ไหว
โรงเรียนพังม่วง กราบลาด้วยอาลัย

ชุดเกิดพระเกียรติ ณ ศาลาวัดพังม่วง

12 สิงหาคม 2537

กราบถวายบังคม ก้มกราบ...
นักเรียนวัดพังม่วง ศรีประจันต์
องค์สมเด็จพระบรม ราชนีนาค...

กราบเบื้องยุคลบาทด้วยดวงใจ
ในวาระสำคัญ เนื่องในวันมงคล...
เพราะสิบสองสิงหา วันเทพธิดาจุติ...

วันศิริมิ่งขวัญตระการไกล
เมื่อหกสิบปีศรีสวัสดิ์ ได้อุปติโบบุญ
ปัจจุบันวันนี้ พระราชินีแม่ฟ้า
หกลีบพระชันษา มหามงคล...

ชาวประชาปวงชนปลื้มล้นหัวใจ
สิบสองสิงหาคม อุดมมาศ
ในวันราชสมภพ สพลิตี
พระราชินีของปรมินทร์ ปิ่นประเทศ
ไพโรฟ้าหน้าใส ได้ฟังพา...

ได้รับพระมหากรุณาทั้งปวงดาดาย
กราบขอพระเกียรติให้กึกก้อง...
พระแม่มีงขวัญเมือง ทรงเปื้อนปราชญ์
พระราชกรณียกิจ ทุกทิศทุกทาง...

พระทรงเป็นตัวอย่างนำแนวทางของไทย
พระทรงชูชบ อุปถัมภก
ทรงเป็นพุทธมามกะ อันประเสริฐ
ทรงศึกษาธรรมโม พุทธโธวาท...

ด้วยพระราชวิจารณ์อันเกรียงไกร
พระแม่จรรณโพธิ์ใหญ่ ที่ไพบนา
ทรงตั้งทุนศึกษา วิชาศาสน...
แต่ผู้เพียรเรียนดี ไม่มีทุน
ชาวไทยร่มนเย็น เป็นสุขแท้...

สมเด็จพระราชินี ศรีกษัตริย์ไทย...
น้อมนำเพลงโบราณ มาอภิวันท์ถวาย
กราบเบื้องยุคลบาท ด้วยดวงใจ...

ชาวประชาปวงชน ไม่หมองหม่นมุ่นหมาย...
วันศิริมิ่งขวัญ ตระการไกล...

สิริกิตต์ศิริกุล คุบุญจอมไพท
ครบหกลีบพระชันษา ชาวประชาหน้าใส
ชาวประชาปวงชน ปลื้มล้นหัวใจ...

ประธาราชภูรีนรมย์ อุดมหมาย
กอบประพิธิเฉลิมขวัญ อันเกรียงไกร
ทรงปกเกศร่วมรัฐ ดังจักรใหญ่
ได้รับพระมหากรุณา ทั้งปวงดาดาย

แซ่ซ้องสรรเสริญ เจริญชัย...
พระปรีชาสามารถ ทุก ๆ ชาติซึ่งใจ
พระทรงเป็นตัวอย่าง นำแนวทางของไทย...

พระทรงยกศาสนา ก้าวหน้าไกล
ทรงชูเชิดอุปถัมภ์ คำจุนไว้
ด้วยพระราชวิจารณ์ อันเกรียงไกร...

ที่ฝูงนกฝูงกา ได้อาศัย
ให้เยาวชนของชาติ ได้มากมาย...
ทรงคำจุนเป็นนิจ กิจทั้งหลาย
มีพระแม่ปกป้อง แล้วผองภัย...

มีพระแม่ปกป้องแล้วผองภัย

ราษฎรร้อนรน หนใดเล่า
ทุกภาคยากทุกข์ ทรงบุกบัน
ผู้ไม่มีอาชีพ พระองค์ก็ทรงช่วย...

ผู้ป่วยก็รักษาด้วยอาลัย

พระแม่ทรงเมตตา ประชาชน...
พระทรงปรากฏลวดดอค์ของท่านลงมา
พระนั่งเรียงเคียงใกล้ พระกรายกร...

กับบรรดาราชราษฎรไม่ว่าฐานะใด

ศิลปชีพพระทรง เป็นองค์ประธาน...
โครงการปำรักษน้ำ นำโน้มน้อม
ทั้งมรดกของไทย อยู่ได้เนิ่นนาน...

พระแม่ทรงพระราชทานรางวัลหัวใจ

เกริกพระนามงามพระคุณ กรุ่นปรากฏ
น้ำพระทัยเป็นธรรม ประจำกาล...
เลอพระโฉมโน้มเสน่ห์ ดังเลขา
พระดำรัส สุรเสียง นิมเกลี้ยงกลม...

กล่อมอารมณ์ผู้สดับจับจิตใจ

หกลีบพระชันษา ครบห้ารอบ
ขออำนาจไตรรัตน์สารพัดผล
ขอสยามเทวา ธิราฤทธิ์...

ประสาทประสิทธิ์ความสุขทุกข์ห่างไกล

ถึงบรรทัดสุดท้าย กราบถวายพระพร...
ขอเดชอนุภาพ พระไตรรัตน์
สรวมสิ่งสิทธิตุณ การุณย์โลก
อายุวรรณะ พละพล
ธ ประสงค์ใด สมหมายหทัยมาตร
ด้วยเกล้ากระหม่อม นอบน้อมเหนือเศียร...

พระทรงเฝ้าเยี่ยมเยียน มิเลือนหาย
พระราชทานสินทรัพย์ นับไปให้
ผู้ป่วยก็รักษา ด้วยอาลัย...

จะยากจนต่ำต้อย น้อยหรือใหญ่...
มิถือสาทวยราษฎร ไม่ว่าชาติไหน
กับบรรดาราชราษฎร ไม่ว่าฐานะใด...

เครื่องจักสานสิ่งทอ ปั่นหม้อไห...
สิ่งแวดล้อมทรงฝาก อนุรักษไว้
พระแม่ทรงพระราชทาน รางวัลหัวใจ...

ทรงพระเกียรติยศ ปรากฏลือไกล
พระปฏิภาณแหลมเลิศ ประเสริฐใส...
พระจริยวัตรเยี่ยม ใครเทียมมิได้
กล่อมอารมณ์ผู้สดับ จับจิตใจ...

ชาวประชาชื่นชอบ ถวายพระพรชัย
เป็นมงคลต่อพระแม่ มิแปรได้
ประสาทสิทธิ์ความสุข ทุกข์ห่างไกล...

ด้วยศุภสร้อยร้อยกลอน สุนทรเพลงไทย...
และมหัศจรรย์ศักดิ์สิทธิ์ นิมิตหมาย
ขอประสิทธิ์โชค มหาชัย
สิริชนมายุ ปัจจุบัน
ทุกข์นิราศโศกสละ ศัตรูสลาย
เกล้าเหล่านักเรียน ขอน้อมเศียรลาไกล...

เนื้อเกิดพระเกียรติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

แสดงหน้าตึกนเรศวร งานอนุสรณ์ดอนเจดีย์

25 มกราคม 2538

ญ. สวัสดิ์นะคะ สวัสดิ์...เอ๋ย...

ทุกท่านในที่นี้ ท่านมีมาหลายเขต
การระดมการ ทุก ๆ ท่านผู้ทรงคุณ
เพลงอีแซวของเก่า ของชาวเราสุพรรณ
หนูอยู่โรงเรียนวัดพังม่วง อำเภอศรีประจันต์
ขอมาร่วมประกาศ ให้ทั้งชาติรู้แน่... เอ๋ย...

ว่าอีแซวสุพรรณแท้เกิดรุ่นแม่ย่ายาย

มีโอกาสนั้นได้มาเกิดเกียรติยศ
เมื่อสี่ร้อยปีผ่าน เพลงพื้นบ้านสุพรรณ...เอ๋ย...
ท้องคัซวองค์ดำ ได้ตรากดราชนะศึก
ชัยชนะครั้งนั้น คนสุพรรณได้รู้...เอ๋ย...
เมืองไกล ๆ ก็นึก พวกข้าศึกต่างรู้
บ้านเมืองมีแต่สุข ไม่มีทุกข์ราวี...เอ๋ย...

ว่างข้าศึก 200 ปี ด้วยบารมีจอมไท

ชาตินักสู้องค์ท่าน คนสุพรรณได้รู้...เอ๋ย...
สมเป็นเมืองหน้าด่าน ช่วยต่อต้านพม่า
ถึงเป็นทัพโตใหญ่ ต้องรุกไล่หลายวัน...เอ๋ย...
คนไทยเห็นจะจะ ชัยชนะครั้งนั้น
ทุกคนได้ความคิด ผั่งในจิตหยั่งลึก
ถึงว่าแม้ต่อมา ถูกกริหาย่ำยี...เอ๋ย...

พม่าเข้าต่อตีนาคคีเฝ้าใหม่

ถึงคราวเมืองวิบัติ เมื่อกษัตริย์อ่อนบ้าง
จึงมีไทยร่วมคิด สละชีวิตเข้าสู่...เอ๋ย...
พระองค์ขาวพระองค์ดำ ท่านทรงทำนุอย่าง
ทุกคนรักหม้อรัก ช่วยกันปกกันป้อง...เอ๋ย...
ให้มีที่ทำกิน มีแผ่นดินปลูกบ้าน
เพราะเลือดไทยเข้มข้น สายเลือดคนนักสู้...เอ๋ย...

ขอกราบไหว้ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย...

มากันทั่วประเทศ ทุกทุกเขตแดนไทย
ท่านเกรงเพลงนี้จะสูญช่วยเกิดทุนด้วยเสียดาย
จึงได้ช่วยสืบสาน ให้ยืนนานคู่ไทย
ขอมาร่วมสืบสาน ศิลปสุพรรณด้วยใจ
ว่าอีแซวสุพรรณแท้ เกิดรุ่นแม่ย่ายาย...

ทั้งเอกาทศรถ นเรศวรองค์ฟ้าใหญ่
ได้ร้องเล่นร่วมกัน ทุกทุกบ้านฉลองชัย
ประวัติไทยได้จารึก คนไทยดึกคักดูพ่าย
จึงเป็นแดนนักสู้ ให้คนรู้ทั่วไทย...
ว่าไทยเป็นนักสู้ ให้ได้รู้ทั่วไป
ว่างข้าศึก 200 ปี ด้วยบารมีจอมไทย...

ทำให้เลือดนักสู้ เข้าสิงสู่หัวใจ...
หากจะตือยุทธยา ต้องตีฝ่าให้ได้
ช่วยเมืองหลวงเตรียมการได้เนิ่นนานวันหลาย...
ต้องสละชีวิต เพื่อป้องกันแดนไทย
ให้เป็นชาติผู้ศึก ให้กองทัพไปไกล
พม่าเข้าต่อตีนาคคีเฝ้าใหม่...

ก็ไม่ถึงกับร้าง ต้องต่อสู้อย่างเต็มใจ
ช่วยกันปราบศัตรู เข้าก่อกำเมืองได้...
ไทยได้ถูกปลุกฝัง ให้กล้าหาญชาญชัย
ให้ผืนแผ่นดินทอง เป็นของลูกหลานไว้...
ได้สืบทอดลูกหลาน บนถิ่นขวานทองไทย
ไม่ให้ใครข่มขู่ ปราบบริสุทธาย...

ไม่ให้ใครข่มขู่ปราบปราม
 นับแต่นั้นสืบมา ไม่เป็นพาราเมืองขึ้น...เอ๋ย...
 ตั้ง 400 กว่าปี จนวันนี้แหละท่าน
 พระนเรศวรสูงส่ง ผู้เป็นองค์เชษฐา
 จึงเป็นมหาราช กษัตริย์ผู้ใหญ่ยิ่ง...เอ๋ย...
 พระองค์เป็นทุกสิ่งในหัวใจคนไทย
 หนูยังเป็นนักเรียน ขอน้อมเศียรใส่เกล้า...เอ๋ย...
 จะขอฝึกกายตน ให้เลือดข้นคนกล้า
 ไม่กลัวตนจะตาย เอาเลือดระบายสีธง...เอ๋ย...
 แต่วันนี้ะท่าน อีแซวสุพรรณขอโอกาส
 จึ่งยกวงร่วมร้อง ร่วมฉลองพระเกียรติ...เอ๋ย...
 ดังเมื่อครั้งก่อนนั้น ชาวสุพรรณทั้งผอง
 เพลงอีแซวรุ่นเยาว์ ขอนำเข้ารายการ...เอ๋ย...

ไม่อยู่ใต้เมืองอื่น เป็นเมืองขึ้นของใคร
 เพราะคนไทยกล้าหาญ ทำตามท่านจอมไทย
 พร้อมทั้งพระเอกา อนุชาจอมไตร...
 พระองค์เป็นทุกสิ่ง ในหัวใจคนไทย
 ขอตามอย่างเทือกเถา เอากายเข้าแลกไว้...
 ตามคนเก่าผ่านมา ช่วยรักษาแดนไทย
 ให้ชาติไทยมั่นคง ไม่ยกธงให้ใคร...
 เทิดพระเกียรติมหาราช ผู้กู้ชาติยิ่งใหญ่
 มิให้ใครหยาบเหี้ยมด เทิดพระเกียรติเข้าไว้...
 เคยนำเพลงร่วมร้อง ร่วมฉลองเอาชัย
 ให้ได้สนุกสนาน กับศิลปินสุพรรณต่อไป...

บทเพลงอีแซวชุด “เกี้ยวสาว”
แสดงวันงานประถมศึกษา วันที่ 25 พฤศจิกายน 2535
ณ สโมสรกองทัพบก กทม.

ขอคำนับกราบเท้า ชาว สปช...
 และคุณแม่คุณพ่อลูก ๆ ขอสวัสดิ์
 วันนี้วันสำคัญ ที่ทุกท่านชื่นชม...
 เป็นวันคล้ายวันสิ้น ของปรมินทร์มกุฎเกล้า
 จัดการศึกษาเบื้องต้น ไทยทุกคนได้เรียน
 เพื่อส่งเสริมเพิ่มศรี มหาธีรราชา
 ด้วยรำลึกถึงคุณท่าน จัดเป็นวันสำคัญของชาติ...

ปวงเหล่าข้าพระบาทขออภิวาทฝ่าธุลี
 หนูทั้งหลายชายหญิง ขอฝากสิ่งทั้งปวง
 โรงเรียนวัดพังม่วง อำเภอศรีประจันต์
 ท่านอาจารย์ใหญ่ ท่านสนใจตลอด
 ขอแรงแม่ขวัญจิต อีกลีลาชิดแม่ขวัญใจ
 พร้อมอาจารย์หญิงชาย ท่านทั้งหลายช่วยกัน
 ไปขอฝึกศึกษา เพลงตำราโบราณ
 คุณย่าบัวผัน ท่านสงสารสอนศาสตร์...

เป็นศิลปินแห่งชาติเพราะความสามารถที่มี
 แม่ย่าบัวผันสอนไม่ไหว ท่านก็ให้แนวทาง...
 ส่วนอาจารย์ประวิทย์ ท่านก็คิดเอาไว้
 เพราะวัฒนธรรมตะวันตก เข้ามาหมกมั่ว
 กลัวศิลปินชาติอื่น เข้ามากลืนศิลปินไทย...

กลัวเพลงพื้นบ้านสูญหายเพราะท่านเสียดายของดี
 ยิ่งเห็นปณิธาน ขององค์ท่านเทพรัตน์...
 การดนตรีนาฏศิลป์ คงไม่สิ้นแล้ว
 พวกเราอยู่ชิดใกล้ จึงสนใจเพลงพื้นบ้าน..

อยากให้ยังยืนนานเป็นของลูกหลานนานปี
 แม่ขวัญจิต ศรีประจันต์ ท่านก็หมั่นคำจูน
 ขอให้ช่วยเมตตา กรุณาชุบเลี้ยง
 วันนี้มีโอกาส นับเป็นวาสนา...

และคุณแม่คุณพ่อ ลูก ๆ ขอสวัสดิ์...
 ถือเป็นวันประถม ที่นิยมมานานปี...
 ผู้มีคุณต่อเรา ให้รู้มากเข้าทุกที
 พระองค์ทรงพากเพียร จัดที่เรียนทั่วธานี
 มหาราชบิดา เจ้ามหาชีวิต
 ปวงเหล่าข้าพระบาท ขออภิวาทฝ่าธุลี...

จากโรงเรียนวัดพังม่วง คุณครูเป็นห่วงเรื่องนี้
 มาร้องเพลงพื้นบ้าน ของสุพรรณบุรี
 อาจารย์ประวิทย์บุญเรืองรอดฝึกตลอดทั้งปี
 ช่วยสอนเพลงให้ ท่านสนใจเต็มที่
 ฝึกฝนเพลงโบราณ ของสุพรรณบุรี
 จากคุณย่าบัวผัน ย่าบัวผัน จันทรศรี
 เป็นศิลปินแห่งชาติ เพราะความสามารถที่มี...

สอนบ้างเป็นลมบ้าง ท่านมุ่งหวังเต็มที่...
 กลัวศิลปินไทย ๆ จะสูญหายลับลิ
 ห่วงเด็กไทยถ้วนทั่ว จะลืมตัวเสียช
 กลัวเพลงพื้นบ้านสูญหายเพราะท่านเสียดายของดี...

แม้เจ้าฟ้ามหากษัตริย์ ทรงเร่งรัดเต็มที่...
 เพราะทูลกระหม่อมแก้ว ทรงวางแนวใส่ใจดี
 อยากให้ยังยืนนาน เป็นของลูกหลานนานปี

ทั้งช่วยสอนช่วยหนุน พร้อมทุนเต็มที่
 หนูอยู่ไกลปีนเที่ยง ดีกรรเชียงहुจี่
 ทั้งลุงป้าน้าอา โปรดเมตตาปราณี

ทั้งลุงป้าน้าอา โปรดเมตตาปราณี

นี่เป็นจุดประสงค์ ความจำนงหนักหน่วง
ที่ฝึกหัดหนูไว้ ก็มีได้หวังคุณ
เพื่อให้เด็กรุ่นใหม่ นี้จะได้สืบทอด
หวังอนุรักษ์ฝากไว้ ว่าศิลปไทยโบราณ
โอ้เจ้าซอลำไย เอ๋ยเจ้าใบจำปี

(พูด) ขอเชิญรับชมฟังเพลงอีแซวสนุก ๆ ในชุด “เกี้ยวสาว” ได้แล้วค่ะ

ของครูวัดพังมวง ได้หายห่วงเสียที
แต่กลัวสมบัติไทยจะสูญ ช่วยเพิ่มพูนทวี
ช่วยกันแจวไม่จอด ไม่รู้จะรอดไหมนี้
ช่วยส่งเสริมสร้างสรรค์ ศิลปสุพรรณบุรี
เปลี่ยนจากกลอนสี่ เป็นกลอนไฉ

ชุดเกี้ยวสาว

ข.จะร้องลุลูกคุณาน เกรงการจะซ้ำ
ธรรมเนียมเพลงพื้นบ้าน ต้องเป็นเรื่องเป็นราว
วันนี้วันนัด จะไปชดกับอีหนู
ป้านะนี้สาวเจ้า คงจะเฝ้าคอยหา
น้องรักรูปหล่อ คงจะรอฟังเรื่อง
อกน้องอกพี่ ป้านะนี้คงหนาว
เมื่อจะไปหาสาว ต้องแต่งตัวให้สวย..

ข. มินะนั่นมันก็ป่วย เอ๋ยป่วยการไป.

หยิบแป้งมาทา ผัดหน้าเสียหน่อย
สวมเสื้อใส่สร้อย แหวนก้อยนาฬิกา

(พูด) ข.1 พูดทักท้วง แล้ว ข.2 ร้องต่อ
แกจะใส่แว่นตา ข้าจะใส่แว่นยาย

แล้วจัดแจงแต่งกาย เป็นชายรูปหล่อ
ห้อยบ้านกว้างคู่ ที่ปู้จัน
ชี้ฝั่งสาวหลง ทาลงที่ปาก

ข.เมื่อเจอหน้าสาวให้รักเราทุกราย

เราก็คิษย์มีครู เราก็ดูมีมัน
ทั้งดื่มอดปอดมด หัวปลาหลดเป็นเหล็ก

ข.รับเงินกลอนดีกว่า ผิดตำราโบราณ
เลยส่งสำเนียง ร้องเรียกน้องนาง

(พูด) อะไรเอี่ยม

(ตอบ) ก็นังยี่มัยดาเอี่ยมไฉละ

จะกว่นเวลา ท่านที่มาทั้งหลาย
นัดจะไปหาสาว แม่แก้มขาวเปลือกไข่
ยกนาฬิกาขึ้นดู ถึงฤกษ์ครูปได้
เดี๋ยวจะเลยเวลา รีบเร่งพาครรรไล
เดี๋ยวสาวเจ้าจะเคือง จะชำเลื่องตาลาย
อกเขาอกเราผิดกันไปเมื่อไร
มินะนั่นมันก็ป่วย เอ๋ยป่วยการไป.

หยิบแหวนสวมก้อย หยิบสร้อยมาใส่
ข้าจะใส่แว่นตา ข้าจะใส่แว่นยาย

หยิบพระมาสวมคอ ขวนหลวงพ่อรืไป
พร้อมผงสุพรรณ ช่างหล่อกันเหลือหลาย
เมื่อไปเจอหน้าสาว ให้รักเราทุกราย

ข้ามีของดีเหมือนกัน พ่อของฉันทเคยใช้
ทั้งรูปโป๊ รูปเช็กส์ หนังสือยังอาย
ดูไม่เรียวอาจารย์ กำลังสั้นเห็นไหม
ว่าแต่งตัวเสร็จยัง ออย่ามัวนั่งเอี่ยมใน

ญ. ได้ยินผู้ชายร้องชวน แม่หน่านวลไม่เห็น อย่าเชื่อนแซชายเชิญ อย่ามัวเดินลอยชายรีบลงจาก
เตียง ได้ยินเสียงชายยั่ว

(พูด) อะไรยังไม่ลงจากเตียงอีกเระ

(ตอบ) เติงลิเกไหงละ

รีบลงจากเตียง ได้ยินเสียงชายยั่ว

มัดหน้าแต่งตัว หวีหัวหวีไห

(พูด) เธอร้องดี ๆ นะ ต่อหน้าผู้ใหญ่ เขายังว่าเพลงอีแซว หรือการเล่นพื้นเมืองเล่นหยาบ

(ตอบ) ไม่หยาบหรอกจ๊ะ ฉันร้องตามคำโบราณนั่นแหละ เช่น หวีหัวหวีหู แต่เราร้องเป็นกลอนโล กิ่งว่าหวี
หัวหวีไห ผิดตรงไหนจะ

ญ.(ต่อ) รีบลงจากเตียงได้ยินเสียงชายยั่ว ผัดแป้งแต่งตัว หวีหัวหวีไห

หวีผมทรงกระทุ่ม สาวหนุ่มโบราณ

โจงกระเบนพื้นบ้าน เสื้อคอระบาย

คาดเข็มขัด วันนี้แสนสวย

เอาเชี่ยนหมากไปด้วย เพราะฉันอดไม่ได้

หมากเจียนพลูจิบ จัดแจงบรรจง

เตรียมเสร็จแล้วก็ลง บันได

ญ.ชักชวนพวกเรา นี่ก็เข้าตำรา

แม่อีกีบแก้ผ้า ผ่าสไบ(รีบพูดทักท้วง)

รอเดี๋ยวซิจะ ฉันจะแต่งบ้าง

ถึงโต๊ะเครื่องตั้ง ฉันก็นั่งลงใหม่

หยิบเอาแป้งเม็ด มาตบเกล็ดกระดี

(พูด) อะไรจะเกล็ดกระดี

(ตอบ) ก็ประแป้งแบบโบราณนะซี..อ้อ

หยิบเอาแป้งเม็ด มาตบเกล็ดกระดี

ผมเผ้าก็หวีกันเสียใหม่

ฉันหยิบหวีเล่มน้อย เขามาสอยหวีเสีย

หวีเสร็จแล้วก็เลย รีบครรไล

เดินสะดุดสายมุ้ง ผมยุ่งไม่ดี

เลยหันกลับไปหวี แล้วผมใหม่

ญ.2 นี่ยังไม่เก็บมุ้งอีกหรือ

ญ.1 กางไว้ทั้งปีเลยไม่มีการเก็บ เพราะไม่มีเวลาบ้านอยู่ไกลโรงเรียน

ญ.2 เก็บก่อน ๆ คุณครูเคยบอกว่า ความสะอาดเรียบร้อยคู่กับวัฒนธรรมไทยไงจะ

ญ.ชักชวนนวลนาง อย่างวางท่ามาก

ตั้งทำซำนัก เรื่องมากรู้ใหม่

ประเดี๋ยวหนุ่มน้อย จะคอยเรานาน

เวลาพอประมาณ มาถึงที่นัดหมาย

เอ๊ะหนุ่มน้อยเขานัด ให้มาพบตรงนี้

แล้วเขาเลยไปที่ ที่ตรงไหน

จะเหลียวทางซ้าย ก็ให้เปล่าตา

ฉันจะแลทางขวา ก็ให้เปล่าใจ

ฉันจึงรีบเดินเรื่อย ไม่เห็นคนที่รอ

พอดีสะดุดเอาตอ แล้วไม่ตาย

ช. พอผู้หญิงสะดุด ละมาโดนสะดือ

ว่าอู้อู้ออ ร้องหือแล้วใจหาย

เอ๊ะผู้หญิงอะไร ช่างไร้จรรยา

เดินหลับหูหลับตา จะเหยียบหมาเสียตาย

(พูด) ช.1 เหยียบคนไม่ใช่เหยียบหมา

ช.2 ร้องผิดก็กลอนพาไป จันร้องต่อ

ช. แหมผู้หญิงสมัยนี้ ก็ดูดีไม่น้อย

แต่ก็ช่างเขาเถอะ เรานัดเจอกับเขา
จึงร้องทักน้องสาว แม่หน้าเศร้าตาสวย
แหมมากันมากมาย แล้วมีใครมามั่ง
พอพบหน้าใจนึก แหมซักอีกแอบอีท

ญ. เลยใช้ก้อยสะกิดหัวไหล่ติดกับกาย

พานประสบพบกัน ไหวหวั่นอาวรณ
มือไวใจเร็ว วัยรุ่นใจร้อน
ฉันไม่ใช่หญิงช่างทาง หรือช่างถนน

ญ. ฉันเป็นลูกมีพ่อ กันหนอว่ามีแม่
มาจับมือจับไม้ คนไทยเขาถือ

ช. เตี่ยชาวบ้านเอาไปลือ แล้วเธออาย

ขอโทษเถอะน้องสาว เพราะพวกเราคนซื่อ
จะหวงแหนไปทำไม แค่อับไม้จับมือ
หนุ่มสาวสมัยนี้ อยู่ในยุคก้าวหน้า
ที่เคยอยู่กรุงเทพฯ เห็นเซฟมาทั่ว
เห็นตามศูนย์การค้า หรือตามหน้าโรงหนัง
ไม่เห็นเขาถือตัว แม่ไม่ใช่ผ้าเมียกัน

ญ. เห็นทั้งคืนทั้งวันเขาแะกันวุ่นวาย

ตัวอย่างที่เธอเห็น นั้นมันเป็นสิ่งเสีย
เราเป็นคนไทย ต้องรักวัฒนธรรม
ประเพณีของไทย เขาก็ให้เหตุผล
เป็นสาวเป็นนาง ต้องรักษาน้ำรึกนวล
อย่าเอาอย่างฝรั่ง แล้วมั่งค่า

ช. พ่อแม่จะขายหน้าชาวบ้านตาย

ได้ฟังน้องสาว แม่มาเฝ้าสั่งสอน
น้องหวงประเพณี อย่างนี้พี่ก็แะ
ในสมัยปัจจุบัน น้องต้องทันโลกบ้าง
หนุ่มสาวสมัยนี้ อายุสิบสี่สิบห้า
การจับมือถือแขน ไม่ใช่แก่นสำคัญ

(พูด) ช. แบบหมาหยอกไก่อ๊ะ เคยเห็นไหม

ญ. เคยเห็นจะ จันผู้หญิงของเป็นไก่อ๊ะ

แต่เดินเห็นไม่ค่อย ระวังระไว

แม่โดนเหยียบทนต์เอา เหยียบเบาไม่เป็นไร
แม่รูปหล่อสำรวย เคยถูกหอยมาเท่าไร
กินข้าวแล้วหรือยัง ละแม่นางพุงใหญ่
เลยใช้ก้อยสะกิด หัวไหล่ติดกับกาย

จึงสลัดบัดกร ออกไปก่อนไกล ๆ

หยุดยังฟังก่อน อย่าเพิ่งเข้ามาใกล้
ทำนิสัยสัปดน ไวใจไม่ได้

ไม่ได้เกิดกันมาแต่ กระบอกไม้ไผ่
เตี่ยชาวบ้านเอาไปลือ แล้วฉันอาย

เพียงแค่ขอจับมือ จะหวงไปทำไม

อย่าทำเป็นซื่อมือ เลยแม่บัวบังใบ

เขาไม่ถือไม่สา กันหรงกหน้ารู้ไหม

เห็นเป็นคู่เดินคิ้ว ไม่รู้ว่าใครเป็นใคร

เขากอดหน้ากอดหลัง กอดเอวกอดไหล่

เห็นทั้งคืนทั้งวัน เขาแะกันวุ่นวาย

เราไม่ใช่ผ้าเมีย จะมัวเมียทำไม

จะโสมมมูมมาม ตามสมัยใหม่ ๆ

ว่าหญิงไทยทุกคน อย่าทำตนเหลวไหล

ความสาวต้องสงวน หญิงไม่ควรมกง่าย

พ่อแม่จะขายหน้า ชาวบ้านตาย

ฟังเป็นอุทาหรณ์ ใจสะท้อนไม่หาย

ระวังจะเป็นสาวแก่ ใครไม่แลไม่ใกล้

เขาเอาอย่างฝรั่ง ไม่เห็นเป็นอะไร

เขาต่างซึ่งต่างซาส์ เคยเห็นมาใช้ไหม

ถือว่าเป็นเพื่อนกัน เล่นแบบหมาหยอกไก่อ๊ะ

ช. เอ้าฉันผู้ชายก็เป็นหมานะซี

ช. พุดเข้าตัวจนได้เห็นไหมล่ะ

ญ. การจับมือถือแขน ไม่ใช่แกนสำคัญ
พ่อทูลหัวผิวใคร ใช้นิสัยฝรั่ง

ญ. ขอบตามอย่างเขา ของเราไม่รัก
เราก็ปัญญาชน ไม่ใช่คนหลังเขา
(ไม่ต้องลงขายร้องต่อเลย)

ช.เธออย่าพูดอย่างนั้น ก็ตัวฉันเห็นมา
คำพังเพยเอ๋ยอ้อ เราได้ฟังกันชัด

ญ. คำพังเพยเอ๋ยไว้ ฉันจำได้ถ้วนถี่
อ้ออย่างนี้เล่า ลูกเต้าใจแตก
เพราะผู้ใหญ่ทำยุ่ง เด็กก็ทำตามอย่าง
ฉะนั้นเด็กเตี้ยวนี้ จึงผิดสีไม่น้อย
รู้จักกันง่าย ชิดใกล้กันเกิน
หญิงชายใกล้ชิด ต่างสนิทสนม
เพราะชายเห็นแก่ตัวลืมหูลืมตา
ลูกเขาเมียใคร เห็นได้ชัดเจน
เจริญทางวัตถุ แต่มาผู้ที่จิต

ช. จึงเดินทางห่างทิศ ใจจึงผิดใจไทย
จริงซีพี่น้อง หญิงเขาร้องถูกหลัก
ผมเห็นเป็นประจำ แถวตามร้านขายเหล้า
เด็กเสริฟอาหาร บางคนนั้นยากจน
เพราะความรู้ไม่มี งานดี ๆ เข้าไม่รับ
ต้องล้างถ้วยล้างจาน ทำงานสาวเสริฟ
ผู้มากินอาหาร เข้าชั้นเศรษฐี
ทืปทีละพัน หวังพันวันหน้า

ญ. ลูกเมียอดตายหานึกแล้วน่าเจ็บใจ
พุดถึงเรื่องนี้ใจไม่ดีเลยหนู

ญ. แต่คุณครูของเรา รับรองเขาไม่ทำ
หนูถือว่าครู เหมือนแม่เหมือนพ่อ
หนูยังไร้เดียงสา แต่เห็นมาเหมือนกัน
ชอบเที่ยวร้านอาหาร ข้าวบ้านไม่กิน

ถือว่าเป็นเพื่อนกัน ความสัมพันธ์ชิดใกล้
รสนิยมต่ำจัง จ้างก็ไม่ไวใจ
จึงล่าหลังเขานัก เธอมาจากป่าไหน
ตัวอย่างดี ๆ ไม่เอา นามีเขาเหมือนควาย

ก็ผู้ใหญ่ทำหน้าหน้า เราก็ว่ากันไป
ว่าตามหลังผู้ใหญ่หมาไม่กัด จำไม่ชัดหรือไร
ถ้าผู้ใหญ่ทำดี เราก็ทำตามได้
ก็ผู้ใหญ่ทำแปลก เด็กจึงแปลกตามไป
ก็ผู้ใหญ่ทำอยาก เด็กก็ชักเลอะใหญ่
ผิดร่องผิดรอย กันไปน้อยเมื่อไร
ยี่งบ้านเมืองเจริญ ความประพฤติเลวร้าย
ดูแล้วไม่เหมาะสม รสนิยมคนไทย
ลืมหูลืมตาประเพณี วัฒนธรรมหนีไปไหน
ลืมหูลืมตาที่พระสอนไว้
จึงเดินทางห่างทิศ ใจจึงผิดใจไทย

ชายเห็นแก่ตัวกันมาก ลูกเต้าลำบากเห็นไหม
ดื่มเครื่องดื่มขึ้นเมา ไม่ว่าลูกเขาเมียใคร
รับจ้างเสริฟขัดสน เพราะความจนเข็ญใจ
ต้องต่อสู้อยู่กับ งานสำหรับแรงงาน
บางคนมิได้ขายเลิฟ แต่ถูกเนิบทุกราบ
ควักกระเป๋าแต่ละที แบนคั้งปีกใหญ่
ลูกเมียอดตายหา นึกแล้วน่าเจ็บใจ

ร้องออกมากรอกหู จะโดนครูเราไหม
เพราะถือศีลประจำ กันอยู่ในดวงใจ
ถ้าโดนใครละก็หนูขอภัย
มีคนใกล้ ๆ บ้าน เป็นกันหลายราย
เพราะในบ้าน همینกลืน ชอบไปกินของไกล

ชอบไปฟังนักร้อง นั่งมองชาว่อน
 ชอบไปนอนเล่าไก่ แล้วไม่เกราะกัน
 ลูกขอเงินไปโรงเรียน ให้แต่เหรียญเก่า ๆ
 ช.นี่พอที่อื้อหนู หันมาดูเวลา
 เด็กโรงเรียนวัดพังม่วง เล่นเพลินถ่วงเวลา
 มีเวลาไปสุพรรณขอให้ท่านตามทวง
 อยู่สุพรรณบุรี อำเภอสรีประจันต์
 บรรทัดสุดท้าย ขอให้คำพร
 พระสยามเทวา โปรดจงได้ป้องกัน
 ทั้งพระบารมี พระภูมิมีหาราช
 สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากลขอให้ดลบันดาล
 ให้ได้ปีละ 2 ชั้นทุกท่านไป
 ให้ได้เลื่อนยศ ปรากฏศักดิ์ศรี
 พอเห็นท่าจะลา น้ำตาแทบร่วง

แจกรางวัลเป็นฟอน แล้วกลับไปนอนเล่าไก่
 เอาโรคเอดส์มาบ้าน ต้องชมชานปวดไส้
 แต่ตัวเองกินเหล้า แจกสาว ๆ ไม่เสียตาย
 เกินไปมากแล้วหนา วันหน้าค่อยว่ากันใหม่
 ถ้าผิดพลาดท่านอย่า ตัดเมตตาผมไป
 ไปเยี่ยมโรงเรียนวัดพังม่วง ของเราก็กี่ได้
 ให้รักผมเหมือนลูกหลาน ของทุกท่านไป
 ก่อนที่จะจากจร ขอฝากคำพรจากใจ
 ท่านเดินทางกลับบ้าน ให้พ้นผ่านภัยภัย
 ให้ท่านแคล้วคลาด สารพัดพหุชัย
 ให้ได้ปีละ 2 ชั้น ทุกท่านไป

ให้ได้เป็นอธิบดี กันทุกราย
 อย่าลืมโรงเรียนวัดพังม่วง ฝากไว้ในดวงใจ

บทเพลงอีแซว

ร้องเกริ่นในงานทอดผ้าป่าโรงเรียนวัดพังม่วง

วันที่ 26 มีนาคม 2538

สวัสดีนะคะ สวัสดี...

พร้อมอาจารย์ทุกคน จากโรงเรียนต้นเชือก
ขอรวมหมอตีที่ สวัสดิ์หมดทุกท่าน..
หนูต้องขอขอบคุณ คนตระกูลแย้มแสง
ท่านคิดถึง ความยาก ความลำบากของหลาน
คงจะตอบแทนคุณ ผู้การุณย์เหมือนพ่อ
แต่คงไม่สำคัญ เท่ากับท่านมองเห็น
จึงรวมบุญกันมา ทอดผ้าป่าวันนี้
หนูนี้แสนยินดี มีแต่ความปรีดา
หนูคิดว่าจำเป็น จึงอยากเล่นให้ดู..

อาจารย์สุมาลี และอาจารย์สมชาย...

ท่านรักศิษย์ไม่เลือก ไม่ว่าโรงเรียนใด
หนูต้องขอกราบกราน ต่อทุกท่านด้วยเต็มใจ..
ประยูรวงศ์ร่วมแรง ผู้นำแห่งบางใหญ่
เห็นหน้าแกละทำงานมองดูหลานด้วยห่วงใย
คือหลวงตาชโล ผู้เป็นพระพี่ชาย
โรงเรียนนี้จำเป็น ท่านมองเห็นมากมาย
อยากให้โรงเรียนดี เหมือนกับที่บางใหญ่
แม้ไม่มีเวลา ท่องเนื้อหากล่อนได้
ให้คนนั้นที่ได้รู้ ดูนักเพลงรุ่นใหม่..

บทประ "ล้อการเมือง" โดยขวัญจิต ศรีประจันต์

ญ. พอประสบพบพักตร์ ร้องทักร้องท้วง
ดูท่าทางร้อนรน ดูกังวลว่าวุ่น
ขอความการุณย์ ถေးคุณคะ..
ข. มาทางนี้ชี้เจ้า พี่จะเล่าให้ฟัง
ถ้าพี่มากกลางวัน ตัวพี่นั้นต้องขอพิน
ฉะนั้นพี่มาในเวลากลางคืน..
ตัวพี่นี้ต้องการของไอ้พรรคอย่างว่า
(ญ. พูดทักท้วงว่าทะเลสิ่งเป็นเด็กเป็นเล็กทำไมพูดอย่างนั้น)
พลิกแผ่นดินหา จนเกือบฟ้าทะลุ
(ญ. ร้องอ้อ เพชรซาอุหรือเกรอ)
มาเจอน้องวันนี้ ดูท่าที่เหนื่อยเหน็ด
ญ. เอ๊ะเธอนี่แปลก มาถามแหกคอก
มาหาเรื่องก้าวร้าว แถมมากล่าวหา
มันของผิดกฎหมาย ฉะนั้นไม่ขอเอา
แต่ถึงพูดถึงพลอย แล้วก็เรื่องของเพชร
ข. ไม่ใช่แค่เม็ดเดียว หรอกนะจะคนดี

ถามหนุ่มโรงเรียนวัดพังม่วง ว่าพี่มาทำไม
พอบุญเหลือเนื้ออุ่น พ่อคุณจงไข
ถามว่ามาธุระ ด้วยเรื่องอะไร..
พี่จะบอกนวนาง ให้รู้ความใน
ถ้าพี่มากกลางคืน พี่ก็ต้องขอไฟ
น้องจะคิดเป็นอื่น ไปก็ไม่ได้
จึงได้ตามน้องมา น้องจำรู้ไหม

ตามหาเพชรซาอุ ที่มันหายไป

ถามว่าเธออมเพชร มากันบ้างไหม
ก็ใครเล่าจะบอกกับพี่ได้
จะให้ถูกอุ้มไปฆ่า กันหรืออย่างไร
พวกพี่จะมากล่าว หาเรื่องใส่ร้าย
น้องมีมาหนึ่งเม็ด พี่อยากดูไหม
ที่พี่ตามหานี้ ยังมีอีกมากมาย

เพชรไธมอนด์ราคา มันแสนจะแพง
 เพชรที่มันหาย มีตั้งหลายกระสอบ
 ญ. อ้อเพชรที่หาย มีตั้งหลายกระสอบ
 น้องไม่ใช่เกรียงไกร เตชะโหม่ง
 จะกล่าวหากันง่ายง่าย มันไม่ค่อยดี
 ตัวน้องถือศีลห้า มาตั้งนมนาน
 เพชรเม็ดไม่ใหญ่ น้องก็ไม่นิยม...
 ข. ว่าตายจริงหญิงสาว เล่นเอาพี่ใจหวัด
 น้องจะอมรตไฟ ระวังกายไว้บ้าง
 อันรตไฟมันใหญ่ พี่ว่าไม่สมควร...
 ญ. เบา ๆ หน่อยพี่ น้องว่าจะมีปัญหา
 ใช้คำพูดคำจา ฟังแล้วน่าทุเรศ...
 ญ. ร้องเรื่องอะไรกัน ฟังไม่หวานรุหุ
 มาร้องล้อการเมือง เห็นเป็นเรื่องสนุก...
 ข. นี่พวกนี้ทำอะไร สงสัยจะใกล้บ้า
 ไอ้เรื่องอมเรื่องอ้า เขาไม่ว่ากัน
 พรรคเสียชื่อข่ามัน ให้ชาวบ้านเขาจวก
 เล่นพวกมันหนักกว่า เล่นพรรคคณะไวย
 เรื่องพระมีลูก จะไม่ถูกหัวเราะ
 อยากให้บ้านเมือง ดุรุงเรื่องราบเรียบ
 นาน ๆ จะได้เป็นใหญ่เป็นโต
 ยามอ้าวได้ดี และมีอำนาจ
 แคแจกป่าสงวน ทำมากว่นใจเล่น
 ส.ป.ก. อ้าวแจกที่ภูเกิด
 ยามอ้าวได้ดี ไม่เอาพี่เอน้อง
 ดาสีดาสา อุดหายห่าก็แล้วแต่...
 นี่พอที่พอที่ มันพอดีเวลา...
 เด็กโรงเรียนวัดพังม่วง เล่นเพลินถ่วงเวลา
 หากมีเวลามาศรีประจันต์ ขอให้ท่านตามทวง
 ขอดตอบแทนคุณท่าน ขอรำพันอวยพร...
 หลวงพ่อวัดป่าเลไลยก์ โปรดจงได้ป้องกัน
 ทั้งพระบารมี พระภูมิหาราช

เม็ดใหญ่ดีสีแดง น้องอมมาบ้างไหม
 ให้คนสวยน้องตอบ มาเร็วไว
 น้องนี้หาคำตอบ ให้พี่ไม่ได้
 จะได้ถกโสร่ง แล้วตอบพี่ได้
 อันเรื่องราวอย่างนี้ มาพูดเล่นกันไม่ได้
 คืออทินนาทาน ไม่ต้องการของใคร
 ถ้าน้องอยากจะอม ก็ต้องอมรตไฟ...
 ทำไม่ถึงได้คิด แล้วการใหญ่
 ปากคือน้องจะพัง ก็เพราะรตไฟ
 จันอมป่าสงวน เสียเลยเป็นไร...
 อมรตไฟอมป่า ดูช่างน่าเสียไว้
 จันอมกระทรวงเกษตร เสียเลยเป็นไร...
 นั้นผู้ใหญ่นั่งอยู่ ไม่เกรงใจผู้ใหญ่
 จะชวนกันติดคุก หรือว่าอย่างไร...
 ดูการพูดการจา รู้สึกว่าไม่เกรงใจ
 มันที่ใครที่มัน ใครจะทำไม
 ก็อ้วขอให้พวก ของอ้วสบาย
 มีโอกาสก็โกย ให้บ้านตะไท
 ถ้าอ้วสั่งเจาะ ว่าเลือดเหมือนกันไหม
 ให้ฝ่ายค้านมาเสียบ พรรคได้เปรียบจะตาย
 เป็นถึงรัฐมนตรี โก่ออกจะตาย
 อ้วก็ต้องฟาด ให้บ้านตะไท
 อ้วซุบที่ป่าชายเลน ตั้งเป็นหมิ่นหมิ่นไร
 ถ้าสุพรรณรู้เหตุ อ้วก็จะให้
 แต่เลขาหน้าห้อง ของอ้วต้องให้
 ไซโคตรพ่อโคตรแม่ ของอ้วเมื่อไร...
 เกินไปมากแล้วหนา วันหน้าค่อยว่ากันใหม่...
 ถ้าผิดพลาดท่านอย่าตัดเมตตาผมไป
 มาเยี่ยมโรงเรียนวัดพังม่วง ของเราก็กี่ได้
 ให้สุขโขสโมสร จะนั่งนอนก็สบาย...
 ท่านเดินทางกลับบ้าน ให้พ้นผ่านโพยภัย
 ให้ท่านแคล้วคลาด สารพัดพรชัย

ขอให้คุณพระรัตนทั้งสาม
 ให้มีสุขมากล้น ให้ทุกคนโชคดี
 คืออายุวรรณะ สุขะ พลัง
 ขอให้ท่านอยู่ดี ขอให้มีความสุข
 ให้มีคนประเคน ล้วนแต่ทรัพย์สินของ...
 ให้มีอายุไม่น้อย ให้ได้ร่ำรวยเกินเกิน
 สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากล ขอให้ดลบันดาล
 ให้ได้เลื่อนยศ ปรากฏศักดิ์ศรี
 ต้องขอจบเท่านี้ก่อน ขอจบกลอนโบราณ
 ถ้าท่านชอบเพลงอีแซว ตามแนวที่ได้ฟัง...
 ท่านปรบมือเมื่อกี้ ผมชักมีพลัง
 ท่านปรบมือ 2 หน ผมทุกคนพยายาม

พระเทवासยาม จงน้อมนำโชคชัย
 สุขด้วยพรทั้งสี่ พระชินสีห์ปราศรัย
 รื่นรมย์สมหวัง ชีวิตสว่างไสว
 พันวิบากจากทุกข์ ให้มีสุขตลอดไป
 ลากสรรเสริญเงินทองให้เนืองนองมากมาย...
 ให้ทุกท่านเจริญ จะนั่งเดินปลอดภัย
 ให้ได้ 2 ชั้น ทุกท่านไป
 ให้ได้เป็นเศรษฐี กันทุกราย
 ศิลป์ของชาวสุพรรณ ที่สืบสานนานหลาย
 ให้ปรบมือดัง ๆ กับความขลังของศิลป์ไทย...
 แต่ยังไม่ค่อยดัง ขออีกครั้งได้ไหม
 ให้ปรบเป็นครั้งที่ 3 ปรบเพื่อความมั่นใจ...

กลอนเพลงอีแซว
แสดงงานอนุสรณ์ดอนเจดีย์ เดือนมกราคม 2539

สวัสดีนะกะ สวัสดี...

ขอกราบไหว้ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย

ทุกท่านที่เห็นหน้า ท่านนั้นมาหลายเขต
 กราบถวายบังคม องค์พระนเรศวร
 การระกรรมการ ทุก ๆ ท่านผู้ทรงคุณ
 จึงได้ช่วยกันตั้ง ช่วยกันสร้างเวที...
 เนื่องในวโรกาส ทรงครองราชย์ 50 ปี...
 จึงจัดเพลงพื้นเมือง ที่ลือเลื่องเขตชั้น
 เด็กโรงเรียนพุ่มม่วง อำเภอศรีประจันต์
 ด้วยองค์ปรมินทร์ พระทรงปิ่นประเทศ
 นับแต่ราชาภิเษก เป็นองค์เอกกษัตริย์...

พระดุษฎีตรมเกล้าของชาวไทย

พระทรงได้ประกาศ คนทั้งชาติรู้มา...
 ครองแผ่นดินโดยธรรม พระทรงนำประโยชน์สุข
 ทศพิธราชธรรม พระองค์ทำนุบำรุง
 ถือประชาเป็นที่ตั้ง ให้สมดังประกาศ
 ตั้งแต่เสวยราชย์ ไทยทั้งชาติได้ประจักษ์
 พระทรงเอื้ออาทร พลิกนิกรทั่วหล้า
 ทรงตรากตรำวรกาย ดำเนินไปทุกถิ่น
 พระดำริโครงการ พระราชทานท้องที่
 พระภูมิฉลาด ใช้ธรรมชาติเข้าแก้
 จึงได้ยืนได้เห็น นับว่าเป็นครั้งแรก...
 จริง ๆ แล้วต้องอ่วม น้ำต้องท่วมครึ่งปี
 ปัญหาการกินอยู่ ถ้าทรงรู้ว่ามี
 ก็เพราะทรงเปรี๊ยะปราด ในทุกศาสตร์สาขา
 กระดาษหนาปึกใหญ่ จึงอยู่ในพระหัตถ์
 ทั้งภาครัฐบาล หรือหน่วยงานเกี่ยวข้อง...

ขอกราบไหว้ท่านผู้มี เกียรติทั้งหลาย...

มากันทั่วประเทศ ทั่วทุกเขตแดนไทย
 ที่คนไทยทั้งมวล ล้วนต่างมากราบไหว้
 ท่านเกรงเพลงอีแซวจะสูญช่วยเตือนด้วยเสียง
 ให้เด็กสุพรรณบุรี ได้มีส่วนร่วมใจ
 ขององค์พระภูมิ ศรีกษัตริย์ไทย...
 ศิลปะสุพรรณ ให้ดูกันทั่วไป
 นำอีแซวสุพรรณ เทิดพระเกียรติด้วยใจ
 ทรงปกเกล้าศรีรัฐ มานานหลาย
 พระดุษฎีตรมเกล้า ของชาวไทย...

เป็นอมตะวาจา ไทยถ้วนหน้าฝังใจ...

ให้ชาวสยามพันทุกข์ มีแต่สุขใจกาย
 มิใช่เพียงไทยเห็น ต่างชาติก็เช่นคนไทย
 เพื่อคนไทยทั้งชาติ สุขสวัสดิ์ผ่องใส
 พระห้วงโยให้รัก จนสุดแดนเหนือใต้
 พระทัยเปี่ยมเมตตา ต่อประชาทั้งหลาย
 ไปจนทั่วแผ่นดิน มิมีใครเทียมได้
 อุบัติภัยที่มี พระทรงช่วยแก้ไข
 เหมือนเอาหนามเปิดแผล ดึงหนามยอกออกได้
 ชื่อแก้มลิงนั้นแปลก ช่วยแก้ น้ำท่วมได้...
 แต่กลับลดเร็วรี เพราะปรีชาจอมไท
 ทรงแนะให้ทันที ประชาชีทุกซัดลาย
 บุญของชาวประชา ที่ฟ้าส่งมาให้
 ทั้งแผนที่เด่นชัด มีข้อมูลมากมาย
 ได้แก้ปัญหาปากท้อง จากโครงการจอมไท...

กลอนเพลงอีแซวแนะนำท่องเที่ยวจังหวัดสุพรรณบุรี

จ. น่าน 2539

ฟังเอ๋ยฟังกลอน จะว่าตอนสำคัญ
ด้วยจังหวัดสุพรรณ ได้รับการเกื้อหนุน
เรียกปีพุทธศักราช เที่ยวสุพรรณบุรี
คนไปเที่ยวมากมาย วันละหลายพันคน
พูดถึงเมืองสุพรรณ นั้นมีของดี
นเรศวรสูงส่ง องค์กรมหาราช
จึงได้สร้างอนุสรณ์ ไว้ที่ดอนเจดีย์
ในเดือนมกรา จัดกันกว่า 10 วัน
หรือไปวัดมหาธาตุ กรุสมบัติพระเครื่อง
มีหน้าแก้หน้ากลาง อีกหน้านางหน้าหนุ่ม
มเหศวรเนื้อชิน กำแพงศอกหลังผาน
มีกว่า 20 อย่าง ร้องให้ฟังไม่สิ้น
พระที่กล่าวไว้นี้ ถ้าใครมีไว้บ้าง
ยังมีกรุพระดัง ที่ยังพอค้นหา
เช่นพระร่วงปู่บัว กรุหัวเกาะลาวทอง
ไปกรุขุมขุมสงฆ์ แล้วลงกรุชายทุ่ง
วัดพระรูปก็มี ขุนแผนดีเมตตา
ยังมีอีกมากมาย ท่านลองไปหาเถาะ
เที่ยวเจดีย์สนามชัย เต็มไปด้วยเก๋ากัน
ไปวัดป่าเลไลยก์ พ่อโตใหญ่รุ่งเรือง
วัดแคมะขามใหญ่ อายุได้แปดร้อยปี
วัดพระนอนแหล่งปลา มีมากกว่าล้านตัว
ถ้าไปศรีประจันต์ ไปหาซื้อแห้วจีน
คนแรกแปลกคน ร้องดันมาจากหัว
แม่บัวผันจันทร์ศรี ออกทีวีบ่อย ๆ
ส่วนอีกคนลูกศิษย์ คือขวัญจิตศรีประจันต์
อยู่ที่นั่นครั้งวัน ถ้าหากท่านถึงแล้ว
เชื่อว่าตามไม่ทัน โครงการท่านสุขวิช

เรื่องของเมืองสุพรรณ ให้ทุกท่านรู้ไว้
ให้ปี 2540 เป็นเมืองท่องเที่ยวใหม่
ถ้าท่านเห็นตอนนี้ คิดว่าต้องตกใจ
ท่านไม่ต้องกังวล รถยนต์วิ่งสบาย
ประวัติศาสตร์ได้มี และบันทึกเอาไว้
พัฒนาอุปราช จนคอขาดดักชัย
มิงงานใหญ่ทุกปี จัดแสงสีตื่นใจ
เป็นงานใหญ่ของสุพรรณ อยากให้ท่านลองไป
ที่เลื่องชื่อลือเลื่อง ผงสุพรรณนั้นเิง
ดูเนื้อนวลหนักนุ่ม อีกทั้งพิมพ์ผงใหญ่
ท่ามะปรางหุยาน บัวพันปลาตริกาย
ทั้งเนื้อผงเนื้อชิน และเนื้อดินมากมาย
จะมีชื่อเด่นดัง ได้สิ่งหวังตั้งใจ
อีกสิบกรกว่า ๆ จะเล่าอีกก็ได้
กรวัดการ้อง ถ้าเสื่อวัดตะไกร
ลำปะชีวแล้วมุง ขุมขุมสงฆ์วัดไทร
พลาญงามพันวษา กุมารทองขุนไกร
เชื่อว่าต้องเจออะ มีเงินเยอะหาได้
กระดุกทหารหาญ ที่ปกป้องแดนไทย
ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง คู่สุพรรณนานหลาย
ใกล้ ๆ กันก็มี บ้านขุนแผนหลังใหญ่
ให้ท่านหาจนทั่ว ไม่เป็นสองรองใคร
เลยไปบ้านศิลปิน 2 นักเพลงยิ่งใหญ่
อ่านไม่ออกสักตัว ร้องได้ทั่วนอกใน
ปลูกบ้านหลังน้อย ๆ ศรีประจันต์ไม่ไกล
ลูกศิษย์แม่บัวผัน รู้จักกันทั่วไทย
หัดร้องเพลงอีแซว ร้องได้แล้วค่อยไป
อยู่กับแม่ขวัญจิต เป็นศิลปินก็ได้

เลยไปวัดบ้านกร่าง พระกรุตั้งรู้ทั่ว
 อย่างน้อยสุดปล่อยไป ก็คงได้แสนกว่า
 อยากให้มีโชคพลัด ราคาถูกพิเศษ
 ชวนไปขึ้นหอคอย สูงตั้งเกือบร้อยเมตร
 มีแห่งเดียวในไทย สร้างไว้ในสุพรรณ...

เชื่อนกระเสียวนาไป เชื่อนดินใหญ่ของชาติ
 ถ้าไม่ไปไหนไกล เทียวดูไฟรอบเมือง
 ที่เล่าให้ฟังนี้ เป็นเพียงแค่บางส่วน
 ถ้าหากฟังแล้วมวน ขอเชิญชวนอีกครั้ง...
 เราจะรอดต้อนรับ ให้สมกับท่านทำ
 อยากเลี้ยงดูปู่เสือ คนเมืองเหนือสักที
 เสียตายแก่ไปหน่อย ถ้าถอยให้หนุ่มกว่านี้
 จะรับใช้เหมือนปาว ให้ครูสาวสั่งมา

ส่วนผู้ว่าเจ้ ถ้าท่านเสร็จภารกิจ
 กลับไปอยู่บ้านกล้วย กลับไปช่วยสุพรรณ
 ถึงบรรทัดสุดท้าย ผมขอให้คำพร
 ผมขอเชิญคุณพระ รัตนทั้งสาม
 รวมทั้งบารมี พระภูมิมหาราช
 อีกทั้งศาลหลักเมือง ที่ลือเลื่องมีฤทธิ์
 สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย จงรวมเป็นอำนาจ
 ให้ตำแหน่งก้าวหน้า ครอบครองรุ่งเรือง
 ให้ได้เลื่อนเงินเดือน สักคนละ 2 ชั้น
 จะบันทึกเอาไว้ ในหัวใจจะเนือง
 ช่วงกลางคืนจะฝัน ถ้ากลางวันจะคิดถึง
 ขอได้รับขอบคุณ จากครูศรีประจันต์...

ต้องขอจบเท่านี้ก่อน ขอจบกลอนโบราณ
 ถ้าท่านชอบเพลงอีแซว ตามแนวที่ได้ฟัง
 ท่านปรบมือเมื่อกี้ ฟังแล้วมีพลัง

ถ้ามีไว้ติดตัว ไม่ต้องกลัวอะไร
 ชอบเข้าแล้วชิต้า เห็นไหมสะพานไป
 ติดต่อผู้ว่าเจ้ บ้านท่านอยู่ไม่ไกล
 สร้างไว้เป็นพิเศษ สำหรับดูเมืองใหญ่
 มีกล้องดูเมืองนาน เชื่อว่าท่านตื่นใจ...
 มีขีดความสามารถ เก็บน้ำและผลิตไฟ
 ทั้งสี่เขี้ยวแดงเหลือง เต็มเกาะกลางถนนใหญ่
 ด้วยเวลาสมควร ฟังแล้วมวนบ้างไหม
 ค่อย ๆ เก็บสตางค์ เทียวสุพรรณนะนาย...
 จะเก็บเอตส์ไม่ให้ล้า เข้ามากล้ามาราย
 เพราะเรามาที่นี่ อยู่ดีกินก็ได้
 จะฝากตัวไว้ที่นี่ สาวสวยดีมากมาย
 จะทำตัวเหมือนข้า ที่เทิดทูนเจ้านาย
 สร้างเมืองนานสมคิด ขอให้รีบกลับไป
 นำเป็นยุคของท่าน เพื่อสุพรรณก้าวไกล
 ก่อนที่จะจากจร ขอฝากพรจากใจ
 พระเทวาสยาม จงน้อมนำโชคชัย
 ให้ท่านแคล้วคลาด สารพัดโศกภัย
 จงแผ่ความศักดิ์สิทธิ์ ให้ความคิดกว้างไกล
 รวมกับพระไตรรัตน์ ช่วยจัดอันตราย
 ให้ชื่อดังกระเดื่อง ไปทั่วแคว้นแดนไกล
 สัก 2 ปีติดกัน เพื่อขวัญกำลังใจ
 ให้เป็นความคิดถึง ที่สุดซึ่งน้ำใจ
 เก็บเป็นความตราตรึง ไว้กันบึงหัวใจ
 นอนหลับขอให้ฝัน ถึงสุพรรณทุกราย...
 ศิลป์ของชาวสุพรรณ ที่สืบสานนานหลาย
 ให้ปรบมือดัง ๆ กับความขลังของศิลป์ไทย
 แต่อยากให้งด ๆ ขออีกครั้งเป็นไร

บทเพลงอีแซว ต้อนรับนักเรียนไทยในแอลเอ

วันที่ 17 กรกฎาคม 2539

ณ สปจ.สุพรรณบุรี

สวัสดีนะคะ สวัสดี...

หนูอยู่โรงเรียนวัดพังมวง อำเภอศรีประจันต์

ขออนุญาตคารวะ ผู้เหมือนพระมาโปรด

คือพ่อประหยัดทรงคุณ ผู้การุณย์ลูกหลาน

พร้อมอาจารย์หญิงชาย ทุก ๆ ฝ่าย สปจ.

คารวะคุณหญิง ที่มองยิ่งเห็นชัด

คุณครูหนูบอกกล่าว อายุเท่ายายหนู...

(พูดแทรก) แต่ครั้งพอเพ่งดูแก่กว่าหนูไม่เท่าไร

คุณแม่อังสร้างบุญ เก็บเป็นทุนไว้มาก

ให้เราร้องบ้างสิ สวัสดีกับเขาบ้าง

(หยุดมองรอบ ๆ แล้วดันคนแรกไปยืนข้างหลัง)

ก๊อดมอร์นิ่งพี ๆ สบายดีเฮาทุย...

(ไม่ต้องรับ : ให้ถามว่าภาษาอะไรของเธอ ตอบว่าภาษาอังกฤษต้อนรับคนอเมริกัน แล้วถามตอบจนรู้ว่าคนไทยเขาพูดภาษาไทย ต้องร้องด้วยภาษาไทย ให้ร้องใหม่)

สวัสดีนะคะ สวัสดี...

จากแอลเอหลายวัน คิดถึงบ้านหรือเปล่า

เที่ยวสนุกบ้างไหม นับพันไมล์ที่มา

ที่พวกหนูรำร้อง มีทำนองกระชั้น

เรียกว่าเพลงอีแซว เกิดมาแล้ว 60 ปี

ถ้าหากน้องจะเล่า จะความยาวไปมาก

ชื่อแอลเอเข้าหู เมื่อตอนหนูเล็ก ๆ

ยังชื่นใจไม่หาย พี่ปุยได้ชนะเลิศ

พี่ไปบอกเขาด้วย คนไทยสวยอย่างนี้

พี่โชคดีกว่าน้อง พูดได้ 2 ภาษา

ที่สังเกตเอาไว้ ภาษาไทยเสียงเปลี่ยน

น่าภูมิใจจริงเชียว ภาษาเดียวในโลก

ภาษาที่ร้องนี้ คิดว่าพี่ฟังออก

เป็นคำธรรมดา ที่อาจว่าคำลึก

ขอกราบไหว้ท่านผู้มี เกียรติทั้งหลาย...

ให้อีแซวรุ่งโรจน์ จนทุกคนเรียนได้

เด็กประถมสุพรรณ ได้เรียนกันสบาย

ทั้งนักการรูปหล่อ หนูต้องขอกราบไหว้

คุณหญิงแม่พวงรัตน์ ที่ยังงามสดใส

แต่ครั้งพอเพ่งดู แก่กว่าหนูไม่เท่าไร...

ดูไม่แก่แต่น่ารัก เห็นแล้วอยากชิดใกล้

เผื่อมีชื่อโด่งดัง เขื่อยืนหลังก็ได้

เวลคัมทูดู โกทูชิตตีไทย

ขอต้อนรับพี ๆ ทั้งผู้หญิงผู้ชาย

มาที่นี้เจอะสาว หนุ่มหล่อเล่าเจอใหม่

จากอเมริกา ที่ลัดฟ้าถึงไทย

เป็นเพลงของสุพรรณ เพลงพื้นบ้านของไทย

จริง ๆ เกิดตรงนี้ ในงานปีพระใหญ่

ยังมีเรื่องหลายหลาก ที่น้องอยากบอกให้

เมื่อพี่ปุยช่วยเด็ก ตอนเป็นนางสาวไทย

เป็นมิสยูนิเวิร์ส สวยงามเลิศกว่าใคร

จะแต่งงานทั้งที่ ต้องสามีคนไทย

อเมริกันนำหน้า อีกทั้งภาษาไทย

สามารถเอามาเลียนตามเสียงสูงต่ำได้

เราคนไทยมีโชค มีของดีมากมาย

ไม่เข้าใจให้บอก หนูจะได้ร้องใหม่

ฟังแล้วค่อย ๆ นึก พี่จะเก่งภาษาไทย

อารยธรรมเก่าแก่ เราไม่แพ้อเมริกัน
 พี่สังเกตเห็นไหม หน้าคนไทยเอมอ้ม
 พวกเราน่าภูมิใจ กษัตริย์ไทยดีเลิศ
 พระองค์รักห่วงใย ให้คนไทยอยู่ดี
 พระองค์ดำริไว้ ให้เป็นไทยสมบูรณ์
 ได้มาแล้วหลายรุ่น ได้เพิ่มพูนความรู้
 ได้เห็นแล้วไซ้ไหม กษัตริย์ไทยแสนเลิศ
 พวกเราหวังไว้ว่า เมื่อวันหน้าเรียนจบ
 กลับมาสร้างชาติไทย ให้ยิ่งใหญ่ไพศาล...

พี่ ๆ ทั้งหลาย มาสุพรรณครั้งนี้
 ถ้าเดือดร้อนสิ่งใด หรือต้อนรับไม่ดี
 (พูดแทรก เธอเก่งอย่างนั้นเชียวนะ เธอจะช่วยยังไง... ฟังก่อนซิ)
 พี่มิกันไกลลิบ มาตั้ง 80 คน
 เพราะท่านพ่อประหยัด แห่งสุพรรณบุรี
 ยังเป็นเมืองสุพรรณ ท่านบรรหารอยู่ที่นี่
 ท่านได้ช่วยสร้างสรรค์ ให้สุพรรณบุรี
 ท่านพ่อประหยัด พร้อมอาจารย์ชายหญิง
 นำใจครูสุพรรณ ได้พร้อมกันร่วมจัด...

คุณหญิงแม่บอกไป หากสิ่งใดขัดข้อง
 (ญ) เธอก็พูดเป็นเล่น 5 เส้นกำลังสวย
 พ่อมบุญก็ได้ หรือไม่แม่อัศนีย์
 พ่ออำนาจก็มี ร่ำรวยดีพ่อสมนึก
 หรือ ผอ.มณเฑียร จากโรงเรียนสุพรรณภูมิ
 หรือจากใครก็ได้ ที่นั่งในที่นี้...

ถ้าจะให้หอกรส คนทั้งหมดที่นี่
 แจกพวกหนูทุกคน จะได้ชนกลับบ้าน...

มีอายุเกือบพัน เทียบโรมันพอได้
 พบใครมีแต่ยิ้ม (ร้องแทรก) เขาเรียกว่าสไมล์
 เหมือนฟ้าส่งมาเกิด ให้มาทรงงานใหญ่
 ยูเนสโกยังมี จัดรางวัลถวาย
 ให้พี่รู้เพิ่มพูน เรื่องของความเป็นไทย
 คุณพี่ชาน้อย มั่นนำดูหรือไม่
 พี่อยู่ไหนช่างเกิด พระองค์รักห่วงใย
 พวกเราคงได้พบ หลังเรียนจบกลับไทย
 รอวันพี่กลับบ้าน สร้างถิ่นฐานบ้านไทย...
 พี่อยู่ดีกินดี ที่สุพรรณหรือไม่
 บอกหนูรู้บ้างซิ บางทีหนูช่วยได้

ถ้าขัดข้องหมองหม่น ให้ทุกคนแจ้งได้
 ยอยากต้อนรับพี่ ๆ มาที่นี้แล้วสบาย
 เป็นนายกรัฐมนตรี ของพี่ ๆ ด้วยใจ
 ดั่งเมืองสวรรค์นะพี่ ตูตีกว่าเมืองใด
 ต้อนรับด้วยใจจริง จัดหลายสิ่งไว้ให้
 นี่แหละพ่อประหยัด ผู้มากด้วยน้ำใจ...
 (ช) ผมว่าขอสร้อยทอง สัก 2 เส้นก็ได้
 แต่ต้องขอผู้ช่วย ผอ.ทั้ง 2 นาย
 แม่บุญธรรมก็ดี พ่อผาสุขอุทัย
 ถ้าเงินเป็นปึก พ่อเถลิงศักดิ์นั้นใจ
 พ่อฤทธเทพคนหนุ่ม และพ่อประกอบชัย
 เพราะทุกคนมั่งมี ท่านเป็นเศรษฐีใหญ่...
 ถ้าจะให้ดูดี เอาอย่างนี้ได้ไหม
 จะคิดถึงอีกนาน ถ้าได้รางวัลกลับไป...

บทเพลงอีแซว
งานมหกรรมดนตรีไทยประเพณีศึกษา วันที่ 27 พฤศจิกายน 2540
ณ อนุสรณ์ดอนเจดีย์

- กราบเรียนท่านผู้ชม ศิระกัมมัญชลี... ทุกท่านในที่นี้ หนูทุกคนกราบไหว้
 การวะท่านดิลก พัฒน์วิชัยโชติ ช่วยสุพรรณรุ่งโรจน์ ประถมสุพรรณดังไกล
 พวกหนูนั้นหัดใหม่ อยู่วัยเอ๊ะ ๆ ถ้าวร้องได้ไม่เพราะ ไม่เสนาะจับใจ
 ขอท่านโปรดเมตตา กรุณาสักนิด... อย่าช่นช้องหมองจิต ถ้าวปลั่งผิดโปรดอภัย...
 ถ้าวร้องดีรำสวย ขอให้ช่วยปรบมือ (ซ) ให้ปรบตอนไหนหรือ (ญ) ขอให้ปรบตอนท้าย
 เรารวมกันวันนี้ เพื่อศักดิ์ศรีสุพรรณ ให้แผ่นดินลือลั่น ฟาสั่นก้องไกล
 ก้าวสืบสานวัฒนธรรม มหกรรมใหญ่ยิ่ง ท่านดิลกรักจริง จึงจัดได้ยิ่งใหญ่
 เอกลักษณ์เรารักษา ช่วยกันมาทุกอำเภอ... (ซ) มามากมายนะเธอ ไม่รู้ใครเป็นใคร
 (ญ) ถ้าเอ่ยชื่ออำเภอใด หนูขอให้ยกมือ (ซ) จะยกทำไมหรือ (ญ) จะได้รู้มาเท่าไร
 (พูด จันเรียกเลย)
1. ไหนล่ะอำเภอเมือง แดนรุ่งเรืองพระกรุ การศึกษาบรรลु จุดสุดยอดกว่าใคร
 - หนูขออีกสักครั้ง เป็นตัวอย่างอำเภออื่น อยากให้ยกมือขึ้น ให้ครบทุก ๆ ราย
 2. สองพี่น้องละท่าน เห็นแล้วนั้นยกมือ (ซ) มากันเท่าไรหรือ (ญ) 5 พันเห็นจะได้
 3. อุทองนึ่งที่ไหน (ซ) นั้นยังงั้นเห็นแล้ว ดูสีสันแจ่มแจ้ว นับแล้ว 5 พันราย
 4. บางปلام้าอยู่ไหน ยกมือให้เห็นที มากันมากมายดี (ซ) หกพันสี่คงได้
 5. ดอนเจดีย์บ้างสิ (ญ) เห็นพอดีเจ้าภาพ แต่ก็ยังไม่ทราบ คนเจ้าภาพมากไหม
 - (ญ) ลองยกมือทุกคน พร้อมตะโกนเสียงกรีด... (ซ) ผมนับแล้วไม่ผิด คิดว่ากว่าหมื่นราย...
 6. สามชุกยกมือขึ้น อำเภออื่นอยากรู้ (ซ) จันผมขอนับดู อู้อู้อีพันราย
 7. หนองหญ้าไซละครับ ชูให้นับหน่วยสิ (ญ) นับได้ห้าพันสี่ เศษยังมีอีกหลาย
 8. แล้วเดิมบางนางบวช ลองยกอวดมือหน่อย (ซ) นับได้หกพันร้อย เธอว่าน้อยไปไหม
 9. คูด่านช้างบ้างนะ หมดเวลาจะยุ่ง (ซ) จันยกมือให้สูง (ญ) มาตั้งห้าพันราย
 10. สุดท้ายศรีประจันต์ ขอทุกท่านยกมือ (ซ) นับได้เก้าพันชื่อ (ญ) เชนับผิดจนได้...

บทเพลงอีแซว

งานลอยกระทงและออกโทรทัศน์ ไอทีวี วันที่ 3 พฤศจิกายน 2541

ณ วังยางรีสอร์ต

กราบเรียนท่านผู้ชม ศิระกัมธัญชลี
หนูขอบอกพี่น้อง เป็นเสียงร้องเพลงอีแซว
ท่านผู้ชมเจ้าขา โปรดเมตตาเนท่าน
หนูอยู่โรงเรียนวัดพังม่วง อำเภอศรีประจันต์
นี่แหละเพลงอีแซว ของสุพรรณบุรี...
พวกหนูฝึกศึกษา เพลงตำราโบราณ
อีกทั้งแม่ขวัญจิต หนูเป็นศิษย์ของท่าน
ทั้ง 2 ท่านนี้เก่ง เป็นแม่เพลงเก่งกาจ
หนูนั้นแสนดีใจ ที่คนไทยทั่วถิ่น
เป็นโชคดีด้วยกัน ที่สุพรรณบุรี...
ท่านผู้ชมเจ้าขา หนูอาสาบอกกล่าว
อันเพลงอีแซวนี เมื่อ 60 ปีผ่านมา
มีท่วงที่ร่าเริง มีทำนองกระชั้น
พ่อไสวรงค์งาม แม่บัวผันจันทร์ศรี
ให้เป็นศิลปมาตรฐาน ของสุพรรณบุรี
ท่านผู้ชมทั้งหลาย อย่างนี้ไกลทีวี...
ต้องขอบคุณดัง ๆ ที่วังยางรีสอร์ต
ท่านผู้ชมทางบ้าน หากว่าท่านงานหนัก
ต้องขอบอกดัง ๆ ชื่อวังยางรีสอร์ต...

ผ่านทางไอทีวี หนูทุกคนกราบไหว้...
แค่เสียงเด็กยังแจ้ว แทบไม่แพ้ผู้ใหญ่...
นี่แหละเด็กสุพรรณ ร้องสืบสานเพลงไทย
กำลังช่วยสืบสาน เพลงสุพรรณเอาไว้
มีทำนองอย่างนี้ ถ้าจะหัดแสนง่าย...
จากคุณย่าบัวผัน ศิลปินยิ่งใหญ่
ถือเป็นครูอาจารย์ สอนความรู้มาให้
เป็นศิลปินแห่งชาติ ความสามารถมากมาย
ทุกท่านล้วนได้ยิน ชื่ออีแซวดังไกล
มีศิลปะดี ๆ อยู่ในวงการได้...
ร้องตามคำบอกเล่า ของปู่ย่าตายาย
เกิดสมัยปู่ย่า ที่วัดป่าเลไลยก์
เพลงพื้นบ้านสุพรรณ รู้จักกันทั่วไป
ได้ปรับปรุงหลายปี ให้ดูดีใช้ได้
ให้เล่นได้ดูดี จนเป็นอาชีพได้
ขยับเข้ามานี้ จะเห็นผมไม่ไกล...
ที่พักผ่อนเื่อยมยอด อยู่สุพรรณไม่ไกล
อยากให้ไปนอนพัก ความเครียดก็จะหาย
อยู่ในใจตลอด ทั้งคนใกล้คนไกล...

บทเพลงอีแซว “โรงเรียนสีขาว”
วันที่ 24 มีนาคม 2542 ณ วัดป่าเลไลยก์

ประนมมือเหนือเศียร ขอกราบเรียนทุกท่าน หนูอยู่โรงเรียนวัดพังม่วง อำเภอศรีประจันต์ ทุกท่านดูกันซิ วันนี้ผมยังเด็ก (ท้วงว่า ฟังดูสองแ่งสองงาม รู้สึกว่าทะเล้งด้วย ร้องใหม่ก็ได้) ทุกท่านดูกันซิ วันนี้ผมยังเด็ก (พูดว่า ถ้าเท่ากันจะทำอะไร) ถ้ายาวใหญ่เท่ากัน อีกไม่นานจะมีเมีย... ช.2 ท้วงอะไรยาว ช.1 ก็แขน ขา ใจ แล้วอะไรใหญ่ ช.1 ก็ดังใจ ช.2 ฟังยังงี้ก็สองแ่ง ช. 2 บอกว่าฉันร้องถึงผู้หญิงดีกว่า ช.1 ร้องให้สุภาพก็แล้วกัน พวกผู้หญิงเช่นกัน ถ้าอกอันอวบอูม (ท้วง หยดเลย ๆ ทะเล้งกะผู้หญิงได้ใจไม่เอาทะเล้งใหญ่แล้ว ช.2 จั่นแกร้องไป) ช.1 ถ้ายาวใหญ่เท่ากัน อีกไม่นานจะมีเมีย... แถมยังพูดอวบอูม เตียวชัตุมหงายฝั่ง ท่านผู้ชมทั้งหลาย ขออย่าได้ถือโกรธ อันพวกเราทั้งหลาย ยังอยู่ในวัยเด็ก อ้อถ้าเปรียบพวกเรา เหมือนผ้าขาวผ่องผุด หรือถ้าจะย้อมสี ให้ดูดีสดสวย... ญ.1 ฟังเธอร้องมานาน ขอให้ฉันร้องบ้าง... ท่านผู้ชมเจ้าขา มีปัญหาบอกกล่าว ผู้ชายคิดเมื่อกี้ เห็นแล้วซิปัญหา จัดโครงการขึ้นมา แก้ปัญหาดังกล่าว... ญ.2 ชีที่ตัวเองในเชิงถาม แล้วทำมือให้ตะโพนหยุด ญ.1 มองตามมือด้วยความสงสัย ญ.2 พูด... โรงเรียนสีขาวก็คือโครงการที่รัฐมนตรี สมศักดิ์ ปริศนานันท์กุล รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง ศึกษาธิการ ของพรรคชาติไทย จัดทำโครงการขึ้นมาเพื่อให้เด็กที่ถือว่าเป็นวัยบริสุทธิ์ ได้อยู่ในโรงเรียนที่ มีทั้ง 4 ปลอดภัย เด็กวันนี้จะได้เป็นคนดีของชาติในอนาคต ญ.2 เชิญฟังได้พี่น้อง ฉันจะร้องให้ฟัง... ปลอดภัย 1 ที่ว่า คือปลอดภัยาเสพติด ทั้งบุหรี่ยาฆ่า หรือกัญชาฝิ่น อันปลอดภัย 2 นั้น ปลอดภัยนั้นขันต่อ	เชิญฟังเพลงลูกหลาน เพลงพื้นบ้านของไทย ขอมาร่วมสืบสาน ศิลปวัฒนธรรมด้วยใจ ดูไอนี้ก็เล็ก ดูไอนั้นก็ไม่ใหญ่ ก็ตัวผมยังเล็ก ยังไม่เท่าผู้ใหญ่ ช.2 ข้าว่าเอ็งปากเสีย กลอนเอ็งใช้ไม่ได้ ช.2 ข้าว่าเอ็งปากเสีย กลอนเอ็งใช้ไม่ได้... ทำไมถึงทะเล้ง ร้องออกมาได้ใจ ตัวผมนั้นขอโทษ เพื่อนผมกลอนพาไป พวกผู้ใหญ่ปั้นเสก เป็นอะไรก็ได้ ไม่ถูกสีแต้มจุด ผ่าก็ขาวต่อไป ถ้าเลือกสีดีด้วย ผ่าก็สวยสดใส ส่วนเธอจะยืนฟัง หรือจะนั่งก็ได้... ฟังไหมหนูจะเล่า เรื่องไม่ยาวเท่าไร ที่กระทรวงศึกษา เห็นปัญหามากมาย ชื่อโรงเรียนสีขาว เอาเธอเล่าต่อไป เล่าถึงโครงการดัง โปรดรับฟังกันได้... เพราะว่ามันมีฤทธิ์ ทำชีวิตถึงตาย อีกทั้งเฮโรอีน ดมกลิ่นกาวก็ใช่ ถ้าใครมีละก้อ ชีวิตฝ่ออดวาย
---	---

ใหม่ใหม่เล่นนิดหน่อย ทีละร้อยสองร้อย

ปลดที่ 3 นั้นหรือ คือปลดสี่สลามก

(เพื่อนถามว่าแล้วมีอะไรบ้างละ ก็ฟังต่อซี)

เช่นภาพโป๊เล่นเสียว ทั้งเล่นเดี่ยวเล่นคู่

ถ้าปลุกฝังรากใจลึก ใจก็รักสนุก

ปลดที่ 4 ไร้เคราะห์ ถ้าปลดทะเลาะวิวาท

ทำให้ใจแน่นหนัก รู้รักสามัคคี

ถ้าโรงเรียนของหนู และอีกทุกโรงเรียน

อยากให้ เป็นโรงเรียนดี เรียกโรงเรียนสีขาว

เด็กนั้นช่วยกันแล้ว แต่ไม่แคล้วเลอะเทอะ

อันเด็ก ๆ ทั่วไปอยู่ในวัยบริสุทธิ์

อย่าใช้เด็กซื้อขาย อย่าใช้ให้เกี้ยวข้อง

พวกหนูอยากอ่านเขียน ในโรงเรียนสีขาว

มาเถิดมาช่วยกัน ช่วยปั้นดินเป็นดาว

พอเล่นมากบ่อย ๆ ก็ค่อย ๆ หมดไป

มันพาใจสกปรก พาตัวตกต่ำได้

หนังสือไม่ควรดู อย่าไปรู้ก่อนวัย

ต่อไปถ้าติดคุก ลูกลูกอยู่กับใคร

ไปไหนไม่ต้องหวาด กลัวอันตราย

สังคมเราจะมีคนใจดีมากมาย

นอกจากดีอ่านเขียน เป็นโรงเรียนทันสมัย..

ด้วย 4 ปลอดดังกล่าว จะได้ขาวสดใส

เพราะบางส่วนเปื้อนเปรอะ จากฝีมือผู้ใหญ่

เปรียบสีขาวผ่องผุด บริสุทธิ์สดใส

4 ปลอดไม่แะต้อง คงเป็นสีขาวได้

พวกหนูอยากเป็นดาว ส่องแสงพราวไสว

ให้เป็นโรงเรียนสีขาว ยืนยาวตลอดไป...

บทเพลงอีแซวชุดเกี้ยวสาว แสดงในรายการเวทีไทย ทวีสีช่อง 5

สวัสดีนะคะ สวัสดี....

ในนามแม่เพลงมาจากสุพรรณ โรงเรียนวัดพังม่วงศรีประจันต์ ร่วมงานอนุรักษ์เพลงไทย

เมื่อมาพบกันแล้วร้องเพลงอีแซวให้ฟัง

ธรรมเนียมเพลงบ้านฉันแถวสุพรรณบุรี

ถ้าหากว่าเป็นสาวต้องแต่งผัดหน้าหวีหัว

จะอาบนํ้าอาบท่ากล่วเวลาไม่ทัน

(พูด) ช.อู๋? พูดอะไรน่าเกลียดเป็นสาวเป็นนาง

ญ. ก็เช็ดหน้าเช็ดตัวไงเล่า

ช. จะอาบนํ้าอาบท่ากล่วเวลาไม่ทัน

หยิบแป้งมาทา ผัดหน้าเสียหน่อย

สวมเสื้อใส่สร้อยแหวนก้อยนาฬิกา

แกะใส่แว่นดาส่วนข้าใส่แว่นยาย

จัดแจงแต่งกายเป็นชายรูปหล่อ

นิมนต์หลวงพ่อดำให้ท่านมาคุ้มกัน

สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากลเป็นมงคลข้าพเจ้า

เมื่อไปพบหน้าสาว ให้รักเราทุกราย

เราก็คิษย์มีครู เราก็อหุมีมัน

ทั้งตีมอดปอดมด หัวปลาหลดเป็นเหล็ก...เออ...

อย่าเดินกลอนดีกว่าผิดตำราโบราณ..เออ

เลยส่งสำเนียง ร้องเรียกน้องนาง..เออ

ไต่ยืนผู้ชายร้องชวน แม่หน่านวลไม่เนิ่น

รีบลงจากเตียงไต่ยืนเสียงชายยั่ว

(พูด) เธอร้องดี ๆ นะ ต่อหน้าผู้ชมทั่วประเทศ เขาว่าเพลงอีแซวเนี่ย เล่นหยาบ

ตอบไม่หยาบจ๊ะ ฉันพูดตามตำราโบราณนั่นแหละ เช่นหวีหัว หวีหู แต่เราร้องกลอนโลก็ลงว่าไห้เงาะ

รีบลงจากเตียง ไต่ยืนเสียงชายยั่ว

หวีผมทรงกระทุ่ม สาวหนุ่มโบราณ

คาดเข็มขัดสี่ คิ่นนี้แสนสวย

หมากเจียนพลูจิบ จัดแจงบรรจง...เออ

ชักชวนพวกเรา นี่ก็เข้าตำรา..เออ..

หนูขอไหว้ผู้มีเกียรติทั้งหลาย

หากผิดพลาดพลั้งต้องขออภัย

ต้องเริ่มต้นแบบนี้ไม่ว่าเล่นที่ไหน

ต้องจัดแจงแต่งตัวเมื่อจะไปเหนือใต้

เช็ด ๆ เอาที่แล้วก็แล้วกันเพราะเรามาทางไกล

ช. จันฉันแต่งตัวบ้าง

เช็ด ๆ เอาที่แล้วก็แล้วกันเพราะเรามาทางไกล

หยิบแหวนสวมก้อย หยิบสร้อยมาใส่

ข้าจะใส่แว่นดา ส่วนข้าจะใส่แว่นยาย

หยิบพระสวมคอ ขวนหลวงพ่อรีบไป

ห้อยขุ่นแผน ผงสุพรรณช่างหล่อกันเหลือหลาย

เมื่อไปเจอหน้าสาวให้รักเราทุกราย

ข้ามีของดีเหมือนกัน พ่อของฉันเคยใช้

ทั้งรูปโป๊ รูปเช็กซ์ หนังสือยังอายุ

ดูไม่เรียวอาจารย์ กำลังสันเห็นไหม

ว่าแต่งตัวเสร็จยัง อย่ามัวนั่งเฝ้าใน (พูดโต้ตอบ)

อย่าเชื่อนแซชายเชิญ อย่ามัวเดินลอยชาย

ผัดแป้งแต่งตัว หวีหัว หวีไห

ผัดแป้งแต่งตัวหวีหัวหวีไห

โจงกระเบนพื้นบ้าน เสื้อคอระบาย

เอาเชี่ยนหมากไปด้วย เพราะฉันอดไม่ได้

เตรียมเสร็จแล้วก็ลง ลงบันได

แม้ก็รีบแก้ผ้า ผ่าสไบ

รอเดี๋ยวซิจะ ฉันจะแต่งบ้าง
 หยิบเอาแบ่งเม็ด มาตบเกล็ดกระดี่
 ฉันหยิบหวีเล่มน้อย เข้ามาสอยหวีเสย
 เดินสะดุดสายมุ้ง ผมย่งไม่ดี...เอ๋ย

(พูด) นี่ยังไม่เก็บมุ้งอีกหรือ

(ตอบ) กางไว้ทั้งปีเลย ไม่มีการเก็บ เพราะไม่มีเวลา บ้านอยู่ไกลโรงเรียน
 เก็บก่อนเก็บก่อน ครูเคยบอกเด็กสะอาดเป็นผู้มีวัฒนธรรมใจ

ชักชวนนวลนาง อย่างวางท่ามาก

ประเดี๋ยวหนุ่มน้อย จะคอยเรานาน
 เอ๊ะหนุ่มน้อยเขานัด ให้มาพบตรงนี้
 จะเหลียวทางซ้ายก็ให้เปล่าตา
 ฉันจึงรีบเดินเรื่อย ไม่เห็นคนที่รอ...เอ๋ย

พอดีสะดุดเอาตอ แล้วไม่ตาย

พอผู้หญิงสะดุดมาโดนสะดือ

เอ๊ะผู้หญิงอะไร ช่างไร้จรรยา

พูด (ชาย๑) เขี่ยบคนไม่ใช่เขี่ยบหมา

(ชาย๒) เอ๋อร้องผิด

ชาย (ร้องต่อ) แหมผู้หญิงสมัยนี้ก็ดูดีไม่น้อย

แต่ก็ช่างเถอะ เรานัดเจอกับเขา...เอ๋ย

แม่โดนเขี่ยบทนเอา เขี่ยบเบา ๆ ไม่เป็นไร

จึงร้องทักน้องสาว แม่หน้าเศร้าตาสว
 แหมมากันมากมาย แล้วมีใครมามั่ง
 พอพบหน้าใจนี้ แหมชักฮึดชอบฮึด...เอ๋ย

หญิง เลยใช้ก้อยสะกิด หัวไหล่ติดกับกาย

พานประสพพบกัน ไหวหวันอาวรณ์

มือไวใจเร็ว วัยรุ่นใจร้อน

ฉันไม่ใช่หญิงข้างทาง หรือข้างถนน

หญิง ฉันเป็นลูกมีพ่อ กันหนอมมีแม่

มาจับมือจับไม้ คนไทยเขาถือ ..เอ๋ย

ชาย เดี่ยวทางบ้านเอาไปลื้อ แล้วเธออาย

ขอโทษเถอะน้องสาว เพราะพวกเราคนชื้อเพียงแค่ขอจับมือ จะหวงไปทำไม
 จะหวงแทนทำไม แค่อำจับจับมือ

ถึงโต๊ะเครื่องตั้ง ฉันก็นั่งลงใหม่

ผมเผ้าก็หวีกันเสียใหม่

หวีเสร็จแล้วก็เลย รีบครรรไล

เลยหันกลับไปหวี แล้วผมใหม่

ตั้งท่าชานัก เรื่องมารู้ใหม่

เวลาพอประมาณ มาถึงที่นัดหมาย

แล้วเขาเลยไปที่ ที่ตรงไหน

จะแลทางขวา ก็ให้เปล่าใจ

พอดีสะดุดเอาตอ แล้วไม่ตาย

ว่าอู้อู้ออ อ้ออ้อ ร้องหือใจหาย

เดินหลับหู หลับตาจะเหยียบหมาตาย

แต่เดินเหินไม่ค่อย ระวัง ระไว

แม่โดนเขี่ยบก็ทนเอา เขี่ยบเบา ๆ ไม่เป็นไร

แม่รูปหล่อสำรวย เคยถูกหวยมาเท่าไหน

กินข้าวแล้วหรือยัง ละแม่พุงใหญ่

เลยใช้ก้อยสะกิด หัวไหล่ติดกับกาย

จึงสลัดบัดกร ออกไปก่อนไกล ๆ

หยุดยั้งฟังก่อน อย่าฟังเข้ามาใกล้

ทำนิสัยสัปดน ไวใจไม่ได้

ไม่ได้เกิดกันมาแต่ กระบอกไม้ไผ่

เดี๋ยวชาวบ้านเอาไปลื้อ แล้วฉันอาย

อย่าทำเป็นชื้อบื้อ เลยแม่บัวบังใบ

หนุ่มสาวสมัยนี้อยู่ในยุคก้าวหน้า
 พี่เคยอยู่กรุงเทพ เห็นเซฟมาทั่ว
 เห็นตามศูนย์การค้า หรือตามหน้าโรงงาน
 ไม่เห็นเขาถือตัว แม้ไม่ใช่ผิวเมียกัน..เออ
 หญิง เห็นทั้งกลางคืนกลางวัน เขาอื้อกันวันวาย

ตัวอย่างที่เธอเห็น นั้นมันเป็นสิ่งเสีย
 เราเป็นคนไทย ต้องรักษาวัฒนธรรม
 ประเพณีของไทย เขาก็ให้เหตุผล
 เป็นสาวเป็นนาง ต้องรักษาน้ำรึกนวล
 อย่าเอาอย่างฝรั่ง แล้วมึงคำ...เออ
 ชาย พ่อแม่จะขายหน้า ชาวบ้านตาย

ได้ฟังนางสาว แม่มาเฝ้าสั่งสอน
 น้องห้วงประเพณี อย่างนี้พี่ก็แยะ
 ในสมัยปัจจุบัน น้องต้องทันโลกบ้าง
 หนุ่มสาวสมัยนี้ อายุสิบสี่สิบห้า
 การจับมือถือแขน ไม่ใช่แกนสำคัญ

(พูด) ชาย พูดต่อ หมาหยอกไก่เคยเห็นไหม หญิง ก็ได้จั้นผู้หญิงเป็นไก่อะ

ชาย๑ พูดว่า เอ้าจั้นผู้ชายก็เป็นหมาช
 ชาย๒ พูด พูดเข้าตัวจนได้เห็นไหมหละ
 ชายร้องต่อ การจับมือถือแขน ไม่ใช่แกนสำคัญ
 หญิง พ่อทูลหัวหัวใคร ใช้นิสัยฝรั่ง
 หญิง ชอบถามอย่างเขา ของเราไม่รัก
 เราแก้ปัญหาชน ไม่ใช่ชนหลังเขา
 ชาย เธออย่าพูดอย่างนั้น ก็ตัวฉันเห็นมา
 คำพังเพยเอ๋ยอ้าง เราได้ฟังกันชัด
 หญิง คำพังเพยเอ๋ยไว้ ฉันจำได้ถ้วนถี่
 อ้ออย่างนี้เ็นเล่า ลูกเต้าใจแตก
 เพราะผู้ใหญ่ทำยุ่ง เด็กก็ทำตามยาก
 ฉะนั้นเด็กเดี๋ยวนีจึงผิดสืไม่น้อย
 รู้จักกันง่าย ชิดใกล้กันเกิน
 หญิงชายใกล้ชิด ต่างสนิทสนม
 เพราะชายเห็นแก่ตัว ลืมชั่วลืมดี

เขาไม่ถือสา กันหรรอกหน้ารู้ไหม
 เห็นเป็นคู่เดินคั่ว ไม่รู้ใครเป็นใคร
 เขากอดหน้ากอดหลัง กอดเอว กอดไหล่
 เห็นทั้งกลางคืนกลางวัน เขาอื้อ กันวันวาย

เราไม่ใช่ผิวเมีย จะมัวเมียทำไม
 จะโสมมมูมมาม ตามสมัยใหม่
 ว่าหญิงไทยทุกคน อย่าทำตนเหลวไหล
 ความสาวต้องสงวน หญิงไม่ควรมกง่าย
 พ่อแม่จะขายหน้า ชาวบ้านตาย

ฟังเป็นอุทาหรณ์ ใจสะท้อนไม่หาย
 ระวังจะเป็นสาวแก่ ใครไม่แลไม่ใกล้
 เขาเอาอย่างฝรั่ง ไม่เห็นเป็นไร
 เขาต่างซึ่งต่างซ่า เคยเห็นมาไซ้ไหม
 ถือว่าเป็นเพื่อนกัน เล่นแบบหมาหยอกไก่

ถือว่าเป็นเพื่อนกัน ความสัมพันธ์ชิดใกล้
 รสนิยมต่ำจ้ง จ้างก็ไม่ไว้วางใจ
 จึงล้าหลังเขานัก เธอมาจากป่าไหน
 ตัวอย่างดี ๆ ไม่เอา นำมีเขาเหมือนควาย
 ก็ผู้ใหญ่ทำหน้าหน้า เราก็ว่ากันไป
 ว่าตามหลังผู้ใหญ่ หมาไม่กัด จำไม่ชัดหรือไร
 ถ้าผู้ใหญ่ทำดี เราก็ทำตามได้
 ก็ผู้ใหญ่ทำแปลก เด็กจึงแปลกตามไป
 ก็ผู้ใหญ่ทำอยาก เด็กก็ชักเลอะใหญ่
 ผิดร่องผิดรอยกันไปน้อยเมื่อไร
 ยิ่งบ้านเมืองเจริญ ความประพฤติเลวร้าย
 ดูแล้วไม่เหมาะสม รสนิยมคนไทย
 ลืมกระทั่งประเพณี วัฒนธรรมหนีไปไหน

ชาย	ลูกเขาเมียใคร เห็นได้ชัดเจน เจริญทางวัตถุ แต่มาผู้ที่จิต...เอ๋ย พอที่อิหนู หันมาดูเวลา วันนี้เด็กโรงเรียนพังม่วงเล่นเพลินถ่วงเวลา ถ้าผิดพลาดท่านอย่าดัดเมตตามไป ท่านผู้ชมที่เคารพ ผมขอจบสปีนัว หากมีเวลาชาวประชาทั้งปวง อยู่สุพรรณบุรีอำเภอสรีประจันต์ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากลขอให้ดลบันดาล ให้ได้เลื่อนยศปรากฏศักดิ์ศรี...เอ๋ย	ลืมคำธรรมะ ที่พระสอนไว้ จึงเดินทางห่างทิศ ใจจึงผิดใจไทย เกินไปมากแล้วหนา วันหน้าค่อยว่ากันใหม่ ผมขอล่าวแห่งกั้ว สปีนัววอนไหว ไปเยี่ยมโรงเรียนวัดพังม่วงของเราอีกก็ได้ ให้รักผมเหมือนลูกหลานของทุกท่านไป ท่านผู้ชมทุกท่านให้ผ่านผ่านโพยภัย ให้ได้เป็นเศรษฐีกันทุกราย....
-----	--	--

บทเพลงอีแซวแสดงถวายพระพรทางสถานีโทรทัศน์

เกล้ากระหม่อมทั้งหลาย ขอถวายบังคม
 กระหม่อมอยู่โรงเรียนวัดพังมวง อำเภอศรีประจันต์
 เกล้ากระหม่อมทั้งหลาย ซ้อมเพลงไว้แสนหนัก
 ทำท่าจะร้องติด หรือร้องผิดทำนอง
 อันกลอนเพลงอีแซวนั้นมีแนวบังคับ
 เกล้ากระหม่อมหวังไว้ จากพระทัยฝ่าบาท
 วันนีวันที่ 5 เดือนธันวาคม
 5 ธันวาคมนี้ เป็นดิถีมงคล
 ชาวประชาถือว่า เทพบนฟ้ามีคุณ
 พระทรงเอื้ออาทร พสกนิกรทั่วหล้า
 ปัญหาของปวงชน ไม่พ้นสายพระเนตร
 แทบไม่มีที่ใด ที่ทรงไปไม่ถึง
 ทรงดรากรักร่างกาย ดำเนินไปทุกถิ่น
 ทั้งที่เป็นกษัตริย์ ครองสมบัติสูงศักดิ์
 พระทรงเอื้ออาทร พสกนิกรทั่วหล้า
 ปี 39 ดันปี จัดพิธีพร้อมกัน
 ถือว่ายังน้อยนิด ถ้าหากคิดให้ดี
 มีมากเกินยิ่งกว่าจะสรรหาคำพูด
 หนุจึงใคร่เชิญชวน เจริญรอยตามบาท
 อยากให้เป็นพลังไทยเป็นหนึ่งในแผ่นดิน
 ที่ร้องดันไปนี้เป็นเพียงกิจบางส่วน
 ไม่มีกษัตริย์ใดที่มีในโลกนี้
 เพื่อพสกของท่าน ซึ่งเปรียบปานด้วยบุตร
 เกล้ากระหม่อมทั้งหลาย ขอถวายพระพร
 เพลงอีแซวกลอนสด จำต้องหมดเวลา
 กระหม่อมลาอาลัย จำจากไกลพระเนตร
 จะบันทึกเอาไว้ สลักในดวงจิต
 กราบลงตรงเบื้อง ยุคลบาท
 อันเวลาก็ไล่ ส่วนหัวใจก็ห่วง....

พระผู้เป็นร่มโพธิ์ทอง ของชาวไทย
 จากจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นจังหวัดใกล้ๆ
 แค่นี้พระฉายาลักษณ์ กระหม่อมชักหัวนไหว
 ทั้งทำรำทำร้อง ดูขัดข้องวุ่นวาย
 อาจใช้ราชาศัพท์ไม่ตรงกับพระทัย
 ถ้ากระหม่อมพลั้งพลาด ขอพระราชทานอภัย
 ตามอุดมฤกษ์ดี มีความหมาย
 แห่งองค์พระภูมิพล มหาราชในดวงใจ
 ที่ส่งผู้มีบุญ มาเกิดเพื่อคนไทย
 พระทรงเป็นยิ่งกว่ามหากษัตริย์ใด
 พระทรงแก้ตรงเหตุ ด้วยพระเนตรยาวไกล
 ทรงห่วงหาคำนี้ จนสุดแดนเหนือใต้
 เสด็จทั่วแผ่นดิน แทบไม่เหลือที่ไหน
 ไม่ควรต้องลำบาก หรือทุกข์ยากอย่างไร
 พระทัยเปี่ยมเมตตาต่อประชาทั้งหลาย
 เพื่อตอบแทนองค์ท่าน จัดพร้อมกันทั่วไทย
 พระราชกรณีย์ ยังมีอีกมากมาย
 เพราะทรงเป็นที่สุด เกินกว่าจัดถวาย
 จะได้เห็นชัดๆ เรารักจริงจอมไท
 ถวายให้หมดสิ้นเพื่อในหลวงของไทย
 กระหม่อมเห็นสมควรตามเวลาที่ให้
 จะทรงพระกรณีย์มากเท่ากษัตริย์ไทย
 พระทรงห่วงที่สุด ไม่มีใครเทียบได้
 ขอพระองค์ทรงศร สถาพรตลอดไป
 กระหม่อมน้อมเกล้า กราบบังคมถวาย
 วันนีวันวิเศษ กระหม่อมจะเก็บจำไว้
 ว่าครั้งหนึ่งในชีวิต ได้นำพรถวาย
 น้ำตาหยาดหวาดหวั่น แทบกลับไม่ไหว
 โรงเรียนวัดพังมวง บังคมลาด้วยอาลัย...

เพลงอีแซวโรงเรียนวัดพังม่วง รายการ สปช.ตรวจ สปจ.ดีเด่น

ณ ห้องประชุม สปอ.ศรีประจันต์ วันที่ 7 กันยายน 2537

ขอคำนับกราบเท้า ชาว สปช.....

ครูเหมือนแม่เหมือนพ่อลูก ๆ ขอสวัสดิ์

พวกหนู ๆ เพิ่งได้รู้เมื่อวาน

รู้เอาตอนบ่ายสาม หนูจึงถามคุณครู

จึงยกวงมาเล่น ให้ได้เห็นกันทั่ว...

ว่าประณมสุพรรณอนุรักษ์เพลงนี้

หนูทั้งหลายชายหญิง ขอฝากสิ่งทั้งปวง

จึงขอแรงแม่ขวัญจิต พร้อมเป็นศิษย์แม่ขวัญใจ

พร้อมอาจารย์หญิงชาย ท่านทั้งหลายช่วยกัน

ไปขอฝึกศึกษา เพลงตำราโบราณ

ย่าบัวผันท่านสงสารสอนศาสตร์....

เป็นศิลปินแห่งชาติเพราะความสามารถท่านมี

แม้ย่าบัวผันสอนไม่ไหว ท่านก็ให้แนวทาง

ส่วนอาจารย์ประวิทย์ท่านก็คิดเอาไว้

เพราะวัฒนธรรมตะวันตก เข้ามาหมกมั่ว

กลัวศิลปชาติอื่น เข้ามากลืนศิลปไทย...

กลัวเพลงพื้นบ้านสูญหายเพราะท่านเสียตายของดี

ยิ่งเห็นปณิธานขององค์ท่านเทพรัตน์

การดนตรีนาฏศิลป์ คงไม่สิ้นแล้ว

พวกหนูอยู่ชิดใกล้ จึงสนใจเพลงพื้นบ้าน

อยากให้ยังยืนนาน เป็นของลูกหลานนานปี

นี่เป็นจุดประสงค์ ความจำนงหนักหน่วง

ที่ฝึกหัดหนูไว้ ก็มีได้หวังคุณ

เพื่อให้เด็กรุ่นใหม่ นี้จะได้สืบทอด

หวังอนุรักษ์ฝากไว้ ว่าศิลปไทยโบราณ...

โอ้เจ้าช่อลำไย เอ๋ยใบจាំปี

ครูเหมือนแม่เหมือนพ่อ ลูก ๆ ขอสวัสดิ์..

ว่าสปจ.สุพรรณของเรานั้นจะแนบดี

ว่าจะให้หนู ๆ ช่วยได้บ้างไหมนี่

ว่าประณมสุพรรณอนุรักษ์เพลงนี้...

จากโรงเรียนวัดพังม่วง คุณครูเป็นห่วงเรื่องนี้

ช่วยสอนเพลงให้ท่านสนใจเต็มที่

ฝึกฝนเพลงโบราณของสุพรรณบุรี

จากคุณย่าบัวผัน ย่าบัวผันจันทร์ศรี

เป็นศิลปินแห่งชาติเพราะความสามารถท่านมี

สอนบ้างเป็นลมบ้าง ท่านมุ่งหวังเต็มที่

กลัวศิลปไทย ๆ จะสูญหายลับลิ

ห่วงเด็กไทยถ้วนทั่ว จะลืมตัวเสียซี

กลัวเพลงพื้นบ้านสูญหายเพราะท่านเสียตายของดี

แม้เจ้าฟ้ามหากษัตริย์ ทรงเร่งรัดเต็มที่

เพราะทูลกระหม่อมแก้ว ทรงวางแนวใส่ใจดี

อยากให้ยังยืนนาน เป็นของลูกหลานนานปี

ของครูวัดพังม่วง ได้หายห่วงเสียที

กลัวสมบัติไทยจะสูญ ช่วยเพิ่มพูนทวี

ช่วยกันแจวไม่จอด ไม่รู้จะรอดไหมนี่

ช่วยส่งเสริมสร้างสรรค์ ศิลปสุพรรณบุรี

เปลี่ยนจากกลอนสี่ เป็นกลอนโล

บทเพลงอีแซวชุด “เล่าเรื่องเมืองสุพรรณ”
งานเฉลิมฉลองธงกีฬาแห่งชาติ “ดอนเจดีย์เกมส์” วันที่ 5 มกราคม 2538
ณ สนามหน้าโรงเรียนวัดเถรพลาย

สิบนิ้วพนม ก้มลงกราบ

ชาววังน้ำซับร่วมกันรับธงชัย
 นำโดยท่านประสงค์ โพธิ์สุธน
 ข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน
 เราร่วมกันรับธง เสริมส่งกีฬา
 กีฬาแห่งชาติ ของจังหวัดสุพรรณ

เป็นงานสำคัญ ต้องร่วมกันทุกราย

ชาววังน้ำซับ เสริมส่งรับธงกีฬา
 วันนี้ฉลองธง ก็ต้องเตรียมลู่
 ดอนเจดีย์เกมส์ ต้องขันเข็มเข้าขัน
 ตั้งไวพจน์กับขวัญจิต เขาลิขิตหัวข้อ

พวกเรามาแล้วเรื่องต่อยกยอบรรยาย

ฟังเอ๋ยฟังกลอน จะว่าตอนสำคัญ

ที่สุพรรณบุรี ในปลายปีหน้า
 ท่านผู้ว่าอำนาจยอดเพชร แห่งเมืองสุพรรณ
 ทั่วทุกจังหวัด เขามีนัดกัน
 เรียกให้สมศักดิ์ศรี ว่าดอนเจดีย์เกมส์
 พูดถึงเรื่องเมืองสุพรรณ ท่านคงรู้ดี
 นเรศวรสูงส่ง องค์มหาราช
 จึงได้สร้างอนุสรณ์ ดอนเจดีย์

กระทำยุทธหัตถี สมศักดิ์ศรีไทย

จะพูดถึงนักรบ ของเมืองสุพรรณ
 เสรีนพพร แล้วก็ศรีเพชร
 นักรบสาว ๆ ชาวสุพรรณ
 ขวัญจิตศรีประจันต์ นั้นก็อีแซว
 จะพูดถึงผู้แทน นั้นก็แสนจะขลัง
 ท่านประภัตร โพธิ์สุธน
 บุคคลสำคัญคือท่านบุญเอื้อ

ชาววังน้ำซับร่วมกันรับธงชัย

ทั้งสภาตำบล ทัวทุกคนดีใจ
 ทุกหมู่บ้าน ตำบล ทัวทุกคนร่วมใจ
 ในเดือนพฤศจิกายน เหลือเวลาไม่ไกล
 เป็นงานสำคัญ ต้องร่วมกันทุกราย

ถึกถักนักหนา เชิดชูหน้าเราไว้
 ฉลองอย่างอบอุ่น เพื่อเป็นทุนหัวใจ
 ผู้มีเกียรติเมืองสุพรรณ เตรียมการยกใหญ่
 พวกเรามาแล้วเรื่องต่อ ยกยอบรรยาย

เรื่องเมืองสุพรรณ ให้ท่านรู้ไว้
 ตรงกับเดือนพฤศจิกายน จะมีกีฬาใหญ่
 ขอเชิญทุกท่าน ทั่วเมืองไทย
 ให้มาที่สุพรรณ เพื่อจะชิงชัย
 ใครจะคมจะเข้ม ไปกว่าใคร
 ประวัติศาสตร์เรามี ได้บันทึกไว้
 พันมหาอุปราชลงไปดักนัย
 กระทำยุทธหัตถี สมศักดิ์ศรีไทย

ทั้งไวพจน์สายัณห์นั้นก็สดใส
 สุรพลเสียงเด็ด ท่านคงจำได้
 แม่พุ่มพวงดวงจันทร์นั้นก็ยิ่งใหญ่
 ยังแจ่มแจ่มแจ้ว พร้อมกับขวัญใจ
 ท่านบรรหารนั้นดัง กันขนาดไหน
 อีกทั้งท่านชุมพล นี่ก็ยอดชาย
 นำศรัทธาเนาเชื่อ พร้อมท่านจองชัย

พัฒนาเมืองสุพรรณ นั้นจนเลื่องลือ
จนเรื่องนี้มีชื่อ เลื่องลือไปไกล

ฉันขออาสาพาบรรดาแฟนเพลง
พาไปศรีประจันต์ บ้านแม่วันทอง
เขาปลูกข้าวนาปรัง ดั่งนำชม
ไร่ละเกือบบร้อยถึง ดังมานานแล้ว
หัวหัวใหญ่ ๆ ใครก็ชอบกิน
ได้มาจากเมืองจีน กินแล้วดีใจ

ไปชมบ้านท่านขุน จอมจันจ้าน
แกแย่งเมียขุนแผน แสนจะต่ำ
ถือว่ามีอำนาจ วาสนา
เป็นยอดแห่งวรรณคดี มีคุณค่า
ไปเที่ยวเมืองสุพรรณ ฉันขอเชิญ
เขาลือว่าเมืองเวนิสไทย อยู่ในสุพรรณ
เด็กศรีประจันต์กลั่นมาจากหัวใจ

จะขอย้าไว้หนา เรื่องก็พาดิ
เรียกดอนเจดีย์เกมส์ เรียกให้เพิ่มขึ้น
ปลายเดือนพฤศจิกายน เชิญท่านมาชม
พอที่อีหนู หันมาดูเวลา
เด็กโรงเรียนวัดพังม่วง เล่นเพลินถ่วงเวลา
ไว้มีคราวหน้า ขอให้ไปตามทวง
อยู่สุพรรณบุรีอำเภอสรีประจันต์
บรรทัดสุดท้าย ขอให้คำพร
หลวงพ่อดุสิต ปะไลย์ โปรดจงได้ป้องกัน
ทั้งพระบารมีพระภูมิ มหาราช
สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากลขอให้ดลบันดาล
ให้ได้เลื่อนยศ ปรากฏศักดิ์ศรี

จนเรื่องนี้มีชื่อ เลื่องลือไปไกล

มาเที่ยวเมืองขุนแผนพิมพิลาไลย
ชมแม่น้ำลำคลอง ท้องนาไร่
องค์สมเด็จพระบรม เคยเสด็จไป
แถมยังมีนาหัว นะฉันจะบอกให้
ได้มาจากเมืองจีน กินแล้วดีใจ

คือพี่ขุนช้างหัวล้าน กระบาลใส
จนวันทองถูกฆ่า น่าเศร้าใจ
ชื่อวันทองไปฆ่า นั้นฝีมือใคร
ละครขับเสภา มา ก็นานหลาย
เดี๋ยวนี้เขาเจริญ เชิญไปชมได้
เด็กศรีประจันต์ กลั่นมาจากหัวใจ

จัดให้มีปลายปี โปรดจงจำไว้
จัดที่เมืองสุพรรณ นำภูมิใจ
ให้สดชื่นรื่นรมย์ สุขสมหัวใจ
เกินไปมากแล้วหนา วันหน้าค่อยว่ากันใหม่
ถ้าผิดพลาดท่านอย่าดัดเมตตามผมไป
ไปเยี่ยมโรงเรียนวัดพังม่วงของเราอีกก็ได้
ให้รักผมเหมือนลูกหลานของทุกท่านไป
ก่อนที่จะจากจร ขอฝากคำพรจากใจ
ท่านเดินทางกลับบ้านให้พ้นผ่านโศกภัย
ให้ท่านแคล้วคลาด สารพัดพริชัย
ทั้งคุณพ่อท่านนั้น และทุกท่านไป
ให้ได้เป็นเศรษฐีกันทุกราย....

กลอนเพลงอีแซว แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดสุพรรณบุรี

ฟังเอ๋ยฟังกลอน จะว่าตอนสำคัญ
พูดถึงเมืองสุพรรณ นั้นมีของดี
นเรศวรสูงส่ง องค์มหาราช
จึงได้สร้างอนุสรณ์ ไว้ที่ดอนเจดีย์
25 มกรา เชิญให้มาเที่ยวกัน
เจดีย์ใหญ่พระธาตุ กรุสมบัติพระเครื่อง
ทั้งเจดีย์สนามชัย เต็มไปด้วยเก้าวาน
อีกวัดป่าเลไลยก์ พ่อโตใหญ่รุ่งเรือง
มิใช่เป็นเสาใหญ่ที่ทั่วไปเขามี
ทั้งเจ้าใหญ่นายโต มาแต่ครั้งโบราณ
องค์ในหลวง ร.5 จึงเข้ามาพิสูจน์
หลวงพ่อดาวดึงส์ เทพรักษาไม่น้อย
ทั้งประเทศสร้างเดี่ยว มีองค์เดียวเท่านั้น
มะขามใหญ่วัดแค อายุแค่แปดร้อยปี
มะขามใหญ่วัดแค อายุแค่แปดร้อยปี
วัดพระนอนแห่สงปลา มีมากกว่าล้านตัว
ดูวัดไผ่โรงวัว อำเภอสองพี่น้อง
หรือจะขึ้นหอคอย สูงตั้งเกือบร้อยเมตร
มีแห่งเดียวในไทย สร้างไว้ในสุพรรณ
ไปที่ศรีประจันต์ บ้านแม่วันทอง
ปลูกแห้วหัวใหญ่ ๆ ดูแล้วน่ากิน
เป็นแหล่งเพลงอีแซว ตลอดแนวแถวถิ่น
ศิลปินแห่งชาติ ที่สามารถแข่งขัน
ไปดูวัดบ้านกร่าง พระกรุตั้งรู้ทั่ว
เพราะเป็นพระขุนแผน ช่วยเพิ่มเสน่ห์หา
เชื่อนกระเสียวนำไป เชื่อนดินใหญ่ของชาติ
อยู่อำเภอด่านช้าง ตั้งอยู่ห่างสุพรรณ
ถ้าไม่ไปไหนไกล ก็ดูไฟรอบเมือง
ติดไฟสวยลือชื่อ คนเลื่องลือกันชม

เรื่องของเมืองสุพรรณ ให้ทุกท่านรู้ไว้
ประวัติศาสตร์ได้มี และบันทึกเอาไว้
พันมหาอุปราช จนคอขาดดักชัย
ที่ยุทธหัตถี สร้างศักดิ์ศรีคนไทย..
เป็นงานใหญ่ของสุพรรณ ท่านผู้ว่าจัดไว้
วัดที่เคยรุ่งเรือง อยู่ในเมืองนั้นใน
กระดุกทหารหาญ ที่ปกป้องแดนไทย
ศาลเจ้าพ่อหลักเมือง คู่สุพรรณนานหลาย
เป็นเทพสององค์ที่ บารมีมากหลาย
ไม่กล้ามาสุพรรณ ลือกันว่าต้องตาย
เป็นองค์เทพสูงสุด ผู้มีฤทธิ์มากหลาย
มีตั้งพันห้าร้อย มากกว่าองค์ไหน
เป็นพระคู่สุพรรณ กราบไหว้กันนานหลาย
เพื่อนท้วงว่าคุยจิ้ง)
ที่ใกล้ ๆ ยังมี บ้านขุนแผนหลังใหญ่
ท่านลองหาให้ทั่ว ไม่เป็นสองรองใคร
อยากให้ท่านไปมอง เป็นแหล่งท่องเที่ยวไทย
สร้างไว้เป็นพิเศษ สำหรับดูเมืองใหญ่
โดยนายกบรหาร เป็นที่พักผ่อนใจ
ดูแม่น้ำลำคลอง อีกทั้งท้องนาไร่
เรียกกันว่าแห้วจีน ถ้าได้กินติดใจ
เต็มไปด้วยศิลปิน นักเพลงผู้ยิ่งใหญ่
นั่นคือแม่บัวผัน รู้จักกันทั่วไทย
ถ้ามีไว้ติดตัว ไม่ต้องกลัวอะไร
คงกระพันหน้าหน้า ไปเข้าหาพอได้
มีขีดความสามารถเก็บน้ำและผลิตไฟ
ร้อยกิโลแค้นนั้น เส้นทางไปก็ง่าย
ดอกไม้เขียวแดงเหลืองในเกาะกลางถนนใหญ่
อยากให้ท่านไปชม ว่าผมพูดจริงไหม

มาสุพรรณกันที ให้สุชีกันหนอ
 จะพูดถึงนักร้องของเมืองสุพรรณ
 อีกเสรี นพพร แล้วก็ศรเพชร
 ทั้งคำรณคนเก่า เมืองมนต์ เล่าก็ดัง
 อีกรวงคาราบาว ที่หนุ่มสาวฟังคิด
 ส่วนนักร้องสาว ๆ ของพวกเราชาวสุพรรณ
 ทุกท่านเห็นทั่วกัน แดนสุพรรณทั้งถิ่น
 ยังมีมากมาย ร้องให้ฟังไม่หมด
 สุพรรณบุรี ยังมีดีอีกมากมาย
 มี ส.ส. 6 ท่าน เขาลือกันนานแล้ว
 ทั้ง 6 ท่านช่วยกันสร้างสุพรรณรุ่งเรือง
 เห็นจะต้องพอที่ มันพอดีเวลา
 ถ้าผู้ชมไปเที่ยวสุพรรณ เลยไปบ้านหนูชี
 ท่านผู้ชมทางบ้าน ขอทุกท่านรับพร
 ขอพระบารมี องค์ภูมิมีหาราช
 ทั้งเจ้าพ่อหลักเมือง ผู้ลือเลื่องมีฤทธิ์
 ขออัญเชิญคุณพระ รัตนทั้งสาม
 ให้มีสุขมากล้น ขอทุกคนโชคดี
 ถึงเงินบาทตึงตัว ไม่ต้องกลัวนะท่าน
 เชิญท่านลอยกระทง บูชาแม่คงคา

พอช่วงว่างละก็ เทียวกันให้เพลินใจ
 ทั้งไวพจน์ สายัณห์ และสังข์ทองสีใส
 สุรพลเสียงเด็ด ท่านคงจำได้
 ก้านแก้วสุพรรณ นั่งอยู่ในหัวใจ
 กลุ่มเพลงเพื่อชีวิต มีเพลงฮิตมากมาย
 ก็พุ่มพวง ดวงจันทร์เป็นนักร้องยิ่งใหญ่
 เป็นแหล่งศิลปิน ชันแนวหน้ามากมาย
 ให้พ่อเมืองบอกจต จะรู้หมดมากมาย
 ถ้าได้ฟังกันแล้ว จะร้องอ้อทุกราย
 คุณภาพคับแก้ว สร้างสุพรรณยิ่งใหญ่
 ทำให้คนต่างเมือง เขามาดูมากมาย
 ก่อนตัดโฆษณา จะขอวยพรให้
 หนูทุกคนที่นี่ จะเล่นให้ดูใหม่
 ให้สุขไสโมสร จะนั่งนอนก็สบาย
 ให้ท่านแคล้วคลาด สารพัดภัยภัย
 จงแผ่ความศักดิ์สิทธิ์ ให้ร่ำรวยทุกราย
 พระเทวาสยาม จงน้อมนำโชคชัย
 สุขด้วยพรทั้งสี่ จงมั่งมีตลอดไป
 เรามีรัฐบาล ที่เก่งกาจแล้วใจ
 แม่ท่านคงเมตตา ต่อประชาทั่วไป

ผู้ชายร้องเพลงลอยกระทงขึ้นมา ผู้หญิงจะท้วงว่าไม่ใช่เพลงอีแซว ให้ร้องเป็นเพลงอีแซว ผู้ชาย
 จะตอบว่าครูไม่ได้สอนไว้" ผู้หญิงจะบอกว่า จันทันกลอนสด ๆ เลยก็ได้ เราก็คิษย์มีครูเหมือนกัน ผู้ชายตอบ
 ว่า จันทันจะลองดู แล้วพูดกับเพื่อนว่า เราแต่งตัวกันให้หล่อจะได้ไปเที่ยวสาวเอาไปลอยกระทง

ช. วันเพ็ญเดือนสิบสอง เห็นน้านองเต็มฝั่ง
 เมื่อเราเสร็จจากงาน แล้วกลับบ้านแต่งตัว

เป็นหน้าน้ำไหลหลัง ดูแล้วช่างชื่นใจ
 แล้วหรีแบ่งผัดหัว ไม่มัวชั่วแจ่มใส

(ญ. ท้วงว่าร้องผิด หรีแบ่งผัดหัวได้ยังไง ร้องใหม่)

ช. เมื่อเราเสร็จจากงาน แล้วกลับบ้านอาบน้ำ

(หยุดพูดกับพวกว่าร้องไม่ได้ เพื่อนให้กำลังใจ)

เมื่อเราเสร็จจากงาน แล้วกลับบ้านอาบน้ำ

ประน้ำหอมกันตาม คำสั่งสอนผู้ใหญ่

เสือกางเกงนุ่งทับ ตามลำดับไม่มัว

ผัดแบ่งกันทั้งตัว แล้วหรีหัวหรีไห

(ญ.ท้วงว่าเคยได้บินแต่หรีหัวหรีไห ผู้ชายตอบว่าไม่ได้ร้องกลอนสุ นี่ร้องกลอนไ)

(ช. บอกเพื่อนเราร้องใหม่ก็ได้)

เมื่อเราเสร็จจากงาน แล้วกลับบ้านอาบน้ำ
 เสื่อกางเกงนุ่งทับ ตามลำดับไม่มีว
 (ช. ยักคิ้วถามว่าเก่งไหม)

(ญ. ตอบว่า เก่งแต่ไม่หล่อ ถ้าอยากให้หล่อต้องรับยาเม็ดเสริมความหล่อไป 1 เม็ด)

ช.อยากให้หล่อสะเด็ด รับยาเม็ดเอามา
 ยาเม็ดแก่ให้มา มันยาบ้าชัด ๆ
 หนูม้วยรุ่นยุคใหม่ เขาไม่ใช่ยาบ้า

ประน้ำหอมกันตาม คำสั่งสอนผู้ใหญ่
 ผัดแบ่งกันทั้งตัว แล้วหวีหัวก่อนไป

พอพิจารณา ฉันเห็นว่าไม่ใช่
 ขาดูจนถนัด แก่หลอกข้าไม่ได้
 ข้ายังมีปัญญา ยังไม่ยอมตายไว

บทเพลงอีแซวโรงเรียนวัดพังม่วง

แสดงงาน Teacher awards สปช. 8 กันยายน 2544

กราบเรียนท่านผู้ชม ศิระกัมมัญชลี
 หนูอยู่โรงเรียนวัดพังม่วง อำเภอศรีประจันต์
 ขอทักทายพี่น้อง เป็นเสียงร้องเพลงอีแซว
 ท่านผู้ชมทั้งหลายมาไกล ๆ เวที
 วันนี้หนูทุกคน จะขอذنกลอนสด
 เห็นยังท่านทั้งหลาย ทั้งท่านชายท่านหญิง
 เพราะปัญหาสำคัญ รู้กันว่าน่ากลัว
 นั่นคือยาเสพติด ที่มีพิษร้ายกาจ
 ท่านนายกทักษิณ ท่านได้ยื่นเรื่องนี้
 ปีสถานศึกษา ต้องปลอดยาเสพติด
 เพราะเป็นภัยน่ากลัว มีอยู่ทั่วไป
 ภาพคนปิ่นเสไฟฟ้า บ้างขึ้นไปยอดดึก
 บ้างจับปิ่นจับมิด มาจ่อกริดคอกอหย
 เราได้เห็นเป็นข่าว ทั้งเด็กสาวหนุ่มแก
 เพียงอยากได้เงินทอง ไปซื้อยาเสพติด
 จึงเป็นภัยน่ากลัว มีอยู่ทั่วไป
 เป็นเพราะยาเสพติดมันมีพิษร้ายกาจ
 สมองถูกทำลาย คิดไม่ได้ไม่เป็น
 ที่สมองเราดี เพราะมีมันสมอง
 ลองคิดดูให้ดี ถ้าครั้งชาติติดยา
 ข.1 จะได้ใครเป็นครู ข.2 ใครจะเป็นตำรวจ
 ทหารก็ติดยา ใครจะรักษาเขต
 แค่ว่าอย่างก็ชนลูก คิดแบบลูกเด็ก ๆ
 (ให้แต่ละไหล่เพื่อนแล้วร้องแบบถาม.. คุณกันเพื่อตอบว่าลองดู ร้องซ้ำท่อน 2)
 ข.2 เอาะยังงี้กันใหม่ รู้คนขายคนผลิต
 แล้วดักอีใส่ถุง เหมือนคุณลุงบุญช่วย..(พูดออกทีวีเสียด้วย อยากพูดให้ตรงความรู้สึกจัง ..พูดเลย)
 จึงดักอีใส่ถุงแบบคุณลุงคนนั้น
 ข.1 เธออย่าทำเป็นเล่น เหม็นจนพระสวดผิด
 ข.1 ไม่ก็แข่งพวกมัน ให้ลูกหลานรับกรรม

ทั้งด้านหน้าเวที หน้าทีวีทุกราย
 อยู่จังหวัดสุพรรณ จากที่นี่ไม่ไกล
 แม้เสียงไม่แจ่มแจ้ว แต่คงพอฟังได้
 ถ้าอยู่ห่างทีวี ไกลอีกนิดได้ไหม
 แต่อาจไม่ออกรส เพราะเป็นเรื่องเกทภัย
 ทุกท่านคงเห็นจริง ว่าบ้านเมืองยุ่งใหญ่
 ตอนนี้เกิดไปทั่ว อยู่ใกล้ตัวใช่ไหม
 กำลังทำลายชาติ เอกราชสันไห
 นโยบายด่วนจี๋ จึงคิดใหม่ทำใหม่
 ต้องเริ่มทำตามคิด คิดและทำทันใจ
 ทุกท่านคงได้เห็น มันเป็นเรื่องร้าย
 ที่เคยกลัวกลับอีก นึกว่าตัวยิ่งใหญ่
 มาพ่อแม่อีกบ่อย บ้างจะต้องย้าย
 บางคนรุ่นพ่อแม่ พระเนรก็มากมาย
 กลายเป็นคนสิ้นคิด ถูกผิดไม่สนใจ
 ท่านคงไม่อยากเห็น เขาเป็นลูกในไส้
 มันทำลายประสาธ จนคิดติไม่ได้
 ผิดถูกมองไม่เห็น ไม่รู้เป็นรูตาย
 ถ้าขึ้นไปปรลอง สมองมันก็ตาย
 ความคิดเหมือนคนบ้า ชาติจะเป็นอย่างไร
 ข.3 ถ้าเป็นโรคใครตรวจ ข.2 ใครสวดตอนแถตาย
 คงจะเสียประเทศ ให้ชาติอื่นโดยง่าย
 ใช้คาถาสวดเสก ให้แก่ทำได้ไหม
 พอพวกนี้ดับจิต ต้องแทงกันด้วยไม้
 แล้วราดใส่โลงมัน จำได้สาแก่ใจ
 ก็เหม็นดับจิต ข.2 ให้มันติดผีไป
 ข.2 ก็ลูกหลานไม่ได้ทำ ดาต้า ๆ นะนาย

(สงสารเพื่อนรณะแต่ที่เห็นมาลูกหลานก็รับกรรมติดยาบ้าโกรกเลย)

ของพวกนี้พามั่วย เกิดความชวายนเสพ
เป็นแหล่งอาชญากรรม แหล่งทำให้คนเลว
หวังฝักฝักไข หวังฝักไว้กับลูก
ประเทศชาติสิ้นหวัง สูดพลังของชาติ
กราบเรียนพี่ ๆ จำขอพี่อย่าทดลอง
สมองถูกทำลาย เหมือนข้างในกลวงโปร่ง
ช่วยบ้านเมืองตายฟรี ยังเรียกวีรชน
ขอวิงวอนผู้ชาย ขอกราบไหว้ผู้ผลิต
ให้หยุดขายหยุดผลิต ได้โปรดคิดเพื่อชาติ
จะดูแลบ้านเมือง พร้อมลูกหลานของท่าน
ถ้าไม่เห็นแก่เด็ก เพราะไม่เคยเกื้อกูล
เพราะเด็กทุกคนก็ลูกหลานในหลวง
กรณีกิจ ๒ ไม่เคยทรงว่าง
เห็นกันแล้วใช้ไหม ที่ทรงเหนื่อยทรงร้อน
ไม่คิดบ้างหรือไร ท่านผู้ชายผู้ผลิต
เพราะพระองค์ห่วงท่าน ห่วงลูกหลานท่านด้วย
ท่านผู้ชายผู้ผลิต อาจนั่งติดเวที
ถ้าท่านรักในหลวง ที่ทรงห่วงลูกหลาน
ทุกสถานศึกษาให้ปลอดภัยเสพติด
เพลงอีแซวกลอนสด จำต้องหมดเวลา
ให้ดูงานสนุก มีความสุขทุกท่าน

ร้ายกว่าเสือซ่อนเล็บ เป็นต้นเหตุเรื่องร้าย
แหล่งคนดีแหล่งเหลว แหล่งพ่อแม่เข้าใจ
เห็นเสพยาพันผูก ก็หวังลูกไม่ได้
อีกไม่นานเป็นทาส มหาอำนาจยึดไป
มันทำลายสมอง จนเราหมดความหมาย
เขาเรียกหัวลูกโป่ง จะมีค่าอะไร
ตายยาบ้าก็คน เรียกวีรชนไม่ได้
อยากจะขอสะกิด ให้คิดใหม่ทำใหม่
พ่อเด็กโตเก่งกาจ ไม่เป็นทาสยาร้าย
ให้เจริญทั่วกัน เมื่อท่านแก่ตัวไป
อยากให้นึกถึงคุณ ที่ในหลวงทรงให้
พระองค์ทรงห่วงหวง ไม่น้อยกว่าผู้ใหญ่
ทรงดำริทุกอย่างเพื่อความสุขคนไทย
แทบไม่ได้พักผ่อน จนเสโทหยดไหล
คนเบื้องหลังนำคิด นำตอบแทนถวาย
อยากให้ทุกท่านช่วย พระองค์หยุดยาร้าย
หรือหน้าจอทีวีหนูนี้ขอวอนไหว้
ชวนให้ช่วยกันต้านยาเสพติดให้หมดไป
เราหยุดขายหยุดผลิต เพื่อพ่อหลวงของไทย
เขตการศึกษา 5 จะขออวยพรให้
เด็กพึงมั่งงสุขพรรณ ลากลับบ้านนะนาย

อีแซว “ดับเข่านา”

ข. มาที่ดอนเจดีย์ หลายปีเพิ่งเจอกัน
ที่บ้านข้า้น้ำมาก มันไหลหลากเลอะเทอะ
ถามถึงไรถึงนา ข้าวปลาแกปีนี้
อยากมาเช่ามาหา มาเช่านาที่นี้
(หญิงท้วงมาว่า นาอะไรอวบดี ร่องใหม่ซี ฟังแล้วมันชอบกลอย่างไรก็ไม่รู้)

อยากมาเช่ามาหา มาเช่านาที่นี้
ดูแล้วข้าวของแก แลมาดูข้าวฉัน

ญ. ถึงนาอวบดีนดี แต่ปีนี้น้ำท่วม
ข้าวข้าไม่ดีเลิศ มันมาเกิดมอดเพลี้ย
ดอนนี้เหลือหลอมแหลม ติดอยู่แถมคันนา
นาหว่านมันเสียน้ำ นาดำก็เสียแล้ง
ก็น้ำมันหลังไหล ท่วมไปทั่วสุพรรณ
(เพื่อนท้วงว่าอู๊ดไม่ใช่บิ๊บ)
ก็น้ำมันไหลหลัง ท่วมไปทั่วสุพรรณ
น้ำไม่มาทางเดียว น้ำกระเสียวก็แรง
น้ำมันไหลมันพุ่ง ไหลจนเต็มคุ้งแคว
ข้าเลยปล่อยอีแม่ ให้มันเช่อยู่กับหญ้า
แต่ก็ดีเหมือนกัน เมื่อมันมีน้ำหล่อ
ไอ้ที่เหลือจากน้ำ ยังตามมาโดนนก
เจ้านกแก้วก็ซิง นกกะลั้งก็เจียว
มันต้องหลบแอบแฝง ตามระแหงคันนา
นกแก้วนกกะลั้ง ความเป็นจริงนกรเรา

ญ.2 ส่วนที่นาของฉัน ก็เหมือนกันมันรก
ไอ้ที่เหลือจากนก มันก็ตกเขาปากหนู

ญ.3 ให้แกกลับเคหัง กลับไปยังเคหา
ให้แกกลับไปนา ไปทำนายน้อง

ข. ถาม

ไม่ได้เจอกันเสียนาน แยกไปอยู่ที่ไหน
แต่ก็ช่างมันเถอะ นาแกเลอะบ้างไหม
แกได้ดิบได้ดี แกมีหรือไม่มี
ดูนาแกอวบดี เช่าสักที่ได้ไหม

ดูนาแกดินดี เช่าสักปีได้ไหม
ดูละม้ายคล้ายกัน ฉันว่าไม่ห่างไกล
นาข้าโดนจนอ่วม น้ำบ้านแกไซ้ไหม
ข้าวปลามันเลยเสีย มอดเพลี้ยทำเสียหาย
พอเลี้ยงพีที่มา หาให้แกกินได้
เสียหายไปทั้งแห่ง ข้าวทั้งแปลงเสียหาย
ข้าบิ๊บทอดังนาน น้ำมันก็ยิ่งไหล

ข้าอู๊ดทอดังนาน น้ำมันยิ่งไหล
น้ำจากโปงแดง มันพัดแรงไหลใหญ่
มันไหลมากดีแท้ ปิดกันแยกก็ไม่ไหว
เพราะว่าน้ำมันมา มากันเอ๋ยมากมาย
ทำให้ใจชุ่มพอ เสียงจากคอแจ่มใส
เพราะนาฉันมันรก มีหญ้าขึ้นรำไร
เลยเหลือแค่เม็ดเดียว เป็นเม็ดแดงคล้ำใส
มันคอยหลบนกมา แล้วก็หลบนกไป
สำคัญไฉนเขา นันมันไม่ใช่
มีแต่หนูแต่นก ไม่รู้มันมาจากไหน
กินจนล้นปากกู เหลือจากหนูไม่เท่าไร
มาทำนาของข้า เห็นถ้าจะไม่ได้
ข้าวที่จะได้ท้อง แล้วไวไว

ช. นี่ข้าตั้งใจมา เข้าที่นาของแก
 (หญิงท้วงว่า ฟังชอบกลร้องใหม่ซิ)
 นี่ข้าตั้งใจมา เข้าที่นาของแก
 ทั้งที่นาล้ง อีกทั้งทุ่งนายาว
 เพราะนาแกมันรก มีแต่หญ้ากกหญ้านาง

ไม่เอาที่อื่นแน่ ไม่เอาแกจะเอาใคร
 ไม่เอาที่อื่นแน่ ไม่เอาแกจะเอาใคร
 เอามาให้ข้าเช่า ให้เหลือแต่นาใน
 ปล่อยให้รกรกเกือบร้าง ไม่มีใครถางถากไถ

บทเพลงอีสาน รายการไทยเที่ยวไทย ไทยเพื่อไทย

วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2538 ณ พาด้าหัวหมาก กทม.

สิบนิ้วจำเนียร ขอกราบเรียนทุกท่าน...

เชิญฟังเพลงลูกหลานเพลงพื้นบ้านของไทย

หนูอยู่โรงเรียนวัดพังมวง อำเภอศรีประจันต์
มาขอร่วมประกาศ ให้ทั้งชาติรู้แน่
ไม่ให้ศิลปินชาติใด กลืนศิลป์ไทยไปแน่
ยิ่งเห็นปณิธาน ขององค์ท่านเทพรัตน์
การดนตรีนาฏศิลป์ คงไม่สิ้นแล้ว
พวกหนูอยู่ชิดใกล้ จึงสนใจเพลงพื้นบ้าน

อยากให้อยู่ยืนนาน เป็นของลูกหลานไทย

กราบขอบพระคุณ ผู้การณย์ติดต่อ
ท่านอดาสาทห่วยโย มรดกไทยพื้นฐาน
ได้ดูแลที่วี งานประเพณีสำคัญ
ทำให้หนูรู้เห็น การละเล่นหลายภาค

วัฒนธรรมหลายหลาก หนูร้ออยากจะไป

งานกรุงศรีอยุธยา หรือว่าโยนบัว
หนูจึ้นนอนฝัน ว่าสุพรรณเราหนอ
วันนี้มีโอกาสได้สัมผัส ท.ท.ท.

มีงานครั้งหน้าละก็โปรดติดต่อหนูไป

นับเป็นบุญกุศลของเยาวชนสุพรรณ
กราบขอบพระคุณ อีกสองหน่วยงานครั้งนี้
ทั้งศรีเอทีพี แอนด์แมสมีเดีย
ช่วยศิลปะไทย ๆ ให้สดใสเพิ่มศรี
สามหน่วยงานนี้ พระคุณมีมากล้น

คณะหนูทุกคน ขอจำไปจนวันตาย

โดยเฉพาะเหนือเกล้าเจ้าข้า
ปัจจุบันวันนี้แม่ไม่มีองค์ท่าน
เราได้เห็นปณิธาน ขององค์ท่านเทพรัตน์
พระองค์ทรงฟันฝ่า อดสาหะ
การดนตรีนาฏศิลป์ คงไม่สิ้นแล้ว

เชิญฟังเพลงลูกหลานเพลงพื้นบ้านของไทย

ขอมาร่วมสืบสาน ศิลปสุพรรณด้วยใจ
ว่าอีสานสุพรรณแท้ เกิดรุ่นแม่ยายาย
เกรงเพลงนี้สูญหาย เพราะเป็นของไทย ๆ
แม้เจ้าฟ้ามหากษัตริย์ ทรงเร่งรัดเอาใจใส่
เพราะทูลกระหม่อมแก้ว ทรงวางแนวใส่พระทัย
อยากให้ยังยืนนาน เป็นของลูกหลานไทย

หน่วย ท.ท.ท. หนูขอกราบไหว้
เช่นการละเล่นโบราณพื้นฐานของไทย
ที่ ท.ท.ท.ไปจัดงาน เป็นรายการใหญ่ ๆ
วัฒนธรรมหลายหลาก หนูร้ออยากจะไป

ที่ ท.ท.ท. จัดทั่วไปถึงสุโขทัย
เมื่อไร ท.ท.ท. หนอไปจัดงานให้
มีงานครั้งหน้าละก็โปรดติดต่อหนูไป

ที่อยู่ในสายตาท่านให้ร่วมงานยิ่งใหญ่
คือสมาคมดนตรีแห่งประเทศไทย
ที่ร่วมด้วยช่วยเชียร์ ให้งานเคลียแจ่มใส
เพิ่มแอ็คทีฟให้เต็มที่ มีของดีโชว์ได้
คณะหนูทุกคน ขอจำไปจนวันตาย

สมเด็จพระเทพฯ ทรงเมตตา อุ้มชูมามากมาย
วัฒนธรรมพื้นบ้าน อาจสูญพันธุ์เสียก็ได้
แม้เจ้าฟ้ามหากษัตริย์ ทรงเร่งรัดเอาใจใส่
ทรงรักษาศิลปะของไทยไว้
เพราะทูลกระหม่อมแก้ว ทรงวางแนวใส่พระทัย

เพลงสัปดาห์นำแหล่ ไว้แน่ชัด

พระทรงขัดทรงเกลา เอาไว้ให้

ให้โดดเด่นเห็นชัด วัฒนธรรม

มโนราห์ลำตัด ทรงจัดพื้นฟู

หมอลำหมอลำแคนแห่งแดนอีสาน

เพลงฉ่อยเพลงอีแซว แอ้วแคล้วซอ

ให้ทั่วได้เห็น ชัดเจนจดจำ

ว่านี่คือวัฒนธรรม ความเป็นไทย

เพราะฉะนั้นวันนี้ หนูได้มีโอกาส

คณะของเราไม่ได้มุ่งหมายมาแข่งขัน

ถ้าท่านเห็นว่าเหมาะสม ในสังคมปัจจุบัน

ทั้งนักเพลงรุ่นเก่า ก็แก่เฒ่ากันแล้ว

ทั้งเพลงฉ่อยเพลงอีแซว เพลงพวงมาลัย

ความสามารถมากมาย แต่ไม่มีใครโปรโมท

คงไม่ถึงดวงดาว ต้องย่ำเท้าอยู่กับที่

หนูใคร่ขอวิงวอน ถึงองค์กรต่าง ๆ

ไม่ต้องเด่นต้องดัง ขอ

แม้เอาเพชรทำกลอง เอาทองทำระฆัง

พระทรงขัดทรงเกลา เอาไว้ให้

ไขนละครฟ้อนรำ งามสดใส

หนังตะลุงรุ่งอยู่ คู่ภาคใต้

การเล่นพื้นบ้าน ได้เกิดกันมาใหม่

ให้มีอายุยืนต่อ มีต้องรอวันตาย

ว่านี่คือวัฒนธรรม ความเป็นไทย

มาโชว์ความสามารถ บทบาทเพลงไทย

เพียงอยากให้ทุกท่าน ได้เห็นผลงานนี้ไว้

โปรดส่งเสริมสร้างสรรค์ ให้คู่บ้านเมืองไทย

ทั้งเพลงฉ่อยเพลงอีแซว เพลงพวงมาลัย

อนาคตก็แค่นี้ มันไม่มีความหมาย

เป็นอย่างนี้มานาน แล้วท่านทั้งหลาย

อย่าทิ้งขว้างเพลงอีแซว แล้วสูญหาย

เป็นส่วนเกินไฉนใด คงยึดได้

ถ้าไม่ดีเลยสักครั้ง ไม่รู้จะดังได้อย่างไร

โครงการเยาวชนคนดีศรีสุพรรณ

มาพูดถึงโครงการ ที่สำคัญของชาติ
 สภาพัฒน์วางใจ เลือกให้เมืองสุพรรณ
 เป็นจังหวัดนำร่อง การพัฒนาคน
 เพราะเห็นคนสุพรรณ รวมใจกันเป็นหนึ่ง
 คงได้ยินนะท่าน ชื่อโครงการนี้
 ที่เราพูดกันมา พัฒนาบ้านเมือง
 จำต้องอาศัย ความพร้อมใจทุกคน
 เปรียบเสมือนปลูกผัก เราก็ต้องเตรียมดินไว้
 หลักของโครงการนี้ เริ่มต้นที่เด็กก่อน
 วางแนวปฏิบัติ เอาไว้ชัด 11 ข้อ
 หนึ่งรักษาความสะอาด ทั้งตัวเองทั้งบ้าน
 สามประชาธิปไตย ต้องมีในชีวิต
 ข้อห้าต้องทำตาม หลักธรรมศาสนา
 ข้อหกมรรยาทงาม ทำตามประเพณี
 ข้อเจ็ดจรรยา ถูกไว้ก่อนตามกฎหมาย
 ข้อแปดตรงเวลา ทั้งไปมาและกลับ
 ข้อสิบยึดระเบียบของสถานศึกษา
 ที่เพื่อนเล่ามานี้ มีอยู่ที่โรงเรียน
 อยากให้ท่านไปชม เพื่อช่วยผมได้อีก
 เพื่อช่วยสร้างกระแส การพัฒนาคน
 ผมหวังว่าแผนแปดของสภาพัฒน์
 ภายใต้พื้นฐาน ของการแนะนำ
 มาช่วยกันผลักดัน ให้โครงการเห็นผล

ตามแนวสภาพัฒน์ ที่ได้จัดเอาไว้
 ที่ดูแล้วทุกด้าน พร้อมเป็นต้นแบบได้
 โดยเริ่มที่เยาวชน เป็นกลุ่มคนเป้าหมาย
 ประกอบกับใจถึง ความสำเร็จไม่ไกล
 เยาวชนคนดี ศรีสุพรรณนั้นใจ
 หากจะให้รุ่งเรือง และก้าวหน้าเร็วไว
 หากจะให้เห็นผลต้องเตรียมคนเอาไว้
 ถ้าหากเราจะกิน ต้องเตรียมอาหารไป
 ให้ผู้ใหญ่ช่วยสอน หรือว่าแนะนำให้
 ถ้าอยากรู้ละก็ หนูจะเล่าต่อไป
 สองสิ่งแวดล้อมนั้น ช่วยกันดูแลไว้
 ข้อสี่มีความคิด ประหยัดนิยมไทย
 ความสงบตามมาไม่มีเหตุเภทภัย
 ยืนเดินนั่งดูดี รวมทั้งพูดกราบไหว้
 เมื่อเดินหรือใช้รถ ถูกกฎมีวินัย
 ข้อเก้ารู้ลำดับ ถ้ามาหลังต่อท้าย
 ข้อสิบเอ็ดเสพยา รู้แล้วอย่ากล้ากราย
 จะพบว่าครูเขียน ดิดไว้ในป้ายใหญ่
 เพราะข้อย่อยข้อปลีก ยังมีอีกมากมาย
 ให้สุพรรณเป็นต้น แบบฉบับต่อไป
 คงจะเห็นผลชัด เป็นไปตามเป้าหมาย
 สุพรรณคงก้าวล้ำ ไม่เป็นสองรองใคร
 เพื่อลูกหลานทุกคน มีคุณค่ายาวไกล...

เพลงอีแซว ดับดีไก่
(นางบัวผัน จันทรศรี)

ช.พี่ได้จากจร มาถึงดอนเจดีย์...
วันนี้ได้ประสพ ได้เข้ามาพบหน้า
ญ. พอประสพพบหน้า ถามว่าน้องมากันอย่างไร

ถ้าพี่จะดีไก่ ขอให้พี่แวะก่อน
ช.พี่ตอกดีใจ เหมือนดั่งพี่ได้แก้ว
จึงชักชวนพวกพ้อง ทั้งน้องพี่ที่มา
เจ้าของบ้านเขาชวน ให้แวะบ้านเขาก่อน

ญ. ฉันเป็นไก่ตัวเมีย แกเป็นไก่ตัวผู้

ช. ผิดนักก็ต้องสู้กันให้เห็นใจ

ให้เอาไก่มาเทียบ แล้วเอามาเปรียบกัน

ญ. ถ้าเดือยยาวแล้วพี่จะพันเดือยให้

ไก่ของฉันนี้เป็นไก่แจ้

ถึงตัวมันจะเล็กกันเท่านี้...

ช. ให้เอาไก่มาเทียบ แล้วเอามาเปรียบกัน

ญ. แล้วร้องหาเดิมพันว่ามันอยู่ที่ใคร

พี่เห็นฉันไหม ฉันเป็นนายอากร

กลัวว่าไก่ตัวผู้มันจะสู้ไม่ทน

ช. กลัวจะเสียจ่านน ให้กับฉันง่ายง่าย

ว่าไก่ตัวนี้เคยดีกันมานาน

จะชนไหนชนกัน ทัวสุพรรณบุรี

บอกให้น้องปล่อยหาง แล้ววางฮา

แกลเป็นไก่ตัวเมีย ข้าเป็นไก่ตัวผู้

ญ. ฉันเป็นไก่ตัวเมีย แกเป็นไก่ตัวผู้

ไอ้ปีกก็กาง ไอ้หางก็ปอง

ช. จ้องจิกสมอง ไอ้อุไก่ถ่าย

ร้องบอกไอ้อุ เอ็งต้องสู้เขาให้ได้

ฝ่ายอีแจ้กันตัวนี้

แจ้ลุกขึ้นมาได้ แม่เตะซ้ายเตะขวา

จับหัวไอ้อุถนัด เอามาขัดในหว่างขา

พี่ยังหาบ่อนดี ไก่ยังก็ไม่ได้

ถามว่าน้องเจ้ามาตามหาอะไร

เพราะที่บ้านฉันนัดบ่อนชนไก่

เรามาเจอบ่อนแล้ว ไม่ต้องหาที่ไหน

ได้อุ้มไก่อันมาหา เรามากันมากมาย

เพราะว่าเขานัดบ่อน เราต้องรีบไปชนไก่

ผิดนักก็ต้องสู้ กันให้เห็นใจ

ถ้าเดือยยาวแล้วพี่จะพันเดือยให้

แต่ยังไม่ยอมแพ้ท่านผู้ใด

เดือยยาวแคงคูลี แล้วหนึ่งได้

แล้วร้องหาเดิมพัน ว่ามันอยู่ที่ใคร

ฉันเป็นเจ้าของบ่อน บ่อนชนไก่

กลัวจะเสียจ่านน ให้กับฉันง่ายง่าย

ทั่วทิศสถาน จักรवालแดนไทย

ชนไม่เลือกกว่าที่ ที่ตรงไหน

ให้ตั้งนาฬิกา กันเข้าไว้

คิดว่าแคงรู้ แล้วบินปรู้อออกไป

ฝ่ายแม่แจ้ ก็บินปรู้อออกไป

จ้องจิกสมอง ไอ้อุไก่ถ่าย

ไอ้ดีผับ โดนอีแจ้ก็หลับแผ่

(อีแจ้ร้องแจ้ก)

ยังไม่เคยเสียที ไก่ตัวไหน

เตะหลังเตะหน้า เตะไม่เลือกกว่าที่ไหน

เลยเอาเดือยกลอกตา ไอ้อุร้องเจียนตาย

(ไอ้อุ้งร้องอีก)

ช. เลยเอาเดือยกลอกตาไอ้อุ้งร้องเจียนตาย

ไอ้อุ้งตัวนี้ ทำที่มันมีฤทธิ์

พออีแจ้ตีผับ ไอ้อุ้งยับเข้าดี

ญ. พอพลาดท่าก็เข้าไปปีกับไก่อ

เอ็งเข้าข้างหน้า อีแจ้เข้าก็ระวัง

ไอ้ปากก็จิก ไอ้ปีกก็ป้อง

ช. เอ้าเป็นไรเป็นกัน ต้องลองมันดูสักที

ไอ้ปากก็จิกแล้วสร้อยแก

ญ. อีแจ้เหมือนกัน เคยชนประชันมาหลายที
ที่ไหน ๆ ทุกบาง เคยล้างชื่อมาเสีย

ช. เหลือแต่ไอ้ไก่อันเฝ้าหลังลาย

มาถูถูกไก่อ้า เอ็งมาทำไก่อ้น

ไอ้ปากก็จิก ส่วนไอ้ปีกก็ตี

เอ็งนี่ช่างยกย่อน ยังมาบอกอีกที

มาแผ่ปีกแผ่หาง ออกมาทางรับ

มาถูกตีนล้มตัว จะมุดหัวเหวี่ยงแห..

ช. นี่พอที่พอที่ มันพอดีเวลา

เด็กโรงเรียนวัดพังม่วง เล่นเพลินถ่วงเวลา

ไว้มีเวลาไปศรีประจันต์ ขอให้ท่านตามทวง

ต้องจบเท่านั้นก่อน ขอจบกลอนโบราณ

ถ้าท่านชอบเพลงอีแซว ตามแนวที่ได้ฟัง

เพราะมันเป็นไก่อศักดิ์สิทธิ์ เคยพิชิตไม่แพ้ใคร
พอพลาดท่าก็เข้าไปปี ยังกับไก่อ

ถ้าเอ็งเข้าข้างหลัง อีแจ้ระวังกันเข้าไว้

เอาเดือยกลอก สมอมมันลงไป

(ไก่อุ้งร้องอีก)

ว่านิสัยไก่อี้ จะกลัวไก่อี้ทำไม

เอาเดือยเข้าไปแหย ไก่อัดตอนท้าย

ไม่เคยเลยจะหนี หนีไก่อี้ตัวไหน

เหลือแต่ไอ้ไก่อันเฝ้าหลังลาย

ข้าไม่ใช่ไก่อัดตอนชน นะจะบอกเอ็งให้

ดูต้อยก็ปี กัดไก่อี้เรื่อยไป

บอกอีแจ้ตัวนี้ ไม่เคยเสียที่ไก่อี้ใคร

อีแจ้ออกมากำกับ มากางรับกันเข้าไว้

ต้องตมดูอีแจ้ กระทั่งแก่ตาย

(ไก่อันเฝ้าคนไม่แพ้หน้าไก่อี้)

ว่ากันไปมาแล้วหนา วันหน้าค่อยว่ากันใหม่

ถ้าผิดพลาดท่านอย่า ตัดเมตตามผมไป

ไปเยี่ยมโรงเรียนวัดพังม่วง ของเราก็กได้

ศิลป์ของชาวสุพรรณ ที่สืบสานนานหลาย

ให้ปรบมือดัง ๆ กับความขลังของศิลป์ไทย

บทเพลงอีแซว โทรทัศน์ช่อง 5 รายการ “คุณธรรม”

ถ่ายทำวันที่ 21 ตุลาคม 2537 ณ โรงเรียนวัดพังม่วง

ญ. ขอคำนับกราบไหว้ ชาวไทยทุกท่าน...
มาฟังเพลงลูกหลานขอกราบกรานอีกที
หนูทั้งหลายชายหญิง ขอฝากสิ่งทั้งปวง...
จึงขอแรงแม่ขวัญจิต ทั้งเป็นศิษย์แม่ขวัญใจ
พร้อมอาจารย์หญิงชาย ท่านทั้งหลายช่วยกัน
ไปขอฝึกศึกษา เพลงตำราโบราณ
คุณย่าบ้วนท่าน สงสารสอนศาสตร์...
เป็นศิลปินแห่งชาติเพราะความสามารถท่านมี
ย่าบ้วนท่านสอนไม่ไหว ท่านก็ให้แนวทาง
คุณย่าบ้วน จึงสั่งการเอาไว้
ให้แม่สองคน ผลัดวันกันมาสอน
กลัวศิลปินชาติอื่น เข้ามากลืนศิลปินไทย
ของดี
กลัวเพลงพื้นบ้านสูญหาย เพราะท่านเสียตายของดี
นี่เป็นจุดประสงค์ ความจำนงหนักหน่วง
ที่ฝึกหัดหนูไว้ ก็มีได้หวังคุณ
เพื่อให้เด็กรุ่นใหม่จะได้สืบทอด
หวังอนุรักษ์ฝากไว้ ว่าศิลปินไทยโบราณ
โอ้เจ้าซอลำไย เอ๋ยใบจ่าปี
วัดพังม่วงในชุดเกี้ยวสาว” ได้แล้วคะ
ช. จะต้องลุยคุณาน เกรงการจะช้า
ธรรมเนียมเพลงพื้นเมือง ต้องเป็นเรื่องเป็นราว
ปานฉะนี้สาวเจ้า คงจะเฝ้าคอยหา
น้องรักรูปหล่อ คงจะรอฟังเรื่อง
ออกน้องออกพี่ ปานฉะนี้คงหนาว
เมื่อจะไปหาสาว ต้องแต่งตัวให้สวย
ญ. มิฉะนั้นมันก็ป่วยเอ๋ยป่วยการไป
หยิบแปปมาทา ผัดหน้าเสียหน่อย
สวมเสื้อใส่สร้อย แหวนก้อยนาฬิกา
ชายอีกคนร้องต่อ

มาฟังเพลงลูกหลาน ขอกราบกรานอีกที
จากโรงเรียนวัดพังม่วง ครูเป็นห่วงเรื่องนี้
ช่วยสอนเพลงให้ ท่านสนใจเต็มที่
ฝึกฝนเพลงโบราณ ของสุพรรณบุรี
จากคุณย่าบ้วน ย่าบ้วนจันทร์ศรี
เป็นศิลปินแห่งชาติ เพราะความสามารถท่านมี
สอนบ้างเป็นลมบ้าง ท่านมุ่งหวังเต็มพี่
ให้แม่ขวัญใจ และขวัญจิตผู้พี่
วันละตอนสองตอน แม่ท่านสอนง่ายดี
กลัวเพลงพื้นบ้านสูญหาย เพราะท่านเสียตาย
ของครูวัดพังม่วง ได้หายห่วงเสียที
แต่กลัวสมบัติไทยจะสูญ ช่วยเพิ่มพูนทวี
ช่วยกันแจจไม่จอด ไม่รู้จะรอดไหมนี่
ช่วยส่งเสริมสร้างสรรค์ ศิลปินสุพรรณบุรี...
เป็นการเสียเวลาขอเชิญอีแซวนักเรียนโรงเรียน
จะกวนเวลา ท่านที่มาทั้งหลาย
นัดกันไปหาสาว แม่แก้มขาวเปลือกไข่
เดี่ยวจะเลยเวลา รีบเร่งพาครไล
เดี่ยวสาวเจ้าจะเคือง จะช้าเลื่องตาลาย
ออกเขาออกเรา ผิดกันไปเมื่อไร
มิฉะนั้นมันก็ป่วย เอ๋ยป่วยการไป...
หยิบแหวนสวมก้อย หยิบสร้อยมาใส่
ข้าจะใส่แว่นตา แล้วข้าจะใส่แว่นยาย...
แกจะใส่แว่นตาข้าจะใส่แว่นยาย

แล้วจัดแจงแต่งกาย เป็นชายรูปหล่อ

ห้อยบ้านกว้างคู่ ที่ปู่ให้ฉัน

ขี้ผึ้งสาวหลง ทาลงที่ปาก...

ช. เมื่อไปเจอหน้าสาวให้รักเราทุกราย

เราก็ศิษย์มีครู เราก็หมูมีมัน

ทั้งดื่มอดปอดมด หัวปลาหลดเป็นเหล็ก

รีบเดินกลอนดีกว่า ผิดตำราโบราณ

เลยส่งสำเนียง ร้องเรียกน้องนาง

(พูด) อะไรเอ๊ย ดอบ ก็นั่งยิ้มหยันดาเอี่ยมนะซี

ญ. ได้ยินผู้ชายร้องชวน แม่หน่านวลไม่เห็น

รีบลงจากเตียง ได้ยินเสียงชายยั่ว

(ตอบ) เดียงลิเกไฉ

รีบลงจากเตียง ได้ยินเสียงชายยั่ว

(พูด) เธอร้องดี ๆ นะ ต่อหน้าผู้ชมทั้งประเทศ เขายังกว่าเพลงอีแซวนี่เล่นหยาบ

(ตอบ) ไม่หยาบหรอกจ๊ะ ฉันร้องตามคำโบราณนั่นแหละ เช่น หวีห้าวหวีเห่ ฉันร้องแบบกลอนโล ก็ร้องว่าหวีห้าวหวีเห่ ไฉจ๊ะ

หวีผมทรงกระทุ่ม สาวหนุ่มโบราณ

คาดเข็มขัดสี วันนั้นแสนสวย

หมากเจียนพลูจีบ จัดแจงบรรจง

ญ. ชักชวนพวกเรา นี่ก็เข้าตำรา

รอเดี่ยวซีจ๊ะ ฉันจะแต่งบ้าง

หยิบเอาแบ่งเม็ด มาตบเกล็ดกระดี่

(ถาม) อะไรจะเกล็ดกระดี่

(ตอบ) ประแบ่งแบบโบราณจ๊ะ

หยิบเอาแบ่งเม็ด มาตบเกล็ดกระดี่

ฉันหยิบหวีเล่มน้อย เข้ามาสอยหวีเสย

เดินสะดุดสายมุ้ง ผมยุ่งไม่ดี

(ถาม) นี่ยังไม่เก็บมุ้งอีกหรือ

(ตอบ) กางไว้ทั้งปีเลย ไม่มีการเก็บ เพราะบ้านอยู่ไกลโรงเรียน

(บอก) เก็บก่อน ๆ คุณครูเคยบอกว่า ความสะดวกเป็นระเบียบเรียบร้อยคู่กับวัฒนธรรมใจ

ญ. ชักชวนนวนนาง อย่างวางท่ามาก

ประเดี้ยวหนุ่มน้อย จะคอยเรานาน

เอ๊ะหนุ่มน้อยเขานัด ให้มาพบตรงนี้

จะเหลียวทางซ้าย ก็ให้เปล่าตา

หยิบพระสวมคอ ชวนหลวงพ่อรีบไป

พร้อมผงสุพรรณ ช่างหล่อกันเหลือหลาย

เมื่อไปเจอหน้าสาวให้รักเราทุกราย...

ข้ามีของดีเหมือนกัน พ่อของฉันเคยให้

ทั้งรูปโป๊รูปเช็กส์ หนังสือยังอาย

ดูไม่เรียวยาวจารย์ กำลังสั่นเห็นไหม

ว่าแต่งตัวเสร็จยัง อย่างม้วนงี่ยมใน...

อย่าเชื่อนแซชายเชิญ อย่ามัวเดินลอยชาย

(พูด) อะไรยังไม่ลงจากเตียงอีกหรือ

ผัดแบ่งแต่งตัว หวีห้าวหวีเห่

โจงกระเบนพื้นบ้าน เสื้อคอระบาย

เอาเชี่ยนหมากไปด้วย เพราะฉันอดไม่ได้

เตรียมเสร็จแล้วก็ลง ลงบันได

แม็กก็รีบแก้ผ้า ผ่าสไบ

ถึงโต๊ะเครื่องตั้ง ฉันก็นั่งลงใหม่

ผมเผ้าก็หวี กันเสียใหม่

หวีเสร็จแล้วก็เลย รีบครีไฉ

เลยหันกลับไปหวี แล้วผมใหม่...

ตั้งท่าชำนึก เรื่องมากรู้ใหม่

เวลาพอประมาณ มาถึงที่นัดหมาย

แล้วเขาเลยไปที่ ที่ตรงไหน

จะแลทางขวา ก็ให้เปล่าใจ

ฉันจึงรีบเดินเรื่อย ไม่เห็นคนที่รอ
 ข.พอผู้หญิงสะดุด มาโดนสะดือ
 เอ๊ะผู้หญิงอะไร ช่างไร้จรรยา
 (พูด) ข 1.เหยียบคนไม่ใช่เหยียบหมา
 ข 2.เออร้องผิดก็กลอนมันพาไป

แหมผู้หญิงสมัยนี้ ก็ดูดีไม่น้อย
 แต่ก็ช่างเขาเหอะ เรานัดเจอกับเขา
 จึงร้องทักน้องสาว แม่หน้าเศร้าตาสว
 แหมมากันมากมาย ละมีใครมาบ้าง
 พอพบหน้าใจก็แฉก แหมซักอีก แอบฮึท
 ญ.เลยใช้ก้อยสะกดหัวไหล่ติดกับกาย
 พานประสบพบกัน ไหวหวันอาวรณ์
 มือไวใจเร็ว วัยรุ่นใจร้อน
 ฉันไม่ใช่หญิงข้างทาง หรือข้างถนน
 ญ. ฉันเป็นลูกมีพ่อ กันหนอว่ามีแม่
 มาจับมือจับไม้ คนไทยเขาถือ
 ข. เดี่ยวชาวบ้านเอาไปล้อแล้วฉันจะอาย
 ขอโทษเถื่อน้องสาว เพราะพวกเราคณชื่อ
 จะหวงแทนทำไม แค้จับไม้จับมือ
 หนุ่มสาวสมัยนี้ อยู่ในยุคก้าวหน้า
 ที่เคยอยู่กรุงเทพฯ เห็นชมมาทั่ว
 เห็นตามศูนย์การค้า หรือตามหน้าโรงหนัง
 ไม่เห็นเขาถือตัว แม้ไม่ใช่ผิวเมียกัน
 ญ.เห็นทั้งคืนทั้งวันเขาแจะกันร่วนวาย
 ตัวอย่างที่เธอเห็น นั้นมันเป็นสิ่งเสีย

เราเป็นคนไทย ต้องรักวัฒนธรรม
 ประเพณีของไทย เขาก็ให้เหตุผล
 เป็นสาวเป็นนาง ต้องรักน้ำรักนวล
 อย่าเอาอย่างฝรั่ง แล้วมั่งค่า...
 ข. พ่อแม่จะขายหน้าชาวบ้านตาย
 ได้ฟังน้องสาว แม่มาเฝ้าสั่งสอน
 น้องห่วงประเพณี อย่างนี้พี่ก็แ

พอดีสะดุดเอาตอ แล้วไม่ตาย
 ว่าอู้ฮือฮือ ร้องหือแล้วใจหาย
 เดินหลับหลับตา จะเหยียบหมาเสียตาย

แต่เดินเหินไม่ค่อยระวังระไว
 แม้โดนเหยียบทนต์เอา เหยียบเบา ๆ ไม่เป็นไร
 แม้รูปหล่อสำรวย เคยถูกห่วยมากเท่าไร
 กินข้าวแล้วหรือยัง ละแม่นางพุงใหญ่
 เลยใช้ก้อยสะกด หัวไหล่ติดกับกาย...

จึงสลัดปัดกร ออกไปก่อนไกล ๆ
 หยุดยังฟังก่อน อย่าเพิ่งเข้ามาใกล้
 อย่าทำนิสัยสัปดน ไวใจไม่ได้
 ไม่ได้เกิดกันมาแต่ กระบอกไม้ไผ่
 เดี่ยวชาวบ้านเอาไปล้อ แล้วฉันจะอาย

เพียงแค่ขอจับมือ จะหวงไปทำไม
 อย่าทำเป็นถือป้อเลย แม้บัวบังใบ
 เขาไม่ถือไม่สา กันหรรอกหนารู้ไหม
 เห็นเป็นคู่เดินคิ้ว ไม่รู้ว่าใครเป็นใคร
 เขากอดหน้ากอดหลัง กอดเอวกอดไหล่
 เห็นทั้งคืนทั้งวัน เขาแจะกันร่วนวาย

เราไม่ใช่ผิวเมีย จะมัวเมียทำไม

จะโสมมมูมมาม ตามสมัยใหม่ ๆ
 ว่าหญิงไทยทุกคน อย่าทำตนเหลวไหล
 ความสาวต้องสงวน หญิงไม่ควรมกง่าย
 พ่อแม่จะขายหน้า ชาวบ้านตาย...

ฟังเป็นอุทาหรณ์ ใจสะท้อนไม่หาย
 ระวังจะเป็นสาวแก่ ใครไม่แลไม่ใกล้

ในสมัยปัจจุบัน น้องต้องทันโลกบ้าง
หนุ่มสาวสมัยนี้ อายุสิบสี่สิบห้า
การจับมือถือแขน ไม่ใช่แกนสำคัญ...

(พูด) ช. หมาหยอกไก่เคยเห็นไหม
ญ. จันผู้ชายก็เป็นหมานะซี
ช. พูดเข้าตัวจนได้เห็นไหมละ

การจับมือถือแขนไม่ใช่แกนสำคัญ
ญ. พ่อทูนหัวผัวใคร ใช้นิสัยฝรั่ง
ญ. ชอบตามอย่างเขา ของเราไม่รัก
เราก็กัญญาชน ไม่ใช่คนหลังเขา...
ช. เธออย่าพูดอย่างนั้น ก็ตัวฉันเห็นมา
คำพังเพยเอ๋ยอ้าง เราได้ฟังกันชัด
ญ. คำพังเพยเอ๋ยไว้ ฉันจำได้ถ้วนถี่
อ้ออย่างนี้เล่า ลูกเต้าใจแตก
ฉะนั้นเด็กเตี้ยวนี้ จึงผิดสีไม่น้อย
รู้จักกันง่าย ชิดใกล้กันเกิน...
หญิงชายใกล้ชิด ต่างสนิทสนม
เพราะชายเห็นแก่ตัว สัมผัสสัมผัส
ลูกเขาเมียใคร เห็นได้ชัดเจน
เจริญทางวัตถุ แต่มาผู้ที่จิต
ช. พ่อที่อีหนู หันมาดูเวลา
เด็กโรงเรียนวัดพังม่วง เล่นเพลินถ่วงเวลา
ท่านผู้ชมที่เคารพ ผมขอบบสิบนิ้ว
หากมีเวลา ชาวประชาทั้งปวง
อยู่สุพรรณบุรี อำเภอศรีประจันต์
สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากล ขอให้ดลบันดาล
ให้ได้เลื่อนยศ ปรากฏศักดิ์ศรี...

เขาเอาอย่างฝรั่ง ไม่เห็นเป็นอะไร
เขาต่างซึ่งต่างชา เคยเห็นมาใช้ไหม
ถือว่าเป็นเพื่อนกัน เล่นแบบหมาหยอกไก่

ถือว่าเป็นเพื่อนกัน ความสัมพันธ์ชิดใกล้
รสนิยมต่ำจ้ง จ้างก็ไม่ไวใจ
จึงล้าหลังเขานัก เธอมาจากป่าไหน
ตัวอย่างดี ๆ ไม่เอา นามีเขาเหมือนควาย...
ก็ผู้ใหญ่ทำหน้าเรา ก็ว่ากันไป
ว่าตามหลังผู้ใหญ่หมาไม่กัด ฟังไม่ชัดหรือไร
ว่าผู้ใหญ่ทำดี เราก้ทำตามได้
ก็ผู้ใหญ่ทำแปลก เด็กจึงแปลกตามไป
ผิดร่องผิดรอย กันไปน้อยเมื่อไร
ยิ่งบ้านเมืองเจริญ ความประพฤติเลวร้าย...
ดูแล้วไม่เหมาะสม รสนิยมคนไทย
ลืมกระทั่งประเพณี วัฒนธรรมหนีไปไหน
ลืมคำธรรมะ ที่พระสอนไว้
จึงเดินทางห่างทิศ ใจจึงผิดใจไทย...
เก็บไปมากแล้วหนา วันหน้าค่อยว่ากันใหม่
ถ้าผิดพลาดท่านอย่า ดัดเมตตามผมไป
ผมขอกล่าวแท้งค์กั้ว สิบนิ้ววอนไหว
ไปเยี่ยมโรงเรียนวัดพังม่วง ของเราก็กก็ได้
ให้รักผมเหมือนลูกหลาน ของทุกท่านไป
ท่านผู้ชมทุกท่าน ให้ผ่านผ่านโพยกัย
ให้ได้เป็นเศรษฐี กันทุกราย...

เพลงอีแซวแสดงงานวันเกิด ขณฯ ท่านบรรหาร ศิลปอาชา

วันที่ 18 สิงหาคม 2539 ณ. หอคอยจังหวัดสุพรรณบุรี

สวัสดีนะคะ สวัสดี.....

อีกทุก ๆ ท่าน ที่มากันหลายเขต
 หนูอยู่โรงเรียนวัดพังม่วง อำเภอศรีประจันต์
 หนูมีอาจารย์ใหญ่ แต่งเพลงให้ตลอด
 พร้อมอาจารย์สุภัทรา ทำหน้าที่ฝึกซ้อม
 พ่อประหยัดทรงคุณ เคยให้ทุนสร้างวง
 ท่านนายกเจ้าชา การศึกษาสุพรรณ
 พ่อประหยัดอยู่สุพรรณ อยู่มานานหลายปี
 อีกคนที่ใกล้ชิด ท่านสมฤทธิ์จรกลีน
 หนูได้ศึกษา เพลงตำราโบราณ
 ศิลปินแห่งชาติ ผู้เก่งกาจของสุพรรณ
 ฝากให้หนูแนะนำ ฝากเอาความคิดถึง
 คุณครูหนูบอกกล่าว ว่าสิบเก้าสิงหา
 ส่งคนซื้อบรรหาร เกิดสุพรรณบุรี
 ให้สมแดนนักปราชญ์ ไม่ให้ขาดผู้นำ
 สุพรรณไม่เคยขาด แดนนักปราชญ์ผู้นำ
 เช่นพระเจ้าอยู่ทอง อีกขุนหลวงพะงั่ว
 หรือร้อยปีผ่านมา เจ้าพระยายมราช
 เป็นครูสอนกษัตริย์ สำเร็จราชการแผ่นดิน
 ถึงเวลาดวงเมือง จะรุ่งเรืองก้าวหน้า
 ชีวิตเหมือนหลายคน เริ่มต้นธรรมดา
 ท่านเรียนเก่งมีชื่อ คนว่าลือกล่าวาน
 เมื่อได้รับโปรดเกล้า เป็นนายกรัฐมนตรี
 คิดว่าท่านนายก คงจะได้เปิดอ่าน
 พรุ่งนี้เป็นวันเกิด ครบ หกสิบสี่
 หกสิบสี่ปี ท่านนั้นมีแต่งงาน
 จะขอเล่าเรื่องหลัง ให้ผู้ฟังได้คิด
 เมื่อตอนเล็กอยู่บ้าน ท่านทำงานทุกอย่าง
 ตอนกลางวันเย็บจักรช่วยกันจักรโบราณ
 ท่านเรียนเก่งทำถูก ไม่เคยถูกครูตี

นายกรัฐมนตรีที่ 21 ของไทย
 มากันทั่วประเทศ มาจากเขตแดนไทย
 ให้รักเหมือนลูกหลาน ของทุกท่านไป
 อาจารย์ประวิทย์ บุญเรืองรอด ฝึกตลอดด้วยใจ
 ให้พวกหนูนั้นพร้อม ออกร้องเล่นรำได้
 เพลงอีแซวยินยง จึงมันคงยิ่งใหญ่
 ดังและดีทุกด้าน ทุ่มเททั้งกายใจ
 หนูว่ายัยสักที เป็นอธิบดีได้ไหม
 ใจรักศิลปิน ท่านเป็นหัวหน้าใหม่
 จากคุณยาบัวผัน ศิลปินยิ่งใหญ่
 วันนี้ยาดิงาน จึงวานฝากหนูไว้
 สู้ผู้นำที่หนึ่ง ของรัฐบาลไทย
 ปี 2475 เหมือนกับฟ้าส่งมาให้
 รออีก 60 ปี สุพรรณบุรีใหญ่
 สุพรรณจะไม่ตกต่ำ ได้ผู้นำคนใหม่
 ทุกคนได้จดจำ มีผู้นำมากมาย
 ท่านได้พาครอบครัว ช่วยกันสร้างเมืองใหม่
 คนเกิดในจังหวัด เป็นนักปราชญ์ยิ่งใหญ่
 กล่าวกันไม่หมดสิ้น คนช่วยแผ่นดินไทย
 ตามประกาศิตฟ้า เราได้ปราชญ์คนใหม่
 60 ปีต่อมา เป็นนายกของไทย
 เรียนจบเร็วเกินการ จึงเรียนแพทย์ไม่ได้
 หนูส่งบัตรยินดี ส่งไป 40 ใบ
 รู้ว่าคนสุพรรณ ปลื้มทั้งเด็กผู้ใหญ่
 นับว่าเป็นวันดี ขออวยพรตอนท้าย
 เป็นตัวอย่างลูกหลาน ทำตามท่านได้
 ดูว่าช่วงชีวิต ต่างกับเรามากไหม
 ช่วยพี่สาวตากถาง หรือช่วยตักน้ำให้
 ทำหน้าช่วยสาน หมวกโบราณไปขาย
 ตอบครูได้เร็วจี ประพฤติดีเป็นนิสัย

เรียนจบชั้น ม. ต้น อายุได้ 14
 เข้ากรุงเทพฯครั้งแรกเป็นลูกจ้างส่งของ
 ขยันท่องขบอ่าน ตีตนานานแต่เด็ก
 ท่านจึงรู้เรื่องวัด และเจนจัดทางธรรม
 เล่นดนตรีก็ได้ นิสัยไม่เกร
 หลาย ๆ คน ได้ยิน ท่านชอบกินข้าวแกง
 ต้องนั่งเรือเข้ากรุง ด้วยใจมุ่งหางาน
 ไปกันที่แสนยาก เคยลำบากเดินทาง
 ถนนมีขวักไขว่ ชื่นใจชาวสุพรรณ
 กว่าจะมีวันนี้ ท่านเริ่มที่ลูกจ้าง
 งานสวนตัวที่กล่าว นับว่าเรามีโชค
 ท่านมาถึงจุดนี้ ขึ้นเศรษฐกิจคนหนึ่ง
 ท่านบอกว่าเกิดมา ต้องมีค่าเหลือเพื่อ
 จึงเริ่มกันให้แน่ แผ่นดินแม่เริ่มก่อน
 ทำสุพรรณได้ดี เพราะมีความสามารถ
 องค์ในหลวงทรงเห็น ท่านนั้นเป็นคนดี
 ราชดำริใหม่ ๆ สนองได้ทันที
 มีหลายคนพูดกัน นายกสุพรรณบุรี
 โครงการใหม่สุพรรณ ฯพณฯ ท่านช่วยหนุน
 เป็นปีพุทธศักราช ๒๕๒๕.....
 ถือเป็นปีสำคัญ ผู้ว่าสุพรรณเดินแผน
 ท.ท.ท. เห็นดี ดูแล้วมีสีแสง
 เราดีใจทั่วกัน ทั้งสุพรรณบุรี
 ความฝันอันบรรเจิด ถิ่นบ้านเกิดในฝัน
 ชาวสุพรรณปลื้มใจ ท่านได้เป็นนายก
 พวกเราอยู่ข้างหลัง เป็นพลังให้ตลอด

(พูดนำว่า สุพรรณเป็นเมืองท่องเที่ยวแหล่งใหม่ของไทย จะร้องเป็นกลอนอีแซวให้ฟัง ว่ามี
 อะไรน่าดูน่าเที่ยวสักประมาณครึ่งหนึ่ง เพราะเวลาไม่มาก)

(พูดนำว่า ปีนี้เป็นปีกาญจนาภิเษก เรามาคุยให้คนทั่วไปได้รู้ว่า ท่านนายกบรรหาร และ
 ผู้ว่าประเสริฐ เปลี่ยนรังสี ทำอะไรถวายในหลวงเป็นพิเศษบ้าง ลองร้องให้ฟังหน่อยซิ)
 เนื่องในวโรกาส ทรงครองราชย์ 50 ปี
 คณะเพลงพื้นเมือง ที่สื่อเลื่องเขตชั้น
 ปี 39 ลุล่วง เด็กฟังม่วงศรีประจันต์
 ด้วยองค์ปรมินทร์ พระทรงปิ่นประเทศ

ต้องรอรอบ 1 ปีจึงจะเรียนต่อได้
 พออายุ 22 บวชเหมือนคนทั่วไป
 สอบได้นักธรรมเอก ไม่ใช่เสกเป่าได้
 เข้าใจเรื่องบุญกรรม จึงขอทำบุญใหญ่
 ท่านชอบดุริยางค์ ศิลปะไทย ๆ
 และชอบเคียวกู่แห่ง ในช่วงพักผ่อนกาย
 หนึ่งคืนกับสองวัน ลำบากกันมากมาย
 ท่านจึงชอบจะสร้าง ถนนดีมากมาย
 ยิ่งรักท่านบรรหาร แต่ฝ่ายค้านค้านใจ
 จนถึงจุดก่อตั้ง ธุรกิจมากมาย
 เป็นสาธารณูปโภค ให้สะดวกสบาย
 แต่ท่านคิดคำนึง ถึงเวลาที่ใช้
 ใช้เวลาที่เหลือ ให้กับแผ่นดินไทย
 แก้ปัญหาซับซ้อน ให้สุพรรณวิไล
 แล้วก้าวไปนำชาติ ด้วยสามารถมั่นใจ
 ให้เป็นนายกรัฐมนตรี ด้วยไว้วางพระทัย
 หลายปัญหาที่มี ได้รับการแก้ไข
 ในหลวงโปรดเต็มที่ กว่านายกคนใด
 ให้ปี 2-5-4-0 นับจากวันปีใหม่
 ให้จังหวัดเราเป็นแหล่งท่องเที่ยวไทย
 ให้ผู้คนเป็นแสน มาเที่ยวตามเป้าหมาย
 เป็นที่เที่ยวอีกแห่ง เป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่
 ว่าจังหวัดเราเป็น ที่ท่องเที่ยวไทย
 เปลี่ยนโฉมเมืองสุพรรณ เหมือนในฝันท่านได้
 พาชาติสู่กระแสโลก ด้วยความมั่นใจ
 เพื่อสู่ความเป็นยอด แห่งนายกไทย

ขององค์พระภูมิ ศรีกษัตริย์ไทย
 ศิลปะสุพรรณ ที่รู้กันทั่วไป
 นำอีแซวสุพรรณ เกิดพระเกียรติด้วยใจ
 ทรงปกเกล้าศรีรัฐ มานานหลาย

นับแต่ราชาภิเษก เป็นองค์เอกกษัตริย์
 พระทรงประกาศ คนทั้งชาติรู้ค่า
 ครองแผ่นดินโดยธรรม พระทรงนำประโยชน์สุข
 ทศพิธราชธรรม พระองค์ทำนุบำรุง
 ชาวประชาเป็นที่ตั้ง ให้สมดังประกาศ
 ตั้งแต่เสวยราชย์ ไทยทั้งชาติได้ประจักษ์
 พระทรงเอื้ออาทร พสกนิกรทั่วหล้า
 ทรงตรากตรำวรกาย ดำเนินไปทุกถิ่น
 พระดำริโครงการ พระราชทานท้องที่
 พระภูมิฉลาด ใช้ธรรมชาติเข้าแก้ไข
 จึงได้ยืนได้เห็น นับว่าเป็นครั้งแรก
 จริง ๆ แล้วต้องอ่วม น้ำต้องท่วมครึ่ง
 ปัญหาการกินอยู่ ถ้าทรงรู้ว่ามี
 ก็เพราะเปรื่องปราศรัย ในทุกศาสตร์สาขา
 กระดาษหนาปึกใหญ่ จึงอยู่ในพระหัตถ์
 ทั้งภาครัฐบาล หรือหน่วยงานเกี่ยวข้อง
 จึงเป็นมหาราช กษัตริย์ผู้ใหญ่ยิ่ง
 มหาราชองค์ใหม่ ในดวงใจทุกคน
 ในวาระดีดี ห้าสิบปีมงคล
 ท่านพ่อเมืองแสนเลิศ พ่อประเสริฐเปลี่ยนรังษี
 จัดให้ใหญ่กว่าทุกปี ให้แสงสีสวยล้ำ
 เพื่อเฉลิมฉลอง ให้กับองค์มหาราช
 ในพระราชพิธี กาญจนภิเษก

พระดุษฎีธรรมเกล้า ของชาวไทย
 เป็นอมตะวาจา ไทยถ้วนหน้าฝักใจ
 ให้ชาวสยามพันทุกข์ มีแต่สุขใจกาย
 มิใช่เพียงไทยเห็น ต่างชาติก็เช่นคนไทย
 เพื่อคนไทยทั้งชาติ สุขสวัสดิ์ผ่องใส
 พระห้วงโยให้รัก จนสุดแดนเหนือใต้
 พระทัยเปี่ยมเมตตา ต่อประชาทั้งหลาย
 ไปจนทั่วแผ่นดิน มิมีใครเทียมได้
 อุบัติภัยที่มี พระทรงช่วยแก้ไข
 เหมือนเอาหนามเปิดแผลดึงหนามหยอกลอกได้
 ชี้อแก้มนั้นนั้นแปลก ช่วยแก้ทุกข์ได้
 ต้องกลับลดเร็วรี่ เพราะปรีชาจอมไท
 ทรงแนะให้ทันที ประชาชีทุกยุคคลาย
 บุญชาวประชา ที่ฟ้าส่งมาให้
 ทั้งแผนที่เด่นชัด มีข้อมูลมากมาย
 ได้แก้ปัญหามากท้อง จากโครงการจอมไท
 พระองค์เป็นทุกสิ่ง ในหัวใจคนไทย
 สมเด็จพระภูมิพล ไทยทุกคนมอบให้
 พระองค์ภูมิพล มหาราชในดวงใจ
 จึงได้จัดงานนี้ ให้ดูดียิ่งใหญ่
 ให้เกิดความชุ่มฉ่ำ ในหัวใจคนไทย
 ที่ทรงทำเพื่อชาติ ประชาราษฎร์ผ่องใส
 ให้เป็นงานชิ้นเอก ชาวสุพรรณปลื้มใจ

บทโอ้แซว ต้อนรับคุณหญิงวรรณี คราประยูร

ณ. สปจ.สุพรรณบุรี

วันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2537

กราบแทบเท้าทุกท่านชาวสุพรรณ สวัสดิ์...เอ๋ย...
คณะแม่บ้าน จ.ป.ร. ลูก ๆ ขอขอบคุณ
คุณหญิงแม่และคณะเป็นแม่พระเยาวยชน...เอ๋ย...

เหลียวดูจนทั่ว ไม่เห็นตัวพ่อสุจินดา...เอ๋ย...
ไม่ใช่หนูกยอพ่อยังหล่อสวยดี
ถึงไม่มาวันนี้ ก็ยังมีเมตตา...เอ๋ย...
รวมทั้งศรัทธา ที่มีมาหลายท่าน
เป็นโครงการเพชรแท้ น้ำใจแม่สุลูก...เอ๋ย...

พวกหนูเป็นลูกศิษย์ แม่ขวัญจิต ศรีประจันต์...เอ๋ย...
อีกย้าบัวผัน ศิลปินแห่งชาติ
ฝากให้หนูน้อมนำ ฝากเอาความคิดถึง...เอ๋ย...
อีกทั้งพ่อประหยัด ทรงคุณ ผู้การณ์รักลูกหลาน...เอ๋ย...
ที่จังหวัดจัดทุน เพื่อเพิ่มพูนปัญญา...เอ๋ย...
เช่นกันวันนี้ แม่มาที่สุพรรณ
เด็กเขตหนึ่งโชคดี วันนี้ได้รับทุน...เอ๋ย...

อ้อนวอนคุณแม่ชา โปรตเมตดาลูกบ้าง...เอ๋ย...
ลูกอยู่โรงเรียนวัดพังม่วง อำเภอศรีประจันต์
หวังว่าวันหน้ามี ลูก ๆ นี้จะคอย...เอ๋ย...
วันนี้ไม่ได้รับทุน ก็ยังมีบุญพบท่าน...เอ๋ย...
หยุดพูด.....กลอนพาไปนะค่ะคุณแม่ชา

เมื่อมาพบกันแล้ว ร้องเพลงอีแซวให้ฟัง...เอ๋ย...
แล้วขอเชิญทุกท่านสู่รายการเพลงอีแซว
เพลงอีแซวเกี้ยวสาว เป็นเรื่องราวฝากรัก...เอ๋ย...

ต่อจากนี้เดินกลอนเกี้ยวสาว

ข.จะร้องลุลยคุณนาน เกรงการจะซ้ำ
ธรรมเนียมเพลงพื้นเมืองต้องเป็นเป็นเรื่องเป็นราว
วันนี้วันพัก จะไปชดกับอีหนู
ปานฉะนี้สาวเจ้า คงจะเฝ้าคอยหา
น้องรักรูปหล่อ คงจะรอฟังเรื่อง

คุณหญิงแม่วรรณี พร้อมคณะคุณนาย
ที่ท่านมาแจกทุน นับเป็นบุญ เหลือหลาย
ช่วยเหลือเด็กยากจน ให้เกิดผล กำลังใจ
อยากเห็นพ่อท่านมาร่วมเมตตาเด็กไทย
โชคของแม่วรรณี คู่บารมีหล่อหลาย
ยังฝากบอกศรัทธา กับแม่มามากมาย
จากแม่บ้านนายทหาร กองทัพไทย
แม่ให้ความพันผูก เหมือนดังลูกในไส้
วันนี้แม่ติดงาน จึงวานฝากหนูไว้
ฝากมาถึงราวกับญาติ ชาติเกิดชิดใกล้
มาสู่แม่ผู้หนึ่ง แห่งกองทัพไทย
เด็กประถมสุพรรณ ได้เรียนกันมากมาย
ท่านมีจิตเมตตา มีคุณค่ามากมาย
ขอต้อนรับทุกท่านผู้สร้างสรรค์เด็กไทย
แต่เด็กเขตสอง ไร้บุญจะรับทุนจากใคร
เพราะเขตสองอยู่ห่าง เห็นหนทางรำไร
รอวันนี้มานาน จะมีกันบ้างไหม
คุณแม่ชาม่าบอ่ย ๆ ลูกยังคอยแม่ได้
คุณแม่ชาจะแจกรางวัล กันสักเท่าไร

หากว่าผิดพลาดพลั้ง หนูต้องขอภัย
ของโบราณนานแล้ว นะคะท่านทั้งหลาย
ดำเนินเรื่องตามหลัก แล้วเพลงไหน

จะกว่นเวลาท่าน ที่มาทั้งหลาย
นัดกันไปหาสาว แม่แก้มขาวเปลือกไข่
ยกนาฬิกาขึ้นดู ถึงฤกษ์ครุไปได้
เดี๋ยวจะเลยเวลา รีบเร่งพาครรรไล
เดี๋ยวสาวจะเคือง จะซ้ำเรื่องดลาลาย

ออกน้องออกพี่ปานจะนี้คงหนาว
เมื่อจะไปหาสาว ต้องแต่งตัวให้สวย

ช.มิฉะนั้นก็ป่วย เอ๋ยป่วยการไป
หยาบแสบมาทา ผัดหน้าเสียหน่อย
สวมเสื้อใส่สร้อย แหวนก้อยนาฬิกา

ช.แกจะใส่แว่นตา ข้าจะใส่แว่นยาย

จัดแจงแต่งกาย เป็นชายรูปหล่อ

ห้อยบ้านกว้างคู่ ที่ปู่ให้กัน

ชี้ฝั่งสาวหลง ทาลงที่ปาก

ช. เจอหน้าสาวให้รักเราทุกราย

เราก็คิษย์มีครู เราก็ดูมีมัน

ทั้งดื่มอดปอดมด หัวปลาหลดเป็นเหล็ก

ช. รีบเดินกลอนดีกว่า ผิดตำราโบราณ

เลยส่งสำเนียง ร้องเรียกน้องนาง

(พูด) อะไรเยี่ยม (ตอบ) นัยน์ตาเยี่ยมไล่

ญ. ได้ยินผู้ชายร้องชวน แม่หน้าवलไม่เห็น

ลอยชาย

รีบลงจากเตียง ได้ยินเสียงชายยั่ว (พูด)

(ตอบ) เตยลิเกไล่

รีบลงจากเตียงได้ยินเสียงชายยั่ว

(พูด) เธอร้องดีดีนะ ต่อหน้าผู้ใหญ่ คนเขายังว่าเพลงอีแซวหรือการเล่นพื้นบ้านพื้นเมืองเนีย เล่นหยาบ

(ตอบ) ไม่หยาบจ๊ะ ฉันพูดตามคำโบราณนั่นแหละ เช่นหรีหั่ว หรีหู แต่เราร้องกลอนโล ก็ลงว่าหรีไห ผิดตรงไหน

ญ. รีบลงจากเตียงได้ยินเสียงชายยั่ว

หรีผมทรงกระทุ่ม สาวหนุ่มโบราณ

คาดเข็มขัดสี วันแสนสวย

หมากจีบพลูจีบ จัดแจงบรรจง

ญ. ชักชวนพวกเรา นี่ก็เข้าตำรา

(ให้พูดทักท้วง แล้วร้องใหม่)

รอเดี๋ยวซิจ๊ะ ฉันจะแต่งบ้าง

หยาบเอาแสบเม็ด มาตบเกล็ดกระดี่

(พูด) อะไรจะเกล็ดกระดี่

(ตอบ) ประแบ่งแบบโบราณนะซี...อ้อ

ออกเขออกเรา ผิดกันไปเมื่อไร

มิฉะนั้นมันก็ป่วย เอ๋ยป่วยการไป

หยาบแหวนสวมก้อย หยาบสร้อยมาใส่

ข้าจะใส่แว่นตา ข้าจะใส่แว่นยาย

(ร้องต่ออีกคน)

หยาบพระสวมคอ ชวนหลวงพ่อรีบไป

พร้อมผงสุพรรณหล่อกันเหลือหลาย

เจอแล้วสาวให้รักเราทุกราย

ข้ามีของดีเหมือนกัน พ่อของฉันเคยใช้

ทั้งรูปโป๊ รูปเช็กส์หนังเอ็กซ์ยังอาย

ดูไม่เรียวอาจารย์ กำลังสั้นเห็นใหม่

ว่าแต่งตัวเสร็จยัง อย่ามัวนั่งเยิ้มใน

อย่าเชื่อนแซชายเชิญ อย่ามัวเดิน

อะไรยังไม่ลงจากเตียงอีกเรอะ

ผัดแบ่งแต่งตัว หรีหั่ว หรีไห

ผัดแบ่งแต่งตัว หรีหั่ว หรีไห

โจกระเบนพื้นบ้าน เสื้อคอระบาย

เอาเขียนหมากไปด้วยเพราะฉันอดไม่ได้

เตรียมเสร็จแล้วก็ลง ลงบันได

แมกริบแก้ผ้า ผ่าสไบ

ถึงโต๊ะเครื่องตั้ง ฉันก็นั่งลงใหม่

เห็นตามศูนย์การค้า หรือตามหน้าโรงหนัง
ไม่เห็นเขาถือตัว แม้ไม่ใช่ผิวเมียกัน

วุ่นวาย

ญ. เห็นทั้งคืนทั้งวัน เขาอื้อกันวุ่นวาย
ตัวอย่างที่เธอเห็น นั้นมันเป็นสิ่งเสีย
เราเป็นคนไทย ต้องรัก วัฒนธรรม
ประเพณีของไทย เขาก็ให้เหตุผล
เป็นสาวเป็นนาง ต้องรักน้ำรักนวล
อย่าเอาอย่างฝรั่ง แล้วมึงค่า

ช. พ่อแม่จะพาขายหน้า ชาวบ้านตาย
นั่งเป็นอุทาหรณ์ ใจสะท้อนไม่หาย
น้องห่วงประเพณี อย่างนี้พี่ก็แยะ
ในสมัยปัจจุบัน น้องต้องหันโลกบ้าง
หนุ่มสาวสมัยนี้ อายุสิบสี่สิบห้า
การจับมือถือแขน ไม่ใช่แกนสำคัญ

ช. พูดต่อ แบบหมาหยอกไก่ เคยเห็นไหม

ญ. พูดต่อ ก็ได้ฉันผู้หญิงเป็นไก่นะ

ช.1 พูดต่อ เอ้าฉันผู้ชายก็เป็นหมาซิ

ช.2 พูดต่อ พูดเข้าตัวจนได้เห็นไหมล่ะ

ช. (ร้องต่อไป)

การจับมือถือแขน ไม่ใช่แกนสำคัญ
พ่อทูลหัวผิวใคร ใช้นิสัยฝรั่ง
ช. ขอบถามอย่างเขา ของเราไม่รัก
เราก็ปัญญาชน ไม่ใช่คนหลังเขา
(ไม่ต้องลงขายร้องต่อเลย)

ช. เธออย่าพูดอย่างนั้น ก็ตัวฉันเห็นมา
คำพังเพยเอ่ยอ้าง เราได้ฟังกันชัด
หรือไร

ญ. (ร้องต่อเลย)

คำพังเพยเอ่ยไว้ ฉันจำได้ถ้วนถี่
อ้ออย่างนี้เล่า ลูกเต้าใจแตก
เพราะผู้ใหญ่ทำยุ่ง เด็กก็ทำตามอย่าง
ฉะนั้นเด็กเดี๋ยวนี้ จึงผิดสืไม่น้อย

เขากอดหน้ากอดหลัง กอดเอวกอดไหล่
เห็นทั้งกลางคืนกลางวันเขาแะกัน

เราไม่ใช่ผิวเมีย จะมัวเมียทำไม
จะโสมมมูมมาม ตามสมัยใหม่ ๆ
ว่าหญิงไทยทุกคน อย่าทำตนเหลวไหล
ความสาวต้องสงวน หญิงไม่ควรมกง่าย
พ่อแม่จะขายหน้า ชาวบ้านตาย
ได้ฟังน้องสาว แม่มาเฝ้าสั่งสอน

ระวังจะเป็นสาวแก่ ใครไม่แลไม่ใกล้
เขาเอาอย่างฝรั่ง ไม่เห็นเป็นอะไร
เขาต่างซึ่งต่างซ่า เคยเห็นมาใช้ไหม
ถือว่าเป็นเพื่อนกันเล่นแบบหมาหยอกไก่

ถือว่าเป็นเพื่อนกัน ความสัมพันธ์ชิดใกล้
รสนิยมต่ำจ้ง จ้างก็ไม่ไวใจ
จึงล้าหลังเขานัก เธอมาจากป่าไหน
ตัวอย่างดี ๆ ไม่เอา นามีเขาเหมือนควาย

ก็ผู้ใหญ่ทำหน้าหน้า เราก็ว่ากันไป
ว่าตามหลังผู้ใหญ่ หมาไม่กัด จำไม่ชัด

ถ้าผู้ใหญ่ทำดี เราก็ทำตามได้
ก็ผู้ใหญ่ทำแปลก เด็กจึงแปลกตามไป
ก็ผู้ใหญ่ทำอย่าง เด็กก็ชักเลอะใหญ่
ผิดร่องผิดรอย กันไปน้อยเมื่อไร

รู้จักกันง่าย ชิดใกล้กันเกิน
 ชายใกล้ชิด ต่างสนิทสนม
 เพราะชายเห็นแก่ตัว ลืมชั่วลืมดี
 ลูกเขาเมียใครเป็นได้ชนะ
 เจริญทางวัตถุแต่มาผู้ที่จิต
 ช. จึงเดินมาห่างทิศ ใจจึงผิดใจไทย
 จริงซีพี่น้อง หญิงเขาร้องถูกหลัก
 ผมเห็นเป็นประจำ แถวตามร้านเหล้า
 เด็กเสริฟอาหาร บางคนนั้นยากจน
 เพราะความรู้ไม่มี งานดี ๆ เขาไม่รับ
 ต้องล้างถ้วยล้างจาน ทำงานสาวเสริฟ
 ผู้มีกินอาหาร เข้าชั้นเศรษฐี
 ทิปที่ละพัน หวังพันวันหน้า

ลูกเมียจะอดตายห่านึกแล้วน้ำเจ็บใจ

ญ. ถ้าพูดถึงเรื่องนี้ ใจไม่ดีเลยหนู
 หญิงร้องอีกคน

แต่คุณครูของเรา รับรองเขาไม่ทำ
 หนูถือว่าครู เหมือนแม่เหมือนพ่อ
 หนูยังไร้เดียงสา แต่เห็นมาเหมือนกัน
 ชอบเที่ยวร้านอาหาร ข้าวบ้านไม่กิน
 ชอบไปฟังนักร้อง นั่งมองขาอ่อน
 ชอบไปนอนเล่นไก่อ่ แล้วไม่เกรงกัน
 ลูกขอเงินไปโรงเรียน ให้แต่เหรียญเก่า ๆ
 ช. พ่อที่อีหนู หันมาดูเวลา.....เอ๋ย.....
 ขอดอบทแทนพระคุณท่าน ลูกรำพันอวยพร...เอ๋ย...
 ให้แม่บ้าน จ.ป.ร. นั้นหนอโชคดี...เอ๋ย...
 คืออายุ วรรณะ สุขะ พลัง
 ให้มีสุขอย่างยิ่ง ได้เป็นคุณหญิงทุกท่าน
 พรจากชาวสุพรรณได้กรองกลั่นจากใจ
 ชาวประณมสุพรรณ ขอขอบคุณท่านเต็มที...เอ๋ย...
 พ่อประหยัด ทรงคุณ ขอขอบคุณทุกท่าน...เอ๋ย...
 น้ำใจจากแม่สู่ลูก พันผูกดวงจิต...เอ๋ย...
 ขอจำไปชั่วชีวิตจะวางวาย
 ช. บรรทัดสุดท้าย ลูกขอให้คำพร...เอ๋ย...

ยังบ้านเมืองเจริญ ความประพฤดิเลวร้ายหญิง
 ดูแล้วไม่เหมาะสม รสนิยมคนไทย
 ลืมกระทั่งประเพณี วัฒนธรรมหนีไปไหน
 ลืมคำธรรมะ ที่พระสอนไว้
 จึงเดินทางห่างทิศ ใจจึงผิดใจไทย

ชายเห็นแก่ตัวมาก ลูกเต้าลำบากเห็นไหม
 คืมเครื่องมือเห็นเมา ไม่ว่าลูกเขาเมียใคร
 รับจ้างเสริฟขัดสน เพราะความจนเข็ญใจ
 ต้องต่อสู้อยู่กับ งานสำหรับร่างกาย
 บางคนมิได้ขายเลิฟ แต่ถูกเมินทุกราย
 ควักกระเป๋าดั่งละที่ แบนคั้งปีกใหญ่
 ลูกเมียจะอดตายห่า นึกแล้วน้ำเจ็บใจ

ร้องออกมาออกหู จะโดนครูเราไหม

เพราะมีศีลประจำ กันอยู่ในดวงใจ
 ถ้าโดนใครละก็ หนูขออภัย
 มีคนใกล้ๆ บ้าน เป็นกันหลายราย
 เพราะในบ้านหมิ่นกลิ่น ชอบไปกินของไกล
 แจกรางวัลเป็นฟ่อน แล้วกลับมาอนแล้วไก่อ่
 เอาโรคเอดส์มาบ้าน ต้องชมซานปวตส์
 แต่ตัวเองกินเหล้า แจกสาว ๆ ไม่เสียตาย
 เกินไปมากแล้วหนา วันหน้าคอยว่ากันใหม่...ลง
 ให้สุโขสโมสร จะนั่งนอนก็สบาย...ลง
 สุขด้วยพรทั้งสี่ พระชินสีห์ปราศรัย...ลง
 รื่นรมย์สมหวัง ชีวิตสว่างไสว
 พรจากชาวสุพรรณ ได้กรองกลั่นจากใจ
 คุณหญิงแม่วรรณี และท่านผู้มีแต่ให้
 ผู้ปกครองและอาจารย์ ขาบซึ่งกันเหลือหลาย
 ขอจำไปชั่วชีวิต จะวางวาย
 ก่อนที่จะจากจร ขอฝากคำพรจากใจ

หลวงพ่ วัดป่าเลไลย์ โปรดจงได้ป้องกัน
 ทั้งพระบารมี พระภูมิมีหาราช
 สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากล ขอให้ดลบันดาล...เอ๋ย...
 ให้แม่บ้านนายทหารเป็นที่รักหวานใจ
 ให้ได้เลื่อนยศปรากฏศักดิ์ศรี...เอ๋ย...
 พอเห็นท่าจะลา น้ำตาแทบร่วง....เอ๋ย...

แม่เดินทางกลับบ้าน ให้พ้นผ่านโศภณภัย
 ให้ท่านแคล้วคลาด สารพัดพริชัย
 ให้แม่บ้านนายทหาร เป็นที่รักหวานใจ
 ให้ได้เป็นเศรษฐี กันตลอดไป
 อย่าลืมโรงเรียนวัดพังม่วงฝากไว้ในดวงใจ

**เพลงอีแซว แสดงงานปิดการแข่งขันตะกร้อแห่งชาติ
ณ โรงเรียนกรรณสูติศึกษาลัย วันที่ 7 ธันวาคม 2540**

กราบเรียนดร. กษมา ท่านเลขา กปช.

รวมทั้งพ่อติลก พัฒน์วิชัยโชติ

เมื่อ 27 พฤศจิกายน 11 วันมานี้

หนูจึงต้องแนะนำ ให้ทุกท่านรู้จัก

ท่านกษมาที่เคารพ ถ้าท่านพบวันนั้น

หนูนั้นรัก ผอ. เพราะนโยบาย 5 ก้าว

ก้าวด้วยคุณธรรม ก้าวล้ำสิ่งแวดลอม

ก้าวพร้อมพละนามัย อีกก้าวไกลวิชาการ

หนูขอฝากท่านเลขาฯ ไม่ใช่ว่ายอวยก

แต่ถ้าเห็นว่างังการ ความสามารถไม่เป็นสอง

หากท่านเอาไปจริง เพื่อช่วยสปช.

นี่เธอร้องมานาน ขอให้ฉันร้องบ้าง

หนูขอสวัสดิ์ รวมหมดนี้ทุกท่าน

เรียนผู้อำนวยการ จัดแข่งขันตะกร้อ(พูด-โครล่)

สปอนเซอร์จัดมา คือไฟฟ้าฝ่ายผลิต

เป็นสปอนเซอร์อุดหนุน ให้ทุนคุณบรรพจน์ การแข่งขันจึงออกรส ดุถึงอกถึงใจ

(หยุดพูดว่า เรา้องตันไม้ได้แล้ว ใครรู้เรื่องราวของท่านเลขาฯ กปช. บ้าง)

อ้อพวกเราได้รู้ จากคุณครูคุยกัน

วงศ์ตระกูลสืบสาย จากสมัย ร. 4

พระองค์เจ้าวรรณกร (ช) ครูเคยสอนให้เรา

(หยุดพูด จำได้ท่านทรงกรม เป็นกรมหมื่นนราธิปพันธุ์พงศ์)

ชาวประมงโชคดี ที่เรามีเลขาฯ

ท่านดีด้วยชาติตระกูล ดีด้วยวิชาการ

ท่านนั่งกินกลางดินเธอ ช. เธอเชื่อจริงๆเป็นนักวิชาการหญิง ที่รู้จากของจริงใจ

เด็กทั้งชาติต้องดี ความรู้มีเสมอกัน

พูดถึงตะกร้อบ้างซี เธอเชื่อจริงๆ

นักกีฬาทั้งหลาย ที่อยู่ที่นี่

ถ้าเตือดรอนสิ่งใด มีอะไรไม่ดี

ฯพณฯ ท่านชุมพล ศิลปอาชา

ประธานปิดแข่งตะกร้อ กีฬาเด่นของไทย...

ช่วยสุพรรณรุ่งโรจน์ ด้วยดนตรีไทยๆ

เด็ก 5000 เล่นดนตรี เป็นงานที่ยิ่งใหญ่

ท่านผู้ชมที่รัก นั่งอยู่นั้นยังง

หนูคิดว่าท่าน คงจะต้องปลื้มใจ

ทำให้เด็กอย่างเรา ทั้งเรียนดีมีนิสัย

แค่ 2 ก้าวก็ต้องยอม ว่าเด็กดีใช้ใหม่

และก้าวสืบสาน วัฒนธรรมไทย

อยากให้พ่อติลก อยู่สุพรรณต่อไป

หากให้ท่านเป็นท่านรองหนูไม่ว่าอะไร

หนูคงไม่ขอ คงเสียน้ำตาไปหลาย

เพื่อมีชื่อโด่งดัง เขย็นหลังก็ได้

หนูต้องขอกราบกราน ต่อทุกท่านด้วยเต็มใจ

ก็คุณบรรพจน์ แสงเขียวนั้นใจ (เธอร้องบ้างซี)

อยากบอกชื่อสักนิด ท่านปิยศักดิ์ มุทาลัย

ว่าทุกคนรักท่าน นักบริหารยุคใหม่

จันก็บอกมาซี ดันตระกูลคือใคร

ทำไมถึงไม่เล่า (ช) ก็เรามาสนิมไป

ถึงพร้อมด้วยจริยา เป็นนักวิชาการไทย

ท่านเป็นนักทำงาน วิชาการติดดินใจ

นี่แหละเป็นความฝัน ท่านจะทำให้ได้

มีทั้งชายและหญิง มากันตั้งมากมาย

ท่านอยู่ดี กินดี ที่สุพรรณหรือไม่

บอกหนูรู้บ้างซี บางทีหนูช่วยได้

ผู้ดูแลพลศึกษา อยู่สุพรรณบ้านใหญ่

ท่านมาอยู่สุพรรณ ท่านบรรพชาอยู่นั้น
 ในนามคนสุพรรณ ที่พร้อมกันร่วมจัด
 ท่านมากันมากมาย มาตั้งหลายร้อยคน
 สบจ.สุพรรณ พร้อมช่วยท่านเต็มที่
 แต่ช่างน่าเสียดาย ต้องกลับไปบ้านท่าน
 ส่วนนักตะกร้อหญิง คนห่วยยังอยู่บ้าน
 เพราะคนอยู่ด้วยกัน มานานวันหลายปี
 ยี่สิบหกทีมกีฬา มาสุพรรณทั้งที
 หนูต้องขอขอบคุณ แทน ผอ. ดิลก
 ทั้งครูอาจารย์ภารโรง ทำด้วยความแข็งขัน
 ชุดนี้ทำเก่งที่สุด กรรมสูตรในท่าน
 ท่านที่รักทั้งหลาย จำให้ได้นะท่าน
 แดนยุทธหัตถี วรรณคดีขึ้นชื่อ
 อีกเลื่องลือพระเครื่อง รุ่งเรืองเกษตรกรรม
 สูงล้ำประวัติศาสตร์ แหล่งปราชญ์ศิลปิน
 ศิลปินแห่งชาติ ผู้สามารถของสุพรรณ
 क्रमन्त्री ตราโมท เป็นคนบางปลาหม้อ
 คนขับเสภา เก่งทั้งรำทั้งร้อง
 คนที่สามแปลกคน ร้องตันมาจากหัว
 แม่บัวผันจันทร์ศรี ออกทิวป้อยๆ
 ส่วนอีกคนลูกศิษย์ คือขวัญจิต ศรีประจันต์
 พระมหาประยุทธิ์ บ้านเกิดศรีประจันต์
 สมเป็นแดนเก่งกาจ เป็นแหล่งปราชญ์ศิลปิน
 ต้องกล่าวถึงให้สม สมาคมตะกร้อ
 มาเลเชียก็เกอะ ถ้ามาเจอจะกับพี่ ๆ

โรงเรียนพุ่มม่วงเช่นกัน สร้างความฝันนานมา ให้อีแซวก้องฟ้า รู้จักกันทั่วไทย
 เพลงอีแซวกลอนสด ไกลจะหมดเวลา
 บรรทัดสุดท้าย ขอให้คำพร
 ผมขอเชิญคุณพระ รัตนะทั้งสาม
 หลวงพ่อวัดป่า โปรดจงมารวมกัน
 อีกทั้งดวงวิญญูณ องค์พระนเรศวร
 รวมทั้งบารมี องค์ภูมิ महाराज
 ทั้งเจ้าพ่อหลักเมือง ที่ลือเลื่องมีฤทธิ์
 สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่กล่าว จงรวมเป็นอำนาจ

อดีตนายกรัฐมนตรื ท่านนั้นมีน้ำใจ
 การประณมจังหวัด จึงจัดได้ยิ่งใหญ่
 ถ้าการใดขัดสน ให้ทุกคนแจ้งไป
 ท่านดิลกใจดี แถมยังมีเงินหลาย
 ภรรยาที่บ้านชักงุ่นง่านหัวใจ
 จากกันมาหลายวัน ก็งุ่นง่านหัวใจ
 ท่านลองคิดดูซิ จะสู้แค่ไหน
 ขอให้ได้ของดี ดิดมีอกกลับบ้านไป
 ที่ไม่ต้องหยิบยก เพราะมีคนเก่งทำให้
 เพื่อชื่อเสียงสุพรรณ ดังสะท้อนทั่วไทย
 โรงเรียนของเมืองสุพรรณ ครูอาจารย์ทำได้
 เพราะเรามีคำขวัญ ไม่เหมือนของใคร
 เสียงผู้คนรำลือ ขุนช้างขุนแผนยังไ้
 เรามีข้าวเปลือกนำ แห้วเงินตามไม้ไผ่
 มากมายนับไม่สิ้น นี่แหละถิ่นคุ้ยได้
 มีห้าคนด้วยกัน ไปดูบ้านกันใหม่
 แต่ท่านได้จากลาคิดแล้วน่าเสียดาย
 ครูแจ้งคล้ายสีทอง สองพี่น้องนะนาย
 อ่านไม่ออกสักตัว ร้องได้ทั้งนอกใน
 ปลุกบ้านหลังน้อย ศรีประจันต์ไม้ไผ่
 ลูกศิษย์แม่บัวผัน รู้จักกันทั่วไทย
 เป็นนักปราชญ์สุพรรณ ที่ทั่วโลกยกให้
 ยังบอกไม่หมดสิ้น เพราะยังมีอีกหลาย
 ท่านไม่เคยย่อท้อ ทำให้ดังกว้างไกล
 เห็นแพ้ไม่มีขึ้นดี นี่แหละไทยทำได้

ขอน้อมก้มเกล้า ประณมมือกราบไหว้
 ก่อนที่จะจากจร ขอฝากคำพรจากใจ
 พระเทवासยาม จงน้อมนำโชคชัย
 ท่านเดินทางกลับบ้าน ให้พ้นผ่านภัยภัย
 สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งมวล ที่ทุกท่านกราบไหว้
 ให้ท่านแคล้วคลาด สารพัดภัยภัย
 จงแผ่ความศักดิ์สิทธิ์ ให้ความคิดกว้างไกล
 อีกทั้งพระไตรรัตน์ จงขจัดอันตราย

ให้กรงานก้าวหน้า กิจการรุ่งเรือง
 สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากล ขอให้ดลบันดาล
 ให้ได้เลื่อนยศ ปรากฏศักดิ์ศรี
 ต้องขอจบเท่านี้ก่อน ขอจบกลอนโบราณ
 ถ้าท่านชอบเพลงอีแซว ตามแนวที่ได้ฟัง
 ท่านปรบมือเมื่อก็ ฟังแล้วมีพลัง

ให้นามนั้นกระเดื่อง ไปทั่วแคว้นแดนไกล
 ให้ท่านผู้ชมทุกท่าน โชคดีตลอดไป
 ให้ได้เป็นเศรษฐี กันทุกราย
 ศิลป์ของชาวสุพรรณ ที่สืบสานนานหลาย
 ให้ปรบมือดัง ๆ กับความขลังของศิลป์ไทย
 แต่ยังไม่ค่อยดัง ขออีกครั้งเป็นไร

บทเพลงอีแซวแสดงงานมหกรรมการศึกษา 2000 (Education Fair 2000)

ณ ศูนย์แสดงสินค้านานาชาติอิมแพคเมืองทองธานี

12 มีนาคม 2543

กราบเรียนทุกท่าน เด็กสุพรรณ สวัสดิ์....
ท่านปลัดกระทรวง จากทุกทบวงกรม
ขอน้อมคารวะต่อ ท่านเกษมา
แต่ก่อนเห็นในข่าว ดูท่านสาวสวยพริ้ง
ท่านลุยงานพักเดียว ดูรอยเหี่ยวมีบ้าง
ส่วนพ่อท่านดิลก พัฒน์วิชัยโชติ
เป็นคนเก่งงานหนัก ทุกคนทักกันให้ขรม
ขอต้อนรับทุกท่าน เข้าสู่งานใหญ่ยิ่ง
แหล่เธอขึ้นเพลงมา ดูที่ทำน่าฟัง
ได้ซิจะ ซิจะ ถ้าเธอจะร้องบ้าง
เอ้าร้องเลย)

หนูอยู่โรงเรียนวัดพังมวง อำเภอสรีประจันต์
นี่แหล่เพลงอีแซว ของสุพรรณบุรี
ท่านผู้ชมทั้งหลาย ขยับเข้ามานี้

(พูดแทรก) ใช้ศัพท์ใหม่เขียวนะ “โดนใจ” (เคยเห็นเขาพูดกัน “จัดงานนี้ได้โดนใจ
มากับแฟนคอยโดนใจหน่อย”

ชาย1: นี่ฟังกลอนเราก่อนจะต้องโดนใจคุณครูแน่เลย

หญิง : เอาจักรก็ร้องเลยสิ

ส่วนคุณครูทั้งหลาย ขอให้ผมแซวหน่อย

มือซ้ายถือตำรา ส่วนมือขวาถือชอล์ก
หัวถุงพุงป่องน่องทุ่ แถมชอบดูลอดแว่น
ครูนั้นผมเคยกลัว ดีชะผมตัวสั้น
ไม่เรียวครูมีผล ช่วยให้คนเฉลียว
นี่เราร้องไปมา กลอนพาไปไม่ดี...
ท่านผู้ชมที่รัก เพื่อมิให้ชักช้า
อันว่าความสำคัญของการศึกษา
ความจำเป็นพื้นฐาน เดิมทีนั้นมีสี่
การศึกษาช่วงนี้ เข้าสู่ปีสองพัน

กราบท่านรัฐมนตรี อธิบดีทุกราย....
หนูขอบพระนม กราบก้มทั้งกายใจ
หนูนั้นเคยพบหน้า เป็นเลขากรมใหญ่
สมเป็นคุณหญิง ในราชินิกุลไทย
แต่ก็แค่เลื่อนลง มองก็ครั้งก็สดใส
ทำสุพรรณรุ่งโรจน์ จนชื่อเสียงกว้างไกล
ดูอ้วนท้วนน่าชม เหมาะสมเป็นผู้ใหญ่
ขอต้อนรับด้วยใจจริง ทั้งท่านหญิงท่านชาย
เราอยากลองร้องบ้าง เธอยินฟังได้ไหม
เห็นไหมล่ะผู้ฟัง รอเธอตั้งมากมาย(

อยู่จังหวัดสุพรรณ จากนี้ไปไม่ไกล
มีทำนองอย่างนี้ ถ้าจะหัดแสนจะง่าย
มาใกล้ ๆ เวที จะฟังดีโดนใจ

แค่สะกิดเล็กน้อยคงไม่โกรธเป็นไฟ
ผมไม่อยากจะบอกว่าคุณาเบื้อจะตาย
ถ้ายังไม่มีแฟนพวกเรามาแซนกลัวใจ
แต่ก็ยังรักท่าน ขอกราบกรานด้วยใจ
ฉลาดด้วยไม่เรียว ดีเนื้อเขียวด้วยห่วงใย
กลัวตอนกลับครูดี เธอร้องดีร้องไป
พูดเรื่องการศึกษากันดีกว่าใช้ใหม่
เป็นปัจจัยที่ห้าของคนทุก ๆ วัย
หากความรู้ไม่มีเราจะอยู่ได้ไง
คงเห็นแล้วนะท่าน บ้านเมืองมันเปลี่ยนไว

วิทยาการใหม่ เห็นมากมายทั่วกัน
 เพราะความรู้ทั้งหลาย อีกมากมายนอกห้อง
 ไม่เพียงมานั่งเรียน อยู่กับครูในห้อง
 ทุกเรื่องนั้นต้องเรียน มิใช่เพียงเขียนอ่าน
 ได้ยินครูคุยกัน ว่าการสอนเดี๋ยวนี้
 ครูโรงเรียนผู้จัด บ้านกับวัดร่วมด้วย
 พวกหนูจึงดีใจ เห็นท่านมาชมงาน
 เพราะว่าท่านทุกคน เป็นผู้ทรงคุณค่า
 ส่วนพ่อแม่ทั้งหลาย คงได้ร่วมกับครู
 ทุกสิ่งที่ท่านเห็น คงจะเป็นข้อคิด
 การจัดงานที่เห็น มีจุดเน้นสำคัญ
 ปฏิรูปการเรียนรู้ ในยุคปีสองพัน
 การสอนจะเปลี่ยนไป จากเด็กท่องตามครู
 ทุกหน่วยงานเสนอ ในหลากหลายความคิด
 ทั้งเทคโนโลยี ทางด้านการศึกษา
 ทางกระทรวงศึกษา หวังไว้ว่างานนี้
 คงนำความรู้ที่ได้ กลับไปใช้พัฒนา
 หวังว่าไทยทุกคน โลกยกย่องเชิดชู
 อยากให้ไทยเป็นหนึ่งใน ผู้นำความคิด
 เป็นความคิดสร้างสรรค์ ของรัฐบาลชุดนี้
 ท่านผู้จัดฝากไว้ ให้ด้กตวงความรู้
 ขอได้รับขอบคุณ จากนายกรัฐมนตรี
 แหมยังร้องยังออกรสแต่มันหมดเวลา
 ขออัญเชิญคุณพระ รัตนะ ทั้งสาม
 ให้มีสุขมากล้น ให้ทุกคนโชคดี
 เมื่อท่านกลับไปบ้าน ให้นอนหลับฝันดี
 ขอจบเพลงอีแซว ไปก่อนแล้วนะท่าน

จนตามแทบไม่ทันท่านเห็นด้วยใช่ไหม
 เราจำเป็นจะต้อง รู้และนำมาใช้
 ทุกท่านโปรดมอง นอกห้องมากกว่าใน
 เรื่องต้องรู้นอกบ้าน ยังมีอีกมากมาย
 หากจะจัดให้ดี ต้องร่วมกันหลายฝ่าย
 ผูกกำลังกันช่วย ทุกเรื่องไปได้ไกล
 เมื่อท่านกลับไปบ้าน การสอนคงเปลี่ยนไป
 ต่อวงการศึกษา ในการสร้างสิ่งใหม่
 จัดให้การเรียนรู้ เปลี่ยนเป็นแบบหลากหลาย
 นำไปสั่งสอนศิษย์ ให้รู้ทันสมัย
 อยากจะบอกทุกท่าน ให้ได้รู้เอาไว้
 มินิทรรศการ ให้เห็นเรื่องใหญ่ๆ
 เปลี่ยนเป็นศูนย์เรียนรู้ครูเพียงแนะนำให้
 แสดงผลผลิต ของนักเรียนมากมาย
 อีกทั้งภูมิปัญญา ในท้องถิ่นไทย
 ท่านคงได้สิ่งดี แล้วเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่
 เพื่อจัดการศึกษา ได้ทันโลกยุคใหม่
 เป็นบุคคลเรียนรู้ยังยืนตลอดไป
 คิดว่าไทยมีสิทธิ์ เป็นความฝันไม่ไกล
 เมื่อจัดงานทั้งนี้ ต้องได้ดีสมใจ
 จากทุกสิ่งที่ดี ที่รออยู่ภายใน
 ขอรัฐบาลชุดนี้ คือท่านชวน หลีกภัย
 ต้องลาก่อนแล้วหน้าวันหน้าค่อยฟังใหม่
 พระเทวาสยาม จงน้อมนำโชคชัย
 สุขด้วยพรทั้งสี่ จงโชคดีตลอดไป
 ฝันถึงหนูหมดนี้ เพียงแค่นี้พอใจ
 เด็กประถมสุพรรณ ลาจากท่านด้วยอาลัย

ภาคผนวก ง.

สำเนาหนังสือแสดงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนเรื่องเพลงอีแซว

629/4 ตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์
จังหวัดสุพรรณบุรี 72140

15 ตุลาคม 2545

เรื่อง ขอมอบสื่อการสอน (วีดิทัศน์ , ภาพถ่าย)

เรียน ท่านผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพังม่วง

ตามที่ดิฉันได้รับมอบหมายจากโรงเรียนวัดพังม่วง ให้ดำเนินการจัดทำสื่อการสอน ในช่วงที่มีคาบอบรมเชิงปฏิบัติการเพลงอิแซวนักเรียน โครงการอนุรักษ์และสืบสานเพลงอิแซวของสำนักงานวัฒนธรรมอำเภอศรีประจันต์ ณ โรงเรียนวัดพังม่วง อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี ระหว่างวันที่ 3 : 8.ค. , 7 , 14 , 21 , 28 ก.ย. และ 5 ต.ค 2545 นั้น

ขณะนี้ สื่อการสอนดังกล่าว (วีดิทัศน์ , ภาพถ่าย) ได้ดำเนินการเสร็จสมบูรณ์แล้ว ดิฉันจึงขอส่งมอบสื่อดังกล่าวให้แก่ โรงเรียนวัดพังม่วง และสภาวัฒนธรรมอำเภอศรีประจันต์ จำนวน 2 ชุด เพื่อเป็นสื่อการสอนของนักเรียนในรุ่นต่อไป ดิฉันหวังเป็นอย่างยิ่งว่าสื่อดังกล่าวจะเป็นประโยชน์แก่นักเรียน และผู้ที่สนใจศึกษาเพลงอิแซวได้บ้างไม่มากนัก

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ทวน
รองผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพังม่วง
16.10.2545
สมพรทองทิพย์

ขอแสดงความนับถือ

16.10.2545

(นางสาวจิราภรณ์ วรรณบุญ)

สภาวัฒนธรรมอำเภอศรีประจันต์ และโรงเรียนวัดพังม่วง

มอบเกียรติบัตรนี้ไว้เพื่อแสดงว่า

นางสาวฉวีวรรณ วรรณบุตร

เป็นคณะจัดอบรมผู้มีอุปการะคุณตามโครงการอนุรักษ์สืบสานเพลงอีแซว

ระหว่างวันที่ ๓๑ สิงหาคม - ๕ ตุลาคม ๒๕๕๕

ณ โรงเรียนวัดพังม่วง อ.ศรีประจันต์ จ.สุพรรณบุรี

ขอแสดงความชื่นชม และขอไว้รักษาความดีนี้ได้อย่างมีเกียรติ

ได้ไว้ เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๕

(นายประวิทย์ บุญเรืองรอด)
ผู้อำนวยการฝึกอบรม

(นายวิมลภาณุ จาวโค)
ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอ

ภาคผนวก จ.

สำเนาหนังสือการอนุญาตให้เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตและผลงานของ
นางบัวผัน จันทรศรี และนางขวัญจิต ศรีประจันต์

ให้ตรวจข้อบกพร่อง และ ควบคุม ให้มีคุณภาพดี

นาย ประจักษ์ คุ้มแก้ว ครูฯ ม. ๔ ๕๖ ปี ๖๖ ปี ๖๖ ปี ๖๖ ปี ๖๖

17 ก.ค. ๖๖

ให้ตรวจข้อบกพร่อง และ ควบคุม ให้มีคุณภาพดี

นาย ประจักษ์ คุ้มแก้ว

17.๐๖.๖๖

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวจิราภรณ์ วรรณะบุรณ
วันเดือนปีเกิด	24 มีนาคม 2511
สถานที่เกิด	อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	629/4 ตำบลศรีประจันต์ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี 72140
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2547	กศ.ม.(ภาษาไทย) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ.2541	ศศ.บ.(นิเทศศาสตร์) จากสถาบันราชภัฏพระนคร
พ.ศ.2530	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ